

Standardi Ndërkombëtar i Raportimit Financiar për Njësitë e Vogla dhe të Mesme

Seksioni 1

Njësitë ekonomike të Vogla dhe të Mesme

Objekti i këtij SNRF

- 1.1 *SNRF për NJVM* synohet të përdoret nga **njësitë ekonomike** e vogla dhe të mesme (NJVM). Ky seksion përshkruan karakteristikat e NJVM.

Përshkrimi i njërive ekonomike të vogla dhe të mesme

- 1.2 Njësitë ekonomike e vogla dhe të mesme janë ato njësi që:
- (a) nuk kanë **përgjegjësi publike** dhe,
 - (b) publikojnë **pasqyra financiare të qëllimit të përgjithshëm** për përdoruesit e jashtëm. Shembuj të përdoruesve të jashtëm janë pronarët që janë të përfshirë në manaxhimin e biznesit, kreditorët ekzistues dhe ata potencialë dhe agjensitë e vlerësimit të kreditit (credit rating).
- 1.3 Një njësi ekonomike ka përgjegjësi publike nëse:
- (a) instrumentat e saj të borxhit apo kapitalit tregtohen në tregun publik ose ajo është në procesin e emetimit të instrumentave të tillë për tregtim në tregun publik (një bursë vendase ose e huaj ose në tregun jashtë bursës, duke përfshirë tregjet lokale dhe rajonale), ose
 - (b) ajo mban aktive në cilësinë e të besueshmit për një grup të gjerë të palëve të treta si një nga bizneset e saj primare. Ky është rasti tipik i bankave, unioneve të kreditit, kompanive të sigurimit, tregtarëve/agjentëve të letrave me vlerë, fondeve të përbashkëta dhe bankave të investimeve.
- 1.4 Disa njësi ekonomike gjithashtu mund të mbajnë aktive në cilësinë e të besueshmit për një grup të gjerë të palëve të treta sepse ata mbajnë dhe manaxhojnë burimet financiare që i janë besuar nga klientët, konsumatorët ose anëtarë që nuk janë përfshirë në drejtimin e njësisë. Gjithsesi, nëse ata e bëjnë këtë për arsye rastësore si biznes primar (psh, mund të jetë rasti i agentëve të udhëtimit ose të pasurive të paluajtshme, shkollave, organizatave të bamirësisë, sipërmarrjeve kooperativë që kërkojnë një depozitim emëror anëtarësie dhe shitësit që marrin pagesa si paradhënie për shpërndarjen e të mirave dhe shërbimeve si kompanitë e të mirave të dobishme), kjo nuk i detyron ata që të kenë përgjegjësi publike.
- 1.5 Nëse një njësi ekonomike që ka përgjegjësi publike përdor këtë SNRF, pasqyrat e saj financiare nuk do të pëshkruhen si pasqyra të ndërtuara në përputhje me *SNRF për NJVM* - edhe nëse ligji apo rregullorja nën juridiksionin e saj lejon apo kërkon që ky SNRF të përdoret nga njësitë me përgjegjësi publike.
- 1.6 **Një filial, shoqëria mëmë** e të cilës përdor **në mënyrë të plotë SNRF**, ose është pjesë e një grupi të konsoliduar që përdor në mënyrë të plotë SNRF, nuk ndalohej të përdorë këtë SNRF në pasqyrat e veta financiare nëse vetë ky filial nuk ka përgjegjësi publike. Nëse pasqyrat e saj financiare përshkruhen si konform *SNRF për NJVM*, ai

duhet të përshtatet me të gjitha parashikimet e këtij SNRF.

Seksioni 2

Koncepte dhe Parimet e përgjithshme

Objekti i këtij seksioni

- 2.1 Ky seksion përshkruan **objektivin e pasqyrave financiare** të njësive ekonomike të vogla dhe të mesme (NJVM) dhe cilësitë që e bëjnë informacionin e pasqyrave financiare të NJVM të dobishëm. Ai gjithashtu tregon edhe konceptet dhe parimet e përgjithshme që përbëjnë bazën e pasqyrave financiare të NJVM.

Objektivi i pasqyrave financiare të ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme

- 2.2 Objektivi i pasqyrave financiare të një njësie ekonomike të vogël dhe të mesme është të sigurojnë informacion rreth **pozicionit financiar, performancës dhe flukseve të mjeteve monetare** të njësisë, që është i dobishëm për vendim-marrje ekonomike nga një grup i gjerë përdoruesish që nuk janë në një pozicion për të kërkuar raporte të hartuara për të plotësuar nevojat e tyre të veçanta për informacion
- 2.3 Pasqyrat financiare gjithashtu tregojnë rezultatet e administrimit të drejtimit-përgjegjësinë e drejtimit ndaj burimeve që i janë besuar.

Karakteristikat cilësore të informacionit në pasqyrat financiare

Kuptueshmëria

- 2.4 Informacioni i siguruar në pasqyrat financiare duhet të paraqitet në mënyrë të tillë që të jetë i kuptueshëm nga përdoruesit që kanë njohuri të arsyeshme nga biznesi dhe veprimtaritë ekonomike dhe kontabiliteti dhe kanë gatishmëri për të studiuar informacionin me zell të arsyeshëm. Gjithsesi, nevoja për kuptueshmëri nuk lejon që informacioni përkatës të jetë i mangët në nivelet që të jetë i vështirë për t'u kuptuar nga përdoruesit.

Rëndësia

- 2.5 Informacioni i siguruar në pasqyrat financiare duhet të jetë i rëndësishëm për nevojat e vendim-marrjes së përdoruesve. Informacioni ka cilësinë e **rëndësisë** kur ai është në gjendje të influencojë vendimet ekonomike të përdoruesve duke i ndihmuar ata që të vlerësojnë ngjarjet e së kaluarës, të së tashmes dhe të së ardhmes, ose duke konfirmuar, ose korrigjuar vlerësimet e tyre të së kaluarës.

Materialiteti

- 2.6 Informacioni është **material**-dhe rrjedhimisht ka rëndësi-nëse mangësitë apo anomalitë e tij mund të ndikojnë vendimet ekonomike të përdoruesve të bëra mbi bazën e pasqyrave financiare. Materialiteti varet nga përmasat e zërit apo gabimit të gjykuar në rrethanat e veçanta të mangësisë apo të anomalive të tij. Gjithsesi, është e papërshtatshme të bëhen, ose të lihen të pakorrigjuara, shmangiet jomateriale nga *SNRF për NJVM* për të arritur një paraqitje të caktuar të pozicionit financiar, performancës financiare apo flukseve të mjeteve monetare të një njësie.

Besueshmëria

- 2.7 Informacioni i siguruar në pasqyrat financiare duhet të jetë **i besueshëm**. Informacioni është i besueshëm kur nuk ka gabime materiale dhe deformime dhe përfaqëson në mënyrë të besueshme atë që ai ka si synim të përfaqësojë ose pritët në mënyrë të

arsyeshme të përfaqësojë. Pasqyrat financiare nuk janë të çliruara nga deformimet (pra janë jo neutrale) nëse, nëpërmjet selektimit apo paraqitjes së informacionit, ato kanë qëllimin për të ndikuar marrjen e një vendimi ose gjykimi në mënyrë që të arrihet një rezultat i paracaktuar.

Parimi i përmbajtjes mbi formën

- 2.8 Transaksionet dhe ngjarjet apo kushtet e tjera duhet të kontabilizohen dhe të paraqiten në përputhje me përmbajtjen e tyre dhe jo domosdoshmërisht me formën e tyre ligjore. Kjo thekson besueshmërinë e pasqyrave financiare.

Kujdesi

- 2.9 Pasiguritë që rrethojnë në mënyrë të pashmangshme shumë ngjarje dhe rrethana bëhen të njohura nga dhënia e informacioneve shpjeguese në lidhje me natyrën dhe shtrirjen e tyre si dhe nga ushtrimi i **kujdesit** në përgatitjen e pasqyrave financiare. Kujdesi është përfshirja e një shkalle kujdesshmërie në ushtrimin e gjykimeve të nevojshme në bërjen e vlerësimeve të kërkuara nën kushtet e pasigurisë, në mënyrë që aktivet dhe të ardhurat të mos mbivlerësohen dhe detyrimet dhe shpenzimet të mos nënvlerësohen. Gjithsesi, ushtrimi i kujdesit nuk lejon nënvlerësimin e qëllimshëm të aktiveve apo të ardhurave, ose mbivlerësimin e qëllimshëm të detyrimeve apo shpenzimeve. Thënë shkurt, kujdesi nuk lejon deformimet.

Plotësia

- 2.10 Për të qënë i besueshëm, informacioni në pasqyrat financiare duhet të jetë i plotë brenda kufijve të materialitetit dhe kostove. Një mangësi mund të bëjë që informacioni të jetë fals ose çorientues dhe rrjedhimisht i pabesueshëm dhe i mangët në termat e rëndësisë.

Krahasueshmëria

- 2.11 Përdoruesit duhet të jenë në gjendje të krahasojnë pasqyrat financiare të një njësie përgjatë kohës për të identifikuar tendencat në pozicionin e saj financiar dhe performancën. Përdoruesit duhet gjithashtu të jenë në gjendje të krahasojnë pasqyrat financiare të njëjësive të ndryshme për të vlerësuar në mënyrë relative pozicionin e tyre financiar, performancën financiare dhe flukset e mjeteve monetare. Prandaj, matja dhe paraqitja e efekteve financiare të transaksioneve të ngjashme dhe ngjarjeve dhe kushteve të tjera duhet të bëhen në një mënyrë të qëndrueshme në gjithë njësinë dhe përgjatë kohës për këtë njësi dhe në një mënyrë të qëndrueshme midis gjithë njëjësive. Për më tepër, përdoruesit duhet të informohen për **politikën kontabël** të përdorura në përgatitjen e pasqyrave financiare si dhe çdo ndryshim në këto politika dhe efektet e ndryshimeve të tilla.

Kohëshmëria

- 2.12 Për të qënë i rëndësishëm, informacioni financiar duhet të jetë në gjendje të ndikojë vendimet financiare të përdoruesve. **Kohëshmëria** përfshin sigurimin e informacionit brenda kufijve kohorë të vendimeve. Nëse ka vonesa të tepruara në raportimin e informacionit, ai mund të humbasë rëndësinë e tij. Drejtimi duhet të balancojë cilësitë relative të raportimit në kohë dhe sigurimit të informacionit të besueshëm. Në arritjen e një balance mes rëndësisë dhe besueshmërisë, duhet të merret në konsideratë sesa mirë mund të plotësohen nevojat e përdoruesve në marrjen e vendimeve ekonomike.

Balanca mes kostove dhe përfitimeve

- 2.13 Përfitimet që rrjedhin nga informacioni duhet të tejkalojnë kostot e sigurimit të tij. Vlerësimi i kostove dhe përfitimeve është në thelb një proces gjykimi. Për më tepër,

kostot nuk kryhen domosdoshmërisht nga ata përdorues që marrin përfitimet, dhe shpesh përfitimet e informacionit merren nga një grup i gjerë përdoruesish të jashtëm.

- 2.14 Informacioni i raportimit financiar ndihmon siguruesit e kapitalit që të marrin vendime më të mira, që rezultojnë në një funksionim më eficient të tregjeve të kapitalit dhe një kosto më të ulët të kapitalit për ekonominë si e tërë. Njësitë individuale gjithashtu marrin përfitime, duke përfshirë akses të përmirësuar në tregjet e kapitalit, efekte të favorshme në marrëdhëniet me publikun dhe ndoshta edhe kosto më të ulëta të kapitalit. Përfitimet gjithashtu mund të përfshijnë vendime më të mira të drejtimit sepse informacioni financiar i përdorur brenda njësisë është zakonisht i bazuar të paktën pjesërisht në informacionin e përgatitur për qëllimet e pasqyrave financiare me qëllim të përgjithshëm.

Pozicioni financiar

- 2.15 Pozicioni financiar i një njësie është marrëdhënia e aktiveve, detyrimeve dhe kapitalit të tij në një datë të caktuar të paraqitur në **pasqyrën e pozicionit financiar**. Ato janë të përkufizuara si më poshtë:
- (a) Një **aktiv** është një burim i kontrolluar nga njësia ekonomike si rezultat i ngjarjeve të kaluara dhe nga të cilat priten të hyjnë përfitime ekonomike të ardhshme në njësinë ekonomike
 - (b) Një **detyrim** është një obligim aktual i njësisë ekonomike që rezulton nga ngjarje të së kaluarës, shlyerja e të cilit pritet të rezultojë me një dalje nga njësia ekonomike të burimeve mbartëse të përfitimeve ekonomike.
 - (c) **Kapitali** është interesi i mbetur mbi aktivet e njësisë pas zbritjes së gjithë detyrimeve të saj.
- 2.16 Disa zëra që plotësojnë përkufizimin e një aktivi ose detyrimi mund të mos njihen si aktive apo detyrime në pasqyrën e pozicionit financiar sepse ato nuk kënaqin **kriteret e njohjes** në paragrafët 2.27–2.32. Veçanërisht, pritshmëria që përfitimet e ardhshme ekonomike do hyjnë në njësi apo do dalin nga njësia duhet të jetë mjaftueshmërisht e sigurtë për të plotësuar kriterin e mundësisë përpara se të njihet një aktiv apo detyrim.

Aktivët

- 2.17 Përfitimi i ardhshëm ekonomik i një aktivi është potenciali i tij për të kontribuar, direkt ose indirekt, në hyrjen e mjeteve monetare ose **ekuivalentëve të mjeteve monetare** në njësi. Këto flukse mjeteve monetare mund të vijnë nga përdorimi i aktivit apo nga nxjerrja jashtë përdorimit të tij.
- 2.18 Shumë aktive, për shembull aktivet afatgjata materiale, kanë një formë fizike. Gjithsesi, forma fizike nuk është thelbësore për ekzistencën e një aktivi. Disa aktive janë aktive jo-materiale.
- 2.19 Në përcaktimin e ekzistencës së një aktivi, nuk është thelbësore e drejta e pronësisë. Kështu, për shembull, prona e mbajtur me qera është një aktiv nëse njësia kontrollon përfitimet që priten të rrjedhin nga prona.

Detyrimet

- 2.20 Një karakteristikë thelbësore e një detyrimi është që njësia ka një detyrim në të tashmen për ta kryer apo për të vepruar në një mënyrë të caktuar. Detyrimi mund të jetë një detyrim ligjor apo **konstruktiv**. Një detyrim ligjor është ligjërisht i zbatueshëm me forcë si pasojë e një kontrate të lidhur apo një kërkesë statutoire. Një

detyrim konstruktiv është një detyrim që rrjedh nga veprimet e njësisë kur:

- (a) nga modelet e vendosura nga praktikat e kaluara, politikave të publikuara ose një deklaram specifik aktual i mjaftueshëm, njësia i ka treguar palëve të tjera që ajo pranon përgjegjësi të caktuara, dhe
- (b) si rezultat, njësia ka krijuar një pritshëmri të vlefshme nga ana e atyre palëve të tjera që ajo do t'i plotësojë këto përgjegjësi.

- 2.21 Shlyerja e një detyrimi në të tashmen zakonisht përfshin pagesën e mjeteve monetare, transfertën e aktiveve të tjera, sigurimin e shërbimeve, zëvendësimin e atij detyrimi me një detyrim tjetër, ose konvertimin e detyrimit me kapital. Një detyrim mund gjithashtu të shuhet me mënyra të tjera, si përshtembull kreditori mund të anulohet, të heqë dorë apo të humbasë të drejtat e tij.

Kapitali

- 2.22 Kapitali është pjesa e mbetur e aktiveve të njohura minus detyrimet e njohura. Ai mund të nënklasifikohet në pasqyrën e pozicionit financiar. Për shembull, në një njësi me kapital të ndarë në pjesë nënklasifikimet mund të përfshijnë fondet e kontribuara nga aksionarët, fitimet e pashpërndara dhe humbjet apo fitimet e njohura drejtpërdrejt në kapital.

Performanca

- 2.23 **Performanca** është marrëdhënia e të ardhurave dhe shpenzimeve të një njësie gjatë një **periudhe raportuese**. Ky SNRF i lejon njësitë ekonomike të paraqesin performancën e tyre në një pasqyrë të vetme financiare (**pasqyra e të ardhurave përmbledhëse**) ose në dy pasqyra financiare (**pasqyra e të ardhurave** dhe pasqyra e të ardhurave përmbledhëse). **Të ardhurat përmbledhëse dhe humbja ose fitimi** zakonisht janë përdorur si matës të performancës ose si bazë për matës të tjerë, si kthimi nga investimi ose fitimi për aksion. Të ardhurat dhe shpenzimet përkufizohen si më poshtë:

- (a) **Të ardhurat** janë rritje në përfitimet ekonomike gjatë periudhës raportuese në formën e hyrjes së mjeteve monetare apo shtimit të aktiveve ose pakësimit të detyrimeve që rezulton në rritje të kapitalit, të ndryshme nga ato që lidhen me kontributet e investitorëve të kapitalit.
- (b) **Shpenzimet** janë zvogëlimet në përfitimet ekonomike gjatë periudhës raportuese në formën e daljeve të mjeteve monetare apo pakësimit të aktiveve ose shtimit të detyrimeve që rezulton në rënie të kapitalit, të ndryshme nga ato që lidhen me shpërndarjet e bëra investitorëve të kapitalit.

- 2.24 Njohja e të ardhurave dhe shpenzimeve rezulton drejtpërdrejt nga njohja dhe matja e aktiveve dhe detyrimeve. Kriteret për njohjen e të ardhurave dhe shpenzimeve diskutohen në paragrafët 2.27–2.32.

Të ardhurat

- 2.25 Përkufizimi i të ardhurave përfshin të ardhurat dhe fitimet.

- (a) **Të ardhurat** janë ato që rezultojnë nga veprimtaritë e zakonshme të një njësie dhe i referohen shumë emrave si shitje, tarifë, interesi, dividendë, të drejtat e përdorimit dhe qeraja.

- (b) **Fitimet** janë elementë të tjerë që përmbushin përkufizimin e të ardhurave por nuk janë të ardhura nga veprimtaritë e zakonshme. Kur njihen fitimet në pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse, ato zakonisht paraqiten të ndara sepse njohja e tyre është e dobishme për vendim-marrjet ekonomike.

Shpenzimet

- 2.26 Përkufizimi i shpenzimeve përfshin humbjet, sikurse edhe ato shpenzime që rezultojnë nga veprimtaritë e zakonshme të njësisë.
- (a) **Shpenzimet** që lindin si rezultat i aktiviteteve të zakonshme të njësisë përfshijnë për shembull, kostot e shitjes, pagat apo amortizimin. Ato zakonisht marrin formën e një daljeje të mjeteve monetare ose zvogëlimin e aktiveve si të mjeteve monetare apo ekuivalentëve të mjeteve monetare, inventarët apo aktivet afatgjata materiale.
- (b) **Humbjet** janë elementë të tjerë që plotësojnë përkufizimin e shpenzimeve dhe që mund të lindin si rezultat i veprimtarive të zakonshme të njësisë. Kur humbjet njihen në pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse, ato zakonisht paraqiten të ndara, sepse njohja e tyre është e dobishme për vendim-marrjet ekonomike.

Njohja e aktiveve, detyrimeve, të ardhurave dhe shpenzimeve

- 2.27 Njohja është procesi i përfshirjes në një pasqyrë financiare të një elementi që plotëson përkufizimin e një aktivi, detyrimi, të ardhure apo shpenzimi dhe plotëson kriteret e mëposhtme:
- (a) Është e **mundshme** që një përfitim ekonomik në të ardhmen që lidhet me këtë zë të hyjë në njësi ose të dalë nga njësia dhe,
- (b) Elementi ka një kosto ose vlerë që mund të matet në mënyrë të besueshme.
- 2.28 Dështimi në njohjen e një elementi që plotëson këto kriteret nuk korrigjohet nga shpjegimi i **politikave kontabël** të përdorura ose nga **shënimet** apo materialet shpjeguese.

Mundësia e përfitimeve të ardhshme ekonomike.

- 2.29 Koncepti i mundësisë është përdorur në kriterin e parë të njohjes për t'iu referuar shkallës së pasigurisë që përfitimet ekonomike të ardhshme të lidhura me elementin do të hyjnë në njësi apo do të dalin nga njësia. Vlerësimet e shkallës së pasigurisë që lidhen me rrjedhën e përfitimeve të ardhshme ekonomike bëhen mbi bazën e evidencave që lidhen me kushtet në fund të periudhës raportuese dhe që janë të disponueshme kur përgatiten pasqyrat financiare. Këto vlerësime bëhen individualisht për elementë individualë domethënës dhe për një grup të madh të zërave individualë jodomethënës.

Besueshmëria e matjes.

- 2.30 Kriteri i dytë për njohjen e një elementi është që ai të ketë një kosto ose vlerë që mund të matet në mënyrë të besueshme. Në shumë raste, kosto ose vlera e një elementi është e njohur. Në raste të tjera duhet të vlerësohet. Përdorimi i vlerësimeve të arsyeshme është një pjesë thelbësore e përgatitjes së pasqyrave financiare dhe nuk dobëson besueshmërinë e tyre. Kur nuk mund të bëhet një vlerësim i arsyeshëm, elementi nuk njihet në pasqyrat financiare.
- 2.31 Një element që nuk plotëson kriteret e njohjes mund të kualifikohet për njohje në një

datë të mëvonshme si rezultat i rrethanave apo ngjarjeve pasuese.

- 2.32 Një element që nuk plotëson kriteret e njohjes, përsëri mund garantojë jetë e nevojshme që të sqarohet në shënimet apo materialet shpjeguese ose në pasqyra suplementare. Kjo është e përshtatshme kur njohja për këtë element është e rëndësishme për vlerësimin e pozicionit financiar, performancës dhe ndryshimet në pozicionin financiar të një njësie, nga përdoruesit e pasqyrave financiare.

Matja e aktiveve, detyrimeve, të ardhurave dhe shpenzimeve.

- 2.33 **Matja** është procesi i përcaktimit të vlerave monetare me të cilat një njësi ekonomike mat aktivet, detyrimet, të ardhurat dhe shpenzimet në pasqyrat e saj financiare. Matja përfshin zgjedhjen e një baze matjeje. Ky SNRF specifikon cilën bazë të matjes duhet të përdorë një njësi për shumë lloje aktivesh, detyrimesh, të ardhurash dhe shpenzimesh.
- 2.34 Dy baza kryesore matjeje janë kosto historike dhe vlera e drejtë.
- (a) Për aktivet, **kosto historike** është shuma e mjeteve monetare ose ekuivalentëve të mjeteve monetare të paguar ose vlera e drejtë e shumës së dhënë për të blerë aktivin në kohën e blerjes së tij. Për detyrimet, kosto historike është shuma e mjeteve monetare të arkëtuara ose ekuivalentëve të marra, ose vlera e drejtë e aktiveve jo-monetare të marra në këmbim për detyrimin në kohën kur ka ndodhur detyrimi, ose në disa rrethana (për shembull tatimi mbi të ardhurat) shumat e mjeteve monetare ose ekuivalentëve të mjeteve monetare që priten të paguhet për të shlyer detyrimin në rrjedhën normale të biznesit. Kosto historike e amortizuar është kosto historike e një aktivi ose detyrimi plus ose minus atë pjesë të koston historike që është njohur paraprakisht si shpenzim ose e ardhur.
 - (b) **Vlera e drejtë** është shuma me të cilën mund të shkëmbehet një aktiv, ose mund të shlyhet një detyrim, mes palëve që janë në dijeni dhe janë të gatshme të kryejnë transaksione me vullnet të lirë.

Parime të përgjithshme të njohjes dhe matjes.

- 2.35 Kërkesat për njohjen dhe matjen e aktiveve, detyrimeve, të ardhurave apo shpenzimeve në këtë SNRF janë të bazuara mbi parimet e përgjithshme që rrjedhin nga *Kuadri për Përgatitjen dhe Paraqitjen e Pasqyrave Financiare* të Bordit të Standarteve Ndërkombëtare të Kontabilitetit (BSNK) dhe nga **SNRF**. Në mungesë të një kërkesë në këtë SNRF që aplikohet në mënyrë specifike për një transaksion ose ngjarje apo rrethana të tjera, paragrafi 10.4 siguron udhëzim për bërjen e një gjykimi dhe paragrafi 10.5 vendos një hierarki që një njësi duhet të ndjekë në përcaktimin e politikës kontabël të përshtatshme me rrethanat. Niveli i dytë i kësaj hierarchie kërkon që njësi të shohë përkufizimet, kriteret e njohjes dhe konceptet e matjes për aktivet, detyrimet, të ardhurat dhe shpenzimet si dhe parimeve të përgjithshme të nxjerra në këtë seksion.

Baza e të drejtave dhe detyrimeve të konstatuara

- 2.36 Një njësi duhet t'i përgatisë pasqyrat e saj financiare, përveç informacionit të flukseve të mjeteve monetare, duke përdorur **bazën e të drejtave dhe detyrimeve të**

konstatuara të kontabilitetit. Mbi bazën e të drejtave dhe detyrimeve të konstatuara, elementët njihen si aktive, detyrime, kapital, të ardhura apo shpenzime kur ato plotësojnë përkufizimet dhe kriteret e njohjes për këto zëra.

Njohja në pasqyrat financiare

Aktivët

- 2.37 Një njësi ekonomike duhet të njohë një aktiv në pasqyrën e pozicionit financiar kur është e mundshme që do të hyjnë përfitime të ardhshme ekonomike në njësi dhe kur aktivi ka një kosto ose vlerë që mund të matet në mënyrë të besueshme. Një aktiv nuk njihet në pasqyrën e pozicionit financiar kur kanë ndodhur shpenzime për të cilat është konsideruar që nuk është e mundur të hyjnë përfitime ekonomike në njësi përtej periudhës raportuese aktuale. Në vend të kësaj, ky veprim rezulton në njohjen e një shpenzimi në pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse (ose pasqyrën e të ardhurave nëse paraqitet) .
- 2.38 Një njësi ekonomike nuk duhet të njohë një **aktiv të kushtëzuar** si një aktiv. Gjithsesi, kur hyrja e përfitimeve ekonomike në njësi është e sigurt, atëherë aktivi i lidhur më to nuk është aktiv i kushtëzuar dhe njohja e tij është e përshtatshme.

Detyrimet

- 2.39 Një njësi ekonomike duhet të njohë një detyrim në pasqyrën e pozicionit financiar kur
- (a) njësia ekonomike ka një detyrim në fund të periudhës raportuese si rezultat i një ngjarje në të kaluarën,
 - (b) është e mundshme që njësisë do t'i kërkohej të transferojë burime mbartëse të përfitimeve ekonomike në shlyerje dhe,
 - (c) Shuma e shlyerjes mund të matet në mënyrë të besueshme.
- 2.40 Një **detyrim i kushtëzuar** është ose një detyrim i mundshëm por i pasigurt ose një detyrim akyual që nuk është njohur sepse ai dështon të plotësojë një ose të dyja kushtet (b) dhe (c) në paragrafin 2.39. Një njësi nuk duhet të njohë një detyrim të kushtëzuar si detyrim, përveç detyrimeve të kushtëzuara të blerjes në një kombinim biznesi (shiko Seksionin 19 *Kombinimet e Biznesit dhe Emri i Mirë*)

Të ardhurat

- 2.41 Njohja e të ardhurave rezulton drejtpërdrejtë nga njohja dhe matja e aktiveve dhe detyrimeve. Një njësi ekonomike duhet të njohë të ardhura në pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse (ose në pasqyrën e të ardhurave, nëse paraqitet) kur ka ndodhur një rritje në përfitimet e ardhshme ekonomike e lidhur me një rritje në aktive ose një rënie në detyrime që mund të matet në mënyrë të besueshme.

Shpenzimet

- 2.42 Njohja e shpenzimeve rezulton drejtpërdrejtë nga njohja dhe matja e aktiveve dhe detyrimeve. Një njësi duhet të njohë shpenzimet në pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse (ose pasqyrën e të ardhurave, nëse paraqitet) kur ka ndodhur një zvogëlim në përfitimet e ardhshme ekonomike që lidhet me një zvogëlim në aktive ose një rritje në detyrime që mund të matet në mënyrë të besueshme.

Të ardhurat përmbledhëse dhe fitimi ose humbja

- 2.43 Të ardhurat përmbledhëse janë diferenca aritmetike mes të ardhurave dhe shpenzimeve. Ajo nuk është një element i ndarë i pasqyrave financiare dhe nuk është

e nevojshme një parim njohjeje i veçantë për të.

- 2.44 Fitimi ose humbja është diferenca aritmetike mes të ardhurave dhe shpenzimeve të ndryshëm nga ata elementë të të ardhurave dhe shpenzimeve që ky SNRF i klasifikon si elementë të të ardhurave të tjera përmbledhëse. Nuk është një element i ndarë i pasqyrave financiare dhe nuk është e nevojshme një parim njohjeje i veçantë për të.
- 2.45 Ky SNRF nuk lejon njohjen e elementëve në pasqyrën e pozicionit financiar, që nuk plotësojnë përkufizimin e aktiveve ose të detyrimeve pavarësisht nëse ato rezultojnë nga aplikimi i nocionit që përgjithësisht i referohet si “koncepti i përputhjes” për matjen e fitimit ose humbjes.

Matja në njohjen fillestare

- 2.46 Në njohjen fillestare, një njësi duhet të masë aktivet dhe detyrimet me koston historike përveçse kur ky SNRF kërkon matjen fillestare mbi një bazë tjetër si përshebull vlera e drejtë.

Matjet e mëpasshme

Aktivet financiare dhe detyrimet financiare

- 2.47 Një njësi mat **aktivet kryesore financiare** dhe **detyrimet kryesore financiare**, siç është përcaktuar në Seksionin 11 *Instrumentat Financiarë Kryesorë*, me koston e amortizuar minus zhvlerësimin përveç investimeve në aksione preferencialë jo të konvertueshme dhe jo të kërkueshëm dhe aksione të zakonshme jo të kërkueshëm që **tregtohen publikisht** ose vlera e drejtë e të cilëve në të kundërt mund të matet në mënyrë të besueshme, të cilët janë matur me vlerën e drejtë me ndryshimet në vlerën e drejtë të njohur në fitim ose humbje.
- 2.48 Një njësi zakonisht mat gjithë aktivet dhe detyrimet e tjera financiare me vlerën e drejtë, me ndryshimet në vlerën e drejtë të njohura në fitim ose humbje, përveçse kur ky SNRF kërkon ose lejon matjen mbi një bazë tjetër si kosto ose kosto e amortizuar.

Aktivet jo-financiare

- 2.49 Pjesa më e madhe e aktiveve jo-financiare që një njësi ekonomike i njeh fillimisht me koston historike, në vijim maten mbi baza të tjera matjeje. Për shembull:

- (a) Një njësi mat aktivet afatgjata materiale me më të voglën mes koston së amortizuar dhe shumës së rikuperueshme.
- (b) Një njësi mat inventarët me më të voglën mes koston dhe çmimit të shitjes minus koston e nevojshme për të kompletuar shitjen.
- (c) Një njësi njeh një humbje nga zhvlerësimi të lidhur me aktivet jo-financiare të cilët janë në përdorim ose mbahen për t'u shitur.

Matja e aktiveve në shumat më të vogla bëhet me qëllimin për t'u siguruar që një aktiv nuk matet me një shumë më të madhe sesa njësia ekonomike pret të rikuperojë nga shitja ose përdorimi i atij aktivi.

- 2.50 Për llojet në vijim të aktiveve jo-financiare, ky SNRF lejon ose kërkon matjen me vlerën e drejtë:

- (a) **investimet në pjesëmarrje** dhe **sipërmarrje të përbashkëta** që një njësi ekonomike i mat me vlerën e drejtë (shiko paragrafët 14.10 dhe 15.15)

respektivisht)

- (b) aktivet afatgjata materiale **të investuara** që një njësi ekonomike i mat me vlerën e drejtë (shiko paragrafin 16.7)
- (c) aktivet bujqësore (**aktive biologjike** dhe **produkte bujqësore** në kohën e korrjes) që një njësi ekonomike i mat me vlerën e drejtë minus kostot e vlerësuara për shitje. (shiko paragrafin 34.2)

Detyrime të ndryshme nga detyrimet financiare

- 2.51 Pjesa më e madhe e detyrimeve përveç atyre financiare maten me vlerësimin më të mirë të shumës që mund të kërkohej për të shlyer detyrimin në datën e raportimit.

Kompensimi

- 2.52 Një njësi nuk duhet të kompensojë aktivet dhe detyrimet, apo të ardhurat dhe shpenzimet, përveçse kur kjo kërkohej ose lejohet nga ky SNRF.

- (a) Paraqitja e aktiveve me vlerën neto minus zbritjet për zhvlerësim—për shembull, zbritjet për daljen nga përdorimi të inventarit dhe zbritjet për llogaritë e arkëtueshme të pambledhshme - nuk është kompensim.
- (b) Nëse veprimtaritë normale shfrytëzuese të një njësie ekonomike nuk përfshijnë blerjen ose shitjen e aktiveve afatgjata, duke përfshirë investimet dhe aktivet e shfrytëzimit, atëherë njësia raporton fitime dhe humbje nga nxjerrja jashtë përdorimit e këtyre aktiveve duke zbritur nga vlera e arkëtuar nga nxjerrja jashtë përdorimit **vlerën kontabël** të aktivit dhe shpenzimet e lidhura me shitjen.

Seksioni 3

Paraqitja e Pasqyrave Financiare

Objekti i këtij seksioni

- 3.1 Ky seksion shpjegon **paraqitjen e besueshme të pasqyrave financiare**, çfarë përputhshmërie me *SNRF për NJVM* kërkohet dhe çfarë është një grup i plotë pasqyrash financiare.

Paraqitja e drejtë

- 3.2 Pasqyrat financiare duhet të paraqesin në mënyrë të drejtë **pozicionin financiar, performancën financiare dhe flukset e mjeteve monetare** të një njësie. Paraqitja e drejtë kërkon një përfaqësim të besueshëm të efekteve të transaksioneve, ngjarjeve dhe kushteve të tjera në përputhje me përkufizimet dhe **kriteret e njohjes** për aktivet, detyrimet, të ardhurat dhe shpenzimet të treguara në Seksionin 2 *Koncepte dhe Parime të Përgjithshme*.

- (a) Aplikimi i *SNRF për NJVM*, me dhënien e shpjegimeve shtesë kur është e nevojshme, presupozohet të çojë në pasqyra financiare që arrijnë një paraqitje të drejtë të pozicionit financiar, performancës financiare dhe flukseve të mjeteve monetare për NJVM.
- (b) Siç është shpjeguar në paragrafin 1.5, aplikimi i këtij SNRF nga njëسيا ekonomike që ka përgjegjësi publike nuk rezulton në një paraqitje të drejtë në përputhje me këtë SNRF.

Dhënia e shpjegimeve shtesë të cilave i referohet në (a) janë të nevojshme kur përputhja me kërkesat specifike në këtë SNRF është e pamjaftueshme për t'i dhënë mundësi përdoruesve që të kuptojnë efektin e transaksioneve të veçanta, ngjarjeve dhe kushteve të tjera, mbi pozicionin financiar dhe performancën financiare të njësisë.

Pajtueshmëria me SNRF për NJVM

- 3.3 Një njësi ekonomike, pasqyrat financiare të së cilës pajtohen me *SNRF për NJVM*, duhet të bëjë një deklaram të qartë dhe të parzervuar të kësaj pajtueshmërie në **shënimet shpjeguese**. Pasqyrat financiare nuk duhet të përshkruhen si të pajtueshme me *SNRF për NJVM* derisa ato të pajtohen me të gjitha kërkesat e këtij SNRF.
- 3.4 Në rrethana shumë të rralla kur drejtimi arrin në konkluzionin që pajtueshmëria me këtë SNRF do të ishte aq çorientuese saqë do të binte në konflikt me **objektivin e pasqyrave financiare** të NJVM të paraqitur në Seksionin 2, njëسيا duhet të shmanget nga kjo kërkesë në mënyrën e treguar në seksionin 3.5 përveçse kur kuadri përkatës rregullator e ndalon një shmangie të tillë.
- 3.5 Kur një njësi shmanget nga një kërkesë e këtij SNRF në përputhje me paragrafin 3.4 ai duhet të deklarojë si vijon:
- (a) që drejtimi ka arritur në konkluzionin që pasqyrat financiare paraqesin në mënyrë të drejtë pozicionin financiar, performancën financiare dhe flukset e mjeteve monetare të njësisë ekonomike.

- (b) që ai është pajtuar me *SNRF për NJVM*, përveç faktit që ai është shmangur nga ndonjë kërkesë e veçantë për të arritur paraqitjen e drejtë.
 - (c) natyra e shmangies, duke përfshirë trajtimin që mund të kërkojë *SNRF për NJVM*, arsyja pse ky trajtim do të ishte kaq çorientues në rrethanat që do të binte në konflikt me objektivin e pasqyrave financiare të treguar në Seksionin 2 dhe trajtimin e përdorur.
- 3.6 Kur një njësi ekonomike ka shmangie nga një kërkesë e këtij SNRF në një periudhë të mëparshme dhe kjo shmangie ndikon vlerat e njohura në pasqyrat financiare për periudhën aktuale, ajo duhet të bëjë deklaratimet e paraqitura në paragrafin 3.5 (c)
- 3.7 Në raste shumë të rralla kur drejtimi arrin në konkluzionin që pajtimi me një kërkesë në këtë SNRF do të ishte aq çorientues saqë do të binte në konflikt me objektivin e pasqyrave financiare për NJVM të treguar në Seksionin 2, por kuadri përkatës rregullator ndalon shmangien nga kërkesa, njësi ekonomike duhet të reduktojë në maksimumin e mundshëm aspektet çorientuese të perceptuara të pajtueshmërisë duke deklaruar si vijon:
- (a) natyrën e kërkesës në këtë SNRF dhe arsyen pse drejtimi ka arritur në konkluzionin që pajtimi me këtë kërkesë është kaq çorientues në rrethanat që ai bie në konflikt me objektivin e pasqyrave financiare të treguara në Seksionin 2.
 - (b) për çdo periudhë të paraqitur, rregullimet për çdo zë në pasqyrat financiare për të cilat drejtimi ka arritur në konkluzionin që do të ishin të nevojshme për të arritur një paraqitje të drejtë.

Vijimësia

- 3.8 Kur përgatiten pasqyrat financiare, drejtimi i një njësie që përdor këtë SNRF duhet të bëjë një vlerësim të aftësisë së njësisë ekonomike për të vazhduar si vijues. Një njësi ekonomike ka vijimësi derisa drejtimi ose ka synim ta likujdojë ose do të ndërpresë veprimtarinë, ose nuk ka asnjë alternativë tjetër realiste përveçse të bëjë kështu. Në vlerësimin nëse supozimi i vijimësisë është i përshtatshëm, drejtimi merr parasysh gjithë informacionin e disponueshëm për të ardhmen, që është të paktën, por jo e kufizuar, dymbëdhjetë muaj nga **data e raportimit**.
- 3.9 Kur drejtimi është në dijeni, në bërjen e vlerësimit të tij, të pasigurive **materiale** që lidhen me ngjarjet ose kushtet që hedhin dyshime domethënëse mbi aftësinë e njësisë ekonomike për të vazhduar në vijimësi, njësi ekonomike duhet t'i deklarojë këto pasiguri. Kur një njësi ekonomike nuk përgatit pasqyra financiare mbi bazën e supozimit të vijimësisë, ajo duhet ta deklarojë këtë fakt, së bashku me bazën mbi të cilën ka përgatitur pasqyrat financiare dhe arsyen pse njësi nuk vlerësohet si e vijueshme.

Shpeshtësia e raportimit

- 3.10 Një njësi duhet të paraqesë një grup të plotë pasqyrash financiare (duke përfshirë informacionin krahasues-shiko paragrafin 3.14) të paktën çdo vit. Kur ndryshon fundi i **periudhës raportuese** të një njësie ekonomike dhe pasqyrat financiare janë paraqitur për një periudhë më të gjatë ose më të shkurtër kohe se një vit, njësi duhet të deklarojë si vijon:
- (a) këtë fakt

- (b) arsyen e përdorimit të një periudhe më të gjatë ose më të shkurtër.
- (c) faktin që vlerat krahasuese të paraqitur në pasqyrat financiare (duke përfshirë shënimet shpjeguese të lidhura) nuk janë tërësisht të krahasueshme.

Qëndrueshmëria e paraqitjes

- 3.11 Një njësi ekonomike duhet të mbajë të pandryshuar paraqitjen dhe klasifikimin e elementëve në pasqyrat financiare nga njëra periudhë në tjetrën derisa:
- (a) është e qartësisht e dukshme, duke ndjekur një ndryshim domethënës në natyrën e veprimtarive të njësisë ose një rishikim i pasqyrave të saj financiare, që një paraqitje ose klasifikim tjetër do të ishte më i përshtatshëm duke patur parasysh kriteret për zgjedhjen dhe zbatimin e **politikave kontabël** në Seksionin 10 *Politikat Kontabël, Vlerësimet dhe Gabimet*, ose
 - (b) ky SNRF kërkon një ndryshim në paraqitje.
- 3.12 Kur paraqitja ose klasifikimi i zërave në pasqyrat financiare ndryshohet, një njësi duhet të riklasifikojë vlerat krahasuese përveçse kur riklasifikimi është **i papraktikueshëm**. Kur vlerat krahasuese janë riklasifikuar, një njësi duhet të deklarojë si vijon:
- (a) natyrën e riklasifikimit.
 - (b) vlerën e çdo elementi ose klasë elementash që është riklasifikuar.
 - (c) arsyen e riklasifikimit.
- 3.13 Nëse është e papraktikueshme të riklasifikosh vlerat krahasuese, një njësi ekonomike duhet të deklarojë pse riklasifikimi nuk është i praktikueshëm.

Informacioni krahasues

- 3.14 Përveç rastit kur ky SNRF lejon ose kërkon ndryshe, një njësi duhet të deklarojë informacion krahasues së respektim të periudhës së mëparshme krahasuese për të gjitha vlerat e paraqitura në pasqyrat financiare të periudhës aktuale. Një njësi ekonomike duhet të përfshijë informacion krahasues për informacion tregues dhe përshkrues kur është i rëndësishëm për një kuptueshmëri të pasqyrave financiare të periudhës aktuale.

Materialiteti dhe bashkimi

- 3.15 Një njësi ekonomike duhet të paraqesë në mënyrë të ndarë çdo klasë materiale të elementëve të ngjashëm. Një njësi ekonomike duhet të paraqesë në mënyrë të ndarë elementët e natyrave ose funksioneve të ndryshme përveçse kur ato janë jomateriale.
- 3.16 Mangësitë apo anomalitë e elementëve janë materiale nëse ato mund të ndikojnë, në mënyrë individuale ose në grup, vendimet ekonomike të përdoruesve, të bëra mbi bazën e pasqyrave financiare. Materialiteti varet nga përmasat dhe natyra e mangësisë ose anomalisë, të gjykuar në bazë të rrethanave. Përmasat dhe natyra e elementit, ose kombinimi i të dyjave, mund të jetë faktor përcaktues.

Grupi i plotë i pasqyrave financiare

- 3.17 Një grup i plotë pasqyrash financiare duhet të përfshijë si vijon:
- (a) Një pasqyrë të pozicionit financiar në datën raportuese.
 - (b) dhe ose:
 - (i) **Një pasqyrë të vetme të të ardhurave përmbledhëse** për periudhën raportuese duke deklaruar gjithë elementët e të ardhurave dhe shpenzimeve të njohura gjatë periudhës duke përfshirë edhe ato elementë të njohur në përcaktimin e **humbjes apo fitimit** (që është një nënshumë totale në pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse) dhe **elementë të tjerë të të ardhurave përmbledhëse**, ose
 - (ii) një pasqyrë të ndarë **të të ardhurave** dhe një pasqyrë të ndarë të të ardhurave përmbledhëse. Nëse një njësi zgjedh të paraqesë edhe një pasqyrë të të ardhurave edhe një pasqyrë të të ardhurave përmbledhëse, pasqyra e të ardhurave përmbledhëse fillon me fitimin ose humbjen dhe pastaj paraqet elementët e të ardhurave të tjera përmbledhëse.
 - (c) një **pasqyrë të ndryshimeve në kapital** për periudhën raportuese.
 - (d) një **pasqyrë të flukseve të mjeteve monetare** për periudhën raportuese.
 - (e) shënimet shpjeguese, duke përfshirë një përmbledhje të politikave domethënëse kontabël, si dhe informacion tjetër shpjegues.
- 3.18 Nëse ndryshimet e vetme të kapitalit gjatë periudhës për të cilën paraqiten pasqyrat financiare, vijnë si rezultat i fitimit apo humbjes, pagesës së dividendëve, korrigjimeve në periudhat paraardhëse dhe ndryshimet në politikat kontabël, njësia ekonomike mund të paraqesë një **pasqyrë të vetme të të ardhurave dhe fitimeve të pashpërndara** në vend të pasqyrës së të ardhurave përmbledhëse dhe pasqyrës së ndryshimeve në kapital (shiko paragrafin 6.4).
- 3.19 Nëse një njësi ekonomike nuk ka elementë të tjerë të të ardhurave përmbledhëse në ndonjë nga periudhat për të cilat paraqiten pasqyrat financiare, ajo mund të paraqesë vetëm një pasqyrë të ardhurash, ose mund të paraqesi një pasqyrë të të ardhurave përmbledhëse ku “rreshti i fundit” emërtohet “fitim ose humbje”.
- 3.20 Për shkak se paragrafi 3.14 kërkon vlerat krahasuese në respektim të periudhave të mëparshme për të gjitha vlerat e paraqitura në pasqyrat financiare, një grup i plotë pasqyrash financiare nënkupton që një njësi ekonomike duhet të paraqesë, minimumi, dy nga secila prej pasqyrave financiare të kërkuara dhe shënimet shpjeguese të lidhura.
- 3.21 Në një grup të plotë pasqyrash financiare, një njësi ekonomike duhet të paraqesë çdo pasqyrë financiare me rëndësi të barabartë.
- 3.22 Një njësi ekonomike mund të përdorë tituj për pasqyrat financiare të ndryshme nga ato të përdorura në këtë SNRF për sa kohë që ato nuk janë çorientuese.

Identifikimi i pasqyrave financiare

- 3.23 Një njësi ekonomike duhet të identifikojë qartë secilën prej pasqyrave financiare dhe shënimet shpjeguese dhe t'i dallojë ato nga informacionet e tjera në të njëjtin dokument. Për më tepër, një njësi ekonomike duhet të deklarojë informacionin e mëposhtëm në mënyrë të dallueshme dhe ta përsërisë atë kur është e nevojshme për

një kuptueshmëri të informacionit të paraqitur: :

- (a) emrin e njësisë raportuese dhe çdo ndryshim në emrin e saj që nga fundi i periudhës raportuese paraardhëse.
- (b) nëse pasqyrat financiare mbulojnë një njësi individuale apo një **grup njësish**.
- (c) datën e fundit të periudhës raportuese dhe periudhën e mbuluar nga pasqyrat financiare.
- (d) **monedhën e raportimit**, siç është përcaktuar në seksionin 30 *Përkthimi i Monedhave të Huaja*.
- (e) nivelin e rrumbullakimeve, nëse ka, të përdorur në vlerat e deklaruar të pasqyrave financiare.

3.24 Një njësi duhet të deklarojë si vijon në shënimet shpjeguese:

- (a) vendndodhjen dhe formën ligjore të njësisë, vendin e konsolidimit dhe adresën e zyrës së regjistruar të saj (ose vendin primar të biznesit, nëse është i ndryshëm nga zyra e regjistruar).
- (b) një përshkrim të natyrës së veprimtarive të njësisë dhe veprimtaritë primare të saj.

Paraqitja e informacionit jo të kërkuar nga ky SNRF

3.25 Ky SNRF nuk trajton paraqitjen e informacionit të segmenteve, fitimit për aksion ose raporte financiare të ndërmjetme nga një njësi ekonomike e vogël ose e mesme. Një njësi që bën deklarime të tilla duhet të përshkruajë bazën për përgatitjen dhe paraqitjen e këtij informacioni.

Seksioni 4

Pasqyra e Pozicionit Financiar

Objekti i këtij seksioni

- 4.1 Ky seksion tregon informacionin që duhet të paraqitet në një **pasqyrë të pozicionit financiar** dhe si duhet paraqitur ai. Pasqyra e pozicionit financiar (ndonjëherë e quajtur bilanc) paraqet **aktivet, detyrimet** dhe kapitalin e njësisë në një datë të caktuar-fundin e **periudhës raportuese**.

Informacioni që duhet të paraqitet në pasqyrën e pozicionit financiar

- 4.2 Si minimum, pasqyra e pozicionit financiar duhet të përfshijë zërat që përfshijnë shumat e mëposhtme:
- (a) mjetet monetare dhe **ekuivalentet e mjeteve monetare**.
 - (b) llogaritë e arkëtueshme dhe të arkëtueshme të tjera.
 - (c) **aktive financiare** (duke përfshirë vlerat e regjistruara në (a), (b), (j) dhe (k)).
 - (d) **inventarët**.
 - (e) **aktivet afatgjata materiale**.
 - (f) **aktivet afatgjata materiale të investuara** që janë mbajtur me vlerën e drejtë përmes fitimeve ose humbjeve.
 - (g) aktive jo-materiale.
 - (h) **aktive biologjike** të mbajtura me kosto pakësuar me amortizimin dhe zhvlerësimin e akumuluar.
 - (i) aktive biologjike të mbajtura me vlerën e drejtë përmes fitimeve ose humbjeve.
 - (j) investimet në **pjesëmarrje**.
 - (k) investimet në **njësitë e kontrolluara bashkërisht**.
 - (l) llogari të pagueshme dhe të pagueshmë të tjera.
 - (m) **detyrimet financiare** (duke përfshirë vlerat nën (l) dhe (p)).
 - (n) aktivet dhe detyrimet për **tatimin aktual**.
 - (o) **pasive për tatime të shtyra** dhe **aktive për tatime të shtyra** (ato duhet gjithmonë të klasifikohen si afatgjata).
 - (p) **provizionet**.
 - (q) **Interesat jo kontrolluese**, të paraqitur brenda **kapitalit** të ndara nga kapitali i atribuar **pronarëve të shoqërisë mëmë**.
 - (r) kapitali i atribuar pronarëve të shoqërisë mëmë.
- 4.3 Një njësi duhet të paraqesë rreshta shtesë të zërave, shuma kryesore dhe shuma nëntotale në pasqyrën e pozicionit financiar kur kjo paraqitje është e rëndësishme për një kuptueshmëri të pasqyrës së **pozicionit financiar**.

Dallimi afatshkurtra/afatgjata

- 4.4 Një njësi duhet të paraqesë aktivet afatshkurtra dhe afatgjata dhe detyrimet afatshkurtra dhe afatgjata, si klasifikime të veçanta në pasqyrën e pozicionit financiar në përputhje me paragrafët 4.5–4.8, përveç kur një paraqitje e bazuar në likuiditet siguron informacion që është i besueshëm dhe më i rëndësishëm. Kur aplikohet ky përjashtim, gjithë aktivet dhe detyrimet duhet të paraqiten të rradhitura sipas likuiditetit të përafërt (rritës ose zbritës).

Aktivet afatshkurtra

- 4.5 Një njësi duhet të klasifikojë një aktiv afatshkurtër kur:
- (a) ajo pret të realizojë aktivin, ose ka synim ta shesë ose ta konsumojë atë, përgjatë ciklit operativ normal të njësisë;
 - (b) ajo mban aktivin me qëllimin primar të tregtimit;
 - (c) ajo pret të realizojë aktivin brenda dymbëdhjetë muajve pas datës së raportimit; ose
 - (d) aktivi është mjet monetar ose ekuivalent i mjeteve monetare, përveçse kur është i kufizuar të këmbehet ose të përdoret për të shlyer një detyrim për të paktën dymbëdhjetë muaj pas datës së raportimit.
- 4.6 Një njësi duhet të klasifikojë aktivet e tjera si afatgjata. Kur cikli operativ normal i njësisë nuk është qartësisht i identifikueshëm, kohëzgjatja e tij supozohet të jetë dymbëdhjetë muaj.

Detyrimet afatshkurtra

- 4.7 Një njësi ekonomike duhet të klasifikojë një detyrim si afatshkurtër kur:
- (a) ajo pret të shlyejë detyrimin brenda ciklit normal operativ të njësisë;
 - (b) ajo mban detyrimin me qëllimin primar të tregtimit;
 - (c) detyrimi pritët të shlyhet brenda dymbëdhjetë muajve pas datës së raportimit; ose
 - (d) njësia nuk ka një të drejtë të pakushtëzuar për të shtyrë shlyerjen e detyrimit për të paktën dymbëdhjetë muaj pas datës raportuese.
- 4.8 Një njësi duhet të klasifikojë gjithë detyrimet e tjera si afatgjata.

Renditja e zërave dhe formati i zërave në pasqyrën e pozicionit financiar

- 4.9 Ky SNRF nuk këshillon renditjen apo formatin në të cilën duhet të paraqiten zërat. Paragrafi 4.2 thjesht siguron një listë të zërave që janë mjaftueshëm të ndryshëm në natyrë ose funksion për të garantuar paraqitje të veçantë në pasqyrën e pozicionit financiar. Për më tepër:
- (a) zërat duhet të përfshihen kur përmasa, natyra ose funksioni i një zëri ose bashkimi i zërave të ngjashëm është i tillë që paraqitja e veçantë është e rëndësishme për një kuptueshmëri të pozicionit financiar dhe,
 - (b) përshkrimet e përdorura dhe renditja e zërave apo bashkimit të zërave të ngjashëm mund të ndryshohet sipas natyrës së njësisë dhe transaksioneve të

saj, për të siguruar informacion që është i rëndësishëm për një kuptueshmëri të pozicionit financiar të njësisë ekonomike.

- 4.10 Gjykimi nëse duhet të paraqiten në mënyrë të veçantë zëra shtesë bazohet në vlerësimin e gjithë sa vijnë:
- (a) vlerave, natyrës dhe likuiditetit të aktiveve.
 - (b) funksionit të aktiveve brenda njësisë.
 - (c) vlerave, natyrës dhe afatit të maturimit të detyrimeve.

Informacioni duhet të paraqitet ose në pasqyrën e pozicionit financiar ose në shënimet shpjeguese.

- 4.11 Një njësi ekonomike duhet të japë informacione shpjeguese, ose në pasqyrën e pozicionit financiar ose në shënimet shpjeguese, nënklasifikimet në vazhdim të zërave të paraqitur:
- (a) aktivet afatgjata materiale në klasifikimet e përshtatshme të njësisë
 - (b) llogaritë e arkëtueshme dhe të arkëtueshme të tjera duke treguar në mënyrë të veçantë shumat nga palët e lidhura, shuamt nga palët e tjera dhe të arkëtueshmet të lindura nga të ardhurat e llogaritura të pafaturuara ende.
 - (c) inventarët, duke treguar në mënyrë të veçantë shuamt e inventarëve:
 - (i) të mbajtura për shitje në rrjedhën normale të biznesit.
 - (ii) në procesin e prodhimit për këto shitje.
 - (iii) në formën e materialeve apo furnizimeve që do konsumohen gjatë procesit të prodhimit ose ofrimit të shërbimeve.
 - (d) llogari të pagueshme dhe të pagueshme të tjera, duke treguar në mënyrë të veçantë vlerat e pagueshme ndaj furnizuesve, të pagueshme ndaj palëve të lidhura, të ardhurat e shtyra dhe të llogaritura.
 - (e) provizionet për **përfitimet e punonjësve** dhe provizione të tjera.
 - (f) klasat e kapitalit, si kapitali i paguar, primet e lidhura me kapitalin, fitimet e pashpërndara dhe zëra të të ardhurave dhe shpenzimeve që, siç kërkohen nga ky SNRF, njihen në të ardhurat përmblendhëse dhe paraqiten në mënyrë të veçantë në kapital.
- 4.12 Një njësi me kapital aksionar duhet të deklarojë si vijon, ose në pasqyrën e pozicionit financiar ose në shënimet shpjeguese:
- (a) për çdo klasë të kapitalit aksionar:
 - (i) numrin e aksioneve të autorizuar.
 - (ii) numrin e aksioneve të emetuara dhe plotësisht të paguara, ose të emetuara por jo plotësisht të paguara.
 - (iii) vlerën nominale për aksion, ose që aksionet nuk kanë vlerë nominale.
 - (iv) një rakordim të numrit të aksioneve në qarkullim në fillim dhe në fund të periudhës.
 - (v) të drejtat, preferencat dhe kufizimet të lidhura me atë klasë duke përfshirë kufizimet në shpërndarjen e dividendëve dhe ripagimit të kapitalit.

- (vi) aksionet në njësi që mbahen nga njësia ose nga filialet ose pjesëmarrjet e saj.
 - (vii) aksionet e rezervuara për t'u emetuar nën opsione dhe kontrata për shitjen e aksioneve duke përfshirë afatet dhe shumat.
 - (b) një përshkrim të çdo rezerve brenda kapitalit.
- 4.13 Një njësi pa kapital aksionar, si ortakëri ose shoqëri besimi, duhet të deklarojë informacion ekuivalent me atë të kërkuar nga paragrafi 4.12(a), duke treguar ndryshimet gjatë periudhës në çdo kategori të kapitalit, dhe të drejtat, preferencat dhe kufizimet të lidhura me çdo kategori të kapitalit.
- 4.14 Nëse, në datën raportuese, një njësi ka një marrëveshje shitje detyruese për një nxjerrje të madhe aktivesh, ose një grup aktivesh dhe detyrimesh, njësia duhet të deklarojë informacionin si vijon:
- (a) një përshkrim të aktivitet(e) ose grupit të aktiveve dhe detyrimeve.
 - (b) një përshkrim të fakteve dhe rrethanave të shitjes ose planit.
 - (c) vlerën kontabël të aktiveve, ose nëse nxjerrja jashtë përfshin një grup aktivesh dhe detyrimesh, vlerat kontabël të këtyre aktiveve dhe detyrimeve.

Seksioni 5

Pasqyra e të Ardhurave përmbledhëse dhe Pasqyra e të Ardhurave

Objekti i këtij seksioni

- 5.1 Ky seksion i kërkon një njësi ekonomike të paraqesë **të ardhurat e saj përmbledhëse** për një periudhë-p.sh. **performancën** e saj financiare për periudhën - në një ose dy **pasqyra financiare**. Ai tregon informacionin që duhet të paraqitet në këto pasqyra dhe si duhet paraqitur ai.

Paraqitja e të ardhurave përmbledhëse

- 5.2 Një njësi ekonomike duhet të paraqesë të ardhurat e saj përmbledhëse për një periudhë ose:
- (a) në një **pasqyrë** të vetme **të të ardhurave** përmbledhëse, në këtë rast pasqyra e të ardhurave përmbledhëse paraqet gjithë zërat e të ardhurave dhe shpenzimeve të njohura gjatë periudhës, ose
 - (b) në dy pasqyra- një **pasqyrë të ardhurash** dhe një pasqyrë të ardhurash përmbledhëse-në këtë rast pasqyra e të ardhurave paraqet gjithë zërat e të ardhurave dhe shpenzimeve të njohura gjatë periudhës përveç atyre të ardhurave dhe shpenzimeve që janë njohur në pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse jashtë **fitimit ose humbjes** siç është lejuar ose kërkuar nga ky SNRF.
- 5.3 Një ndryshim nga metoda e pasqyrës së vetme në metodën me dy pasqyra, ose anasjelltas, është një ndryshim në politikat kontabël për të cilën aplikohet Seksioni 10 *Politikat Kontabël dhe Gabimet*

Metoda me një pasqyre të vetme

- 5.4 Sipas metodës me një pasqyre të vetme, pasqyra e të ardhurave përmbledhëse duhet të përfshijë gjithë zërat e të ardhurave dhe shpenzimeve të njohura në një periudhë, përveçse kur ky SNRF kërkon ndryshe. Ky SNRF siguron trajtim të ndryshëm për rrethanat e mëposhtme:
- (a) Efektet e korrigjimeve të gabimeve dhe ndryshimet në **politikat kontabël** paraqiten si rregullim retrospektiv i pasqyrave të mëparshme më tepër sesa si pjesë e fitimit ose humbjes në periudhën në të cilën ato lindin (shiko Seksionin 10).
 - (b) Tre tipe të **të ardhurave të tjera përmbledhëse** njihen si pjesë e totalit të të ardhurave përmbledhëse, jashtë fitimit ose humbjes, kur ato lindin:
 - (i) disa **fitime ose humbje** lindin nga përkthimi i **pasqyrave financiare** të një operacioni të huaj (shiko Seksionin 30 *Përkthimi i Monedhës së Huaj*).
 - (ii) disa fitime dhe humbje aktuariale (shiko Seksionin 28 *Përfitimet e Punonjësve*)
 - (iii) disa ndryshime në vlerat e drejta të instrumentave mbrojtës (shiko Seksionin 12 *Emetime të Instrumentave të Tjerë Financiarë*).

- 5.5 Si minimum, një njësi duhet të përfshijë, në pasqyrën e të ardhurave përmblendhëse, zëra që paraqesin shumat e mëposhtme për periudhën:
- (a) **të ardhurat.**
 - (b) kostot financiare.
 - (c) ndarja e fitimit ose humbjes së investimeve në **pjesëmarrjet** (shiko Seksionin 14 *Investimet në Pjesëmarrje*) dhe njësitë e **kontrolluara bashkërisht** (shiko Seksionin 15 *Investimet në Sipërmarrjet e Përbashkëta*) të kontabilizuara me metodën e kapitalit.
 - (d) **shpenzimet për tatimet** duke përjashtuar tatimet e shpërndara për zërat (e), (g) dhe (h) më poshtë (shiko paragrafin 29.27).
 - (e) një shumë e vetme që përfshin totalin e
 - (i) fitimeve ose humbjeve pas tatimeve të një **operacioni jo të vijueshëm** dhe,
 - (ii) fitimit ose humbjes pas tatimeve të njohura gjatë matjes së vlerës së drejtë minus kostot për shitjen ose nxjerrjen jashtë përdorimit të aktiveve neto që formojnë operacionin jo-të vijueshëm.
 - (f) fitimi ose humbja (nëse një shoqëri nuk ka zëra të të ardhurave të tjera përmblendhëse, ky zë nuk duhet të paraqitet).
 - (g) çdo zë i të ardhurave të tjera përmblendhëse (shiko paragrafin 5.4(b)) i klasifikuar sipas natyrës (duke përjashtuar shumat në (h)).
 - (h) ndarja e të ardhurave të tjera përmblendhëse të pjesëmarrjeve dhe njësitë të kontrolluara bashkërisht të kontabilizuara me metodën e kapitalit.
 - (i) të ardhurat totale përmblendhëse (nëse një njësi nuk ka zëra të të ardhurave të tjera përmblendhëse, ajo mund të përdorë një term tjetër për këtë zë si humbje apo fitim).
- 5.6 Një njësi duhet të japë informacion shpjegues në mënyrë të veçantë për zërat e mëposhtëm në pasqyrën e të ardhurave përmblendhëse të shpërndara për periudhën:
- (a) fitimi ose humbja për periudhën të atribueshme për
 - (i) **interesat jo kontrolluese.**
 - (ii) **pronarët** e shoqërisë mëmë.
 - (b) të ardhurat totale të plota të atribueshme për
 - (i) interesat jo kontrolluese.
 - (ii) pronarët e shoqërisë mëmë.

Metoda me dy pasqyra

- 5.7 Sipas metodës me dy pasqyra, pasqyra e të ardhurave duhet të tregojë, si minimum, zërat që paraqesin vlerat në paragrafët 5.5(a)–5.5(f) për periudhën, me fitimin ose humbjen në rreshtin e fundit. Pasqyra e të ardhurave përmblendhëse duhet të fillojë me fitimin ose humbjen në rreshtin e parë dhe duhet të tregojë, si minimum, zërat që paraqesin vlerat në paragrafët 5.5(g)–5.5(i) dhe paragrafin 5.6 për periudhën.

Kërkesat e aplikueshme për të dyja metodat

- 5.8 Nën këtë SNRF, efektet e korigjimeve të gabimeve dhe ndryshimeve në politikat kontabël janë të paraqitura si rregullime retrospektive të periudhave të mëparshme më

tepër sesa si pjesë të fitimit apo humbjes në periudhën në të cilin linden. (shiko Seksionin 10)

- 5.9 Një njësi ekonomike duhet të paraqesë zëra shtesë, shuma kryesore apo nënshuma në pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse (ose në pasqyrën e të ardhurave nëse paraqitet), kur një paraqitje e tillë është e rëndësishme për një kuptueshmëri të pasqyrës financiare të performancës së njësisë.
- 5.10 Një njësi ekonomike nuk duhet të paraqesë ose përshkruajë ndonjë zë të të ardhurave dhe shpenzimeve si “zëra të jashtëzakonshëm” në pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse (ose në pasqyrën e të ardhurave, nëse paraqitet) ose në shënimet shpjeguese.

Analiza e shpenzimeve

- 5.11 Një njësi ekonomike duhet të paraqesë një analizë të shpenzimeve duke përdorur një klasifikim të bazuar ose në natyrën e shpenzimeve ose funksionit të shpenzimeve brenda njësisë, cilito që siguron informacion që është i besueshëm dhe më i rëndësishëm.

Analiza e natyrës së shpenzimeve

- (a) Sipas kësaj metode klasifikimi, shpenzimet grupohen në pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse sipas natyrës së tyre (psh amortizimi, blerja e materialeve, kostot e transportit, përfitimet e punonjësve dhe kostot e reklamës) dhe nuk rishpërndahen ndërmjet funksioneve të ndryshme brenda njësisë.

Analiza sipas funksionit të shpenzimeve

- (b) Sipas kësaj metode klasifikimi, shpenzimet grupohen sipas funksionit të tyre si pjesë e kostove të shitjes, ose për shembull, kostot e shpërndarjes ose kostot administrative. Si minimum, një njësi deklaron kostot e saj të shitjes sipas kësaj metode në mënyrë të veçantë nga shpenzimet e tjera.

Seksioni 6

Pasqyra e Ndryshimit në Kapital dhe Pasqyra e të Ardhurave dhe Fitimeve të Pashpërndara.

Objekti i këtij seksioni

- 6.1 Ky seksion tregon kërkesat për paraqitjen e ndryshimeve në **kapitalin** e njësisë për një periudhë, ose në **pasqyrën e ndryshimeve në kapital** ose, nëse plotësohen kushte specifike dhe nëse njësia zgjedh kështu, në një **pasqyrë të të ardhurave dhe fitimeve të pashpërndara**.

Pasqyra e ndryshimeve në kapital

Qëllimi

- 6.2 Pasqyra e ndryshimeve në kapital paraqet fitimin ose humbjen e një njësie ekonomike për **periudhën raportuese**, zërat e të ardhurave dhe shpenzimeve të njohura në të **ardhura përmbledhëse të tjera për periudhën**, efektet e ndryshimeve në **politikat kontabël** dhe korrigjimet e gabimeve të njohura për periudhën, dhe shumat e investimeve nga, dhe dividendët dhe shpërndarjet e tjera, ndaj investitorëve të kapitalit gjatë periudhës.

Informacioni që duhet paraqitur në pasqyrën e ndryshimeve në kapital

- 6.3 Një njësi duhet të paraqesë një pasqyrë të ndryshimeve në kapital duke treguar në pasqyrë:
- (a) të **ardhurat përmbledhëse** për periudhën, duke treguar në mënyrë të ndarë vlerat totale të atribueshme për **pronarët** e shoqërisë mëmë dhe interesave jo kontrolluese.
 - (b) për çdo element të kapitalit, efektet e aplikimit retrospektiv ose rideklarimit retrospektiv të njohur në përputhje me Seksionin 10 *Politikat Kontabël, Vlerësimet dhe Gabimet*.
 - (c) për çdo element të kapitalit, një rakordim mes vlerës kontabël në fillim dhe në fund të periudhës, duke deklaruar në mënyrë të ndarë ndryshimet që rezultojnë nga:
 - (i) fitimi ose humbja.
 - (ii) çdo zë të të ardhurave të tjera përmbledhëse.
 - (iii) shumat e investimeve nga, dhe dividendët dhe shpërndarjet e tjera ndaj, pronarëve, duke treguar në mënyrë të ndarë emetimin e aksioneve, veprimet me aksionet e thesarit, dividendët dhe shpërndarjet e tjera ndaj pronarëve dhe ndryshimet në interesat e pronësisë në filiale që nuk rezultojnë në një humbje kontrolli.

Pasqyra e të ardhurave dhe fitimeve të pashpërndara

Qëllimi

- 6.4 Pasqyra e të ardhurave dhe fitimeve të pashpërndara paraqet fitimin ose humbjen e një njësie ekonomike dhe ndryshimet në fitimet e pashpërndara për periudhën raportuese. Paragrafi 3.18 i lejon një njësie të paraqesë një pasqyrë të të ardhurave dhe fitimeve të pashpërndara në vend të një pasqyrë të të ardhurave përmbledhëse dhe një pasqyre të ndryshimeve në kapital nëse ndryshimet e vetme të kapitalit të saj gjatë periudhës për të cilën paraqiten pasqyrat financiare lindin nga fitimi ose humbja, pagesa e dividendëve, korrigjimet e gabimeve në periudhat e mëparshme dhe ndryshimet në politikat kontabël.

Informacioni që duhet paraqitur në pasqyrën e të ardhurave dhe fitimeve të pashpërndara

- 6.5 Një njësi duhet të paraqesë në pasqyrën e të ardhurave dhe fitimeve të pashpërndara, zërat e mëposhtëm në shtesë të informacionit të kërkuar nga Seksioni 5 *Pasqyra e të ardhurave përmbledhëse dhe Pasqyra e të Ardhurave*:
- (a) fitimet e pashpërndara në fillim të periudhës së raportimit.
 - (b) dividendët e deklaruar dhe të paguar ose të pagueshëm gjatë periudhës.
 - (c) rideklarimet e fitimeve të pashpërndara për korrigjime të gabimeve të periudhave të mëparshme.
 - (d) rideklarimet e fitimeve të pashpërndara për ndryshimet në politikat kontabël.
 - (e) fitimet e pashpërndara në fund të periudhës raportuese.

Seksioni 7

Pasqyra e Flukseve të Mjeteve Monetare

Objekti i këtij seksioni

- 7.1 Ky seksion tregon informacionin që duhet të paraqitet në një **pasqyrë të flukseve të mjeteve monetare** dhe si duhet paraqitur ai. Pasqyra e flukseve të mjeteve monetare siguron informacion për ndryshimet në **mjetet monetare** dhe **ekuivalentëve të mjeteve monetare** të një njësie ekonomike për **periudhën raportuese**, duke treguar në mënyrë të ndarë ndryshimet nga **veprimtaritë e shfrytëzimit**, **veprimtaritë investuese** dhe **veprimtaritë financuese**.

Ekuivalentët e mjeteve monetare

- 7.2 **Ekuivalentët e mjeteve monetare** janë investime afatshkurtra shumë likuide të mbajtura për të plotësuar angazhimet afatshkurtra të mjeteve monetare më tepër sesa për investimet për qëllime të tjera. Prandaj, një investim normalisht kualifikohet si ekuivalent i mjeteve monetare vetëm kur ai ka një afat maturimi të shkurtër, përsëmbull tre muaj ose më pak nga data e blerjes. Overdraftet bankare janë normalisht të konsideruara si aktivitete financuese të ngjashme me huamarrjen. Gjithsesi, nëse ato janë të ripagueshme kur kërkohen dhe formojnë një pjesë integrale të manaxhimit të mjeteve monetare të një njësie, overdraftet bankare janë një përbërës i mjeteve monetare dhe ekuivalentëve të mjeteve monetare.

Informacioni që duhet paraqitur në pasqyrën e flukseve të mjeteve monetare

- 7.3 Një njësi duhet të paraqesë një pasqyrë të flukseve të mjeteve monetare për një periudhë raportimi të klasifikuar sipas aktiviteteve të shfrytëzimit, aktiviteteve investuese dhe aktiviteteve të financimit.

Veprimtaritë e shfrytëzimit

- 7.4 Veprimtaritë e shfrytëzimit janë veprimtaritë primare të krijimit të **të ardhurave** të njësisë. Prandaj, flukset e mjeteve monetare nga veprimtaritë e shfrytëzimit zakonisht rezultojnë nga transaksione dhe ngjarje dhe kushte të tjera që marrin pjesë në përcaktimin e **fitimit ose të humbjes**. Shembuj të flukseve të mjeteve monetare nga veprimtaritë e shfrytëzimit janë:
- (a) arkëtimet e mjeteve monetare nga shitja e të mirave dhe ofrimi i shërbimeve.
 - (b) arkëtimi i mjeteve monetare nga të drejtat e përdorimit, tarifatat, komisionet dhe të ardhura të tjera.
 - (c) pagesat në mjete monetare ndaj furnitorëve për të mirat dhe shërbimet.
 - (d) pagesat në mjete monetare për dhe në emër të punonjësve.
 - (e) pagesat në mjete monetare ose kompensimet e tatimit mbi të ardhurat, përveçse kur ato mund të identifikohen në mënyrë specifike me veprimtaritë e investimit dhe të financimit.
 - (f) arkëtimet dhe pagesat e mjeteve monetare nga investimet, huatë dhe kontrata

të tjera të mbajtura për qëllime shitblerjeje ose tregtare, që janë të ngjashme me inventarët e blerë në mënyrë specifike për t'u rishitur.

Disa veprime, si shitja e një zëri të makinerive nga një njësi prodhuese, mund të sjellë lindjen e një fitimi ose humbjeje që është e përfshirë në fitimin ose humbjen e periudhës. Gjithsesi, flukset e mjeteve monetare që lidhen me transaksione të tilla janë flukse mjeteve monetare nga veprimtaritë investuese.

Veprimtaritë investuese

7.5 Veprimtaritë investuese janë blerja ose nxjerrja jashtë përdorimit e aktiveve afatgjata dhe investimeve të tjera që nuk përfshihen në ekuivalentët e mjeteve monetare. Shembuj të flukseve të mjeteve monetare që lindin nga veprimtaritë investuese janë:

- (a) pagesat në mjete monetare për blerjen e tokave, ndërtesave, makinerive dhe pajisjeve (duke përfshirë tokat, ndërtesa, makineritë dhe pajisjet e krijuara vetë), aktivet jo-materiale dhe aktive të tjera afatgjata.
- (b) arkëtimet e mjeteve monetare nga shitja e aktiveve afatgjata materiale, aktiveve jo-materiale dhe aktiveve të tjera afatgjata.
- (c) pagesat në mjete monetare për të blerë instrumente kapitali ose borxhi të njësisë të tjera dhe interesave në sipërmarrjet e përbashkëta (të ndryshme nga pagesat për ato instrumenta të klasifikuar si ekuivalentë të mjeteve monetare ose të mbajtura për shitblerje dhe tregtim).
- (d) arkëtimet e mjeteve monetare nga shitjet e instrumentave të kapitalit ose borxhit të njësisë të tjera dhe interesat në sipërmarrjet e përbashkëta (të ndryshme nga ato instrumenta të klasifikuar si ekuivalentë të mjeteve monetare ose të mbajtura për shitblerje ose tregtim).
- (e) mjete monetare si paradhënie dhe huatë e dhëna palëve të tjera.
- (f) arkëtimet e mjeteve monetare nga ripagesa e huave dhe mjeteve monetare si paradhënie ndaj palëve të treta.
- (g) pagesat në mjete monetare për kontratat e së ardhmes, kontratat e parashikuara të së ardhmes, kontratat e opsioneve dhe kontratat swap, përveç rastit kur kontratat mbahen për qëllime shitblerje ose tregtimi, ose pagesa të tjera të klasifikuara si aktivitete financuese.
- (h) arkëtime të mjeteve monetare nga kontratat e së ardhmes, kontratat e parashikuara të së ardhmes, kontratat e opsioneve dhe kontratat swap, përveç rastit kur kontratat mbahen për qëllime shitblerje ose tregtimi ose arkëtime të tjera të klasifikuara si aktivitete financuese.

Kur një kontratë kontabilizohet si mbrojtëse (shiko Seksionin 12 *Emetime të Instrumentave të Tjerë Financiarë*), një njësi duhet të klasifikojë flukset e mjeteve monetare të kontratës në njëjtën mënyrë si flukset e mjeteve monetare të zërit të mbajtur të mbrojtur.

Veprimtaritë financuese

7.6 Veprimtaritë financuese janë veprimtaritë që rezultojnë në ndryshime në përmasën dhe përbërjen e kapitalit të kontribuar dhe huamarrjeve të një njësie ekonomike. Shembuj të flukseve të mjeteve monetare të lindura nga veprimtaritë financuese janë:

- (a) rrjedhjet e mjeteve monetare nga emetimi i aksioneve ose instrumentave të tjerë.

- (b) pagesat e mjeteve monetare ndaj pronarëve për të blerë ose riblerë aksionet e njësisë.
- (c) rrjedhat e mjeteve monetare nga emetimi i letrave të borxhit, huave, dëftesave, obligacioneve, huave hipotekare dhe huamarrjeve të tjera afatshkurtra ose afatgjata.
- (d) ripagesa në mjete monetare të shumave të marra hua.
- (e) pagesat në mjete monetare nga një qeramarrje për reduktimin e detyrimit që lidhet me një **qera financiare**.

Raportimi i flukseve të mjeteve monetare nga veprimtaritë e shfrytëzimit.

7.7 Një njësi duhet të paraqesë flukset e mjeteve monetare nga veprimtaritë e shfrytëzimit duke përdorur ose:

- (a) metodën indirekte, ku fitimi ose humbja rregullohet nga efektet e transaksioneve jo-monetare, çdo shtyrje ose konstatime të arkëtimeve apo pagesave operative të mjeteve monetare të së kaluarës ose të ardhmes dhe zëra të të ardhurave dhe shpenzimeve të lidhura me flukset investuese ose financuese të mjeteve monetare, ose
- (b) metodën direkte, ku deklarohen klasat e mëdha të arkëtimeve dhe pagesave bruto të mjeteve monetare.

Metoda indirekte

7.8 Sipas metodës indirekte, fluksi neto i mjeteve monetare nga veprimtaritë e shfrytëzimit përcaktohet nga rregullimi i fitimit ose humbjes për efektet e:

- (a) ndryshimeve gjatë periudhës në inventarë dhe të arkëtueshmet dhe të pagueshmet operative;
- (b) zërat jo-materialë si **amortizimi, provizionet, tatimet e shtyra**, të ardhurat (shpenzimet) e konstatuara të paarkëtuara (papaguara) ende në mjete monetare, fitimet dhe humbjet e perealizuara nga monedhat e huaja, fitimet e pashpërndara të **pjesëmarrjeve** dhe **interesat jo kontrolluese**; dhe
- (c) gjithë zërat e tjerë për të cilët efektet e mjeteve monetare lidhen me investimin ose financimin.

Metoda direkte

7.9 Sipas metodës direkte, flukset neto të mjeteve monetare nga veprimtaritë e shfrytëzimit paraqiten nëpërmjet informacionit shpjegues rreth klasave të mëdha të arkëtimeve gjithsej të mjeteve monetare dhe pagesave gjithsej të mjeteve monetare. Një informacion i tillë duhet të sigurohet ose:

- (a) nga regjistrimet kontabël të njësisë ekonomike; ose
- (b) duke rregulluar shitjet, kostot e shitjes dhe zërave të tjerë në pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse (ose pasqyrën e të ardhurave nëse paraqitet) për:
 - (i) ndryshimet gjatë periudhës në inventarë dhe të arkëtueshme dhe të pagueshme operative;
 - (ii) zëra të tjerë jo-monetarë; dhe
 - (iii) zëra të tjerë për të cilët efektet e mjeteve monetare janë flukse të mjeteve monetare investuese ose financuese.

Raportimi i flukseve të mjeteve monetare nga veprimtaritë investuese dhe financuese

- 7.10 Një njësi ekonomike duhet të paraqesë veçmas klasat e mëdha të arkëtimeve gjithsej të mjeteve monetare dhe pagesat gjithsej të mjeteve monetare që lindin nga veprimtaritë investuese dhe financuese. Totalizimi i flukseve të mjeteve monetare që lindin nga blerjet dhe nga nxjerrjet jashtë të filialeve ose njësive të bizneseve të tjera duhet të paraqiten veçmas dhe të klasifikohen si veprimtari investuese.

Flukset e mjeteve monetare të huaja

- 7.11 Një njësi ekonomike duhet të regjistrojë flukset e mjeteve monetare nga transaksionet në monedhë të huaj në **monedhën funksionale** të njësisë duke ishëmzuar vlerën në monedhë të huaj me diferencën e kursit të këmbimit mes monedhës funksionale dhe monedhës së huaj në datën e fluksit të mjeteve monetare.
- 7.12 Njësia duhet të përkthejë flukset e mjeteve monetare nga një filial i huaj me kursin e këmbimit mes monedhës funksionale të njësisë dhe monedhës së huaj në datën e fluksit të mjeteve monetare.
- 7.13 Fitimet dhe humbjet e përcaktuara që lindin nga ndryshimet në kurset e këmbimit të monedhave të huaja nuk janë flukse të mjeteve monetare. Gjithsesi, për të rakorduar mjetet monetare dhe ekuivalentët e mjeteve monetare në fillin dhe në fund të periudhës, efekti i ndryshimeve të kurseve të këmbimit në mjetet monetare dhe ekuivalentët e mjeteve monetare të mbajtura në një monedhë të huaj duhet të paraqitet në pasqyrën e flukseve të mjeteve monetare. Prandaj, njësia duhet të rimasë mjete monetare dhe ekuivalentët e mjeteve monetare të mbajtura gjatë periudhës raportuese (si vlerat e monedhave të huaja të mbajtura dhe llogaritë bankare në monedhë të huaj) me kursin e këmbimit në fund të periudhës. Njësia duhet të paraqesë fitimin ose humbjen që rezulton, veçmas nga flukset e mjeteve monetare nga veprimtaritë e shfrytëzimit, investuese dhe financuese.

Interesat and dividendët

- 7.14 Një njësi duhet të paraqesë veçmas flukset e mjeteve monetare nga interesat dhe dividendët e arkëtuar dhe të paguar. Njësia duhet t'i klasifikojë flukset e mjeteve monetare në mënyrë të vazhdueshme nga periudha në periudhë si veprimtari të shfrytëzimit, investuese apo financuese.
- 7.15 Një njësi mund të klasifikojë interesat e paguar dhe interesat dhe dividendët e arkëtuar si flukse të mjeteve monetare operative sepse ato pëfshihen në fitim ose humbje. Mënyrë tjetër, njësia mund të klasifikojë interesat e paguar dhe interesat dhe dividendët e arkëtuar respektivisht si flukse të mjeteve monetare financuese dhe investuese, sepse ato janë kosto të përfuturit të burimeve financiare ose kthime nga investimet.
- 7.16 Një njësi mund të klasifikojë dividendët e paguar si flukse financuese të mjeteve monetare sepse ato janë kosto të përfuturit të burimeve financiare. Në mënyrë alternative, njësia mund të klasifikojë dividendët e paguar si përbërës të flukseve të mjeteve monetare nga aktivitetet e shfrytëzimit sepse ato paguhet nga flukset e mjeteve monetare operative.

Tatimi mbi të ardhurat

- 7.17 Një njësi duhet të paraqesë veçmas flukset e mjeteve monetare që lindin nga tatimet mbi të ardhurat dhe duhet t'i klasifikojë ato si flukse të mjeteve monetare nga veprimtaritë e shfrytëzimit përveçse kur ato mund të klasifikohen në mënyrë specifike me veprimtaritë financuese dhe investuese. Kur flukset e mjeteve monetare të tatimeve lidhen me më shumë se një klasë veprimtarie, njësia duhet të deklarojë shumën totale të tatimeve të paguara.

Transaksionet jo-monetare

- 7.18 Një njësi duhet të përjashtojë nga pasqyra e flukseve të mjeteve monetare transaksionet financuese dhe investuese që nuk kërkojnë përdorimin e mjeteve monetare ose të ekuivalentëve të mjeteve monetare. Një njësi duhet të deklarojë këto transaksione diku tjetër në **pasqyrat financiare** në një mënyrë që të sigurojë të gjithë informacionin përkatës rreth këtyre veprimtarive investuese dhe financuese.
- 7.19 Shumë veprimtari investuese dhe financuese nuk kanë një ndikim direkt mbi flukset e mjeteve monetare aktuale edhe pse ato mund të ndikojnë strukturën e kapitalit dhe të aktiveve të një njësie ekonomike. Përjashtimi i transaksioneve jo-monetare nga pasqyra e flukseve të mjeteve monetare është qëndrueshmen përputhje me objektivin e një pasqyre financiare të flukseve të mjeteve monetare sepse këto zëra nuk përfshijnë flukset e mjeteve monetare në periudhën aktuale. Shembuj të transaksioneve jo-monetare janë:
- (a) blerja e aktiveve ose duke pranuar direkt detyrime të lidhura ose nëpërmjet mjeteve të emetimit të kapitalit.
 - (b) blerja e një njësie tjetër ekonomike nëpërmjet mjeteve të emetimit të kapitalit.
 - (c) konvertimi i borxhit në kapital.

Përbërësit e mjeteve monetare dhe ekuivalentëve të mjeteve monetare

- 7.20 Një njësi duhet të paraqesë përbërësit e mjeteve monetare ose ekuivalentëve të mjeteve monetare dhe duhet të paraqesë një rakordim të vlerave të paraqitura në pasqyrën e flukseve të mjeteve monetare me zërat ekuivalentë të paraqitur në pasqyrën e pozicionit financiar. Gjithsesi, një njësi nuk i kërkohet të paraqesë këtë rakordim nëse vlera e mjeteve monetare dhe ekuivalentëve të mjeteve monetare të paraqitur në pasqyrën e mjeteve monetare është identike me vlerën e përshkruar në mënyrë të ngjashme në pasqyrën e pozicionit financiar.

Dhënia e informacioneve të tjera

- 7.21 Një njësi duhet të deklarojë, së bashku me një raport të drejtimit, vlerën e tepriceve domethënëse të mjeteve monetare dhe ekuivalentëve të mjeteve monetare të mbajtura nga njësia që nuk janë të disponueshme për përdorim nga njësia. Mjetet monetare dhe ekuivalentët e mjeteve monetare të mbajtura nga një njësi mund të mos jenë të disponueshme për përdorim nga njësia ekonomike për shkak të, mes arsyeve të tjera, kontrolleve të këmbimeve të huaja ose kufizimeve ligjore.

Seksioni 8

Shënimet shpjeguese të Pasqyrave Financiare

Objekti i këtij seksioni

- 8.1 Ky seksion tregon parimet mbi të cilat bazohet informacioni që duhet të paraqitet në shënimet shpjeguese të pasqyrave financiare dhe si duhet paraqitur ai. **Shënimet shpjeguese** përmbajnë informacion në shtesë të atij informacioni të paraqitur në **pasqyrën e pozicionit financiar, pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse, pasqyrën e të ardhurave** (nëse paraqitet), **pasqyrës e kombinuar e të ardhurave me fitimet e pashpërndara** (nëse paraqitet), **pasqyrën e ndryshimeve në kapital dhe pasqyrën e flukseve të mjeteve monetare**. Shënimet shpjeguese sigurojnë përshkrime treguese ose zbërthim të zërave të paraqitur në ato pasqyra financiare dhe informacionin rreth zërave që nuk kualifikohen për **njohje** në këto pasqyra. Në shtesë të kërkesave të këtij seksioni, afërsisht çdo seksion tjetër i këtij SNRF kërkon dhënien e informacioneve shpjeguese që normalisht janë të paraqitura në shënimet shpjeguese.

Struktura e shënimeve shpjeguese

- 8.2 Shënimet shpjeguese duhet:
- (a) të paraqesin informacion rreth bazës së përgatitjes së pasqyrave financiare psh **politikat** specifike **kontabël** të përdorura, në përputhje me paragrafët 8.5–8.7;
 - (b) të deklarojë informacionin e kërkuar nga ky SNRF që nuk është paraqitur askund tjetër në pasqyrat financiare; dhe
 - (c) të sigurojë informacion që nuk është paraqitur askund tjetër në pasqyrat financiare por është i rëndësishëm për një kuptueshmëri të secilës prej tyre.
- 8.3 Një njësi ekonomike duhet, për aq sa është e zbatueshme, të paraqesë shënimet shpjeguese në një mënyrë sistematike. Një njësi ekonomike duhet të kryqëzojë referencat e çdo zëri në pasqyrat financiare me ndonjë informacion të lidhur në shënimet shpjeguese.
- 8.4 Një njësi ekonomike duhet normalisht të paraqesë shënimet shpjeguese në renditjen e mëposhtme:
- (a) një deklaram që pasqyrat financiare janë përgatitur në pajtim me *SNRF për NJVM* (shiko paragrafin 3.3);
 - (b) një përmbledhje të politikave domethënëse kontabël të përdorura (shiko paragrafin 8.5);
 - (c) informacion mbështetës për zërat e paraqitur në pasqyrat financiare, në renditjen në të cilën paraqitet çdo pasqyrë dhe çdo zë; dhe
 - (d) shpjegime të tjera.

Dhënia e informacionit shpjegues për politikat kontabël

- 8.5 Një njësi ekonomike duhet të japë informacionet shpjegues të mëposhtme në

përmbledhjen e politikave kontabël domethënëse:

- (a) bazën (ose bazat) e matjes të përdorura në përgatitjen e pasqyrave financiare.
- (b) politikat e tjera kontabël të përdorura që janë të rëndësishme për një kuptueshmëri të pasqyrave financiare.

Informacion rreth gjykimeve

- 8.6 Një njësi ekonomike duhet të japë informacion shpjegues, në përmbledhjen e politikave kontabël domethënëse ose shënimet e tjera shpjeguese, gjykimet, përveç atyre që përfshijnë vlerësimet (shiko paragrafin 8.7), që drejtimi ka bërë në procesin e zbatimit të politikave kontabël të njësisë dhe që kanë efektin më domethënës në vlerat e njohura në pasqyrat financiare.

Informacion rreth burimeve kyçe të pasigurisë së vlerësimit

- 8.7 Një njësi duhet të japë informacion në shënimet shpjeguese rreth supozimeve kyçe që kanë të bëjnë me të ardhmen dhe burime të tjera kyçe të pasigurisë së vlerësimit në datën e raportimit, që kanë një risk domethënës të shkaktimit të rregullimeve materiale në vlerat kontabël të aktiveve dhe detyrimeve brenda vitit të ardhshëm financiar. Përsa i përket këtyre aktiveve dhe detyrimeve, shënimet shpjeguese duhet të përfshijnë detajet e:
- (a) natyrës së tyre.
 - (b) vlerës së tyre të mbetur kontabël siç është në fund të periudhës së raportimit.

Seksioni 9

Pasqyrat Financiare të Konsoliduara dhe Individuale

Objekti i këtij seksioni

- 9.1 Ky seksion përcakton rrethanat në të cilat një njësi ekonomike paraqet **pasqyra financiare të konsoliduara** dhe procedurat për përgatitjen e këtyre pasqyrave. Ai gjithashtu përfshin udhëzim mbi **pasqyrat financiare individuale** dhe **pasqyrat financiare të konsoliduara**.

Kërkesat për paraqitjen e pasqyrave financiare të konsoliduara

- 9.2 Përveçse siç lejohet ose kërkohet nga paragrafi 9.3, një **shoqëri mëmë** duhet të paraqesë pasqyra financiare të konsoliduara në të cilën ajo konsolidon investimet e saj në **filialet** e saj në përputhje me këtë SNRF. Pasqyrat financiare të konsoliduara duhet të përfshijnë të gjitha filialet e shoqërisë mëmë.
- 9.3 Një shoqëri mëmë nuk duhet të paraqesë pasqyra financiare të konsoliduara nëse:
- (a) plotësohen të dyja kushtet vijuese:
 - (i) shoqëria mëmë është vetë një filial dhe,
 - (ii) shoqëria mëmë përfundimtare e saj (ose ndonjë shoqëri mëmë e ndërmjetme) përgatit **pasqyra financiare të konsoliduara të qëllimit të përgjithshëm** që pajtohen me të gjitha SNRF ose me këtë SNRF; ose
 - (b) ajo nuk ka më shumë se një filial që është blerë me qëllimin e shitjes ose nxjerrjes jashtë brenda një viti. Një shoqëri mëmë duhet të kontabilizojë këtë filial:
 - (i) me vlerën e drejtë me ndryshimet në vlerën e drejtë të njohur në fitim ose humbje, nëse vlera e drejtë e aksioneve mund të matet në mënyrë të besueshme, ose
 - (ii) në të kundërt me kosto minus zhvlerësimin (shiko paragrafin 11.14(c)).
- 9.4 Një filial është një njësi ekonomike që është e kontrolluar nga shoqëria mëmë. **Kontrolli** është fuqia për të qeverisur politikat e shfrytëzimit dhe financiare të një njësie në mënyrë që të sigurojë përfitime nga veprimtaritë e saj. Nëse një njësi ka krijuar një njësi me qëllim të veçantë (NQV) për të përmbushur një objektiv të ngushtë të mirë përcaktuar, njësia duhet të konsolidojë NQV kur thelbi i marrëdhënies tregon që NQV-ja është e kontrolluar nga ajo njësi. (shiko paragrafët 9.10–9.12).
- 9.5 Kontrolli presupozohet të ekzistojë kur shoqëria mëmë zotëron, direkt ose indirekt përmes filialeve, më shumë se gjysmën e fuqisë votuese të një njësie. Presupozimi mund të tejkalohet në rrethana përjashtuese nëse mund të demonstrohet qartë që ky zotërim nuk përbën kontroll. Kontrolli gjithashtu ekziston kur shoqëria mëmë zotëron gjysmën ose më pak të fuqisë votuese të një njësie por ka:
- (a) fuqi mbi më shumë se gjysmën e të drejtave të votës si rezultat i një marrëveshje me investitorët e tjerë;

- (b) fuqi për të qeverisur politikat e shfrytëzimit dhe financiare të njësisë nën një statut ose marrëveshje;
 - (c) fuqi për t'i përcaktuar ose hequr shumicën e anëtarëve të bordit të drejtorëve ose organit qeverisës ekuivalent dhe kontrolli i njësisë bëhet nga ai bord ose organ; ose
 - (d) fuqi për të përcaktuar shumicën e votave në takimet e bordit të drejtorëve ose organit qeverisës ekuivalent dhe kontrolli i njësisë bëhet nga ai bord ose organ.
- 9.6 Kontrolli gjithashtu mund të arrihet duke pasur opsione ose instrumenta të konvertueshëm që janë aktualisht të ushtrueshme ose duke pasur një agjent me aftësinë për të drejtuar veprimtaritë për përfitimin e njësisë kontrolluese.
- 9.7 Një filial nuk përjashtohet nga konsolidimi thjesht sepse investitori është një organizatë me kapital të përbashkët ose një njësi e ngjashme.
- 9.8 Një filial nuk përjashtohet nga konsolidimi sepse veprimtaritë e tij të biznesit nuk janë të ngjashme me atë të njësive të tjera brenda grupit. Informacioni i rëndësishëm sigurohet duke konsoliduar filiale të tilla dhe duke dhënë informacione shtesë në pasqyrat financiare të konsoliduara rreth veprimtarive të ndryshme të biznesit të filialeve.
- 9.9 Një filial nuk përjashtohet nga konsolidimi sepse ai operon në një juridiksion që i imponon kufizime për transferimin e mjeteve monetare ose aktiveve të tjera jashtë juridiksionit.

Njësitë ekonomike me qëllim të veçantë

- 9.10 Një njësi ekonomike mund të krijohet për të përmbushur një objektiv të ngushtë (psh për të ndikuar një qera, për të ndërmarrë veprimtari të kërkim zhvillimit ose për të krijuar instrumente financiare nga aktivet financiare). Një NQV e tillë mund të marrë formën e një korporate, shoqërie besimi, ortakëri ose njësi jo të korporuar. Shpesh, NQV janë krijuar me marrëveshje ligjore që imponojnë kërkesa strikte mbi operacionet e NQV.
- 9.11 Një njësi ekonomike duhet të përgatisë pasqyra financiare të konsoliduara që përfshijnë njësinë dhe çdo NQV që është e kontrolluar nga ajo njësi. Në shtesë të rrethanave të përshkruara në paragrafin 9.5, rrethanat e mëposhtme mund të tregojnë që një njësi ekonomike kontrollon një NQV (kjo nuk është një listë përfundimtare):
- (a) veprimtaritë e NQV janë të drejtuara në emër të njësisë ekonomike sipas nevojave të saj specifike të biznesit.
 - (b) njësia ka fuqitë përfundimtare vendim-marrëse mbi veprimtaritë e NQV edhe pse vendimet ditë pas dite janë deleguar.
 - (c) njësia ekonomike ka të drejta të përftojë shumicën e përfitimeve të NQV dhe prandaj mund të ekspozohet ndaj risqeve rastësore të veprimtarive të NQV.
 - (d) njësia mban shumicën e rezikeve të mbetura ose të pronësisë të lidhura me NQV dhe aktivet e saj.
- 9.12 Paragrafët 9.10 and 9.11 nuk zbatohen për planet e përfitimeve pas-punësimit ose plane të tjera afatgjata të përfitimeve të punonjësve për të cilat zbatohet Seksioni 28 *Përfitimet e Punonjësve*.

Procedurat e konsolidimit

- 9.13 Pasqyrat financiare të konsoliduara paraqesin informacion financiar rreth **grupit** si një njësi e vetme ekonomike. Në përgatitjen e pasqyrave financiare të konsoliduara, një njësi duhet të :
- (a) kombinojë pasqyrat financiare të shoqërisë mëmë dhe filialeve të saj zë për zë duke shtuar bashkë zërat e ngjashëm të aktiveve, detyrimeve, kapitalit, të ardhurave dhe shpenzimeve;
 - (b) eliminojë **vlerën kontabël** të investimeve të shoqërisë mëmë në secilin filial dhe pjesën e shoqërisë mëmë në kapitalin e secilit filial;
 - (c) masë dhe të paraqesë interesin **jo kontrollues** në fitimin ose humbjen e filialeve të konsoliduar për **periudhën e raportimit** veçmas nga interesi i **pronarëve** të shoqërisë mëmë; dhe të
 - (d) masë dhe paraqesë interesin jo kontrollues në aktivet neto të filialeve të konsoliduara, veçmas nga kapitali i pronarëve të shoqërisë mëmë në to. Interesi jo kontrollues në aktivet neto konsiston në:
 - (i) vlerën e interesit jo kontrollues në datën fillestare të kombinimit të përlogaritur në përputhje me Seksionin 19 *Kombinimet e Biznesit dhe Emri i Mirë* dhe,
 - (ii) pjesa e interesit jo kontrollues në ndryshimet e kapitalit që nga data e kombinimit.
- 9.14 Proporcionet e fitimit ose humbjes dhe ndryshimet në kapitalin e shpërndarë pronarëve të shoqërisë mëmë dhe tek interesat jo kontrolluese janë të përcaktuara në bazë të interesave pronësore ekzistuese dhe nuk reflektojnë ushtrimin e mundshëm ose konvertimin e opsioneve apo instrumentave të konvertueshëm.

Tepricat dhe transaksionet nga marëdhëniet brenda grupit

- 9.15 Tepricat dhe transaksionet nga marëdhëniet brenda grupit, duke përfshirë të ardhurat, shpenzimet dhe dividendët, eliminohen tërësisht. Fitimet dhe humbjet që rezultojnë nga transaksionet brenda grupit që janë njohur në aktive, si inventarët apo aktive afatgjatë materiale, eliminohen tërësisht. Humbjet nga marëdhëniet brenda grupit mund të tregojnë një zhvlerësim që kërkon **njohje** në pasqyrat financiare të konsoliduara (shiko Seksionin 27 *Zhvlerësimi i Aktiveve*). Seksioni 29 *Tatimi mbi të Ardhurat* zbatohet për **diferencat e përkohshme** që rezultojnë nga eliminimi i fitimeve dhe humbjeve nga transaksionet brenda grupit.

Data e njëjtë e raportimit

- 9.16 Pasqyrat financiare të shoqërisë mëmë dhe filialeve të saj të përdorura në përgatitjen e pasqyrave financiare të konsoliduara duhet të përgatiten në të njëjtën **datë raportimi**, përveçse kur është **e pazbatueshme** për ta bërë këtë.

Politikat e njëjta kontabël

- 9.17 Pasqyrat financiare të konsoliduara duhet të përgatiten duke përdorur **politikat kontabël** të njëjta për transaksionet e ngjashme dhe ngjarje dhe kushte të tjera në rrethana të ngjashme. Nëse një anëtar i grupit përdor politika të tjera nga ato që përdoren në pasqyrat financiare të konsoliduara për transaksionet e ngjashme dhe

ngjarjet në rrethana të ngjashme, duhet të bëhen rregullimet e përshtatshme në pasqyrat e tij financiare për përgatitjen e pasqyrave financiare të konsoliduara.

Blerja dhe nxjerrja jashtë përdorimit i filialeve

- 9.18 Të ardhurat dhe shpenzimet e një filiali përfshihen në pasqyrat financiare të konsoliduara që nga data e blerjes. Të ardhurat dhe shpenzimet e një filiali përfshihen në pasqyrat financiare të konsoliduara deri në datën kur shoqëria mëmë heq dorë nga kontrolli i filialit. Diferenca mes vlerës së arkëtuar nga nxjerrja jashtë përdorimit dhe vlerës së tij kontabël në datën e nxjerrjes jashtë përdorimit, duke përjashtuar vlerat kumulative të çdo difference këmbimi që lidhet me një filial të huaj të njohur në kapital në përputhje me Seksionin 30 *Përkthimi i Monedhës së Huaj*, njihet në pasqyrat financiare të konsoliduara të të ardhurave përmbledhëse (ose në pasqyrën e të ardhurave, nëse paraqitet) si fitim ose humbje nga nxjerrja jashtë përdorimit e filialit.
- 9.19 Nëse një njësi heq dorë nga të qënit një filial por investitori (shoqëria mëmë e mëparshme) vazhdon të mbajë një investim në filialin e mëparshëm, ai investim duhet të kontabilizohet si **aktiv financiar** në përputhje me Seksionin 11 *Instrumentat Financiarë Kryesorë* ose Seksionin 12 *Emetime të Instrumentave të Tjerë Financiarë* që nga data që njësia heq dorë nga të qënit një filial, duke siguruar që ajo nuk do bëhet **pjesëmarrje** (në këtë rast zbatohet Seksioni 14 *Investimet në Pjesëmarrje*) ose një **njësi e kontrolluar bashkërisht** (në këtë rast zbatohet Seksioni 15 *Investimet në Sipërmarrjet e Përbashkëta*). Vlera kontabël e investimit në datën që njësia heq dorë nga të qënit filial duhet të konsiderohet si kosto në matjen fillestare të aktivitetit financiar.

Interesi jo kontrollues në filiale

- 9.20 Një njësi paraqet interesa jo kontrolluese në pasqyrën e konsoliduar të pozicionit financiar brenda kapitalit, veçmas nga kapitali i pronarëve të shoqërisë mëmë, siç kërkohet në paragrafin 4.2(q).
- 9.21 Një njësi duhet të deklarojë veçmas në pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse interesin jo kontrollues në fitimin ose humbjen e grupit, siç kërkohet nga paragrafi 5.6 (ose në pasqyrën e të ardhurave, nëse paraqitet, siç kërkohet nga paragrafi 5.7).
- 9.22 Fitimi ose humbja dhe çdo komponent i të ardhurave të tjera përmbledhëse duhet t'i atribuohet pronarëve të shoqërisë mëmë dhe interesit jo kontrollues. Të ardhurat përmbledhëse duhet t'i atribuohen pronarëve të shoqërisë mëmë dhe interesit jo kontrollues edhe nëse kjo çon në një interes jo kontrollues me tepriçë negative.

Dhënia e informacioneve shpjeguese në pasqyrat financiare të konsoliduara

- 9.23 Deklarimet e mëposhtme duhen bërë në pasqyrat financiare të konsoliduara:
- (a) fakti që pasqyrat janë pasqyra financiare të konsoliduara.
 - (b) baza për arritjen në konkluzionin që kontrolli ekziston kur shoqëria mëmë nuk zotëron, direkt ose indirekt përmes filialeve, më shumë se gjysmën e fuqisë votuese.
 - (c) çdo diferencë në datën e raportimit të pasqyrave financiare të shoqërisë mëmë dhe filialeve të saj të përdorura në përgatitjen e pasqyrave financiare të konsoliduara.
 - (d) natyrën dhe shtrirjen e çdo kufizimi domethënës (psh që rezultojnë nga marrëveshjet e huamarrjes ose kërkesat rregullatore) mbi aftësinë e filialeve

për t'i transferuar fonde shoqërisë mëmë në formën e dividendëve në mjete monetare ose për t'i ripaguar huatë.

Pasqyrat financiare individuale

Paraqitja e pasqyrave financiare individuale

- 9.24 Paragrafi 9.2 i kërkon një shoqërie mëmë të paraqesë pasqyra financiare të konsoliduara. Ky SNRF nuk kërkon paraqitjen e **pasqyrave financiare individuale** për njësinë që është shoqëri mëmë ose për filialet individuale.
- 9.25 Pasqyrat financiare të një njësie që nuk kanë ndonjë filial nuk janë pasqyra financiare individuale. Prandaj, një njësi që nuk është shoqëri mëmë por është një investuese në një pjesëmarrje ose ka një interes **të përbashkët** në një **sipërmarrje të përbashkët** paraqet pasqyrat e saj financiare në pajtim me Seksionin 14 ose Seksionin 15, siç është e përshtatshme. Ajo gjithashtu mund të zgjedhë të paraqesë pasqyra financiare individuale.

Zgjedhja e politikave kontabël

- 9.26 Kur një shoqëri mëmë, një investitor në një pjesëmarrje ose një sipërmarrës me interes në një njësi të kontrolluar bashkërisht përgatit pasqyra financiare individuale dhe i përshkruan ato si konform *SNRF për NJVM*, këto pasqyra duhet të pajtohen me të gjitha kërkesat e këtij SNRF. Njësia duhet të përdorë një politikë për kontabilizimin e investimeve të saj në filiale, pjesëmarrje dhe njësi të kontrolluara bashkërisht ose:

- (a) me kosto minus zhvlerësimin, ose
- (b) me **vlerën e drejtë** me ndryshimet në vlerën e drejtë të njohur në fitim ose humbje.

Njësia duhet të zbatojë të njëjtën politikë kontabël për të gjitha investimet në një klasë të vetme (filiale, pjesëmarrje ose njësi të kontrolluara bashkërisht), por mund të zgjedhë politika të ndryshme kontabël për klasa të ndryshme.

Dhëniet e shpjegimeve në pasqyrat financiare individuale

- 9.27 Kur një shoqëri mëmë, një investitor në një pjesëmarrje ose një sipërmarrës me interes në një njësi të kontrolluar bashkërisht përgatit pasqyra financiare individuale, këto pasqyra financiare individuale duhet të sqarojnë:
- (a) që pasqyrat janë pasqyra financiare individuale dhe,
 - (b) një përshkrim të metodave të përdorura për të kontabilizuar investimet në filiale, njësi të kontrolluara bashkërisht dhe pjesëmarrje, dhe duhet të identifikojë pasqyrat financiare të konsoliduara ose pasqyra të tjera primare me të cilat lidhen ato.

Pasqyrat financiare të kombinuara

- 9.28 **Pasqyrat financiare** të kombinuara janë një grup i vetëm pasqyrash financiare i dy ose me shumë njësi të kontrolluara nga një investitor i vetëm. Ky SNRF nuk kërkon përgatitjen e pasqyrave financiare të kombinuara.
- 9.29 Nëse investitori përgatit pasqyra financiare të kombinuara dhe i përshkruan ato si konform *SNRF për NJVM*, këto pasqyra duhet të pajtohen me të gjitha kërkesat e këtij SNRF. Transaksionet dhe tepricat e llogarive nga marëdhëniet midis njësi brenda

grupit duhet të eliminohen; fitimet ose humbjet që rezultojnë nga transaksionet ndërkompani që janë njohur në aktive, si inventarë dhe aktive afatgjata materiale duhet të eliminohen; pasqyrat financiare të njësive të përfshira në pasqyrat financiare të kombinuara duhet të përgatiten në të njëjtën datë raportimi, përveçse kur është e pazbatueshme për ta bërë këtë; dhe duhet të ndiqen politika kontabël uniforme për transaksionet e ngjashme dhe ngjarje të tjera në rrethana të ngjashme.

Dhënia e shpjegimeve në pasqyrat financiare të kombinuara

9.30 Pasqyrat financiare të kombinuara duhet të deklarojnë si vijon:

- (a) faktin që pasqyrat financiare janë pasqyra financiare të kombinuara.
- (b) arsyen pse janë përgatitur pasqyrat financiare të kombinuara.
- (c) bazën për përcaktimin se cilat njësi janë përfshirë në pasqyrat financiare të kombinuara.
- (d) bazën për përgatitjen e pasqyrave financiare të kombinuara.
- (e) dhëniet e informacioneve për **palët e lidhura** të kërkuar nga Seksioni 33 *Deklarimet për Palët e Lidhura*.

Seksioni 10

Politikat Kontabël, Vlerësimet dhe Gabimet

Objekti i këtij seksioni

- 10.1 Ky seksion siguron udhëzim për zgjedhjen dhe zbatimin e **politikave kontabël** të përdorura në përgatitjen e **pasqyrave financiare**. Ai gjithashtu mbulon **ndryshimet në vlerësimet kontabël** dhe korrigjimet e **gabimeve** në pasqyrat financiare të periudhave të mëparshme.

Zgjedhja dhe zbatimi i politikave kontabël

- 10.2 Politikat kontabël janë parimet, bazat, konventat, rregullat dhe praktikët e zbatuara nga një njësi në përgatitjen dhe paraqitjen e pasqyrave financiare.
- 10.3 Nëse ky SNRF i drejtohet në mënyrë specifike një transaksioni, një ngjarje ose kushti tjetër, një njësi duhet të zbatojë këtë SNRF. Gjithsesi, njësi nuk ka nevojë të ndjekë një kërkesë në këtë SNRF nëse efekti i të bërit kështu nuk do të ishte **material**.
- 10.4 Nëse ky SNRF nuk i drejtohet në mënyrë specifike një transaksioni, një ngjarje ose kushti tjetër, drejtimi i njësisë duhet të përdorë gjykimin e tij në zhvillimin dhe zbatimin e një politike kontabël që rezulton në informacion që është:
- (a) **i rëndësishëm** për vendim-marrjen e përdoruesve dhe,
 - (b) **i besueshëm**, në atë që pasqyrat financiare:
 - (i) paraqesin besnikërisht **pozicionin financiar, performancën financiare dhe flukset e mjeteve monetare** të njësisë;
 - (ii) reflektojnë përmbajtjen ekonomike të transaksioneve, ngjarje dhe kushte të tjera, dhe jo domosdoshmërisht formën ligjore;
 - (iii) janë neutrale, pra të çliruar nga deformimet;
 - (iv) janë të kujdesshme; dhe
 - (v) janë të plota në gjithë aspektet materiale.
- 10.5 Në bërjen e gjykimit të përshkruar në paragrafin 10.4, drejtimi duhet t'i referohet, dhe të marrë në konsideratë zbatueshmërinë e burimeve të mëposhtme në rendin zbritës:
- (a) kërkesat dhe udhëzimin në këtë SNRF në marrëveshje me çështje të lidhura dhe të ngjashme dhe,
 - (b) përkufizimet, kriteret e **njohjes** dhe konceptet e **matjes** për aktivet, detyrimet, të ardhurat dhe shpenzimet dhe parimet e përgjithshme në Seksionin 2 *Koncepte dhe Parime të Përgjithshme*.
- 10.6 Në dhënien e gjykimit të përshkruar në paragrafin 10.4, drejtimi duhet gjithashtu të marrë në konsideratë kërkesat dhe udhëzimin në të gjitha **SNRF** në marrëveshje me çështje të lidhura dhe të ngjashme.

Qëndrueshmëria e politikave kontabël

- 10.7 Një njësi duhet të zgjedhë dhe zbatojë politikat e saj kontabël në mënyrë të qëndrueshme për transaksionet e ngjashme, ngjarje dhe kushte të tjera, përveçse kur

ky SNRF kërkon ose lejon në mënyrë specifike kategorizimin e zërave për të cilat mund të jenë të përshtatshme politika të ndryshme. Nëse ky SNRF kërkon ose lejon një kategorizim të tillë, duhet të zgjidhet dhe të zbatohet një politikë kontabël e qëndrueshme për çdo kategori.

Ndryshimet në politikat kontabël

10.8 Një njësi duhet të ndryshojë një politikë kontabël vetëm nëse ndryshimi:

- (a) kërkohej nga ndryshimet në këtë SNRF, ose
- (b) çon në pasqyrat financiare që japin një informacion të besueshëm dhe më të rëndësishëm rreth efekteve të transaksioneve, ngjarjeve dhe kushteve të tjera në pozicionin financiar, performancën financiare ose të flukseve të mjeteve monetare të njësisë.

10.9 Të mëposhtmet nuk janë ndryshime në politikat kontabël:

- (a) zbatimi i një politike kontabël për transaksionet, ngjarjet dhe kushtet e tjera që ndryshojnë në përmbajtje nga ato që kanë ndodhur më parë.
- (b) zbatimi i një politike të re kontabël për transaksionet, ngjarje dhe kushte të tjera që nuk kanë ndodhur më parë ose nuk ishin materiale.
- (c) një ndryshim në modelin e kostos kur një matje e besueshme e vlerës së drejtë nuk është më e disponueshme (ose anasjelltas) për një aktiv që ky SNRF përndryshe do të kërkonte ose lejonte të matej me vlerën e drejtë.

10.10 Nëse ky SNRF lejon një zgjedhje të trajtimit kontabël (duke përfshirë bazën e matjes) për një transaksion të specifikuar ose një ngjarje dhe kusht tjetër dhe një njësi ndryshon zgjedhjen e saj të mëparshme, ky është një ndryshim në politikën kontabël.

Zbatimi i ndryshimeve në politikat kontabël

10.11 Një njësi duhet të raportojë për ndryshimet në politikat kontabël si vijon:

- (a) një njësi duhet të raportojë për një ndryshim në politikat kontabël që rezultojnë nga një ndryshim në kërkesat e këtij SNRF në përputhje me dispozitat e përkohshme, nëse ka, të specifikuar në këtë ndryshim;
- (b) kur një njësi ka zgjedhur të ndjekë SNK 39 *Instrumentat Financiare: Njohja dhe Matja* në vend të ndjekjes së Seksionit 11 *Instrumentat Financiarë Kryesorë* dhe Seksionin 12 *Emetimi i Instrumentave të Tjerë* siç lejohet nga paragrafi 11.2, dhe kërkesat e SNK 39 ndryshojnë, njësia duhet të raportojë për atë ndryshim në politikën kontabël në përputhje me dispozitat e përkohshme, nëse ka, të specifikuar në SNK 39 të rishikuar; dhe
- (c) një njësi duhet të raportojë për të gjitha ndryshimet në politikat kontabël **në mënyrë retrospektive** (shiko paragrafin 10.12).

Zbatimi retrospektiv

10.12 Kur një ndryshim në politikën kontabël zbatohet në mënyrë retrospektive në përputhje me paragrafin 10.11, njësia duhet t'ia zbatojë politikën e re kontabël informacionit krahasues për periudhat e mëparshme në datën më të hershme për të cilën është e zbatueshme, sikur kjo politikë kontabël të ishte zbatuar gjithmonë. Kur është e **pazbatueshme** për të përcaktuar për periudhat individuale efektet e një ndryshimi në politikat kontabël mbi informacionin krahasues për një ose më shumë periudha të mëparshme të paraqitura, njësia duhet të zbatojë politikën e re kontabël mbi vlerat

kontabël të aktiveve dhe detyrimeve në fillim të periudhës më të hershme për të cilat është i zbatueshëm zbatimi retrospektiv, që mund të jetë periudha aktuale, dhe duhet të bëjë një rregullim korrespondues për tepricën e çeljes të secilit përbërës të ndikuar të kapitalit për atë periudhë.

Dhënia e informacionit shpjegues për një ndryshim në politikën kontabël

10.13 Kur një ndryshim ndaj këtij SNRF ka një efekt në periudhën aktuale ose në ndonjë periudhë të mëparshme, ose mund të ketë një ndikim në periudhat e ardhshme, një njësi duhet të japë informacion shpjegues për sa vijon:

- (a) natyrën e ndryshimit në politikën kontabël.
- (b) për periudhën aktuale dhe çdo periudhë të mëparshme të paraqitur, për sa mund të zbatohet, vlerën e rregullimit për secilin zë të pasqyrave financiare që ndikohet.
- (c) vlerën e rregullimit të lidhur me periudhat përpara atyre të paraqitura, për sa mund të zbatohet
- (d) një shpjegim nëse është e pazbatueshme për të përcaktuar vlerat e deklaruar në (b) ose (c) më sipër.

Pasqyrat financiare të periudhave pasuese nuk është e nevojshme për të përsëritur këto deklarime.

10.14 Kur një ndryshim i vullnetshëm në politikën kontabël ka një ndikim në periudhën aktuale ose ndonjë periudhë paraardhëse, një njësi duhet të deklarojë si vijon:

- (a) natyrën e ndryshimit në politikën kontabël.
- (b) arsyet pse zbatimi i politikës së re kontabël siguron informacion të besueshëm dhe më i rëndësishëm.
- (c) për sa mund të zbatohet, vlerën e rregullimit për çdo zë në pasqyrat financiare që ndikohen, të treguar veçmas:
 - (i) për periudhën aktuale;
 - (ii) për çdo periudhë të mëparshme të paraqitur; dhe
 - (iii) në totalizimin për periudhat përpara atyre të paraqitura.
- (d) një shpjegim nëse është e pazbatueshme për të përcaktuar vlerat që duhen deklaruar në (c) më sipër.

Pasqyrat financiare të periudhave pasuese nuk është e nevojshme të përsërisin këto deklarime.

Ndryshimet në vlerësimet kontabël

10.15 Një ndryshim në vlerësimin kontabël është një rregullim i vlerës kontabël të një aktivi ose detyrimi, ose vlerës së konsumimit periodik të një aktivi, që rezulton nga vlerësimi i statusit aktualetë, dhe i përfitimeve e ardhshme ekonomike dhe i detyrimeve të lidhura me, aktivet dhe pasivet. Ndryshimet në vlerësimin kontabël rezultojnë nga informacioni i ri ose zhvillimet e reja dhe, sipas kësaj, nuk janë korrigjime të gabimeve. Kur është e vështirë për të dalluar një ndryshim në një politikë kontabël nga një ndryshim në një vlerësim kontabël, ndryshimi trajtohet si një ndryshim në një vlerësim kontabël.

10.16 Një njësi duhet të dallojë efektin e një ndryshimi në një vlerësim kontabël, ndryshe nga një ndryshim për të cilin zbatohet paragrafi 10.17, **mundësisht** duke e përfshirë atë në fitim ose humbje në:

- (a) periudhën e ndryshimit, nëse ndryshimi prek vetëm atë periudhë,
- (b) periudhën e ndryshimit dhe periudhat e ardhshme, nëse ndryshimi i prek të dyja.

10.17 Në masën në të cilën një vlerësim kontabël sjell lindjen e ndryshimeve në aktive dhe detyrime, ose lidhet me një zë të kapitalit, njësi duhet ta njohë atë duke rregulluar vlerën kontabël të zërit të lidhur të aktivitetit, detyrimit ose kapitalit në periudhën e ndryshimit.

Dhënia e informacionit shpjegues për ndryshim në vlerësim

10.18 Një njësi duhet të japë informacion shpjegues për natyrën e çdo ndryshimi në një vlerësim kontabël dhe efektin e ndryshimit në aktive, detyrime, të ardhura dhe shpenzime, për periudhën aktuale. Nëse është e zbatueshme që njësi të vlerësojë efektin e ndryshimit në një ose më shumë periudha të ardhshme, njësi duhet të japë informacion shpjegues për këto vlerësime.

Korrigjime të gabimeve të periudhave të mëparshme

10.19 Gabimet e periudhave të mëparshme janë mungesa nga, dhe anomali në, pasqyrat financiare të njësisë për një ose më shumë periudha të mëparshme që lindin nga dështimi për të përdorur ose keqpërdorimit të informacionit të besueshëm që:

- (a) ishte i disponueshëm kur pasqyrat financiare të asaj periudhe ishin autorizuar për të dalë në qarkullim, dhe
- (b) mund të pritët në mënyrë të besueshme të ketë qenë i përfutur dhe marrë parasysh në përgatitjen dhe paraqitjen e këtyre pasqyrave financiare.

10.20 Gabime të tilla përfshijnë efektet e gabimeve matematikore, gabimeve në zbatimin e politikave kontabël, pavëmendje ose keqinterpretime të fakteve dhe mashtrim.

10.21 Në masën që është e zbatueshme, një njësi duhet të korrigjojë një gabim të periudhave të mëparshme në mënyrë respektive në pasqyrat e para financiare të autorizuar për të dalë në qarkullim pas zbulimit të tij nga:

- (a) rikonstatimi i vlerave krahasuese për periudhën(at) e paraqitura në të cilat ka ndodhur gabimi, ose
- (b) nëse gabimi ka ndodhur përpara periudhës së mëparshme më të hershme të paraqitur, rikonstatimi i tepricës së çeljes së aktiveve, detyrimeve dhe kapitalit për periudhën më të hershme të paraqitur.

10.22 Kur është e pazbatueshme për të përcaktuar efektet në periudhat specifike të një gabimi në informacionin krahasues për një ose më shumë periudha të mëparshme të paraqitura, njësi duhet të rideklorojë tepricat e çeljes së aktiveve, detyrimeve dhe kapitalit për periudhën më të hershme për të cilin është i zbatueshëm rikonstatimi retrospektiv (që mund të jetë periudha aktuale).

Dhënia e informacionit shpjegues për gabimet e periudhave të mëparshme

10.23 Një njësi duhet të japë informacion shpjegues si vijon, për gabimet e periudhave të mëparshme:

- (a) natyrën e gabimit të periudhës së mëparshme.
- (b) për çdo periudhë të mëparshme të paraqitur, në masën që mund të zbatohet, shumën e korigjimit për çdo zë pasqyrash financiare që ndikohet.
- (c) në masën që është e zbatueshme, shumën e korigjimit në fillim të periudhës së mëparshme më të hershme të paraqitur.
- (d) një shpjegim nëse nuk është e zbatueshme për të përcaktuar shumat që duhet të deklarohen në (b) dhe (c) më sipër.

Pasqyrat financiare të periudhave pasuese nuk është e nevojshme të përsërisin këto deklarime.

Seksioni 11

Instrumentet Financiarë Kryesorë

Objekti i Seksioneve 11 dhe 12

- 11.1 Seksioni 11 *Instrumentat Financiarë Kryesorë* dhe Seksioni 12 *Emetimi i Instrumentave të Tjerë Financiarë* së bashku, shoqërohen me njohjen, mosnjohjen, matjen dhe dhënien e informacioneve shpjeguese të **instrumentave financiarë (aktivet dhe detyrimet financiare)**. Seksioni 11 zbatohet për instrumentat financiarë kryesorë dhe është i rëndësishëm për të gjitha njësitë. Seksioni 12 zbatohet për instrumentet dhe transaksionet financiare të tjera më komplekse. Nëse një njësi hyn vetëm në transaksione të instrumentave financiarë kryesorë atëherë Seksioni 12 nuk zbatohet. Gjithsesi, edhe njësitë vetëm me instrumenta financiarë kryesorë duhet të marrin parasysh objektin e Seksionit 12 për t'u siguruar që ato janë përjashtuese.

Zgjedhja e politikës kontabël

- 11.2 Një njësi duhet të zgjedhë të zbatojë ose:
- (a) parashikimet e të dy Seksioneve 11 dhe 12 në mënyrë të plotë, ose
 - (b) parashikimet për njohjen dhe matjen të SNK 39 *Instrumentat Financiarë: Njohja dhe Matja* dhe kërkesat për dhënien e informacionit shpjegues të Seksioneve 11 dhe 12
- për të raportuar për të gjitha instrumentet e tij financiarë. Zgjedhja (a) ose (b) e njësisë është një zgjedhje politike kontabël. Paragrafët 10.8–10.14 përmbajnë kërkesa për përcaktimin nëse është i përshtatshëm një ndryshim në politikën kontabël, si duhet të shpjegohet një ndryshim i tillë dhe çfarë informacioni duhet të deklarohet rreth ndryshimit.

Prezantim me Seksionin 11

- 11.3 Një instrument financiar është një kontratë që sjell lindjen e një aktivi financiar të një njësie dhe një detyrim financiar ose një instrument borxhi të një njësie tjetër.
- 11.4 Seksioni 11 kërkon një model të kostos së amortizuar për të gjitha instrumentet financiare kryesore përveç investimeve në aksione të preferueshme të pakonvertueshëm dhe të pashitshëm dhe aksione të zakonshme të pashitshëm që **tregtohen publikisht** ose vlera e drejtë e të cilëve, në të kundërt mund të matet në mënyrë të besueshme.
- 11.5 Instrumentat financiarë kryesorë brenda objektit të Seksionit 11 janë ato që plotësojnë kushtet në paragrafin 11.8. Shembuj të instrumentave financiarë që plotësojnë normalisht këto kushte përfshijnë:
- (a) mjetet monetare.
 - (b) depozita pa afat dhe depozita me afat fiks kur njësia është depozituesi, psh llogaritë bankare.
 - (c) letra tregtare dhe kambiale tregtare të mbajtura.

- (d) llogari, dëftesa dhe hua të arkëtueshme dhe të pagueshme.
- (e) obligacione dhe instrumenta të ngjashme borxhi.
- (f) investime në aksione të preferuar të pakonvertueshëm dhe aksione të zakonshëm dhe aksione të preferuar të pashitshëm.
- (g) zotime për të marrë një hua nëse zotimi nuk mund të paguhet neto në mjete monetare.

11.6 Shembuj të instrumentave financiarë që nuk plotësojnë normalisht kushtet e paragrafit 11.8, dhe rrjedhimisht janë brenda objektit të Seksionit 12, përfshijnë:

- (a) letra me vlerë të mbrojtura nga aktive, si obligacionet hipotekore të kolateralizuara, marrëveshjet e riblerjes dhe grupet e të arkëtueshmeve të shndërruara në letra me vlerë.
- (b) opsione, të drejta, garanci, kontrata të së ardhmes, kontrata forward dhe kontrata shkëmbimi (swap) të normave të interesit që mund të shlyhen në mjete monetare ose duke shkëmbyer një instrument tjetër financiar.
- (c) instrumenta financiarë që kualifikohen dhe janë të hartuar si instrumenta mbrojtës në përputhje me kërkesat në Seksionin 12.
- (d) zotimet për t'i dhënë hua një njësie tjetër.
- (e) zotimet për të marrë një hua nëse zotimi nuk mund të paguhet neto në mjete monetare.

Objekti i Seksionit 11

11.7 Seksioni 11 zbatohet për të gjitha instrumentat financiarë që plotësojnë kushtet e paragrafit 11.8 përveç si vijon:

- (a) investimet në **filiale, pjesëmarrje dhe sipërmarrje të përbashkëta** që janë konsideruar si në përputhje me Seksionin 9 *Pasqyrat Financiare të Konsoliduara dhe Individuale*, Seksionin 14 *Investime në Pjesëmarrje* ose Seksionin 15 *Investimet në Sipërmarrje të Përbashkëta*.
- (b) instrumenta financiarë që plotësojnë përcaktimin e kapitalit të vet të një njësie (shiko Seksionin 22 *Detyrimet dhe Kapitali* dhe Seksionin 26 *Pagesa të Bazuara në Aksione*).
- (c) qira, për të cilat zbatohet Seksioni 20 *Qiratë*. Gjithsesi, kërkesat e mosnjohjes në paragrafët 11.33–11.38 zbatohen për mosnjohjen e qirave të arkëtueshme të njohura nga një qiradhënës dhe qirave të pagueshme të njohura nga një qiramarrës. Gjithashtu, Seksioni 12 mund të zbatohet për qiratë me karakteristika të specifikuar në paragrafin 12.3(f).
- (d) të drejtat dhe detyrimet e punonjësve nën planet e përfitimeve të punonjësve, për të cilat zbatohet Seksioni 28 *Përfitimet e Punonjësve*.

Instrumentat financiarë kryesorë

11.8 Një njësi duhet të raportojë për instrumentat financiarë vijues si instrumenta financiarë kryesorë në përputhje me Seksionin 11:

- (a) mjetet monetare.

- (b) një instrument borxhi (si llogari, dëftesë ose hua e arkëtueshme ose të pagueshme) që plotësojnë kushtet në paragrafin 11.9
- (c) një zotim për të marrë një hua që:
 - (i) nuk mund të paguhet neto në para, dhe
 - (ii) kur zotimi ekzekutohet, pritet të plotësojë kushtet në paragrafin 11.9.
- (d) një investim në aksione të preferuara të pakonvertueshme dhe aksione të zakonshme ose të preferuara të pashitshme.

11.9 Një instrument borxhi që plotëson të gjitha kushtet në (a)–(d) më poshtë duhet të raportohet në përputhje me Seksionin 11:

- (a) Kthimet ndaj mbajtësit janë
 - (i) një shumë fikse;
 - (ii) një normë fikse e kthimit përgjatë jetës së instrumentit;
 - (iii) një kthim variabël që, përgjatë jetës së instrumentit, është e barabartë me një normë interesi të vetëm të referuar ose të vëzhguar (si LIBOR-i); ose
 - (iv) disa kombinime të normave fikse dhe variabël (si LIBOR plus 200 pikë bazë), duke siguruar që të dyja normat fikse dhe variabël janë pozitive (psh një kontratë shkëmbimi swap me një normë fikse pozitive dhe një normë variabël negative nuk do ta plotësonte këtë kriter). Për kthimet e normave të interesit fikse dhe variabël, interesi llogaritet duke shumëzuar normën për periudhën e zbatueshme me shumën e principalit në qarkullim gjatë periudhës.
- (b) Nuk ka asnjë parashikim kontraktual që mund, sipas termave të tij, të rezultojë në humbjen nga mbajtësi të shumës së principalit ose ndonjë interesi që i atribuohet periudhës aktuale ose periudhave të mëparshme. Fakti që një instrument borxhi është i nënrenditur në instrumentat e tjerë të borxhit nuk është një shembull i një parashikimi të tillë kontraktual.
- (c) Parashikimet kontraktuale që e lejojnë emetuesin (debitorin) të parapagujë një instrument borxhi ose të lejojë mbajtësin (kreditorin) t'ia shesë mbrapsht emetuesit përpara maturitetit nuk janë kushtëzuese për ngjarjet e ardhshme.
- (d) Nuk ka kthim ose parashikime ripagese të kushtëzuara përveç normës variable të kthimit të përshkruar në (a) dhe parashikimeve të parapagimit të përshkruar në (c).

11.10 Shembuj të instrumentave financiarë që mund të kënaqin normalisht kushtet në paragrafin 11.9 janë:

- (a) llogari tregtare dhe dëftesa të arkëtueshme dhe të pagueshme, dhe hua nga bankat ose palë të treta.
- (b) llogari të pagueshme në një monedhë të huaj. Gjithsesi, çdo ndryshim në llogarinë e pagueshme për shkak të një ndryshimi në kursin e këmbimit njihet në fitim ose humbje siç kërkohet nga paragrafi 30.10.
- (c) hua për ose nga filialet ose pjesëmarrjet që janë sipas kërkesës.

- (d) një instrument borxhi që mund të bëhet menjëherë i arkëtueshëm nëse emetuesi nuk shlyen një pagesë interesi ose principali (një parashikim i tillë nuk dhunon kushtet në paragrafin 11.9)

11.11 Shembuj të instrumentave financiarë që nuk kënaqin kushtet në paragrafin 11.9 (dhe janë rrjedhimisht objekt i Seksionit 12) përfshijnë:

- (a) një investim në instrumentat e kapitalit të një njësie tjetër që nuk janë aksione të preferuara jo të konvertueshme dhe aksione të zakonshme dhe të preferuara jo të kërkueshëm. (shiko paragrafin 11.8(d)).
- (b) një kontratë shkëmbimi (swap) e normës së interesit që kthejnë një fluks mjetesh monetare që është pozitiv ose negativ, ose një zotim të ardhshëm për të blerë një mall ose një instrument financiar që është në gjendje të paguhet në mjete monetare dhe kjo, në shlyerje, mund të ketë një fluks mjetesh monetare pozitiv ose negativ, sepse kontrata të tilla shkëmbimi ose të së ardhmes nuk plotësojnë kushtet në paragrafin 11.9 (a)
- (c) optionet dhe kontratat e së ardhmes, sepse kthimet për mbajtësin nuk janë fikse dhe nuk plotësohet kushti në paragrafin 11.9 (a).
- (d) investimet në borxh të konvertueshëm, sepse kthimi për mbajtësin mund të variojë me çmimin e aksioneve të kapitalit të emetuesit më tepër sesa vetëm me normat e interesot të tregut.
- (e) një hua e pagueshme nga një palë e tretë që i jep palës së tretë të drejtën ose detyrimin për të parapaguar nëse taksimi i zbatueshëm ose kërkesat e kontabilitetit ndryshojnë, sepse një hua e tillë nuk plotëson kushtin në paragrafin 11.9(c).

Njohja fillestare e aktiveve dhe detyrimeve financiare

11.12 Një njësi duhet të njohë një aktiv financiar ose një detyrim financiar vetëm kur njësia bëhet pjesë e parashikimeve kontraktuale të instrumentit.

Matja fillestare

11.13 Kur një aktiv financiar ose një detyrim financiar njihet fillimisht, një njësi duhet ta masë atë me çmimin e transaksionit (duke përfshirë kostot e transaksionit përveçse në matjen fillestare të aktiveve dhe detyrimeve financiare që maten me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes) përveçse kur marrëveshja përbën, në efekt, një transaksion financiar. Një transaksion financiar mund të jetë në lidhje me shitjen e të mirave dhe shërbimeve, për shembull, nëse pagesa është shtyrë përtej afateve normale të biznesit ose është financuar me një normë interesi që nuk është një normë tregu. Nëse marrëveshja përbën një transaksion financiar, njësia duhet të masë aktivin financiar ose detyrimin financiar me vlerën aktuale të pagesave të ardhshme të skontuara me normën e interesit të tregut për një instrument të ngjashëm borxhi.

Shembuj-aktive financiare

- 1 Për një hua afatgjatë dhënë një njësie tjetër, njihet një shumë e arkëtueshme me vlerën aktuale të mjeteve monetare të arkëtueshme (duke përfshirë pagesat e interesit dhe parapagimin e principalit) nga ajo njësi.

- 2 Për mallrat, produkte dhe shërbimet e shitura një klienti me një kredi afatshkurtër, njihet një llogari e arkëtueshme me vlerën e paskontuar të mjeteve monetare të arkëtueshme nga ajo njësi, që është normalisht çmimi i faturës.
- 3 Për një produkt të shitur një klienti me një kredi dy vjeçare pa interes, njihet një llogari e arkëtueshme me çmimin në mjete monetare aktual të shitjes për atë produkt. Nëse çmimi në mjete monetare aktual i shitjes nuk është i ditur, ai mund të vlerësohet si vlera aktuale e mjeteve monetare të arkëtueshme të skontuar duke përdorur normën mbizotëruese të interesit të tregut për një të arkëtueshme të ngjashme.
- 4 Për një blerje në mjete monetare të aksioneve të zakonshme të një njësie tjetër, investimi duhet të njihet me shumën e mjeteve monetare të paguara për të blerë aksionet.

Shembuj-detyrime financiare

- 1 Për një hua të marrë nga një bankë, njihet një llogari e pagueshme fillimisht me vlerën aktuale të mjeteve monetare të pagueshme ndaj bankës (psh duke përfshirë pagesat e interesit dhe parapagimin e principalit).
- 2 Për të mallrat, produktet e shërbimet e blera nga një furnizues me kredi afatshkurtër, njihet një llogari e pagueshme me shumën e paskontuar që i detyrohet furnizuesit, që është normalisht çmimi i faturës.

Matja e mëpasshme

11.14 Në fund të **periudhës raportuese**, një njësi duhet të masë instrumentat financiarë si vijon, pa ndonjë zbritje për kostot e transaksionit që njësi mund të kryejë mbi shitjet apo nxjerrjet e tjera:

- (a) Instrumentat e borxhit që plotësojnë kushtet në paragrafin 11.8(b) duhet të maten me **koston e amortizuar** duke përdorur metodën e interesit efektiv. Paragrafët 11.15-11.20 sigurojnë udhëzim në përcaktimin e koston së amortizuar duke përdorur **metodën e koston efektive**. Instrumentat e borxhit që janë të klasifikuara si aktive afatshkurtër ose detyrime afatshkurtër duhet të maten me shumën e paskontuar të mjeteve monetare ose shumave të tjera të pritshme për t'u paguar ose arkëtuar (zhvlerësimi neto-shiko paragrafët 11.21–11.26) përveçse kur marrëveshja përbën, në efekt, një transaksion financiar (shiko paragrafin 11.13). nëse marrëveshja përbën një transaksion financiar, njësi duhet ta masë instrumentin e borxhit me vlerën aktuale të pagesave të ardhshme të skontuara me një normë tregu interesi për një instrument të ngjashëm borxhi..
- (b) Zotimet për të marrë një hua që plotëson kushtet në paragrafin 11.8(c) duhet të matet me kosto (që ndonjëherë është zero) minua zhvlerësimin.
- (c) Investimet në aksione të preferuara të pakonvertueshme dhe aksione të zakonshme ose aksione të preferuara të pashitshme që plotësojnë kushtet në paragrafin 11.8(d) duhet të maten si vijon (paragrafët 11.27–11.33 sigurojnë udhëzim mbi vlerën e drejtë):
 - (i) nëse aksionet janë të tregtuara publikisht ose vlera e tyre e drejtë mundet në të kundërt të matet në mënyrë të besueshme, investimi duhet të matet me vlerën e drejtë me ndryshimet në vlerën e drejtë të njohura në fitim ose humbje.

- (ii) të gjitha investimet e tjera duhet të maten me kosto minus zhvlerësim.

Zhvlerësimi ose pambledhshmëria duhet të vlerësohet për instrumentet financiarë në (a), (b) dhe (c)(ii) më sipër. Paragrafët 11.21–11.26 sigurojnë udhëzim.

Kosto e amortizuar dhe metoda e interesit efektiv

- 11.15 Kosto e amortizuar e një aktivi financiar ose detyrimi financiar në secilën datë raportuese është neto e vlerave të mëposhtme:

- (a) vlera me të cilën aktivi financiar ose detyrimi financiar janë matur në njohjen e tyre fillestare,
- (b) minus çdo ripagesë të principalit,
- (c) plus ose minus amortizimin e akumuluar duke përdorur metodën e interesit efektiv ose çdo diferencë me vlerës në njohjen fillestare dhe vlerës në maturim,
- (d) minus, në rastin e një aktivi financiar, çdo reduktim (direkt ose përmes përdorimit të një llogarie zbritëse) për zhvlerësimin ose pambledhshmërinë.

Aktivitet financiarë dhe detyrimet financiarë që nuk kanë një normë interesi të deklaruar dhe janë të klasifikuara si aktive afatshkurtra ose detyrime afatshkurtra, maten fillimisht me shumën e paskontuar në përputhje me 11.14(a). Prandaj (c) më sipër nuk zbatohet për ato.

- 11.16 Metoda e interesit efektiv është një metodë e llogaritjes së koston së amortizuar të një aktivi financiar ose një detyrimi financiar (ose një grup aktivesh ose detyrimesh financiarë) dhe e shpërndarjes së të ardhurave të interesit ose shpenzimeve të interesit përgjatë periudhës së rëndësishme. Norma e interesit efektiv është norma që i skanton saktësisht pagesat ose arkëtimet e mjeteve monetare të ardhshme përgjatë jetës së pritshme të instrumentit financiar, ose, kur është e përshtatshme, një periudhë më të shkurtër, vlerës kontabël të aktivit financiar ose detyrimit financiar. Norma e interesit efektiv përcaktohet mbi bazën e vlerës kontabël të aktivit financiar ose detyrimit financiar në njohjen fillestare. Nën metodën e interesit efektiv:

- (a) kosto e amortizuar e një aktivi (detyrimi) financiar është vlera aktuale e arkëtimeve(pagesave) të ardhshme të skontuar me normën e interesit efektiv, dhe (b) shpenzimet (të ardhurat) e interesit në një periudhë barazojnë vlerën kontabël të detyrimi (aktivit) financiar në fillim të periudhës të shumëzuar me normën e interesit efektiv për periudhën.

- 11.17 Kur llogarit normën e interesit efektiv, një njësi duhet të vlerësojë flukset e mjeteve monetare duke marrë parasysh të gjitha termat kontraktuale të instrumentit financiar (psh parapagimi, opsione të blerjes dhe opsione të ngjashme) dhe duke ditur humbjet e kredisë që kanë ndodhur, por ajo nuk duhet të marrë parasysh humbje të ardhshme të mundshme të kredisë që nuk kanë ndodhur akoma.

- 11.18 Kur llogarit normën e interesit efektiv, një njësi duhet të amortizojë çdo tarifë të mundshme, detyrime financiare të paguara ose të arkëtuara (si “pikët bazë”), kostot e transaksionit dhe prime ose skonto të tjera gjatë periudhës së pritshme të instrumentit, përveç si vijon. Njësia duhet të përdorë një periudhë më të shkurtër nëse kjo është periudha me të cilën lidhen tarifat, detyrimet financiare të paguara ose të arkëtuara, kostot e transaksionit, primet ose skontot. Ky do të jetë rasti kur variabëli me të cilin lidhen tarifat, detyrimet financiare të paguara ose të arkëtuara, kostot e transaksionit, primet ose skontot të riçmohet me normat e tregut përpara maturimit të pritshëm të

instrumentit. Në një rast të tillë, periodha e përshtatshme e amortizimit është periodha pas kësaj date të riçimit.

- 11.19 Për normën variabël të aktiveve financiare dhe normën variabël të detyrimeve financiare, rivlerësimi periodik i flukseve të mjeteve monetare për të reflektuar ndryshimet në normat e interesit të tregut, ndryshon normën e interesit efektiv. Nëse një normë variabël e aktiveve financiare ose normë variabël e detyrimeve financiare njihet fillimisht me një vlerë të barabartë me principalin e arkëtueshëm ose të pagueshëm në maturim, rivlerësimi i pagesave të ardhshme të interesit nuk ka një efekt domethënës në vlerën kontabël të aktivit ose detyrimit.
- 11.20 Nëse një njësi rishikon vlerësimet e saj të pagesave ose arkëtimeve, njësia duhet të rregullojë vlerën kontabël të aktivit financiar ose detyrimit financiar (ose një grup instrumentash financiarë) për të reflektuar flukset e mjeteve monetare aktuale dhe të rishikuara. Njësia duhet të rillogarisë vlerën kontabël duke llogaritur vlerën aktuale të flukseve të ardhshme të rishikuara të mjeteve monetare me normën fillestare të interesit efektiv të instrumentit financiar. Njësia duhet të njohë rregullimin si e ardhur ose shpenzim në fitim ose humbje në datën e rishikimit.

Shembull i përcaktimit të kostos së amortizuar për një hua 5-vjeçare duke përdorur metodën e interesit efektiv.

Në 1 Janar 20X0, një njësi blen një obligacion për 900 njësi monetare (NM), duke kryer kosto transaksioni prej 50 NM. Interesi prej 40 NM arkëtohet çdo vit, në fund të vitit përgjatë pesë viteve të ardhshme (31 Dhjetor 20X0-31 Dhjetor 20X4). Obligacioni ka një mandat riblerjeje prej 1,100 NM në 31 Dhjetor 20X4.

Viti	Vlera kontabël në fillim të periudhës	Të ardhura nga interesi Me 6.9583%*	Të hyrat në mjete monetare	Vlera kontabël në fund të periudhës
	NM	NM	NM	NM
20X0	950.00	66.10	(40.00)	976.11
20X1	976.11	67.92	(40.00)	1,004.03
20X2	1,004.03	69.86	(40.00)	1,033.89
20X3	1,033.89	71.94	(40.00)	1,065.83
20X4	1,065.83	74.16	(40.00)	1,100.00
			(1,100.00)	0

* Norma e interesit efektiv prej 6.9583 përqind është norma që skonton flukset e pritshme të mjeteve monetare të obligacionit të vlerës kontabël fillestare:

$$40/(1.069583)^1 + 40/(1.069583)^2 + 40/(1.069583)^3 + 40/(1.069583)^4 + 1,140/(1.069583)^5 = 950$$

Zhvlerësimi i instrumenteve financiarë të matur me koston ose koston e amortizuar

Njohja

- 11.21 Në fund të çdo **periudhe raportimi**, një njësi duhet të vlerësojë nëse ka një evidencë objektive të zhvlerësimit të ndonjë aktivi financiar që matet me kosto ose koston e amortizuar. Nëse ka një evidencë objektive të zhvlerësimit, njësia duhet të njohë menjëherë një **humbje nga zhvlerësimi** në fitim ose humbje.
- 11.22 Evidenca objektive që një aktiv financiar ose një grup aktivesh financiare janë zhvlerësuar përfshin të dhënat vëzhguese që vijnë nga vëmendja e mbajtësit të aktivit për ngjarjet vijuese të humbjeve:
- (a) vështirësi financiare domethënëse të emetuesit ose detyruesit.
 - (b) një shkelje kontrate, si mospagesë ose kriminalitet në pagesat e interesit ose të principalit.
 - (c) kreditori, për arsye ekonomike ose ligjore që lidhen me vështirësinë financiare të debitorit, i jep debitorit një koncesion që kreditori nuk do ta merrte në kushte të tjera.
 - (d) është bërë e **mundshme** që debitori do të hyjë në falimentim ose riorganizime të tjera financiare.
 - (e) të dhënat vëzhguese tregojnë që ka patur një rënie e matshme në flukset e ardhshme të vlerësuara të mjeteve monetare nga një grup aktivesh financiare që nga njohja fillestare e këtyre aktiveve, megjithëse rënia nuk mund të identifikohet ende në aktive financiare individuale brenda grupit, të tilla si kushte ekonomike të dëmshme kombëtare ose lokale ose ndryshime të dëmshme në kushtet e industrisë.
- 11.23 Faktorë të tjerë mundet gjithashtu të jenë evidencë e zhvlerësimit, duke përfshirë ndryshime domethënëse me një efekt të dëmshëm që kanë ndodhur në mjediset teknologjike, të tregut, ekonomike apo ligjore në të cilat vepron emetuesi.
- 11.24 Një njësi duhet të vlerësojë aktivet vijuese financiare individualisht për zhvlerësim:
- (a) gjithë instrumentet e kapitalit, pavarësisht domethënies, dhe
 - (b) gjithë aktivet e tjera financiare që janë individualisht domethënëse.
- Një njësi duhet të vlerësojë aktivet e tjera financiare për zhvlerësim ose individualisht ose të grupuara në bazë të karakteristikave të ngjashme të riskut të kredisë.

Matja

- 11.25 Një njësi duhet të masë një humbje nga zhvlerësimi në instrumentet vijues të matur me koston ose koston e amortizuar si vijon:
- (a) për një instrument të matur me koston e amortizuar në përputhje me paragrafin 11.14(a), humbja nga zhvlerësimi është diferenca mes vlerës kontabël të aktivit dhe vlerës aktuale të flukseve të vlerësuara të mjeteve monetare të skontuara me normën fillestare të interesit efektiv. Nëse një instrument i tillë ka një normë variabël interesi, norma e skontimit për matjen e çdo humbje nga zhvlerësimi është norma e interesit efektiv aktual të përcaktuar sipas kontratës.

- (b) për një instrument të matur me kosto minus zhvlerësimin në përputhje me paragrafin 11.14(b) dhe (c)(ii) humbja nga zhvlerësimi është diferenca mes vlerës kontabël të aktivit dhe vlerësimit më të mirë (që duhet të jetë një përafrim) që njësia mund të marrë për aktivin nëse ai do të shitej në datën e raportimit.

Anulimi

- 11.26 Nëse, në një periudhë pasuese, shumën e humbjes nga zhvlerësimi bie dhe rënia mund të lidhet objektivisht me një ngjarje që ka ndodhur pasi ishte njohur zhvlerësimi (si një përmirësim në vlerësimin e kreditit të debitorit), njësia duhet të anulojë humbjen nga zhvlerësimi të njohur më parë ose direkt ose duke rregulluar një llogari zbritjeje. Anulimi nuk duhet të rezultojë në një vlerë kontabël të aktivit financiar (neto e ndonjë llogarie zbritjeje) që tejkalon atë që do të ishte vlera kontabël pa u njohur më parë humbja nga zhvlerësimi. Njësia duhet të njohë menjëherë shumën e anulimit në fitim ose humbje.

Vlera e drejtë

- 11.27 Paragrafi 11.14(c)(i) kërkon që një investim të aksione të zakonshme ose të preferuara të matet me vlerën e drejtë nëse vlera e drejtë e aksioneve mund të matet në mënyrë të besueshme. Një njësi duhet të përdorë hierarkinë vijuese për të vlerësuar vlerën e drejtë të aksioneve:
- (a) Evidenca më e mirë e vlerës së drejtë është çmimi i kuotuar për një aktiv të ngjashëm në një treg aktiv. Ky është zakonisht çmimi aktual i ofertës.
 - (b) Kur çmimet e kuotuar janë të padisponueshme, çmimi i një transaksioni të kohëve të fundit për një aktiv të ngjashëm siguron evidencë për vlerën e drejtë, për sa kohë nuk ka pasur ndonjë ndryshim domethënës në rrethanat ekonomike ose një kalim domethënës i kohës që kur ka ndodhur transaksioni. Nëse njësia mund të tregojë që çmimi i transaksionit të fundit nuk është një vlerësim i mirë i vlerës së drejtë (psh sepse ai reflekton vlerën që një njësi do të merrte ose paguante në një transaksion të detyruar, likuidim jo vullnetar ose shitje në gjendje të vështirë), ky çmim rregullohet.
 - (c) Nëse tregu për aktivin nuk është aktiv dhe transaksionet e kohëve të fundit për llogari të tyre për një aktiv të ngjashëm nuk janë një vlerësim i mirë i vlerës së drejtë, një njësi vlerëson vlerën e drejtë duke përdorur një teknikë vlerësimi. Objektivi i përdorimit të një teknike vlerësimi është për të vlerësuar çfarë çmimi do të kishte qenë në datën e matjes në një shkëmbim me vullnet të lirë të motivuar nga konsideratat normale të biznesit.

Seksione të tjera të këtij SNRF kanë referencë me udhëzimin për vlerën e drejtë në paragrafët 11.27–11.32, duke përfshirë Seksionin 12, Seksionin 14, Seksionin 15 dhe Seksionin 16 *Investimet në Pasuri të Palujtshme*. Në zbatimin e këtij udhëzimi për aktivet të mbuluara nga këto seksione, referenca për aksionet e zakonshme ose aksioneve të preferuara në këtë paragraf duhet të lexohet për të përfshirë llojet e aktiveve të mbuluara nga këto seksione

Teknika e vlerësimit

- 11.28 Teknikat e vlerësimit përfshijnë përdorimin, nëse është e disponueshme, të referencave të transaksioneve me vullnet të lirë të kohëve të fundit për një aktiv të ngjashëm mes palëve në dijeni, me vullnet, për vlerën e drejtë të një aktivi tjetër që

është në thelb i njëjtë si aktivi që po matet, me analizat e flukseve të mjeteve monetare dhe modeleve të vlerësimit të opsioneve. Nëse ka një teknikë vlerësimi gjerësisht të përdorur nga pjesëmarrësit e tregut për t'i vendosur një çmim aktiviteti dhe kjo metodë ka treguar që siguron vlerësime të besueshme të çmimeve të përfuara në transaksionet aktuale të tregut, njësia përdor atë teknikë.

- 11.29 Objektivi i përdorimit të një teknike vlerësimi është të vendoset çfarë çmimi do të kishte qenë në datën e matjes në një transaksion të kryer në mënyrë të vullnetshme mes palëve të palidhura me njëra-tjetrën, të motivuara nga shumatat normale të biznesit. Vlera e drejtë vlerësohet në bazë të rezultateve të një teknike vlerësimi që përdor maksimumin e inputeve të tregut dhe mbështetet sa më pak të jetë e mundur inputet e vendosura në njësi. Një teknikë vlerësimi pritet të arrijë një vlerësim të besueshëm të vlerës së drejtë nëse:

- (a) ajo paraqet në mënyrë të arsyeshme sesi tregu pritet t'i caktojë një çmim aktiviteti dhe,
- (b) inputet për vlerësimin teknik përfaqësojnë në mënyrë të arsyeshme pritshmërinë dhe matjet e faktorëve të riskut të kthimit thelbësorë në aktiv.

Treg jo-aktiv: instrumentet e kapitalit

- 11.30 Vlera e drejtë e investimeve në aktive që nuk kanë një çmim tregu të kuotuar në një treg aktiv është i matshëm në mënyrë të besueshme nëse
- (a) ndryshueshmëria në shtrirjen e vlerësimit të arsyeshëm të vlerës së drejtë nuk është domethënëse për atë aktiv, ose
 - (b) probabilitetet e vlerësimeve të ndryshme brenda shtrirjes mund të maten në mënyrë të arsyeshme dhe të përdoren në vlerësimin e vlerës së drejtë.
- 11.31 Ka shumë situata në të cilat ndryshueshmëria në shtrirjen e vlerësimeve të arsyeshme të vlerës së drejtë të aktiveve që nuk kanë një çmim tregu të kuotuar, është e mundshme të mos jetë domethënëse. Normalisht është e mundur për të vlerësuar vlerën e drejtë të një aktivi që një njësi ka blerë nga një palë e jashtme. Gjithsesi, nëse shtrirja e vlerësimit të arsyeshëm të vlerës së drejtë është domethënëse dhe probabilitetet e vlerësimeve të ndryshme nuk janë të matshme në mënyrë të arsyeshme, një njësi përjashtohet nga matja e aktivitetit në vlerën e drejtë.
- 11.32 Nëse një matje e besueshme e vlerës së drejtë nuk është më e disponueshme për një aktiv të matur në vlerën e drejtë (psh një instrument kapitali i matur me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes), vlera e tij kontabël në datën e fundit në të cilën aktivi ishte i matshëm në mënyrë të besueshme bëhet kosto e tij e re. Njësia duhet të masë aktivin me këtë kosto minus zhvlerësimin derisa bëhet e disponueshme një matje e besueshme e vlerës së drejtë.

Çregjistrimi i një aktivi financiar

- 11.33 Një njësi duhet të çregjistrojë një aktiv financiar vetëm kur:
- (a) të drejtat kontraktuale ndaj flukseve të mjeteve monetare nga aktivi financiar skadojnë ose shlyhen, ose
 - (b) njësia i transferon një palë tjetër pothuajse të gjitha risqet dhe përfitimet e zotërimit të aktivitetit financiar, ose

- (c) njësia, pavarësisht se ka mbajtur disa risqe dhe përfitime domethënëse të zotërimit, ka transferuar kontrollin e aktivit tek një palë tjetër dhe pala tjetër ka aftësinë praktike për të shitur aktivin në tërësinë e tij një pale të tretë të palidhur dhe është në gjendje të ushtrojë këtë aftësi në mënyrë të njëanshme dhe pa pasur nevojë të imponojë kufizime shtesë në transferim. Në këtë rast njësia duhet:

- (i) të çregjistrojë aktivin dhe,
- (ii) të njohë në mënyrë të ndarë çdo të drejtë apo detyrim të mbajtur ose krijuar në transfertë.

Vlera kontabël e aktivit të transferuar duhet të shpërndahet mes të drejtave ose detyrimeve të mbajtura dhe atyre të transferuara mbi bazën e vlerave të tyre të drejta relative në datën e transferimit. Të drejtat dhe detyrimet e reja të krijuara duhet të maten me vlerën e tyre të drejtë në atë datë. Çdo diferencë mes shumës së marrë dhe shumave të njohura dhe të çregjistruara në përputhje me këtë paragraf duhet të njihet në fitim ose humbje në periudhën e transferimit.

- 11.34 Nëse një transferim nuk rezulton në çregjistrim për shkak se njësia ka mbajtur risqe dhe shpërblime domethënëse të zotërimit të aktivit të transferuar, njësia duhet të vazhdojë të njohë aktivin e transferuar në tërësinë e tij dhe duhet të njohë një detyrim financiar për shumën e marrë. Aktivit dhe detyrimi nuk duhet të kompensohen. Në periudhat pasuese, njësia duhet të njohë çdo të ardhur mbi aktivin e transferuar dhe çdo shpenzim të kryer mbi detyrimin financiar.

- 11.35 Nëse transferuesi siguron kolateral jo në mjete monetare (si instrumente të borxhit ose kapitalit) të transferuarit, kontabilizimi i kolateralit nga transferuesi dhe i transferuari varet nga fakti nëse i transferuari ka të drejtën të shesë ose të rivendosë kolateralin dhe nëse transferuesi ka dështuar në pagim. Transferuesi dhe i transferuari duhet të raportojnë si vijon:

- (a) Nëse i transferuari ka të drejtën sipas kontratës ose zakonisht të shesë ose të rivendosë kolateralin, transferuesi duhet të riklasifikojë atë aktiv në pasqyrën e tij të pozicionit financiar (psh si një aktiv i dhënë hua, instrumenta kapitali të vendosura ose të arkëtueshme të riblerjes) veçmas nga aktivet e tjera.
- (b) Nëse i transferuari shet kolateralin e vendosur tek ai, ai duhet të njohë shumën e marra nga shitja dhe një detyrim të matur me vlerën e drejtë për detyrimin e tij për të rikthyer kolateralin.
- (c) Nëse transferuesi nuk paguan sipas termave të kontratës dhe nuk ka më të drejtën për të rimarrë kapitalin, ai duhet të çregjistrojë kolateralin dhe i transferuari duhet të njohë kolateralin si aktiv të tij fillimisht të matur me vlerën e drejtë, ose nëse ai e ka shitur tashmë kolateralin, të çregjistrojë detyrimin e tij për të rikthyer kolateralin.
- (d) Përveç siç sigurohet në (c), transferuesi duhet të vazhdojë të mbajë kolateralin ai aktivin e tij dhe i transferuari nuk duhet të njohë kolateralin si një aktiv.

Shembull-transferim që nuk kualifikohet për çregjistrim

Një njësi shet i një grup të llogarive të saj të arkëtueshme një banke për më pak se vlera e tyre nominale. Njësia vazhdon të mbajë grumbullimet nga debitorët në emër të bankës, duke përfshirë dërgimin e deklaratave mujore dhe banka i lëshon njësisë një tarifë pa interes për shërbimin e të arkëtueshmeve. Njësia është e detyruar t'i ridërgojë menjëherë bankës çdo shumë dhe të gjitha shumat e mbledhura, por ajo nuk ka detyrim ndaj bankës për pagesë të vonuar ose mospagesë nga debitorët. Në këtë rast, njësia ka i transferuar bankës në thelb të gjitha risqet dhe shpërblimet e zotërimit të të arkëtueshmeve. Prandaj, ajo heq të gjitha të arkëtueshmet nga pasqyra e saj financiare e pozicionit (i çregjistron ato) dhe ajo nuk tregon asnjë detyrim për shumat e marra nga banka. Njësia njeh një humbje të llogaritur si diferenca mes vlerës kontabël të të arkëtueshmeve në kohën e shitjes dhe shumave të marra nga banka. Njësia njeh një detyrim në masën që ajo ka mbledhur fonde nga debitorët por nuk ia ka rikthyer akoma bankës.

Shembull-transferim që nuk kualifikohet për çregjistrim

Faktet janë të njëjtat si shembulli paraardhës përveç që njësia ka rënë dakord për të blerë mbrapsht nga banka çdo të arkëtueshme për të cilat debitori është në vonesë si për principalin edhe për interesin për më shumë se 120 ditë. Në këtë rast njësia ka mbajtur riskun e pagesës së vonuar ose mospagimit nga debitorët-një risk domethënës përse i përket të arkëtueshmeve. Prandaj, njësia nuk i trajton të arkëtueshmet sikur t'i jenë shitur bankës dhe nuk i çregjistron ato. Në vend të kësaj, ajo i trajton shumat e marra nga banka si hua e siguruar nga të arkëtueshmet. Njësia vazhdon të njohë të arkëtueshmet si një aktiv derisa ato të mblidhen ose të humbasin si të pambledhshme.

Çregjistrimi i një detyrimi financiar

- 11.36 Një njësi duhet të çregjistrojë një detyrim financiar (ose një pjesë të detyrimit financiar) vetëm kur ai fiket-psh kur detyrimi i specifikuar në kontratë shlyhet, anulohet ose skadon.
- 11.37 Nëse një huadhënës dhe huamarrës ekzistues shkëmbejnë instrumente financiarë me afate thelbësorë të ndryshëm, njësitë duhet të raportojnë për transaksionin si një shuarje e detyrimit fillestar financiar dhe njohjen e një detyrimi të ri financiar. Në mënyrë të ngjashme, një njësi duhet të raportojë për një modifikim thelbësor të termave të një detyrimi financiar ekzistues ose një pjese të tij (pavarësisht nëse ky modifikim vjen ose jo si pasojë e vështirësive financiare të debitorit) si një shuarje e detyrimit financiar fillestar dhe njohjen e një detyrimi të ri financiar.
- 11.38 Një njësi duhet të njohë në fitim ose humbje çdo diferencë mes vlerës kontabël të detyrimit financiar (ose pjesës së një detyrimi financiar) të shuar ose të transferuar tek një palë e tretë dhe shumën e paguar, duke përfshirë çdo aktiv jo-monetar të transferuar ose detyrime të marra përsipër.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

- 11.39 Dhënia e informacioneve shpjeguese më poshtë bën referencën me dhëniet e shpjegimeve shpjeguese për detyrimet financiare të matura me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes. Njësitë që kanë vetëm instrumente financiarë kryesorë (dhe rrjedhimisht nuk zbatojnë Seksionin 12) nuk do të kenë ndonjë detyrim financiar të matur me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes dhe kështu nuk do të kenë nevojë të sigurojnë dhënie informacioni të tilla.

Dhënia e informacioneve shpjeguese të politikave kontabël për instrumentet financiarë

- 11.40 Në përputhje me paragrafin 8.5, një njësi duhet të japë informacione shpjeguese, në përmbledhjen e politikave kontabël domethënëse, bazën (ose bazat) e matjes të përdorura për instrumentet financiarë dhe politikat e tjera kontabël të përdorura për instrumentet financiarë që janë të rëndësishëm për një kuptueshmëri të pasqyrave financiare.

Pasqyra e pozicionit financiar-kategoritë e aktiveve dhe detyrimeve financiare

- 11.41 Një njësi duhet të japë informacion shpjegues për vlerën kontabël të secilit prej kategorive vijuese të aktiveve dhe detyrimeve financiare në datën e raportimit, në total, ose në pasqyrën e pozicionit financiar, ose në shënimet shpjeguese:
- (a) aktivet financiare të matura me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes (paragrafi 11.14(c)(i) dhe paragrafët 12.8 dhe 12.9).
 - (b) aktivet financiare që janë instrumente borxhi të matura me koston e amortizuar (paragrafi 11.14(a)).
 - (c) aktivet financiare që janë instrumente kapitali të matura me kosto minus zhvlerësim (paragrafi 11.14(c)(ii) dhe paragrafët 12.8 dhe 12.9).
 - (d) detyrime financiare të matura me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes (paragrafët 12.8 dhe 12.9).
 - (e) detyrime financiare të matura me koston e amortizuar (paragrafi 11.14(a)).
 - (f) zotime huaje të matura me kosto minus zhvlerësim (paragrafi 11.14(b)).
- 11.42 Një njësi duhet të japë informacion shpjegues që i jep mundësi përdoruesve të pasqyrave të saj financiare të vlerësojnë domethënien e instrumenteve financiarë për pozicionin dhe performancën e saj. Për shembull, ky informacion për borxhin afatgjatë normalisht do të përfshinte afatet dhe kushtet e instrumentit të borxhit (si norma e interesit, maturimi, grafiku i ripagimit dhe kufizimet që instrumenti i borxhit i imponon njësisë)
- 11.43 Për të gjitha aktivet dhe detyrimet financiare të matura me vlerën e drejtë, njësia ekonomike duhet të japë informacion shpjegues në lidhje me bazën për përcaktimin e vlerës së drejtë, psh çmimin e kuotuar në treg në një treg aktiv ose një teknikë vlerësimi. Kur përdoret një teknikë vlerësimi, njësia duhet të japë informacion shpjegues për supozimet e zbatuara në përcaktimin e vlerës së drejtë për çdo klasë të aktiveve dhe detyrimeve financiare. Për shembull, nëse është e zbatueshme, një njësi duhet të japë informacion shpjegues për supozimet që lidhen me normat e ripagimit, normat e vlerësimit të kredive të humbura dhe normat e interesit ose normat e skontos.

- 11.44 Nëse një matje e besueshme e vlerës së drejtë nuk është më e disponueshme për një instrument kapitali të matur me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes, njësia duhet ta deklarojë këtë fakt.

Çregjistrimi

- 11.45 Nëse një njësi ka i transferuar aktivet financiare një pale të tretë në një transaksion që nuk kualifikohet për çregjistrim (shiko paragrafët 11.33–11.35), njësia duhet të japë informacion shpjegues për secilën nga klasat vijuese të aktiveve financiare:

- (a) natyrën e aktiveve.
- (b) natyrën e risqeve dhe shpërblimeve të zotërimit me të cilat njësia mbetet e ekspozuar.
- (c) vlerat kontabël të aktiveve dhe të çdo detyrimi të lidhur, që njësia vazhdon t'i njohë.

Kolaterali

- 11.46 Kur një njësi ka vendosur aktive financiare si kolateral për detyrimet ose detyrimet rastësore, ajo duhet të japë informacion shpjegues si më poshtë:

- (a) vlerën kontabël të aktiveve financiare të vendosura si kolateral.
- (b) afatet dhe kushtet e lidhura me këtë vendosje.

Mospagesat dhe shkeljet në huat e pagueshme

- 11.47 Për huat e pagueshme të njohura në datën e raportimit për të cilat ka pasur një shkelje ose mospagim të afateve të principalit, interesit, fondit të akumuluar për pagesën e borxheve, ose termat e riblerjes që nuk kanë qenë korrigjuar në datën e raportimit, një njësi duhet të deklarojë informacion shpjegues si vijon:

- (a) detajet e kësaj shkelje ose mospagese.
- (b) vlerën kontabël të huave të pagueshme të lidhura, në datën e raportimit.
- (c) nëse shkelja ose mospagesa është korrigjuar, ose nëse afatet e huas së pagueshme janë ri negociuar, përpara se pasqyrat financiare të autorizoheshin për nxjerrje në qarkullim.

Zëra të të ardhurave, shpenzimeve, fitimeve ose humbjeve

- 11.48 Një njësi duhet të japë informacion shpjegues për zërat vijues të të ardhurave, shpenzimeve, fitimeve ose humbjeve:

- (a) të ardhurat, shpenzimet, fitimet ose humbjet, duke përfshirë ndryshimet në vlerën e drejtë, të njohur në
 - (i) aktivet financiare të matura me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes.
 - (ii) detyrimet financiare të matura me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes.
 - (iii) aktivet financiare të matura me koston e amortizuar.
 - (iv) detyrimet financiare të matura me koston e amortizuar.

- (b) të ardhurat totale nga interesi dhe shpenzimet totale nga interesi (të llogaritura duke përdorur metodën e interesit efektiv) për aktivet financiare ose detyrimet financiare që nuk janë të matura me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes.
- (c) shumën e çdo humbjeje nga zhvlerësimi për çdo klasë të aktiveve financiare.

Seksioni 12

Çështje të tjera mbi instrumentet financiare

Qëllimi i seksioneve 11 dhe 12

- 12.1 Seksioni 11 *Instrumentet Financiare Bazë* dhe seksioni 12 *Çështje të tjera mbi instrumentet financiare* së bashku merren me njohjen, çregjistrimin, matjen dhe dhënien e informacioneve shpjeguese në lidhje me **instrumentet financiare (aktivet dhe pasivet financiare)**. Seksioni 11 zbatohet për instrumentet financiare bazë dhe është i përshtatshëm për të gjitha njësitë ekonomike. Seksioni 12 zbatohet për instrumentet dhe transaksionet financiare e tjera më të ndërlikuara. Nëse një njësi ekonomike hyn në transaksione vetëm të instrumenteve financiare bazë atëherë seksioni 12 nuk është i zbatueshëm. Megjithatë, edhe njësitë ekonomike që përdorin vetëm instrumentet financiare bazë do të kenë parasysh objektin e seksionit 12 për t'u siguruar se ato janë të përjashtuar.

Zgjedhja e politikës kontabël

- 12.2 Një njësi ekonomike duhet të zgjedhë për të zbatuar ose:
- (a) dispozitat e seksionit 11 dhe të seksionit 12 në mënyrë të plotë, ose
 - (b) dispozitat për njohjen dhe matjen të SNK 39 *Instrumentet financiare: Njohja dhe Matja* dhe kërkesat për dhënien e informacionit shpjegues të seksioneve 11 dhe 12
- për trajtimin kontabël të të gjitha instrumenteve të saj financiare. Zgjedhja e bërë nga një njësi ekonomike në lidhje me (a) ose (b) është një zgjedhje e politikës kontabël. Paragrafët 10.8-10.14 përmbajnë kërkesat për të përcaktuar kur një ndryshim në politikën kontabël është i përshtatshëm, si duhet të trajtohet një ndryshim i tillë, dhe çfarë informacion shpjegues duhet të jepet për ndryshimin në politikën kontabël.

Objekti i seksionit 12

- 12.3 Seksioni 12 zbatohet për të gjitha instrumentet financiare, përveç sa më poshtë:
- (a) atyre që mbulohen nga seksioni 11.
 - (b) interesave në filialet (shih seksionin 9 *Pasqyrat financiare të veçanta dhe të konsoliduara*), pjesëmarrjet (shih seksionin 14 *Investimet në pjesëmarrje*) dhe sipërmarrjet e përbashkëta (shih Seksionin 15 *Investimet në sipërmarrjet e përbashkëta*).
 - (c) të drejtat dhe detyrimet e punëdhënësve në bazë të skemave të përfitimeve të punonjësve (shih seksionin 28 *Përfitimet e punonjësve*).
 - (d) të drejtat sipas kontratave të sigurimit përveç kontratës së sigurimit që mund të rezultojë në një humbje të të dyja palëve si rezultat i kushteve kontraktuale që nuk kanë lidhje me:
 - (i) ndryshimet në rrezikun e siguruar;
 - (ii) ndryshimet në kursin e këmbimit të monedhave të huaja; ose me

- (iii) një mosplotësim të detyrimit nga njëra prej palëve.
 - (e) instrumentet financiare që plotësojnë përkufizimin e kapitalit të vet të njësisë ekonomike (shih seksionin 22 *Kapitali i vet* dhe seksionin 26 *Pagesat e bazuara në aksione*).
 - (f) qiratë (shih seksionin 20 *Qiratë*) përveç rastit kur qiraja mund të rezultojë në një humbje të qiradhënësit ose qiramarrësit si rezultat i kushteve kontraktuale që nuk kanë lidhje me:
 - (i) ndryshimet në çmimin e aktivit të dhënë me qira;
 - (ii) ndryshimet në kurset e këmbimit të monedhave të huaja; ose me
 - (iii) një mosplotësim të detyrimit nga njëra prej palëve.
 - (g) kontratat për shumën eventuale në një kombinim biznesi (shih seksionin 19 *Kombinimet e biznesit dhe emri i mirë*). Ky përjashtim vlen vetëm për blerësin.
- 12.4 Shumica e kontratave për të blerë ose shitur një element jo-financiar të tillë si një mall, inventar, ose aktive afatgjata materiale, janë të përjashtuara nga ky seksion, sepse këta elementë nuk janë instrumente financiare. Megjithatë, ky seksion zbatohet për të gjitha kontratat që i kalojnë rreziqet mbi blerësit apo shitësit, të cilat nuk janë tipike të kontratave për të blerë ose shitur aktive materiale. Për shembull, ky seksion zbatohet për kontratat që mund të rezultojnë në një humbje të blerësit ose shitësit si rezultat i kushteve kontraktuale që nuk kanë lidhje me ndryshimet në çmimin e elementit jofinanciar, ndryshimet në kursin e këmbimit të monedhave të huaja, ose me një mosplotësim të detyrimit nga njëra palë.
- 12.5 Përveç kontratave të përshkruara në paragrafin 12.4, ky seksion zbatohet për kontratat e blerjes apo shitjes të elementeve (zërave) jo-financiare, nëse kontrata mund të shlyhet neto në para ose në një instrument financiar tjetër, ose me shkëmbimin e instrumentave financiare sikur kontratat të ishin instrumente financiare, me përjashtim të: kontratave, që lidhen dhe vazhdojnë të mbahen për qëllime të marrjes ose ofrimit të një zëri jo-financiar në përputhje me blerjen e pritshme, shitjen apo kërkesat e përdorimit që ka njësia ekonomike, të cilat nuk janë instrumente financiare për qëllime të këtij seksioni.

Njohja fillestare e aktiveve dhe e pasiveve financiare

- 12.6 Një njësi ekonomike duhet të njohë një aktiv financiar ose një pasiv financiar vetëm kur njësia ekonomike bëhet palë në kushtet kontraktuese të instrumentit.

Matja fillestare

- 12.7 Kur një aktiv ose pasiv financiar është i njohur fillimisht, një njësi ekonomike duhet ta matë atë me vlerën e drejtë, e cila është zakonisht çmimi i transaksionit.

Matja e mëpasshme

- 12.8 Në fund të çdo **periudhe raportimi**, një njësi ekonomike duhet të matë të gjitha instrumentet financiare që janë objekt i seksionit 12 me vlerën e drejtë dhe të njohë ndryshimet në vlerën e drejtë në fitim ose humbje, përveç: instrumenteve të kapitalit që nuk tregtohen publikisht dhe vlera e drejtë e të cilave nuk mund të matet ndryshe

në mënyrë të besueshme, si dhe kontratave të lidhura me instrumente të tillë që, nëse ushtrohen, do të rezultojnë në dhënien e këtyre instrumenteve, të cilat do të maten me koston pakësuar me shumën e zhvlerësimit.

- 12.9 Nëse një matje e besueshme e vlerës së drejtë nuk është më e disponueshme për një instrument kapitali që nuk tregtohet publikisht, por matet me vlerën e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes, vlera e drejtë në datën e fundit që instrumenti ka qenë i matshëm në mënyrë të besueshme, trajtohet si kosto e instrumentit. Njësia ekonomike do të matë këtë instrument me shumën e koston së tij pakësuar me zhvlerësimin deri sa një matje e besueshme e vlerës së drejtë të jetë e disponueshme.

Vlera e drejtë

- 12.10 Një njësi ekonomike duhet të zbatojë udhëzimet mbi vlerën e drejtë të dhëna në paragrafët 11.27-11.32 për matjen e vlerës së drejtë në përputhje me këtë seksion, si dhe për matjen e vlerës së drejtë në përputhje me seksionin 11.
- 12.11 Vlera e drejtë e një pasivi financiar që është i pagueshëm kundrejt kërkesës nuk është më e vogël se shuma e pagueshme kundrejt kërkesës, e skontuar që nga data e parë që shuma mund të kërkohej të paguhet.
- 12.12 Një njësi ekonomike nuk do të përfshijë shpenzimet e transaksionit në matjen fillestare të aktiveve dhe pasiveve financiare që do të maten më vonë me vlerën e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes. Nëse pagesa për një aktiv është shtyrë ose është financuar me një normë interesi që nuk është një normë e tregut, njësia ekonomike, fillimisht, do të matë aktivin me vlerën aktuale të pagesave të ardhshme të skontuar me normën e tregut të interesit.

Zhvlerësimi i instrumenteve financiare të matura me kosto ose kosto të amortizuar

- 12.13 Një njësi ekonomike duhet të zbatojë udhëzimet për zhvlerësimin e një instrumenti financiar të matur me kosto, të dhëna në paragrafët 11.21-11.26 për instrumentet financiare të matura me koston e pakësuar me zhvlerësimin në përputhje me këtë seksion.

Çregjistrimi i një aktivi financiar ose pasivi financiar

- 12.14 Një njësi ekonomike duhet të zbatojë kërkesat e çregjistrimit të dhënanë paragrafët 11.33-11.38 për aktivet dhe detyrimet financiare për të cilat zbatohet ky seksion.

Kontabiliteti mbrojtës

- 12.15 Nëse plotësohen kriteret e specifikuar, një njësi ekonomike mund të caktojë një marrëdhënie mbrojtëse midis një **instrumenti mbrojtës** dhe një **zëri të mbrojtur** në mënyrë të tillë, që të kualifikohet për kontabilitetin mbrojtës. Kontabiliteti mbrojtës lejon që fitimi ose humbja në instrumentin mbrojtës dhe në zërin e mbrojtur, të njihet në fitim ose humbje në të njëjtën kohë.

12.16 Për t'u kualifikuar për kontabilitetin mbrojtës, një njësi ekonomike duhet të plotësojë të gjitha kushtet e mëposhtme:

- (a) njësia ekonomike përcakton dhe dokumenton marrëdhënien mbrojtëse në të cilën rreziku që duhet mbrojtur, zëri i mbrojtur dhe instrumenti mbrojtës, janë të identifikuar qartazi dhe rreziku në zërin e mbrojtur është rreziku që mbrohet me instrumentin mbrojtës.
- (b) rreziku i mbrojtur është një nga rreziqet e specifikuar në paragrafin 12.17.
- (c) instrumenti mbrojtës është specifikuar në paragrafin 12.18.
- (d) njësia ekonomike pret që instrumenti mbrojtës të jetë tepër efektiv në kompensimin e rrezikut të caktuar i mbrojtur. Efektiviteti i një mbrojtjeje është shkalla në të cilën ndryshimet në vlerën e drejtë ose rrjedhën e parave të zërit të mbrojtur që i atribuohen rrezikut të mbrojtur kompensohen nga ndryshimet në vlerën e drejtë ose rrjedhën e parave të instrumentit mbrojtës.

12.17 Ky SNRF lejon kontabilitetin mbrojtës vetëm për rreziqet e mëposhtme:

- (a) rrezikun e normës së interesit të një instrumenti borxhi të matur me kosto të amortizuar.
- (b) rrezikun e këmbimit valutor ose të normës së interesit në një angazhim të përcaktuar apo **të një transaksioni parashikues me probabilitet të lartë**.
- (c) rrezikun e çmimit të një malli që mbahet, ose në një angazhim të përcaktuar ose transaksion parashikues me probabilitet të lartë për të blerë ose shitur një mall.
- (d) rrezikun e këmbimit të monedhave të huaja në një investim neto në një operacion të huaj.

Rreziku i këmbimit të monedhave të huaja për një instrument borxhi të matur me kosto të amortizuar nuk është në listën e mësipërme të kontabilitetit mbrojtës, sepse nuk do të kishte ndonjë efekt të rëndësishëm në pasqyrat financiare. Llogaritë bazë, shënimet dhe huatë e arkëtueshme dhe të pagueshme zakonisht maten me kosto të amortizuar (shih paragrafin 11.5 (d)). Kjo do të përfshijë detyrimet e përcaktuara në një monedhë të huaj. Paragrafi 30.10 kërkon që çdo ndryshim në vlerën kontabël neto të llogarisë së pagueshme për shkak të një ndryshimi në kursin e këmbimit të njihet në fitim ose në humbje. Prandaj, si ndryshimi në vlerën e drejtë të instrumentit mbrojtës (kontrata e ndër-shkëmbimit të monedhave) dhe ndryshimi në vlerën kontabël neto të llogarive të pagueshme në lidhje me ndryshimin e kursit të këmbimit, do të njihen në fitim ose humbje dhe duhet të kompensojnë njëri-tjetrin, përveçse deri në masën e diferencës midis normës së çastit (në të cilën detyrimi është i matur) dhe normës së ardhshme (në të cilën është matur kontrata e shkëmbimit).

12.18 Ky SNRF lejon kontabilitetin mbrojtës vetëm në qoftë se instrumenti mbrojtës plotëson të gjitha termat dhe kushtet në vijim:

- (a) është një kontratë për norma interesi swap, një kontratë swap e këmbimit të monedhave të huaja, një kontratë e ardhshme këmbimi e monedhave të huaja, ose një kontratë e ardhshme këmbimi të mallrave që pritet të jetë shumë efektive në kompensimin e një rreziku të identifikuar në paragrafin 12.17 që është përcaktuar si rrezik i mbrojtur.

- (b) përfshin një palë të jashtme në lidhje me njësinë raportuese (dmth. e jashtme me grupin, segmentin apo njësinë ekonomike të veçantë për të cilën raportohet).
- (c) **shuma e imagjinuar** e tij është e barabartë me shumën e caktuar të principalit apo shumën e imagjinuar të zërit të mbrojtur.
- (d) ka një datë të caktuar maturimi jo më vonë se:
 - (i) maturimi i instrumentit financiar të mbrojtur,
 - (ii) shlyerja e pritur e angazhimit në blerjen ose shitjen e mallrave, apo
 - (iii) ndodhja e transaksionit parashikues me probabilitet të lartë të monedhës së huaj ose të mallit që është i mbrojtur.
- (e) nuk ka parapagim, ndërprerje të hershme ose zgjerim të karakteristikave.

Mbrojtja e rrezikut të normës fikse të interesit të një instrumenti financiar të njohur ose rrezikut të çmimit të një malli të mbajtur

- 12.19 Në qoftë se kushtet e dhëna në paragrafin 12.16 janë përmbushur dhe rreziku i mbrojtur është ekspozimi ndaj një rreziku në normën fikse të interesit të një instrumenti borxhi të matur me kosto të amortizuar, ose rrezikut të çmimit të një malli që mbahet, njësia ekonomike do të:
- (a) njohë instrumentin mbrojtës si një aktiv ose pasiv dhe ndryshimin në vlerën e drejtë të instrumentit mbrojtës në fitim ose humbje, dhe
 - (b) njohë ndryshimin në vlerën e drejtë të zërit të mbrojtur lidhur me rrezikun e mbrojtur, në fitim ose humbje dhe si një rregullim të vlerës kontabël neto të zërit të mbrojtur.
- 12.20 Nëse rreziku i mbrojtur është rreziku i normës fikse të interesit të një instrumenti borxhi të matur me kosto të amortizuar, njësia ekonomike do të njohë shlyerjet periodike neto në para të kontratës së këmbimit të normave të interesit, që është instrument mbrojtës, në fitim ose humbje në periudhën në të cilën shlyerjet neto konstatohen.
- 12.21 Njësia ekonomike do të ndërpresë kontabilitetin mbrojtës të specifikuar në paragrafin 12.19 nëse:
- (a) instrumentit mbrojtës i ka mbaruar afati ose është shitur ose ndërprerë;
 - (b) mbrojtja nuk i plotëson kushtet për kontabilitetin mbrojtës, të specifikuara në paragrafin 12.16 ose
 - (c) njësia ekonomike heq dorë nga përcaktimi.
- 12.22 Nëse kontabiliteti mbrojtës është ndërprerë dhe zëri i mbrojtur është një aktiv ose pasiv me kosto të amortizuar që nuk është çregjistruar, çdo fitim apo humbje e njohur si rregullim i vlerës kontabël neto të zërit të mbrojtur amortizohet në fitim ose humbje duke përdorur metodën efektive të interesit mbi jetën e mbetur të instrumentit të mbrojtur.

Mbrojtja e rrezikut të normës variabël të interesit të një instrumenti financiar të njohur, rrezikut të këmbimit të monedhave të huaja, ose rrezikut të çmimit të mallrave në një angazhim të përcaktuar apo transaksion parashikues me probabilitet të lartë, ose një investimi neto në një operacion të huaj

12.23 Në qoftë se kushtet e dhëna në paragrafin 12.16 janë përmbushur dhe rreziku i mbrojtur është:

- (a) rrezik i normës variabël të interesit të një instrumenti borxhi të matur me kosto të amortizuar,
- (b) rrezik i këmbimit të monedhave të huaja në një **angazhim të përcaktuar** apo i një transaksioni parashikues me probabilitet të lartë,
- (c) rrezik i çmimit të mallrave në një angazhim të përcaktuar ose i transaksionit parashikues me probabilitet të lartë, ose
- (d) rrezik i këmbimit të monedhave të huaja në një investim neto në një operacion të huaj,

njësia ekonomike do të njohë në të ardhurat e tjera gjithpërfshirëse pjesën e ndryshimit në vlerën e drejtë të instrumentit mbrojtës që ishte efektive në kompensimin e ndryshimit në vlerën e drejtë ose të rrjedhjeve monetare të pritshme të zërit të mbrojtur. Njësia ekonomike do të njohë në fitim ose në humbje çdo tejkalim të vlerës së drejtë të instrumentit mbrojtës mbi ndryshimin në vlerën e drejtë të rrjedhjeve monetare të pritshme (i quajtur nganjëherë joefektivitet i mbrojtjes). Fitimi ose humbja e mbrojtjes, e njohur në të ardhurat e tjera gjithpërfshirëse do të riklasifikohet në fitim ose humbje kur zëri i mbrojtur njihet në fitim ose humbje, ose kur përfundon marrëdhënia mbrojtëse.

12.24 Nëse rreziku i mbrojtur është rreziku i normës variabël të interesit në një instrument borxhi të matur me koston e amortizuar, njësia ekonomike më pas do të njohë në fitim ose në humbje shlyerjet neto periodike në para të normave të interesit të kontratës swap që është instrument mbrojtës në periudhën në të cilën konstatohen shlyerjet neto.

12.25 Njësia ekonomike do të ndërpresë kontabilitetin mbrojtës të specifikuar në paragrafin 12.23 nëse:

- (a) instrumentit mbrojtës i ka mbaruar afati ose është shitur apo ndërprerë;
- (b) mbrojtja nuk i plotëson kushtet për kontabilitetin mbrojtës, të specifikuar në paragrafin 12.16;
- (c) në një mbrojtje të një transaksioni parashikues me probabilitet të lartë, transaksioni parashikues nuk është më me probabilitet të lartë; ose
- (d) njësia ekonomike heq dorë nga ky klasifikim (përcaktim).

Nëse transaksioni parashikues nuk pritet të ndodhë apo nëse instrumenti i borxhit i mbrojtur i matur me koston e amortizuar është çregjistruar, çdo fitim ose humbje e instrumentit mbrojtës që është njohur në të ardhurat e tjera gjithpërfshirëse, do të riklasifikohet nga të ardhurat e tjera gjithpërfshirëse në fitim ose humbje.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

12.26 Një njësi ekonomike duke zbatuar këtë seksion do të japë të gjitha informacionet shpjeguese të kërkuara në seksionin 11 duke përfshirë në këto shpjegime instrumentet

financiare që janë brenda objektit të këtij seksioni, si dhe ato që janë brenda objektit të seksionit 11. Përveç kësaj, në qoftë se njësia ekonomike përdor kontabilitetin mbrojtës, ajo do të japë informacione shpjeguese shtesë sipas paragrafëve 12.27-12.29.

12.27 Një njësi ekonomike duhet të japë informacionin shpjegues në vijim veçmas për secilin prej katër llojeve të rreziqeve të përshkruara në paragrafin 12.17:

- (a) një përshkrim të mbrojtjes.
- (b) një përshkrim të instrumenteve financiare të përcaktuara si instrumente mbrojtës dhe vlerat e tyre të drejta në datën e raportimit
- (c) natyrën e rreziqeve që mbrohen, duke përfshirë një përshkrim të zërit të mbrojtur.

12.28 Nëse një njësi ekonomike përdor kontabilitetin mbrojtës për një mbrojtje ndaj rrezikut të normës fikse të interesit ose rrezikut të çmimit për një mall të mbajtur (paragrafet 12.19-12.22) ajo do të japë informacionin shpjegues në vijim:

- (a) shumën e ndryshimit në vlerën e drejtë të instrumentit mbrojtës të njohur në fitim ose humbje.
- (b) shumën e ndryshimit në vlerën e drejtë të instrumentit të mbrojtur të njohur në fitim ose humbje.

12.29 Nëse një njësi ekonomike përdor kontabilitetin mbrojtës për një mbrojtje të rrezikut të normës variabël të interesit, rrezikut të këmbimit të monedhave të huaja, rrezikut të çmimit të mallrave në një angazhim të përcaktuar apo transaksion parashikues me probabilitet të lartë, ose të një investimi neto në një operacion të huaj (paragrafet 12.23-12.25), ajo do të japë informacion shpjegues për sa vijon:

- (a) periudhat kur pritet të ndodhin rrjedhjet e mjeteve monetare dhe kur ato pritet të ndikojnë në fitim ose humbje.
- (b) një përshkrim të çdo transaksioni parashikues për të cilin ishte përdorur më parë kontabiliteti mbrojtës, por i cili nuk pritet më të ndodhë.
- (c) madhësinë e ndryshimit në vlerën e drejtë të instrumentit mbrojtës që është njohur në të ardhura të tjera të përgjithshme gjatë periudhës (paragrafi 12.23).
- (d) shumën që riklasifikohet nga të ardhura të tjera të përgjithshme në fitim apo humbje për periudhën (paragrafet 12.23 dhe 12.25).
- (e) madhësinë e çdo tejkalimi të vlerës së drejtë të instrumentit mbrojtës mbi ndryshimin në vlerën e drejtë të rrjedhave të pritshme të mjeteve monetare që është njohur në fitim ose humbje (paragrafi 12.24).

Seksioni 13

Inventarët

Objekti i këtij seksioni

- 13.1 Ky seksion përcakton parimet për njohjen dhe matjen e **inventarëve**. Inventarët janë **aktive**:
- (a) të mbajtur për shitje në rrjedhën normale të biznesit;
 - (b) që ndodhen në procesin e prodhimit për këtë shitje; apo
 - (c) në formë materialesh apo furnizimesh për t'u përdorur në procesin e prodhimit ose në kryerjen e shërbimeve.
- 13.2 Ky seksion zbatohet për të gjithë inventarët, me përjashtim të:
- (a) punës në proces, në kontratat e ndërtimit, duke përfshirë kontratat e shërbimit të lidhura drejtpërdrejt me to (shih seksionin 23 *Të ardhurat*).
 - (b) instrumentet financiare (shih seksionin 11 Instrumentet financiare bazë dhe seksionin 12 *Çështje të tjera mbi instrumentet financiare*).
 - (c) **aktivet biologjike** që lidhen me aktivitetin bujqësor dhe **prodhimin bujqësor** në momentin e vjeljes (shih seksionin 34 *Aktivitetet e specializuara*).
- 13.3 Ky seksion nuk ka të bëjë me matjen e inventarëve të mbajtur nga:
- (a) prodhuesit e produkteve bujqësore dhe pyjore, prodhimin bujqësor pas vjeljes dhe të mineraleve dhe produkteve minerale, në atë masë që ato janë të matura me **vlerën e drejtë** pakësuar me kostot për shitje përmes fitimit apo humbjes, ose
 - (b) brokerat dhe agentët e shitjes së mallrave që i matin inventarët me vlerën e drejtë pakësuar me kostot e shitjes përmes fitimit ose humbjes.

Matja e inventarëve

- 13.4 Një njësi ekonomike duhet të matë inventarin me vlerën më të ulët midis kostos dhe çmimit të vlerësuar të shitjes pakësuar me kostot për t'u përfunduar dhe shitur.

Kosto e inventarëve

- 13.5 Një njësi ekonomike duhet të përfshijë në koston e inventarëve të gjitha kostot e blerjes, kostot e transformimit dhe kostot e tjera të kryera për ta sjellë inventarin në gjendjen dhe vendndodhjen e tij aktuale.

Kostot e blerjes

- 13.6 Në kostot e blerjes së inventarit përfshihen çmimi i blerjes, taksat e importit dhe taksa të tjera (përveç atyre të rikuperueshme më pas nga autoritetet tatimore për njësinë ekonomike), si dhe transporti, trajtimi dhe kostot e tjera të ngarkueshme drejtpërdrejt në blerjen e mallrave, materialeve dhe shërbimeve. Zbritjet tregtare dhe zëra të tjerë të

ngjashëm zbriten në përcaktimin e kostove të blerjes.

- 13.7 Një njësi ekonomike mund t'i blejë inventarët në kushtet e shlyerjes së shtyrë. Në disa raste, marrëveshja përmban efektivisht një element financimi të pashpalluar, për shembull, një diferencë midis çmimit të blerjes në kushtet e kreditimit normal dhe shumës së shlyerjes së shtyrë. Në këto raste, diferenca njihet si shpenzim interesi gjatë periudhës së financimit dhe nuk i shtohet koston e inventarit.

Kostot e transformimit

- 13.8 Kostot e transformimit të inventarëve përfshijnë shpenzimet e lidhura drejtpërdrejt me njësitë e prodhimit, të tilla si puna e drejtpërdrejtë. Gjithashtu, ato përfshijnë një shpërndarje sistematike të shpenzimeve të përgjithshme fikse dhe variabël të prodhimit që kryhen gjatë transformimit të materialeve në produkte të gatshme. Shpenzimet e përgjithshme fikse të prodhimit janë ato shpenzimeve të tërthorta të prodhimit që mbesin relativisht të pandryshueshme pa marrë parasysh vëllimin e prodhimit, të tilla si amortizimi dhe mirëmbajtja e ndërtesave, makinerive dhe pajisjeve, si dhe kostot e menaxhimit dhe të administrimit të fabrikës. Shpenzimet e përgjithshme të ndryshueshme të prodhimit janë ato shpenzimeve të tërthorta të prodhimit që ndryshojnë drejtpërdrejt, ose pothuajse drejtpërdrejt, me vëllimin e prodhimit, të tilla si materialet e tërthorta dhe puna e tërthortë.

Shpërndarja e shpenzimeve të përgjithshme të prodhimit

- 13.9 Një njësi ekonomike duhet të shpërndajë shpenzimet e përgjithshme të pandryshueshme të prodhimit, që janë pjesë e koston e transformimit, në bazë të kapacitetit normal të lehtësirave të prodhimit. Kapaciteti normal është prodhimi që pritët të arrihet mesatarisht në më shumë se një numër periudhash apo sezonesh në rrethana normale, duke marrë parasysh humbjen e kapacitetit që rezulton nga mirëmbajtja e planifikuar. Niveli aktual i prodhimit mund të përdoret nëse ai përafron me kapacitetin normal. Shuma e shpenzimeve të përgjithshme të pandryshueshme të prodhimit e shpërndarë në çdo njësi të prodhimit nuk rritet si pasojë e prodhimit të ulët ose kapacitetit bosh. Shpenzimet e përgjithshme të pashpërndara të prodhimit njihen si një shpenzim në periudhën në të cilën ato kanë ndodhur. Në periudhat e prodhimit të lartë në mënyrë jonormale, shumën e shpenzimeve të përgjithshme të pandryshueshme të prodhimit e shpërndarë për çdo njësi të prodhimit zvogëlohet, kështu që inventarët nuk maten me koston më të lartë. Shpenzimet e përgjithshme të ndryshueshme të prodhimit shpërndahen për çdo njësi prodhimi në bazë të përdorimit aktual të lehtësirave të prodhimit.

Produktet e përbashkëta dhe nënproduktet

- 13.10 Si rezultat i një procesi prodhimi mund të ketë më shumë se një produkt të prodhuar në të njëjtën kohë. Ky është rasti, për shembull, kur prodhohen produkte të përbashkëta ose kur ka një produkt kryesor dhe një nënprodukt. Kur kostot e lëndëve të para ose të transformimit të çdo produkti veç e veç nuk janë të identifikueshme, një njësi ekonomike do t'i ndajë ato në mes produkteve mbi një bazë racionale dhe të qëndrueshme. Shpërndarja mund të bazohet, për shembull, në vlerën relative të shitjes së produktit ose në fazën e procesit të prodhimit kur produktet bëhen individualisht të identifikueshme, ose në përfundimin e prodhimit. Shumica e nënprodukteve, nga

natyra e tyre, janë të parëndësishme. Në këtë rast, njësia do t'i masë me çmimin e shitjes pakësuar me kostot për t'i përfunduar dhe shitur dhe e zbret këtë shumë nga kostoja e produkteve kryesore. Si rezultat, **vlera kontabël** neto e produktit kryesor nuk është materialisht e ndryshme nga kostoja e tij.

Kostot e tjera të përfshira në inventarët

- 13.11 Një njësi ekonomike duhet të përfshijë kostot e tjera në koston e inventarëve vetëm në masën që ato janë kryer për të sjellë inventarët në gjendjen dhe vendndodhjen e tyre aktuale.
- 13.12 Paragrafi 12.19 (b) parashikon se, në disa rrethana, ndryshimi në vlerën e drejtë të instrumentit mbrojtës në një mbrojtje nga rreziku i normës fikse të interesit ose rrezikut të çmimit të një malli të mbajtur, rregullon vlerën kontabël neto të mallit.

Kostot e përjashtuara nga inventarët

- 13.13 Shembuj të kostove të përjashtuara nga kostoja e inventarit dhe që njihen si shpenzime në periudhën në të cilën ato janë kryer janë:
- (a) firot jonormale të materialeve, kostove të punës ose të tjera të prodhimit.
 - (b) shpenzimet e magazinimit, përveç se kur këto kosto janë të domosdoshme gjatë procesit të prodhimit para një faze prodhimi të mëtejshëm.
 - (c) shpenzimet e përgjithshme të administrimit, të cilat nuk kontribuojnë për të sjellë inventarin në gjendjen dhe vendndodhjen e tyre aktuale.
 - (d) shpenzimet e shitjes.

Kosto e inventareve të një ofruesi shërbimi

- 13.14 Në atë masë që ofruesit e shërbimeve kanë inventarë, ata i matin me koston e tyre të prodhimit. Këto kosto përbëhen kryesisht nga kostot e punës dhe të tjera të personelit të angazhuar drejtpërdrejt në ofrimin e shërbimit, duke përfshirë personelin mbikëqyrës, dhe shpenzimet e përgjithshme të ngarkueshme drejtpërdrejt. Kostot e punës dhe të tjera në lidhje me shitjet dhe personelin e përgjithshëm administrativ nuk përfshihen, por njihen si shpenzime në periudhën në të cilën ata shkaktohen. Kostoja e inventarëve të një ofruesi shërbimi nuk përfshin marzhet e fitimit ose shpenzimet e përgjithshme jo të ngarkueshme drejtpërdrejt që shpesh merren parasysh në çmimet e përcaktuara nga ofruesit e shërbimeve.

Kosto e prodhimit bujqësor të vjelur nga aktivet biologjike

- 13.15 Seksioni 34 kërkon që inventarët e përbërë nga prodhimi bujqësor që një njësi ekonomike ka vjelur nga aktivet e saj biologjike duhet të maten në **njohjen** fillestare me vlerën e tyre të drejtë pakësuar me kostot e vlerësuara për t'i shitur në pikën e vjeljes. Kjo bëhet kostoja e inventarit në këtë datë për të cilën zbatohet ky seksion.

Teknikat për matjen e kostos, të tilla si ajo e kostos standarde, metoda e çmimeve me pakicë dhe e çmimit më të fundit të blerjes

- 13.16 Një njësi ekonomike mund të përdorë teknika të tilla si metoda e kostos standarde, metoda e çmimeve me pakicë ose të çmimit të blerjes më të fundit për të matur koston e inventarëve nëse përafrojnë me koston. Kostot standarde marrin parasysh nivelet normale të materialeve dhe furnizimeve, të punës, efektivitetit dhe përdorimit të kapaciteteve. Ato rishikohen rregullisht dhe, nëse është e nevojshme, rishikohen duke u nisur nga kushtet aktuale. Metoda e çmimeve të shitjes me pakicë e mat koston duke zvogëluar vlerën e shitjes së inventarit me përqindjen e duhur të marzhit bruto.

Formulat e kostos

- 13.17 Një njësi ekonomike duhet të matë koston e inventarëve të artikujve që nuk janë zakonisht të këmbyeshem dhe mallrave ose shërbimeve të prodhuara dhe të veçuara për projekte të specifike duke përdorur metodën e identifikimit specifik të kostove të tyre individuale.
- 13.18 Një njësi ekonomike duhet të matë koston e inventarëve, përveç atyre që trajtohen në paragrafin 13.17, duke përdorur formulën “hyrje e parë, dalje e parë” (FIFO), ose të kostos mesatare të ponderuar. Një njësi ekonomike duhet të përdorë të njëjtën formulë kostoje për të gjithë inventarët që kanë natyrë dhe përdorim të ngjashëm. Për inventarët me natyrë apo përdorim të ndryshëm, është i justifikueshëm përdorimi i formulave të ndryshme të kostos. Metoda “hyrje e fundit, dalje e parë” (LIFO) nuk është e lejuar të përdoret sipas këtij SNRF-je.

Zhvlerësimi i inventarëve

- 13.19 Paragrafët 27.2-27.4 kërkojnë që një njësi ekonomike të vlerësojë në fund të secilës **periudhë raportuese** nëse ndonjë inventar është zhvlerësuar, dmth vlera kontabël neto nuk është plotësisht e rikuperueshme (p.sh. për shkak të dëmtimit, vjetërimit ose rënies së çmimeve të shitjes). Nëse një zë (apo zëra) të inventarit është i zhvlerësuar, sipas këtyre paragrafëve kërkohet që njësia ekonomike të matë inventarin me çmimin e tij të shitjes pakësuar me koston për ta përfunduar dhe shitur, dhe të njohë një **humbje nga zhvlerësimi**. Gjithashtu, këta paragrafë kërkojnë një anulim të një zhvlerësimi të mëparshëm në disa rrethana.

Njohja si një shpenzim

- 13.20 Kur inventarët janë shitur, njësia ekonomike do të njohë vlerën kontabël të këtyre inventarëve si një shpenzim në periudhën në të cilën janë njohur të ardhurat e lidhura me to.
- 13.21 Disa inventarë mund të shpërndahen në llogari të aktiveve të tjera, për shembull, inventari i përdorur si një element i aktiveve afatgjatë materiale të ndërtuara vetë. Inventarët e shpërndarë në një aktiv tjetër në këtë mënyrë trajtohen më pas në përputhje me seksionin e këtij SNRF-je që lidhet me këtë lloj aktivi.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

13.22 Një njësi ekonomike duhet të japë informacionet shpjeguese në vijim:

- (a) **politikat kontabël** të miratuara në matjen e inventarëve, duke përfshirë formulën e përdorur të kostos.
- (b) vlerën kontabël totale të inventarëve dhe vlerën kontabël në klasifikimin e përshtatshëm për njësinë ekonomike.
- (c) shumën e inventarëve të njohur si shpenzim gjatë periudhës.
- (d) humbjet nga zhvlerësimi të njohura ose të anuluar në fitim ose humbje në përputhje me seksionin 27.
- (e) vlerën kontabël të inventarëve të mbajtura (peng) si siguri për pasivet.

Seksioni 14

Investimet në pjesëmarrje

Objekti i këtij seksioni

- 14.1 Ky seksion zbatohet për trajtimin kontabël të **pjesëmarrjeve** në **pasqyrat e konsoliduara financiare** dhe në pasqyrat financiare të një investitori që nuk është një shoqëri mëmë, por që ka një investim në një ose më shumë pjesëmarrje. Paragrafi 9.26 përcakton kërkesat për trajtimin kontabël të pjesëmarrjeve në **pasqyrat financiare të veçanta**.

Përkufizimi i pjesëmarrjeve

- 14.2 Një pjesëmarrje është një njësi ekonomike, duke përfshirë një njësi ekonomike të painkorporuar si një ortakëri, mbi të cilën investitori ka ndikim të rëndësishëm dhe se nuk është as një **filial** dhe as një interes në një **sipërmarrje të përbashkët**.
- 14.3 Ndikim i rëndësishëm është fuqia për të marrë pjesë në vendimet e politikës financiare dhe të shfrytëzimit të pjesëmarrjes, por nuk është **kontroll** ose **kontroll i përbashkët** mbi këto politika.
- (a) Në qoftë se një investitor ka, drejtpërdrejt apo tërthorazi (p.sh. përmes filialeve), 20 për qind ose më shumë të së drejtës votuese të pjesëmarrjes, mendohet se investitori ka ndikim të rëndësishëm, me përjashtim kur mund të demonstrohet qartë se nuk është ky rast.
 - (b) Në anën tjetër, nëse investitori zotëron, drejtpërdrejt ose tërthorazi (p.sh. përmes filialeve), më pak se 20 për qind të së drejtës votuese të pjesëmarrjes, mendohet se investitori nuk ka ndikim të rëndësishëm, me përjashtim kur një ndikimi i tillë mund të demonstrohet qartë.
 - (c) Një investitor nuk përjashtohet të ketë ndikim të rëndësishëm, edhe pse një investitor tjetër mund të ketë një pronësi të konsiderueshme ose shumicën.

Matja—zgjedhja e politikës kontabël

- 14.4 Një investitor do të trajtojë të gjitha investimet e tij në pjesëmarrje duke përdorur njerën prej metodave në vijim:
- (a) modelin e koston që jepet në paragrafin 14.5.
 - (b) metodën e kapitalit që jepet në paragrafin 14.8.
 - (c) modelin e vlerës së drejtë që jepet në paragrafin 14.9.

Modeli i koston

- 14.5 Një investitor duhet të masë investimet e tij në pjesëmarrje, përveç atyre për të cilat ka një kuotim të çmimeve të publikuara (shih paragrafin 14.7), me kosto pakësuar me ndonjë **humbje nga zhvlerësimi** i akumuluar i njohur në përputhje me seksionin 27 *Zhvlerësimi i aktiveve*.

- 14.6 Investitori do të njohë dividendët dhe shpërndarjet e tjera të marra nga investimi si të ardhura pa marrë parasysh nëse shpërndarjet janë nga fitimet e akumuluar të pjesëmarrjes para ose pas datës së blerjes.
- 14.7 Një investitor duhet të masë investimet e tij në pjesëmarrje për të cilat ka një kuotim të çmimeve të publikuara duke përdorur modelin e vlerës së drejtë (shih paragrafin 14.9).

Modeli i kapitalit

- 14.8 Sipas metodës kontabël të kapitalit, një investim kapitali njihet fillimisht me çmimin e transaksionit (duke përfshirë kostot e transaksionit) dhe rregullohet më pas për të pasqyruar pjesën e investitorit në **fitim ose humbje dhe në të ardhurat e tjera të përgjithshme** të pjesëmarrjes.
- (a) *Shpërndarjet dhe rregullimet e tjera në vlerën kontabël neto.* Shpërndarjet e marra nga pjesëmarrja ulin vlerën kontabël të investimeve. Rregullimet në vlerën kontabël mund të jenë të nevojshme si pasojë e ndryshimeve në kapitalin e pjesëmarrjes që rrjedhin nga zërat e të ardhurave të tjera të përgjithshme.
 - (b) *Të drejtat votuese potenciale.* Edhe pse në përcaktimin nëse ekziston ndikim i rëndësishëm merren në konsideratë të drejtat votuese potenciale, një investitor do të matë pjesën e tij të fitimit ose të humbjes të pjesëmarrjes dhe pjesën e tij të ndryshimeve në kapitalin e pjesëmarrjes mbi bazën e interesave të pronësisë aktuale. Këto matje nuk do të pasqyrojnë ushtrimin e mundur ose transformimin e të drejtave votuese potenciale.
 - (c) *Emri i mirë i nënkuptuar dhe rregullimet e vlerës së drejtë.* Me bërjen e investimit në një pjesëmarrje, një investitor do të kontabilizojë çdo diferencë (qoftë pozitive ose negative) midis kostos së investimit dhe pjesës së investitorit të vlerave të drejta të aktiveve neto të identifikueshme të pjesëmarrjes në përputhje me paragrafët 19.22-19.24. Një investitor do të rregullojë pjesën e tij të fitimeve apo humbjeve të pjesëmarrjes pas bërjes së investimit për amortizimin shtesë ose amortizimin e aktiveve të amortizueshme të pjesëmarrjes (duke përfshirë emrin e mirë) në bazë të tejkallimit të vlerave të tyre të drejta mbi vlerat kontabël të tyre në kohën që investimi është bërë.
 - (d) *Zhvlerësimi.* Nëse ka një shenjë se një investim në një pjesëmarrje mund të jetë i zhvlerësuar, një investitor do të testojë për zhvlerësim tërë vlerën kontabël të investimeve në përputhje me seksionin 27 si një aktiv i vetëm. Çdo emër i mirë i përfshirë si pjesë e vlerës kontabël të investimit në pjesëmarrje nuk testohet veças për zhvlerësim, por, si pjesë e testit për zhvlerësim të investimit si një i tërë.
 - (e) *Transaksionet e investitorit me pjesëmarrjet.* Në qoftë se një pjesëmarrje trajtohet duke përdorur metodën e kapitalit, investitori do të eliminojë fitimet dhe humbjet e përealizuara që rezultojnë nga transaksionet e fillimit (pjesëmarrja tek investitori) dhe të fundit (investitori tek pjesëmarrja) në masën e interesit të investitorit në pjesëmarrje. Humbjet e përealizuara për transaksione të tilla mund të përbëjnë evidencën për një zhvlerësim të aktivit të transferuar.
 - (f) *Data e pasqyrave financiare të pjesëmarrjes.* Kur zbatohet metoda e kapitalit, investitori duhet të përdorë pasqyrat financiare të pjesëmarrjes të të

njëjtës datë me atë të pasqyrave financiare të investitorit, me përjashtim kur është e **pamundur** ta bëjë këtë. Në qoftë se është e pamundur në gjë e tillë, investitori duhet të përdorë pasqyrat financiare më të fundit të pjesëmarrjes që ka të disponueshme, me rregullimet e bëra për efektet e çdo transaksioni të rëndësishëm apo të ngjarjeve që ndodhin midis dy fundeve të periudhave kontabël.

- (g) *Politikat kontabël të pjesëmarrjes.* Nëse pjesëmarrja përdor politika kontabël, që dallojnë nga ato të investitorit, investitori do të rregullojë pasqyrat financiare të pjesëmarrjes për të pasqyruar politikat e tij kontabël me qëllim të zbatimit të metodës së kapitalit, përveç kur është e pamundur ta bëjë këtë.
- (h) *Humbjet më tepër se investimi.* Nëse pjesa e humbjes e investitorit në një pjesëmarrje është e barabartë ose tejkalon shumën e investimeve të tij në të, investitori do të ndërpresë njohjen e pjesës së tij të humbjeve të mëtejshme. Pasi interesi i investitorit është ulur në zero, investitori duhet të njohë humbje shtesë nga një provizion (shih seksioni 21 *Provizionet dhe eventualitetet*) vetëm në atë masë që investitori ka shkaktuar detyrime ligjore, ose konstruktive ose ka bërë pagesa në emër të pjesëmarrjes. Nëse pjesëmarrja më pas raporton fitime, investitori do të rifillojë të njohë pjesën e tij në këto fitime vetëm pasi kjo pjesë të jetë e barabartë me pjesën e humbjeve të panjohura.
- (i) *Ndërprerja e metodës së kapitalit.* Një investitor do të pushojë së përdoruri metodën e kapitalit nga data që ka pushuar ndikimi i rëndësishëm.
 - (i) Në qoftë se pjesëmarrja bëhet një filial ose sipërmarrje e përbashkët, investitori do rimatë interesin e kapitalit të tij mbajtur më parë me vlerën e drejtë dhe do të njohë fitimin ose humbjen neto që rezulton, në qoftë se ka, në fitim ose humbje.
 - (ii) Në qoftë se një investitor humb ndikimin e rëndësishëm mbi një pjesëmarrje si rezultat i një shitje të plotë ose të pjesshme, ai do të çregjistrojë atë pjesëmarrje dhe do të njohë në fitim apo humbje diferencën midis, nga njëra anë, shumës së të ardhurave të marra plus vlerën e drejtë të çdo interesi të mbajtur dhe, nga ana tjetër, vlerës kontabël të investimeve në pjesëmarrje në datën që është humbur ndikimi i rëndësishëm. Pas kësaj, investitori do të bëjë trajtimin kontabël për ndonjë interes të ruajtur duke përdorur seksionin 11 *Instrumentet financiare bazë* dhe seksionin 12 *Çështje të tjera mbi instrumentet financiare*, sipas rastit.
 - (iii) Në qoftë se një investitor humb ndikimin e rëndësishëm për arsye të tjera nga shitja e pjesshme e investimeve të tij, investitori do ta konsiderojë vlerën kontabël të investimeve në këtë datë si një bazë për koston e re dhe do t'i kontabilizojë investimet duke përdorur seksionet 11 dhe 12, sipas nevojës.

Modeli i vlerës së drejtë

- 14.9 Kur një investim në një pjesëmarrje është njohur fillimisht, një investitor do ta masë atë me çmimin e transaksionit. Çmimi i transaksionit përjashton kostot e transaksionit.
- 14.10 Në çdo **datë të raportimit**, një investitor do të masë investimet e tij në pjesëmarrje me vlerën e drejtë, me ndryshimet në vlerën e drejtë të njohura në fitim ose humbje, duke përdorur udhëzimin e vlerësimit të drejtë në paragrafët 11.27-11.32. Një

investitor duke përdorur modelin e vlerës së drejtë do të përdorë modelin e kostos për çdo investim në një pjesëmarrje për të cilat është i praktikisht e pamundur të matet vlera e drejtë e besueshme, pa kosto apo përpjekje të panevojshme.

Paraqitja e pasqyrave financiare

14.11 Një investitor duhet të klasifikojë investimet në pjesëmarrje si aktive afatgjata.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

14.12 Një investitor në një pjesëmarrje do të japë informacionet shpjeguese në vijim:

- (a) **politikën e tij kontabël** për investimet në pjesëmarrjet.
- (b) **vlerën kontabël** neto të investimeve në pjesëmarrje (shih paragrafin 4.2 (j)).
- (c) vlerën e drejtë të investimeve në pjesëmarrje të kontabilizuara duke përdorur metodën e kapitalit për të cilat nuk ka kuotime të çmimeve të publikuara.

14.13 Për investimet në pjesëmarrje të trajtuara kontabilisht sipas modelit të kostos, një investitor do të japë informacion shpjegues për shumën e dividendëve dhe shpërndarjet e tjera të njohura si të ardhura.

14.14 Për investimet në pjesëmarrje të trajtuara kontabilisht sipas metodës së kapitalit, një investitor do të japë informacion shpjegues veçmas për pjesën e vet të fitimit ose humbjes të pjesëmarrjeve të tilla dhe pjesën e tij në **operacionet e ndërprera** të pjesëmarrjeve të tilla.

14.15 Për investimet në pjesëmarrje të trajtuara kontabilisht sipas modelit të vlerës së drejtë, një investitor do të japë informacionet shpjeguese të kërkuara nga paragrafët 11.41-11.44.

Seksioni 15

Investimet në sipërmarrjet e përbashkëta

Objekti i këtij seksioni

- 15.1 Ky seksion zbatohet për trajtimin kontabël të **sipërmarrjeve të përbashkëta** në **pasqyrat financiare të konsoliduara** dhe në pasqyrat financiare të një investitori që nuk është një shoqëri mëmë, por që ka një interes **sipërmarrës** në një ose më shumë sipërmarrje të përbashkëta. Paragrafi 9.26 përcakton kërkesat për trajtimin kontabël të interesit të një sipërmarrësi në një sipërmarrje të përbashkët në **pasqyrat financiare të veçanta**.

Përkufizimi i sipërmarrjes së përbashkët

- 15.2 **Kontrolli i përbashkët** është ndarja sipas një marrëveshjeje kontraktuale e **kontrollit** mbi një aktivitet ekonomik, dhe ekziston vetëm kur vendimet strategjike financiare dhe të shfrytëzimit që lidhen me aktivitetin kërkojnë pëlqimin unanimit të palëve që ndajnë kontrollin (sipërmarrësit).
- 15.3 Një sipërmarrje e përbashkët është një marrëveshje kontraktuale sipas të cilës dy apo më shumë palë ndërmarrin një veprimtari ekonomike që është subjekt i kontrollit të përbashkët. Sipërmarrjet e përbashkëta mund të marrin formën e operacioneve të kontrolluara së bashku, të aktiveve të kontrolluara së bashku, ose **të subjekteve të kontrolluara së bashku**.

Operacionet e kontrolluara bashkërisht

- 15.4 Funksionimi i disa sipërmarrjeve të përbashkëta përfshin përdorimin e aktiveve dhe burimeve të tjera të sipërmarrësve dhe jo krijimin e një korporate, ortakërie ose njësie ekonomike tjetër, apo një strukture financiare që është e ndarë nga vetë sipërmarrësit. Çdo sipërmarrës përdor aktivet afatgjata materiale të veta, dhe mbart inventarët e vet. Ai ka gjithashtu shpenzimet dhe pasivet e veta dhe shton financat e tij, të cilat përfaqësojnë detyrimet e veta. Aktivitetet e sipërmarrjes së përbashkët mund të kryhen nga punonjësit e sipërmarrësit së bashku me aktivitetet e ngjashme të sipërmarrësit. Marrëveshja e përbashkët e sipërmarrjes zakonisht përbën mjetin me anën e të cilit të ardhurat nga shitja e produktit të përbashkët dhe çdo shpenzim i bërë në mënyrë të përbashkët ndahen midis sipërmarrësve.
- 15.5 Në lidhje me interesat e tij në operacionet e kontrolluara bashkërisht, një sipërmarrës do të njohë në pasqyrat financiare të tij:
- (a) aktivet që ai kontrollon dhe detyrimet që i lindin, dhe
 - (b) shpenzimet që ai bën dhe pjesën e tij të të ardhurave që fiton nga shitja e mallrave ose shërbimeve nga sipërmarrja e përbashkët.

Aktivet e kontrolluara bashkërisht

- 15.6 Disa sipërmarrje të përbashkëta përfshijnë kontrollin e përbashkët, dhe shpesh pronësinë e përbashkët, nga sipërmarrësit e një ose më shumë aktiveve të kontribuara,

ose të fituara për qëllim të, sipërmarrjes së përbashkët dhe të përkushtuar për qëllimet e sipërmarrjes së përbashkët.

- 15.7 Në lidhje me interesin e tij në një aktiv të kontrolluar bashkërisht, një sipërmarrës do të njohë në pasqyrat e tij financiare:
- (a) pjesën e tij të aktiveve të kontrolluara bashkërisht, të klasifikuara sipas natyrës së tyre;
 - (b) të gjitha detyrimet që ai ka shkaktuar;
 - (c) pjesën e tij të çdo detyrimi të bërë së bashku me sipërmarrësit e tjerë në lidhje me sipërmarrjen e përbashkët;
 - (d) të ardhurat nga shitja ose përdorimi i pjesës së tij të prodhimit të sipërmarrjes së përbashkët, së bashku me pjesën e tij të çdo shpenzimi të bërë nga sipërmarrja e përbashkët; dhe
 - (e) shpenzimet që ai ka kryer në lidhje me interesin e tij në sipërmarrjen e përbashkët.

Njësitë ekonomike të kontrolluara bashkërisht

- 15.8 Një njësi ekonomike e kontrolluar bashkërisht është një sipërmarrje e përbashkët që përfshin krijimin e një korporate, ortakërie ose njësie ekonomike tjetër në të cilën çdo pjesëmarrës ka një interes. Njësia ekonomike vepron në të njëjtën mënyrë si njësitë ekonomike të tjera, përveç se një marrëveshje kontraktuale midis sipërmarrësve vendos kontroll të përbashkët mbi veprimtarinë ekonomike të njësisë.

Matja – zgjedhja e politikës kontabël

- 15.9 Një sipërmarrës do të trajtojë të gjitha interesat e tij në njësitë ekonomike të kontrolluara bashkërisht duke përdorur njerën prej metodave në vijim:
- (a) modelin e kostos në paragrafin 15.10.
 - (b) metodën e kapitalit në paragrafin 15.13.
 - (c) modelin e vlerës së drejtë në paragrafin 15.14.

Modeli i kostos

- 15.10 Një sipërmarrës do të masë investimet e tij në njësitë ekonomike të kontrolluara bashkërisht, përveç atyre për të cilat ka një kuotim çmimesh të publikuara (shih paragrafin 15.12), me kosto pakësuar me ndonjë humbje të akumuluar nga zhvlerësimi i njohur në përputhje me seksionin 27 *Zhvlerësimi i aktiveve*.
- 15.11 Investitori do të njohë shpërndarjet e marra nga investimi si të ardhura pa marrë parasysh nëse shpërndarjet janë nga fitimet e akumuluar të njësive ekonomike të kontrolluara bashkërisht që rrjedhin para ose pas datës së blerjes.
- 15.12 Një sipërmarrës do të masë investimet e tij në njësitë ekonomike të kontrolluara bashkërisht, për të cilat ka një kuotim të çmimeve të publikuara, duke përdorur modelin e vlerës së drejtë (shih paragrafin 15.14).

Metoda e kapitalit

- 15.13 Një sipërmarrës do të masë investimet e tij në njësitë ekonomike të kontrolluara bashkërisht me anën e metodës së kapitalit duke përdorur procedurat në paragrafin

14.8 (duke zëvendësuar "kontroll i përbashkët", aty ku ky paragraf i referohet "ndikimit të rëndësishëm").

Modeli i vlerës së drejtë

- 15.14 Kur një investim në një njësi ekonomike të kontrolluar bashkërisht është i njohur fillimisht, një sipërmarrës do ta masë atë me çmimin e transaksionit. Çmimi i transaksionit përjashton kostot e tij.
- 15.15 Në çdo **datë të raportimit**, një sipërmarrës do të masë investimet e tij në njësitë ekonomike të kontrolluara bashkërisht me vlerën e drejtë, me ndryshimet në vlerën e drejtë të njohura në fitim ose humbje, duke përdorur udhëzimin e vlerësimit të drejtë në paragrafët 11.27-11.32. Një sipërmarrës që përdor modelin e vlerës së drejtë do të përdorë modelin e kostos për çdo investim në një njësi ekonomike të kontrolluar bashkërisht për të cilat është praktikisht e pamundur të matet vlera e drejtë e besueshme, pa kosto dhe përpjekje të panevojshme.

Transaksionet midis një sipërmarrësi dhe një sipërmarrjeje të përbashkët

- 15.16 Kur një sipërmarrës jep kontribute ose i shet aktivet tek një sipërmarrje e përbashkët, njohja e çdo pjesë të fitimit ose humbjes nga transaksioni do të pasqyrojë përmbytjen e transaksionit. Ndërkohë që aktivet janë mbajtur nga sipërmarrja e përbashkët, dhe me kusht që sipërmarrësi ka transferuar rreziqet dhe përfitimet më të rëndësishme të pronësisë, sipërmarrësi do të njohë vetëm atë pjesë të fitimit ose humbjes që i atribuohet interesave të sipërmarrësve të tjerë. Sipërmarrësi do të njohë shumën e plotë të çdo humbje kur kontributi ose shitja siguron evidencën e një humbje nga zhvlerësimi.
- 15.17 Kur një sipërmarrës blen aktive nga një sipërmarrje e përbashkët, sipërmarrësi nuk do të njohë pjesën e tij të fitimeve të sipërmarrjes së përbashkët nga transaksioni derisa t'ia rishesë aktivet një pale të pavarur. Një sipërmarrës do të njohë pjesën e tij të humbjeve që rezultojnë nga këto transaksione në të njëjtën mënyrë si fitimet, përveç se humbjet do të njihen menjëherë, kur ato përbëjnë një **humbje nga zhvlerësimi**.

Nëse investitori nuk ka kontroll të përbashkët

- 15.18 Një investitor në një sipërmarrje të përbashkët që nuk ka kontroll të përbashkët do ta trajtojë kontabilisht investimin në përputhje me seksionin 11, ose, nëse ai ka ndikim të rëndësishëm në sipërmarrjen e përbashkët, në përputhje me seksionin 14 *Investimet në pjesëmarrje*.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

- 15.19 Një investitor në një sipërmarrje të përbashkët do të japë informacion shpjegues për:
- (a) **politikën kontabël** që përdor për njohjen e interesave të tij në njësitë ekonomike të kontrolluara bashkërisht.
 - (b) vlerën kontabël neto të investimeve në njësitë ekonomike të kontrolluara bashkërisht (shih paragrafin 4.2(k)).
 - (c) vlerën e drejtë të investimeve në njësitë ekonomike të kontrolluara bashkërisht të trajtuara kontabilisht duke përdorur metodën e kapitalit për të cilat nuk ka kuotime çmimesh të publikuara.

- (d) shumën totale të angazhimeve të tij në lidhje me sipërmarrjet e përbashkëta, duke përfshirë pjesën e tij në angazhimet e kapitalit që janë bërë së bashku me sipërmarrësit e tjerë, si edhe pjesën e tij të angazhimeve të kapitalit të vetë sipërmarrjeve të përbashkëta.
- 15.20 Për njësitë ekonomike të kontrolluara bashkërisht, të trajtuara në përputhje me metodën e kapitalit, gjithashtu, sipërmarrësi duhet të japë informacione shpjeguese siç kërkohet nga paragrafi 14.14 për investimet me metodën e kapitalit.
- 15.21 Për njësitë ekonomike të kontrolluara bashkërisht të trajtuara në përputhje me modelin e vlerës së drejtë, sipërmarrësi do të bëjë japë informacione shpjeguese siç kërkohet nga paragrafët 11.41-11.44.

Seksioni 16

Aktivi afatgjatë material i investuar

Objekti i këtij seksioni

- 16.1 Ky seksion zbatohet në trajtimin kontabël të investimeve të bëra në tokë ose ndërtesa që plotësojnë përkufizimin e **aktivit afatgjatë material për investim** në paragrafin 16.2 dhe të disa interesave të pronësisë që mbahen nga qiramarrësi sipas një qiraje të zakonshme (shih paragrafin 16.3) të cilat trajtohen si aktiv afatgjatë material për investim. Vetëm aktivet afatgjata materiale për investim, vlera e drejtë e të cilëve mund të matet në mënyrë të besueshme, pa kosto dhe përpjekje të panevojshme në baza të vijimësisë, trajtohen kontabilisht në përputhje me këtë seksion me vlerën e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes. Gjithë aktivet e tjera për investim trajtohen si toka, ndërtesa, makineri dhe pajisje duke përdorur modelin kosto-amortizim-zhvlerësim në seksionin 17 *Toka, ndërtesa, makineri dhe pajisje* dhe janë brenda objektit të seksionit 17 përveç rastit kur bëhet i disponueshëm një matës i besueshëm i vlerës së drejtë dhe pritët që vlera e drejtë të jetë e matshme në mënyrë të besueshme në baza të vazhdueshme.

Përkufizimi dhe njohja fillestare e aktiveve afatgjata materiale për investim

- 16.2 Aktivi afatgjatë material për investim është pasuria (tokë ose një ndërtesë ose një pjesë e ndërtesës, apo të dyja) e mbajtur nga pronari ose qiramarrësi sipas **një kontrate qiraje financiare** për të fituar të ardhura nga qiraja ose për vlerësimin e kapitalit ose të dyja, me përjashtim të rasteve kur:
- (a) përdoret në prodhimin ose furnizimin e mallrave apo shërbimeve ose për qëllime administrative, ose
 - (b) shitet në rrjedhën e zakonshme të biznesit.
- 16.3 Një interes nga pasuria që mbahet nga qiramarrësi sipas një **qiraje të zakonshme** mund të klasifikohet dhe trajtohet si aktiv afatgjatë për investim duke iu referuar këtij seksioni nëse, dhe vetëm nëse, pasuria do të plotësonte përkufizimin e një aktivit afatgjatë për investim dhe qiramarrësi mund ta masë vlerën e drejtë të interesit nga pasuria pa kosto dhe përpjekje të panevojshme në baza të vazhdueshme. Ky klasifikim alternativ është i vlefshëm mbi bazën pasuri-për-pasuri.
- 16.4 Pasuria e përzier do të ndahet duke patur parasysh dy klasifikimet si aktiv afatgjatë për investim dhe tokë, ndërtesa, makineri dhe pajisje. Megjithatë, nëse vlera e drejtë e aktivit afatgjatë për investim nuk mund të matet në mënyrë të besueshme, pa kosto dhe përpjekje të panevojshme, e gjithë pasuria do të trajtohet si tokë, ndërtesa, makineri dhe pajisjeve në përputhje me seksionin 17.

Matja në njohjen fillestare

- 16.5 Një njësi ekonomike duhet të masë aktivin afatgjatë për investim me koston e tij në njohjen fillestare. Kostoja e aktivit afatgjatë të blerë për investim përfshin çmimin e blerjes dhe të gjitha shpenzimet e ngarkueshme drejtpërdrejt si tarifatat ligjore dhe të

brokerimit, taksat e transferimit të pasurisë dhe kostot e tjera të transaksionit. Në qoftë se pagesa është shtyrë përtej termave të kreditimit normal, kostoja është **vlera aktuale** e të gjitha pagesave të ardhme. Një njësi ekonomike duhet të përcaktojë koston e një aktivi afatgjatë për investim të ndërtuar nga vetë ajo në përputhje me paragrafët 17.10-17.14.

- 16.6 Kostoja fillestare e një interesi të pasurisë së mbajtur sipas një qiraje dhe të klasifikuar si një aktiv afatgjatë për investim do të jetë siç përshkruhet për një kontratë qiraje financiare nga paragrafi 20.9, edhe në qoftë se qiraja do të klasifikohet ndryshe si qira e zakonshme, nëse ajo është brenda objektit të seksionit 20 *Qiratë*. Me fjalë të tjera, aktivi njihet me vlerën më të ulët ndërmjet vlerës së drejtë të pasurisë dhe vlerës aktuale të pagesave minimale të qirasë. Një shumë ekuivalente njihet si një detyrim në përputhje me paragrafin 20.9.

Matja pas njohjes

- 16.7 Aktivi afatgjatë për investim, vlera e drejtë e të cilit të mund të matet në mënyrë të besueshme, pa kosto apo përpjekje të panevojshme, do të matet me vlerën e drejtë në çdo **datë të raportimit** me ndryshimet në vlerën e drejtë të njohura në fitim ose humbje. Nëse një interes nga pasuria e mbajtur sipas një kontratë qiraje është klasifikuar si aktiv afatgjatë për investim, zëri i kontabilizuar me vlerën e drejtë është ky interes dhe jo pasuria bazë. Paragrafët 11.27-11.32 japin udhëzime për përcaktimin e vlerës së drejtë. Një njësi ekonomike duhet të trajtojë të gjitha aktivet e tjera për investim si toka, ndërtesa, makineri dhe pajisje duke përdorur modelin kosto-amortizim-zhvlerësim në seksionin 17.

Transferimet

- 16.8 Nëse një masë e besueshme e vlerës së drejtë nuk është më e disponueshme, pa kosto ose përpjekje të panevojshme për një zë të aktivit afatgjatë për investim që matet duke përdorur modelin e vlerës së drejtë, njësi ekonomike do ta trajtojë pastaj këtë zë si tokë, ndërtesa, makineri dhe pajisje në përputhje me seksionin 17 deri sa një masë e besueshme e vlerës së drejtë të bëhet e disponueshme. Vlera kontabël e aktivit afatgjatë për investim në këtë datë bëhet kostoja e tij sipas seksionit 17. Paragrafi 16.10(e)(iii) kërkon dhënien e informacionit shpjegues të këtijndryshimi. Ky është një ndryshim i rrethanave dhe jo një ndryshim në politikën kontabël.

- 16.9 Për më tepër, siç kërkohet nga paragrafi 16.8, një njësi ekonomike do të transferojë një pasuri në, ose nga, aktiv afatgjatë për investim vetëm kur së pari përmbush ose jo, përkufizimin e aktivit afatgjatë për investim.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

- 16.10 Një njësi ekonomike duhet të japë informacionet shpjeguese në vijim për të gjitha aktivet afatgjata për investim të kontabilizuara me vlerën e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes (paragrafi 16.7):
- (a) metodat dhe supozimet e rëndësishme të përdorura në përcaktimin e vlerës së drejtë të aktiveve afatgjata për investim.

- (b) shkallën në të cilën vlera e drejtë e aktivit afatgjatë për investim (siç është matur apo dhënë informacioni shpjegues në pasqyrat financiare) është bazuar në një vlerësim nga një ekspert i pavarur që ka një kualifikim profesional të njohur dhe përkatës dhe përvojën e fundit në vendin dhe klasën e aktivit afatgjatë për investim që është duke u vlerësuar. Nëse nuk ka pasur vlerësim të tillë, duhet të jepet informacion shpjegues për këtë fakt.
- (c) ekzistencën dhe shumën e kufizimeve për mundësinë e realizimit të aktivit afatgjatë për investim apo remitancat e të ardhurave nga dalja jashtë përdorimit.
- (d) detyrimet kontraktuale për blerjen, ndërtimin dhe zhvillimin e aktivit afatgjatë për investim ose për riparime, mirëmbajtje apo zgjerime.
- (e) rakordimin ndërmjet vlerave kontabël të aktiveve afatgjatë për investime në fillim dhe në fund të periudhës, duke i treguar veçmas:
 - (i) shtesat, duke dhënë informacion shpjegues në mënyrë të veçantë për ato shtesa që rrjedhin nga blerjet nëpërmjet kombinimeve të biznesit.
 - (ii) fitimet ose humbjet neto nga rregullimet e vlerës së drejtë.
 - (iii) transferimet në toka, ndërtesa, makineri dhe pajisje, kur nuk është më e disponueshme një masë e besueshme e vlerës së drejtë, pa kosto apo përpjekje të panevojshme (shiko paragrafin 16.8).
 - (iv) transferimet në dhe nga inventarët dhe pasuri e zotëruar nga pronari.
 - (v) ndryshime të tjera.

Ky rakordim nuk duhet të paraqitet për periudhat e mëparshme.

- 16.11 Në përputhje me seksionin 20, pronari i një aktivi afatgjatë për investim i jep informacion qiradhënësit për qiranë. Një njësi ekonomike që mban një aktiv afatgjatë për investim sipas një kontrate qiraje financiare ose qiraje të zakonshme jep informacion shpjegues për qiramarrësin për qiranë financiare dhe informacion shpjegues qiramarrësit për çdo qira të zakonshme në ka lidhur.

Seksioni 17

Toka, ndërtesa, makineri dhe pajisje

Objekti

- 17.1 Ky seksion zbatohet për trajtimin kontabël të **tokës, ndërtesave, makinerive dhe pajisjeve** dhe **aktivet afatgjata për investim** vlera e drejtë e të cilave nuk mund të matet në mënyrë të besueshme, pa kosto dhe përpjekje të panevojshme. Seksioni 16 *Aktivitet afatgjata për investim* zbatohet në aktivet afatgjata për investim, vlera e drejtë e të cilave mund të matet në mënyrë të besueshme, pa kosto dhe përpjekje të panevojshme.
- 17.2 Toka, ndërtesa, makineri dhe pajisje janë aktive materiale që:
- (a) mbahen për përdorim në prodhimin ose furnizimin e mallrave apo shërbimeve, për qira të tjerëve, ose për qëllime administrative, dhe
 - (b) pritet që të përdoren gjatë më shumë se një periudhe.
- 17.3 Në toka, ndërtesa, makineri dhe pajisje nuk përfshihen:
- (a) aktivet biologjike që lidhen me aktivitetin bujqësor (shih seksionin 34 *Aktivitetet të specializuara*), ose
 - (b) të drejtat minerare dhe rezervave minerale, të tilla si nafta, gaz natyror dhe burime jo- rigjeneruese të ngjashme.

Njohja

- 17.4 Një njësi ekonomike duhet të zbatojë kriteret e njohjes në paragrafin 2.27 në përcaktimin nëse do ta njohë një tokë, ndërtesë, makineri dhe pajisje. Prandaj, njësi ekonomike do të njohë koston e një zëri të tokës, ndërtesave, makinerive dhe pajisjeve, si një aktiv nëse, dhe vetëm nëse:
- (a) është e **mundshme** që përfitimet e ardhshme ekonomike të lidhura me zërin do të rrjedhin në njësinë ekonomike, dhe
 - (b) kostoja e zërit mund të matet në mënyrë të besueshme.
- 17.5 Pjesët e këmbimit dhe pajisjet e shërbimit barten zakonisht si inventar dhe njihen në fitim ose humbje kur konsumohen. Megjithatë, pjesët kryesore të këmbimit dhe pajisjet rezervë janë aktive afatgjata materiale kur një njësi ekonomike pret për t'i përdorur ato gjatë më shumë se një periudhe. Në mënyrë të ngjashme, në qoftë se pjesët e këmbimit dhe pajisjet e shërbimit mund të përdoren vetëm në lidhje me një zë të aktiveve afatgjata materiale, ata konsiderohen si të tillë.
- 17.6 Pjesë të disa zërave të aktiveve afatgjatë materiale mund të kërkojnë zëvendësimin në intervale të rregullta (p.sh. çatia e një ndërtese). Një njësi ekonomike duhet t'i shtojë **vlerës kontabël** neto të një zëri të aktivitet afatgjatë material, koston e zëvendësimit të një pjesë të një zëri të tillë kur kjo kosto është kryer, nëse pjesa e këmbimit pritet të sigurojë përfitime të ardhshme në rritje për njësinë ekonomike. Vlera kontabël e këtyre pjesëve që zëvendësohen **çregjistrohet** në përputhje me paragrafët 17.27-17.30.

Paragrafi 17.16 parashikon që nëse pjesët kryesore të një zëri të aktiveve afatgjata

materiale në mënyrë të konsiderueshme kanë modele të ndryshme konsumimi të përfitimeve ekonomike, një njësi ekonomike do ta ndajë koston fillestare të aktivit në atë të pjesëve të tij kryesore dhe **amortizon** çdo pjesë të tillë veç e veç gjatë **jetës së saj të dobishme**.

- 17.7 Një kusht i vazhdueshëm për shfrytëzimin e një zëri të toka, ndërtesave, makinerive dhe pajisjeve (p.sh. një autobus) mund të jetë kryerja e inspektimeve të rregullta të mëdha për ndreqje pavarësisht nga fakti se pjesët e zërit janë zëvendësuar. Kur çdo inspektim kryesor është kryer, kostoja e tij njihet në vlerën kontabël të zërit toka, ndërtesa, makineri dhe pajisje, si një zëvendësim nëse janë plotësuar kriteret e njohjes. Çdo vlerë kontabël e mbetur e koston së inspektimit kryesor të mëparshëm (në dallim nga pjesët fizike) çregjistrohet. Kjo bëhet pa marrë parasysh nëse kostoja e inspektimit kryesor të mëparshëm është identifikuar në transaksionin në të cilën zëri është përftuar apo ndërtuar. Nëse është e nevojshme, kostoja e parashikuar e një inspektimi të ardhshëm të ngjashëm mund të përdoret si një tregues i asaj që kostoja e komponentit të inspektimit ekzistues ishte kur zëri ishte përftuar apo ndërtuar.
- 17.8 Toka dhe ndërtesat janë aktive të ndara, dhe një njësi ekonomike do t'i trajtojë ato veç e veç, edhe kur ato janë të blera së bashku.

Matja në njohje

- 17.9 Një njësi ekonomike duhet të matë me koston e vet një zë të toka, ndërtesa, makineri dhe pajisje në njohjen fillestare.

Elementët e koston

- 17.10 Kostoja e një zëri të toka, ndërtesa, makineri dhe pajisje përfshin të gjitha në vijim:
- (a) çmimin e tij të blerjes, duke përfshirë tarifat ligjore dhe të brokerimit, taksat e importit dhe taksat jo të rimbursueshme të blerjes, skontimet dhe rabatet pas zbritjes tregtare.
 - (b) të gjitha kostot që i ngarkohen drejtpërdrejt për të sjellë aktivin në vendin dhe kushtet e nevojshme që ai të jetë në gjendje të funksionojë në mënyrën e menduar nga drejtuesit. Këto mund të përfshijnë kostot e përgatitjes së terrenit, livrimin fillestar dhe trajtimin, instalimin dhe montimin, dhe testimin e funksionalitetit.
 - (c) vlerësimin fillestar të kostove të çmontimit, të heqjes së aktivit dhe restaurimit të vendit në të cilin është vendosur, që përbën një detyrim për njësinë ekonomike ose kur aktivi blihet, ose si rrjedhojë e përdorimit të tij gjatë një periudhe të veçantë për qëllime të tjera dhe jo për të prodhuar inventarët gjatë kësaj periudhe.
- 17.11 Kostot e mëposhtme nuk janë kosto të një zëri të toka, ndërtesave, makinerive dhe pajisjeve, dhe një njësi ekonomike do t'i njohë ato si një shpenzim kur ato kryhen:
- (a) kostot e hapjes së një objekti të ri.
 - (b) kostot e prezantimit të një produkti ose shërbimi të ri (duke përfshirë kostot e reklamimit dhe aktiviteteteve promovuese).
 - (c) kostot e kryerjes së biznesit në një vend të ri, ose me një klasë të re të konsumatorëve (duke përfshirë kostot e trajnimit të stafit).
 - (d) kostot e administrimit dhe kostot e tjera të përgjithshme.

(e) **kostot e huamarrjes** (shih seksionin 25 *Kostot e huamarrjes*).

- 17.12 Të ardhurat dhe shpenzimet e lidhura me aktivitetet e rastit gjatë ndërtimit apo zhvillimit të një zëri të aktiveve afatgjata materiale njihen në fitim ose humbje në qoftë se këto aktivitete nuk janë të nevojshme për ta sjellë zërin në vendndodhjen dhe kushtet operative të paramenduara.

Matja e kostos

- 17.13 Kostoja e një zëri të aktiveve afatgjata materiale është çmimi ekuivalent në datën e njohjes. Në qoftë se pagesa është shtyrë përtej termave të kreditimit normal, kostoja është vlera aktuale e të gjitha pagesave të ardhme.

Këmbimi i aktiveve

- 17.14 Një zë i tokës, ndërtesave, makinerive ose pajisjeve mund të përfitohet në këmbim të një aktivi ose aktiveve afatgjatë materiale, ose të një kombinimi aktivesh monetare dhe jo-monetare. Një njësi ekonomike duhet të masë koston e aktivit të përfituar me **vlerën e drejtë**, përveç kur (a) transaksioni i këmbimit nuk ka substancë tregtare ose (b) vlera e drejtë jo vetëm e aktivit të marrë, por edhe atij të dhënë nuk është e matshme në mënyrë të besueshme. Në këtë rast, kostoja aktivitet matet me vlerën kontabël të aktivitet të dhënë.

Matja pas njohjes fillestare

- 17.15 Një njësi ekonomike duhet të masë të gjithë zërat e toka, ndërtesa, makineri dhe pajisjeve pas njohjes fillestare me kosto të pakësuar me amortizimin e akumuluar dhe ndonjë **humbje të akumuluar nga zhvlerësimi**. Një njësi ekonomike duhet të njohë kostot e shërbimit të përditshëm të një zëri të aktiveve afatgjata materiale në fitim ose humbje në periudhën në të cilën ato janë kryer.

Amortizimi

- 17.16 Nëse përbërësit kryesorë të një zëri të aktiveve afatgjata materiale në mënyrë të konsiderueshme kanë modele të ndryshme të konsumimit të përfitimeve ekonomike, një njësi ekonomike do ta ndajë koston fillestare të aktivitet në atë të përbërësve të tij kryesorë dhe do të amortizojë çdo përbërës të tillë veç e veç gjatë jetës së dobishme. Aktivitet e tjera do të amortizohen gjatë jetës së tyre të dobishme si një aktiv i vetëm. Toka ka një jetë të pakufizuar të dobishme dhe për këtë arsye nuk amortizohet, me disa përjashtime, të tilla si minierat dhe vendet e përdorura për groposje.
- 17.17 Amortizimi për çdo periudhë do të njihet në fitim ose humbje vetëm nëse një seksion tjetër i këtij SNRF-je kërkon që kostoja të njihet si pjesë e kostos së një aktivi. Për shembull, amortizimi i aktiveve afatgjata prodhuese përfshihet në koston e inventarit (shih seksioni 13 *Inventarët*).

Shuma e amortizueshme dhe periudha e amortizimit

- 17.18 Një njësi ekonomike duhet të shpërndajë **shumën e amortizueshme** të një aktivi në bazë sistematike gjatë jetës së tij të dobishme.
- 17.19 Faktorë të tillë si një ndryshim në mënyrën se si një aktiv është përdorur, konsumimi i parakohshëm, përparimi teknologjik, dhe ndryshimet në çmimet e tregut mund të tregojnë se vlera apo jeta e dobishme e mbetur e një aktivi ka ndryshuar që nga **data** e

fundit e **raportimit** vjetor. Nëse tregues të tillë janë të pranishëm, një njësi ekonomike do të shqyrtojë vlerësimet e saj të mëparshme dhe, nëse pritjet aktuale ndryshojnë, do të ndryshojë vlerën e mbetur, metodën e amortizimit ose jetën e dobishme. Njësia ekonomike do ta trajtojë ndryshimin në vlerën e mbetur, metodën e amortizimit ose jetën e dobishme si një ndryshim në një **vlerësim kontabël** në përputhje me paragrafët 10.15-10.18.

- 17.20 Amortizimi i një aktivi fillon kur ai është i disponueshëm për përdorim, p.sh. kur ai është në vendin dhe kushtin e domosdoshëm për atë që të jetë i aftë për të vepruar në mënyrën e menduar nga drejtuesit. Amortizimi i aktivit pushon kur një aktiv çregjistrohet. Amortizimi nuk ndërpritet kur aktivi është pa punë ose është hequr nga përdorimi aktiv me përjashtim kur aktivi është i amortizuar plotësisht. Megjithatë, sipas metodave të përdorimit për llogaritjen e amortizimit, amortizimi mund të jetë zero, ndërsa nuk ka prodhim.
- 17.21 Një njësi ekonomike duhet të marrë parasysh të gjithë faktorët e mëposhtëm në përcaktimin jetës së dobishme të një aktivi:
- (a) përdorimin e pritur të aktivit. Përdorimi vlerësohet duke iu referuar kapaciteteve të pritshme të aktivit ose prodhimit fizik.
 - (b) konsumimin fizik të pritshëm, që varet nga faktorë të shfrytëzimit të tillë si numri i ndërrimeve për të cilin aktivi përdoret dhe programin e riparimit dhe të mirëmbajtjes, si dhe kujdesin dhe mirëmbajtjen e aktivit, ndërsa ai nuk punon.
 - (c) vjetërimin teknik ose tregtar, që rrjedh nga ndryshimet ose përmirësimet në prodhim, ose nga një ndryshim në kërkesat për produktin apo shërbimin e siguruar nga aktivi.
 - (d) kufizimet ligjore apo të ngjashme për përdorimin e aktiveve, siç janë datat e skadimit të kontratave të lidhura të qirasë.

Metoda e amortizimit

- 17.22 Një njësi ekonomike do të zgjedhë një metodë amortizimi që pasqyron modelin me të cilin pret që të konsumojnë përfitimet e ardhshme ekonomike të aktivit. Metodatat e mundshme të amortizimit përfshijnë metodën lineare, të tepicës zvogëluese dhe metodën e bazuar në përdorim të tilla si njësitë e metodës së prodhimit.
- 17.23 Nëse ka një shenjë se ka pasur një ndryshim të rëndësishëm që nga data e fundit e raportimit vjetor në modelin me të cilën një njësi ekonomike pret për të konsumuar përfitimet e ardhshme ekonomike të aktivit, njësia do të shqyrtojë metodën aktuale të amortizimit të tij dhe, në qoftë se pritjet aktuale ndryshojnë, atëherë do të ndryshojë metodën e amortizimit për të pasqyruar modelin e ri. Njësia ekonomike do ta trajtojë ndryshimin si një ndryshim në vlerësimin kontabël në përputhje me paragrafët 10.15-10.18.

Zhvlerësimi

Njohja dhe matja e zhvlerësimit

- 17.24 Në çdo **datë të raportimit**, një njësi ekonomike do të zbatojë seksionin 27 *Zhvlerësimi i aktiveve* për të përcaktuar nëse një aktiv apo një grup aktivesh të tokës,

ndërtesave, makinerive dhe pajisjeve është zhvlerësuar dhe, nëse po, si të njihet dhe të matet humbja nga zhvlerësimi. Ky seksion shpjegon kur dhe si një njësi ekonomike shqyrton vlerën kontabël neto të aktiveve të saj, si ajo përcakton **shumën e rikuperueshme** të aktivit, dhe kur ajo njeh apo anulon një humbje nga zhvlerësimi.

Kompensim për zhvlerësim

- 17.25 Një njësi ekonomike duhet të përfshijë në fitim ose humbje kompensimin nga palë të treta për zëra të tokës, ndërtesave, makinerive dhe pajisjeve që kanë qenë të zhvlerësuar, të humbura ose të dhëna vetëm kur kompensimi bëhet për t'u arkëtuar.

Tokë, ndërtesa, makineri dhe pajisje të mbajtura për shitje

- 17.26 Paragrafi 27.9 (f) thekson se një plan për nxjerrjen nga përdorimi të një aktivi para datës që pritej më parë është një tregues i zhvlerësimit që shkakton llogaritjen e shumës të rikuperueshme të aktivit për qëllim të përcaktimit nëse aktivi është i zhvlerësuar.

Çregjistrimi

- 17.27 Një njësi ekonomike duhet të çregjistrojë një zë të tokës, ndërtesave, makinerive dhe pajisjeve:
- (a) në nxjerrjen jashtë përdorimit, ose
 - (b) kur pritjet të ketë përfitime të ardhshme ekonomike nga përdorimi i tij ose nga nxjerrja jashtë përdorimit.
- 17.28 Një njësi ekonomike duhet të njohë fitim ose humbje nga çregjistrimi i një zëri të tokës, ndërtesave, makinerive dhe pajisjeve në fitim ose humbje kur zëri është çregjistruar (përveç kur seksioni 20 *Qiratë* kërkon të veprohet ndryshe në shitje dhe në shitjen dhe marrjen me qira). Njësia ekonomike nuk do të klasifikojë fitimet e tilla si të ardhura.
- 17.29 Në përcaktimin e datës për nxjerrjen jashtë përdorimit të një zëri, një njësi ekonomike do të zbatojë kriteret në seksionin 23 *Të ardhurat* për njohjen e të ardhurave nga shitja e mallrave. Seksioni 20 zbatohet në rastet e nxjerrjes jashtë përdorimit nëpërmjet një shitjeje dhe shitjes dhe marrjes me qira.
- 17.30 Një njësi ekonomike duhet të përcaktojë fitim ose humbje që rrjedhin nga çregjistrimi i një zëri të tokës, ndërtesave, makinerive dhe pajisjeve, si diferencë në mes të ardhurave neto nga nxjerrja jashtë përdorimit, në qoftë se ka, dhe vlerës kontabël të aktivit.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

- 17.31 Një njësi ekonomike duhet të japë informacionet shpjeguese të mëposhtme për çdo klasë të tokës, ndërtesave, makinerive dhe pajisjeve që vlerësohen si të përshtatshme në përputhje me paragrafin 4.11 (a):
- (a) bazat e matjes të përdorura për përcaktimin e vlerës kontabël bruto.
 - (b) metodat e amortizimit të përdorura.
 - (c) jetët e dobishme ose normat e amortizimit të përdorura.
 - (d) vlerën kontabël bruto dhe amortizimin e akumuluar (së bashku me humbjet e akumulura nga zhvlerësimi) në fillim dhe në fund të periudhës raportuese.
 - (e) një rakordim të vlerës kontabël neto në fillim dhe në fund të periudhës raportuese duke treguar veças:

- (i) shtesat.
- (ii) daljet jashtë përdorimit.
- (iii) blerjet nëpërmjet **kombinimeve të biznesit**.
- (iv) transferimet në aktive afatgjata për investim në qoftë se është e disponueshme një masë e besueshme e vlerës së drejtë (shih paragrafin 16.8).
- (v) humbjet nga zhvlerësimi të njohura ose të anuluar në fitim ose humbje në përputhje me seksionin 27.
- (vi) amortizimin.
- (vii) ndryshimet e tjera.

Ky rakordim nuk duhet të paraqitet për periudhat e mëparshme.

17.32 Gjithashtu, njësia ekonomike do të japë informacionet e mëposhtme:

- (a) ekzistencën dhe vlerat kontabël neto të tokës, ndërtesave, makinerive dhe pajisjeve në të cilat njësia ekonomike ka një titull të kufizuar apo që është premtuar (mbajtur) si siguri për detyrime.
- (b) shuma e angazhimeve kontraktore për blerjen e tokës, ndërtesave, makinerive dhe pajisjeve.

Seksioni 18

Aktivet jomateriale përveç emrit të mirë

Objekti i këtij seksioni

- 18.1 Ky seksion zbatohet për trajtimin kontabël të të gjitha **aktiveve jomateriale**, përveç emrit të mirë (shih seksionin 19 *Kombinimet e biznesit dhe emri i mirë*) dhe aktivet jomateriale që mbahen nga një njësi për shitje në rrjedhën e zakonshme të biznesit (shih seksionin 13 *Inventarët* dhe seksionin 23 *Të ardhurat*).
- 18.2 Një aktiv jomaterial është një aktiv jomonetar i identifikueshëm pa përmbajtje fizike. Një aktiv i tillë është i identifikueshëm kur:
- (a) është i ndashëm, dmth i aftë për të qenë i ndarë nga njësia ekonomike dhe shitet, transferohet, licencohet, jepet me qira ose shkëmbehet, ose individualisht ose së bashku me një kontratë të lidhur, aktiv ose detyrim, ose
 - (b) lind nga të drejtat kontraktuale ose të tjera ligjore, pavarësisht nëse këto të drejta janë të transferueshme ose të ndara nga njësia ekonomike ose nga të drejtat dhe detyrimet e tjera.
- 18.3 Aktivet jomateriale nuk përfshijnë:
- (a) **aktivet financiare**, ose
 - (b) të drejtat minerare dhe rezervat minerale, të tilla si nafta, gazi natyror dhe burime jo rigjeneruese të ngjashme.

Njohja

Parimi i përgjithshëm për njohjen e aktiveve jomateriale

- 18.4 Një njësi ekonomike duhet të zbatojë kriteret e njohjes në paragrafin 2.27 në përcaktimin për njohje të një aktivi jomaterial. Prandaj, njësia ekonomike do të njohë një aktiv jomaterial, si një aktiv nëse, dhe vetëm nëse:
- (a) është e **mundshme** që përfitimet ekonomike të ardhshme të pritshme që lidhen drejtpërdrejt me aktivin do të rrjedhin në njësinë ekonomike;
 - (b) kostoja ose vlera e aktivit mund të matet në mënyrë të besueshme; dhe
 - (c) aktivin nuk është rezultat i shpenzimeve të bëra brenda njësisë ekonomike për një zë jomaterial.
- 18.5 Një njësi ekonomike duhet të vlerësojë probabilitetin e përfitimeve ekonomike të ardhshme të pritshme duke përdorur supozimet e arsyeshme dhe të mbështetura që përfaqësojnë vlerësimin më të mirë të menaxhimit të kushteve ekonomike që do të ekzistojnë gjatë jetës së **dobishme** të aktivit.
- 18.6 Një njësi ekonomike përdor gjykimin për të vlerësuar shkallën e sigurisë përse i përket rrjedhjes së përfitimeve të ardhshme ekonomike që lidhen drejtpërdrejt me përdorimin e aktivit në bazë të evidencës së disponueshme në kohën e njohjes fillestare, duke i dhënë rëndësi më të madhe evidencës së jashtme.
- 18.7 Kriteri i njohjes së probabilitetit në paragrafin 18.4 (a) është konsideruar gjithmonë i plotësuar nga aktivet jomateriale që janë blerë veças.

Blerja si pjesë e një kombinimi biznesi

- 18.8 Një aktiv jomaterial i blerë në një **kombinim biznesi** njihet zakonisht si një aktiv, sepse vlera e drejtë e tij mund të matet me besueshmëri të mjaftueshme. Megjithatë, një aktiv jomaterial i blerë në një kombinim biznesi nuk njihet kur ai rrjedh nga të drejtat ligjore ose kontraktuale dhe **vlera e drejtë** e tij nuk mund të matet në mënyrë të besueshme, sepse aktivi ose
- (a) nuk është i ndashëm nga **emri i mirë**, ose
 - (b) është i ndashëm nga emri të mirë, por nuk ka ndonjë histori apo evidencë të transaksioneve të këmbimit për aktive të njëjta ose të ngjashme, dhe ndryshe vlerësimi i vlerës së drejtë do të ishte i varur nga variabla të pafund.

Matja fillestare

- 18.9 Një njësi ekonomike duhet të masë fillimisht një aktiv jomaterial me kosto.

Blerja e veçantë

- 18.10 Kostoja e një aktivi jomaterial të blerë veças përfshin:
- (a) çmimin e tij të blerjes, duke përfshirë taksat e importit dhe taksat e pakthyeshme të blerjes, skontot dhe zbritjet tregtare, dhe
 - (b) çdo kosto që i ngarkohet drejtpërdrejt përgatitjes së aktivit për përdorimin e tij të paramenduar.

Blerja si pjesë e kombinimit të biznesit

- 18.11 Nëse një aktiv jomaterial është blerë në një kombinim biznesi, kostoja e këtij aktivi jomaterial është vlera e tij e drejtë në datën e blerjes.

Blerja nëpërmjet një granti qeveritar

- 18.12 Nëse një aktiv jomaterial është përftuar nëpërmjet një **granti të qeverisë**, kostoja e këtij aktivi është vlera e drejtë e tij në datën kur granti është marrë ose është për t'u arkëtuar në përputhje me seksionin 24 *Grantet qeveritare*.

Këmbimi i aktiveve

- 18.13 Një aktiv jomaterial mund të përfitohet në këmbim të një aktivi ose aktiveve jo-monetare, ose një kombinimi të aktiveve monetare dhe jo-monetare. Një njësi ekonomike duhet të masë koston e një aktivi jomaterial të tillë me vlerën e drejtë përveç kur (a) transaksioni i këmbimit nuk ka përmbajtje tregtare ose (b) vlera e drejtë si e aktivit të marrë dhe atij të dhënë nuk është e matshme në mënyrë të besueshme. Në këtë rast, kostoja e aktivit matet me **vlerën kontabël** të aktivit të dhënë.

Aktivitet jomateriale të gjeneruara nga brenda njësisë ekonomike

- 18.14 Një njësi ekonomike duhet të njohë shpenzimet e kryera brenda saj për krijimin e një aktivi jomaterial, duke përfshirë të gjitha shpenzimet për aktivitetet e **kërkimit** dhe **zhvillimit**, si një shpenzim kur është kryer, vetëm nëse nuk është pjesë e koston së një aktivi tjetër që i plotëson kriteret e njohjes në këtë SNRF.
- 18.15 Si shembuj të zbatimit të paragrafit të mësipërm, një njësi ekonomike do të njohë shpenzimet për zërat e mëposhtëm si një shpenzim dhe nuk do t'i njohë shpenzime të tilla si aktive jomateriale:
- (a) markat e krijuara brenda njësisë, logot, titujt botuesë, listat e klientëve dhe zërat e ngjashëm në përmbajtje.

- (b) aktivitetet e nisjes (dmth kostot e nisjes), të cilat përfshijnë kostot e themelimit të tilla si kostot ligjore dhe të sekretarisë të bëra në krijimin e një njësie ekonomike ligjore, shpenzimet për të hapur një strukturë të re apo biznes të ri (p.sh. shpenzimet e para-hapjes) dhe shpenzimet për të filluar aktivitetet e reja ose lançimin e produkteve të reja ose proceseve (dmth. kostot e parashfrytëzimit).
- (c) aktivitetet e trajnimit.
- (d) reklamat dhe aktivitetet promovuese.
- (e) zhvendosja ose riorganizimi pjesor ose i të gjithë njësisë ekonomike.
- (f) emri i mirë i krijuar brenda për brenda njësisë ekonomike.

18.16 Paragrafi 18.15 nuk përjashton njohjen e një parapagimi si një aktiv kur pagesa për mallra ose shërbime është bërë përpara dorëzimit të mallrave ose kryerjes së shërbimeve.

Shpenzimet e kaluara nuk do të njihen si një aktiv.

18.17 Shpenzimet në një zë jomaterial që është njohur fillimisht si një shpenzim nuk do të njihet në një datë të mëvonshme, si pjesë e kostos së një aktivi.

Matja pas njohjes

18.18 Një njësi ekonomike duhet të masë aktivet jomateriale me koston e pakësuar me **amortizimin** e akumuluar dhe ndonjë **humbje të akumuluar nga zhvlerësimi**. Kërkesat për amortizimin janë përcaktuar në këtë seksion. Kërkesat për njohjen e zhvlerësimit janë të përcaktuara në seksionin 27 *Zhvlerësimi i aktiveve*.

Amortizimi mbi jetën e dobishme

18.19 Për qëllim të këtij SNRF-je, të gjitha aktivet jomateriale do të konsiderohen që kanë një jetë të fundme të dobishme. Jeta e dobishme e një aktivi jomaterial që rrjedh nga të drejtat kontraktuale ose të tjera ligjore nuk duhet të kalojë periudhën e të drejtave kontraktuale ose të tjera ligjore, por mund të jetë më e shkurtër në varësi të periudhës gjatë të cilës njësia pret të përdorë aktivin. Nëse të drejtat kontraktuale ose të tjera ligjore janë mbartur për një afat të kufizuar që mund të rinovohet, jeta e dobishme e aktivit jomaterial do të përfshijë periudhën e rinovimit vetëm në qoftë se ka evidencë për të mbështetur rinovimin nga njësia ekonomike pa kosto të konsiderueshme.

18.20 Nëse një njësi ekonomike nuk është në gjendje të bëjë një vlerësim të besueshëm të jetës së dobishme të aktivit jomaterial, jeta do të supozohet që të jetë dhjetë vjet.

Periudha e amortizimit dhe metoda e amortizimit

18.21 Një njësi ekonomike duhet të shpërndajë **shumën e amortizueshme** të një aktivi jomaterial në bazë sistematike gjatë jetës së tij të dobishme. Amortizimi për çdo periudhë do të njihet si një shpenzim, përveç nëse një seksion tjetër i këtij SNRF kërkon që kostoja të njihet si pjesë e kostos së një aktivi të tillë si inventar apo tokë, ndërtesa, makineri dhe pajisje.

18.22 Amortizimi fillon kur aktivi jomaterial është i disponueshëm për përdorim, p.sh. kur ai është në vendin dhe kushtin e domosdoshëm për të që të jetë i përdorshëm sipas

mënyrës së menduar nga drejtuesit. Amortizimi pushon kur aktivi është çregjistruar. Njësia ekonomike do të zgjedhë një metodë amortizimi që pasqyron modelin me të cilin ajo pret të konsumojnë përfitimet ekonomike të ardhshme të aktivit. Nëse njësia ekonomike nuk mund ta përcaktojë këtë model të besueshëm, ajo do të përdorë metodën e lineare.

Vlera e mbetur

18.23 Një njësi ekonomike duhet të supozojë se vlera e mbetur e një aktivi jomaterial është zero me përjashtim kur:

- (a) ka një angazhim nga një palë e tretë për ta blerë aktivin në fund të jetës së tij të dobishme, ose
- (b) ekziston një treg aktiv për aktivin dhe:
 - (i) vlera e mbetur mund të përcaktohet duke iu referuar këtij tregu, dhe
 - (ii) është e mundshme që një treg i tillë do të ekzistojë në fund të jetës së dobishme të aktivit.

Shqyrtimi i periudhës së amortizimit dhe i metodës së amortizimit

18.24 Faktorë të tillë si një ndryshim në mënyrën se si një aktiv jomaterial është përdorur, përparimi teknologjik, dhe ndryshimet në çmimet e tregut mund të tregojnë se vlera e mbetur apo jeta e dobishme e një aktivi jomaterial ka ndryshuar që nga **data** e fundit e **raportimit** vjetor. Nëse tregues të tillë janë të pranishëm, një njësi ekonomike do të shqyrtojë vlerësimet e saj të mëparshme dhe, nëse pritjet aktuale ndryshojnë, do të ndryshojë vlerën e mbetur, metodën e amortizimit ose jetën e dobishme. Njësia ekonomike do ta trajtojë ndryshimin në vlerën e mbetur, metodën e amortizimit ose jetën e dobishme si një ndryshim në **vlerësimin kontabël** në përputhje me paragrafët 10.15-10.18.

Rikuperueshmëria e vlerës kontabël- humbjet nga zhvlerësimi

18.25 Për të përcaktuar nëse një aktiv jomaterial është i zhvlerësuar, një njësi ekonomike do të zbatojë seksionin 27. Ky seksion shpjegon kur dhe si një njësi ekonomike rishqyrton vlerën kontabël neto të aktiveve të saj, si të përcaktojë **shumën e rikuperueshme** të aktivit, dhe kur të njohë apo të anullojë një humbje nga zhvlerësimi.

Nxjerrjet jashtë përdorimit

18.26 Një njësi ekonomike duhet të çregjistrojë një aktiv jomaterial, dhe të njohë një fitim ose humbje në fitim ose humbje:

- (a) nga nxjerrja jashtë përdorimit, ose
- (b) kur nuk pret të ketë përfitime ekonomike të ardhshme nga përdorimi i tij ose nga shitja.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

18.27 Një njësi ekonomike duhet të japë informacionet shpjeguese të mëposhtme për çdo klasë të aktiveve jomateriale:

- (a) jetët e dobishme ose normat e amortizimit të përdorura.
- (b) metodat e amortizimit të përdorura.
- (c) vlerën kontabël bruto dhe çdo amortizim të akumuluar (së bashku me humbjet e akumulura nga zhvlerësimi) në fillim dhe në fund të periudhës raportuese.
- (d) nënzërin (nënzërat) në **pasqyrën e të ardhurave të përgjithshme** (dhe në **pasqyrën e të ardhurave**, nëse paraqitet) në të cilën është përfshirë çdo amortizim i aktiveve jomateriale.
- (e) një rakordim të vlerës kontabël neto në fillim dhe në fund të periudhës raportuese duke treguar veças:
 - (i) shtesat.
 - (ii) daljet jashtë përdorimit.
 - (iii) blerjet nëpërmjet kombinimeve të biznesit.
 - (iv) amortizimin.
 - (v) humbjet nga zhvlerësimi.
 - (vi) ndryshimet e tjera. Ky rakordim nuk duhet të paraqitet për periudhat e mëparshme.

18.28 Gjithashtu, një njësi ekonomike duhet të japë informacion shpjegues:

- (a) një përshkrim të vlerës kontabël neto dhe periudhës së amortizimit të çdo aktivi jomaterial që konsiderohet **material** për **pasqyrat financiare** të njësisë.
- (b) për aktivet jomateriale të përfuara nëpërmjet një granti të qeverisë dhe të njohur fillimisht me vlerën e drejtë (shih paragrafin 18.12):
 - (i) vlerën e drejtë të njohur fillimisht për këto aktive, dhe
 - (ii) vlerat kontabël neto të tyre.
- (c) ekzistencën dhe vlerat kontabël të aktiveve jomateriale për të cilat njësia ekonomike ka titull të kufizuar ose që janë premtuar si siguri për detyrime.
- (d) shumën e angazhimeve kontraktuale për blerjen e aktiveve jomateriale.

18.29 Një njësi ekonomike duhet të japë informacion shpjegues për shumën totale të shpenzimeve të kërkimit dhe zhvillimit të njohura si një shpenzim gjatë periudhës (dmth shumën e shpenzimeve të ndodhura brenda njësisë për kërkim dhe zhvillim që nuk janë kapitalizuar si pjesë e kostos së një aktivi tjetër që i plotëson kriteret e njohjes në këtë SNRF).

Seksioni 19

Kombinimet e biznesit dhe emri i mirë

Objekti i këtij seksioni

- 19.1 Ky seksion zbatohet për trajtimin kontabël të **kombinimeve të biznesit**. Ai jep udhëzime për identifikimin e blerësit, matjen e kostos së kombinimit të biznesit, si dhe shpërndarjen e kësaj kostoje në aktivet e blera dhe detyrimet dhe provizionet për **detyrimet e kushtëzuara** të supozuara. Ai gjithashtu jep trajtimin kontabël të **emrit të mirë** në kohën e një kombinimi biznesi dhe më pas.
- 19.2 Ky seksion përcakton trajtimin kontabël për të gjitha kombinimet e biznesit, përveç:
- (a) kombinimeve të njësive ekonomike apo **bizneseve** nën **kontroll** të përbashkët. Kontroll të përbashkët do të thotë se të gjithë njësitë ekonomike ose bizneset e kombinuara në fund të fundit janë të kontrolluara nga e njëjta palë si para ashtu edhe pas kombinimit të biznesit, dhe ky kontroll nuk është kalimtar.
 - (b) formimin e **një sipërmarrje të përbashkët**.
 - (c) blerjen e një grupi aktivesh të cilat nuk përbëjnë një biznes.

Kombinimet e bizneseve të përkufizuara

- 19.3 Një kombinim biznesi është sjellja së bashku e njësive ekonomike të ndara ose të bizneseve në një njësi ekonomike raportuese. Rezultat pothuajse i të gjitha kombinimeve të biznesit është që një njësi ekonomike, blerësi, fiton kontrollin e një ose më shumë bizneseve të tjera, njësitë e blera. Data e blerjes është data në të cilën blerësi në mënyrë efektive merr kontrollin e njësisë së blerë.
- 19.4 Një kombinim biznesi mund të strukturohet në mënyra të ndryshme për arsye ligjore, tatimore apo arsye të tjera. Kjo mund të përfshijë blerjen nga një njësi ekonomike të kapitalit të një njësie ekonomike tjetër, blerjen e të gjitha aktiveve neto të një njësie ekonomike tjetër, marrjen e detyrimeve të njësisë ekonomike tjetër, ose blerjen e disa prej aktiveve neto të një tjetër njësie ekonomike që së bashku formojnë një ose më shumë biznese.
- 19.5 Një kombinim biznesi mund të ndikohet nga emetimi i instrumenteve të kapitalit, transferimi i mjeteve monetare, **ekuivalentet e tyre** ose aktivet e tjera, apo një përzierje të këtyre. Transaksioni mund të jetë në mes aksionerëve të njësive ekonomike të kombinuara ose midis një njësie ekonomike dhe aksionerëve të njësisë tjetër. Kjo mund të përfshijë krijimin e një njësie ekonomike të re për kontrollin e njësive të kombinuara ose aktiveve neto të transferuara, ose ristrukturimin e një ose më shumë njësive ekonomike të kombinuara.

Kontabiliteti

- 19.6 Të gjitha kombinimet e biznesit duhet të trajtohen kontabilisht duke përdorur metodën e blerjes.
- 19.7 Zbatimi i metodës së blerjes përfshin hapat e mëposhtëm:

- (a) identifikimin e një blerësi
- (b) matjen e kostos së kombinimit të biznesit.
- (c) shpërndarjen, në datën e blerjes, të kostos së kombinimit të biznesit në aktivet e blera, detyrimet dhe provizionet për **detyrimet e kushtëzuara** të marra përsipër.

Identifikimi i blerësit

- 19.8 Për të gjitha kombinimet e biznesit do të identifikohet një blerës. Blerësi është njësi ekonomike e kombinuar që merr kontrollin e njësive ekonomike ose bizneseve të tjera të kombinuara.
- 19.9 Kontrolli është fuqia për të drejtuar politikat financiare dhe të shfrytëzimit të një njësie ekonomike ose biznesi në mënyrë që të merren përfitime nga aktivitetet e saj. Kontrolli i një njësie ekonomike nga një tjetër është përshkruar në seksionin 9 *Pasqyrat financiare të konsoliduara dhe të veçanta*.
- 19.10 Edhe pse nganjëherë mund të jetë e vështirë për të identifikuar një blerës, zakonisht ka shenja se ekziston një i tillë. Për shembull:
- (a) në qoftë se **vlera e drejtë** e një prej njësive ekonomike të kombinuara është dukshëm më e madhe se ajo e njësive të tjera të kombinuara, njësi me vlerën më të madhe të drejtë ka të ngjarë të jetë blerësi.
 - (b) nëse kombinimi i biznesit është realizuar nëpërmjet një shkëmbimi të instrumenteve të kapitalit të zakonshëm me mjete monetare ose aktive të tjera, njësi ekonomike që jep mjete monetare ose aktive të tjera ka të ngjarë të jetë blerësi.
 - (c) nëse kombinimi i biznesit bën të mundur që drejtimin ta ketë një prej njësive ekonomike të kombinuara, e cila është në gjendje të përzgjedhë shumicën e ekipit drejtues të njësisë së kombinuar, atëherë kjo njësi ekonomike ka të ngjarë të jetë blerësi.

Kosto e kombinimit të biznesit

- 19.11 Blerësi do të masë koston e një kombinimi biznesi si totalin e:
- (a) vlerave të drejta, në datën e shkëmbimit, të aktiveve të dhëna, detyrimeve të lindura ose të marra përsipër, dhe instrumenteve të kapitalit të emetuara nga blerësi, në këmbim të kontrollit të njësive të blera, plus
 - (b) të gjitha kostot që i ngarkohen drejtpërdrejt kombinimit të biznesit.

Rregullimet në koston e një kombinimi biznesi të kushtëzuara nga ngjarjet e ardhshme

- 19.12 Kur një marrëveshje për kombinim biznesi parashikon një rregullim të koston të kombinimit të kushtëzuar nga ngjarjet e ardhshme, blerësi do të përfshijë shumën e parashikuar të këtij rregullimi në koston e kombinimit në datën e blerjes në qoftë se rregullimi është i **mundshëm** dhe mund të matet në mënyrë të besueshme .
- 19.13 Megjithatë, në qoftë se rregullimi potencial nuk njihet në datën e blerjes, por më pas bëhet i mundshëm dhe mund të matet në mënyrë të besueshme, shuma shtesë do të trajtohet si një rregullim në koston e kombinimit.

Shpërndarja e kostos së një kombinimi biznesi në aktivet e blera, detyrimet e lindura dhe detyrimet e kushtëzuara të marra përsipër

- 19.14 Blerësi duhet që, në datën e blerjes, të shpërndajë koston e një kombinimi biznesi

duke njohur aktivet e identifikueshme të njësisë së blerë, detyrimet dhe një provizion për ato pasive të kushtëzuara që përmbushin kriteret e njohjes në paragrafin 19.20 me vlerat e tyre të drejta në këtë datë. Çdo diferencë në mes kostos së kombinimit të biznesit dhe interesave të blerësit në vlerën e drejtë neto të aktiveve të identifikueshme, detyrimet dhe provizionet për detyrimet e kushtëzuara tashmë të njohura do të trajtohet në përputhje me paragrafët 19.22-19.24 (si emër i mirë, ose i ashtuquajtur 'emër i mirë negativ').

- 19.15 Blerësi do të njohë veças aktivet e identifikueshme të njësisë së blerë, pasivet dhe detyrimet e kushtëzuara në datën e blerjes vetëm nëse ato i përmbushin kriteret e mëposhtme në këtë datë:
- (a) Në rastin e një aktivi, përveç një aktivi jomaterial, është e mundur që çdo përfitim i ardhshëm ekonomik i lidhur me të do të rrjedhë tek blerësi, dhe vlera e tij e drejtë mund të matet në mënyrë të besueshme.
 - (b) Në rastin e një detyrimi, përveç një detyrimi eventual, është e mundur që një dalje e burimeve do të kërkohej për të shlyer detyrimin, vlera e drejtë e të cilit mund të matet në mënyrë të besueshme.
 - (c) Në rastin e një aktivi jomaterial ose një detyrimi eventual, vlera e drejtë e tij mund të matet në mënyrë të besueshme.
- 19.16 Pasqyra e të ardhurave të përgjithshme e blerësit do të përfshijë fitimet dhe humbjet e njësisë së blerë pas datës së blerjes duke përfshirë të ardhurat dhe shpenzimet e kësaj njësie bazuar mbi koston e kombinimit të biznesit për blerësin. Për shembull, shpenzimi i amortizimit që lidhet me aktivet e amortizueshme të njësisë së blerë, i përfshirë pas datës së blerjes në pasqyrën e të ardhurave të përgjithshme të blerësit, do të bazohet në vlerat e drejta të këtyre aktiveve të amortizueshme në datën e blerjes, pra kostot e tyre për blerësin.
- 19.17 Zbatimi i metodës së blerjes fillon nga data e blerjes, që është data në të cilën blerësi merr kontrollin e njësisë së blerë. Për shkak se kontrolli është fuqia për të drejtuar politikën financiare dhe të shfrytëzimit të një njësie ose biznesi në mënyrë që të sigurohen përfitime nga aktivitetet e saj, nuk është e nevojshme për një transaksion që të mbyllet apo përfundohet me ligj para se të merret kontrolli nga blerësi. Në vlerësimin e kontrollit të marrë nga blerësi do të mbahen parasysh të gjitha faktet përkatëse dhe rrethanat e një kombinimi biznesi.
- 19.18 Në përputhje me paragrafin 19.14, blerësi njeh veças vetëm aktivet e identifikueshme, pasivet dhe detyrimet e kushtëzuara të njësisë së blerë që ekzistojnë në datën e blerjes dhe përmbushin kriteret e njohjes në paragrafin 19.15. Pra:
- (a) blerësi do të njohë detyrimet për ndërprerjen ose zvogëlimin e aktiviteteve të njësisë së blerë si pjesë e shpërndarjes së kostos së kombinimit vetëm kur njësia e blerë ka, në datën e blerjes, një detyrim ekzistues për ristrukturimin i njohur në përputhje me seksionin 21 *Provizionet dhe eventualitetet*; dhe
 - (b) blerësi, kur shpërndahet kostoja e kombinuar, nuk do të njohë detyrime për humbje të ardhshme apo kosto të tjera që pritet të shkaktohen si rezultat i kombinimit të biznesit.
- 19.19 Nëse trajtimi kontabël fillestar për një kombinim biznesi është i paplotë deri në fund të periudhës raportuese në të cilën ndodh kombinimi, blerësi do të njohë në pasqyrat e tij financiare shumave të përkohshme për zërat për të cilat kontabiliteti është i paplotë. Brenda dymbëdhjetë muaj pas datës së blerjes, blerësi në mënyrë retrospektive duhet të

përshtasë shumat e përkohshme të njohura për aktivet dhe detyrimet në datën e blerjes (dmth. trajtimi i tyre sikur ato të ishin bërë në datën e blerjes), për të pasqyruar informacionin e ri të përftuar. Përtej dymbëdhjetë muaj pas datës së blerjes, rregullimet në trajtimin kontabël fillestar për një kombinim biznesi, do të njihen vetëm për të korrigjuar një gabim në përputhje me seksionin 10 *Politikat kontabël, vlerësimet dhe gabimet*.

Detyrimet e kushtëzuara

19.20 Paragrafi 19.14 specifikon se blerësi njihet veças një provizion për një detyrim eventual të njësisë së blerë vetëm në qoftë se vlera e drejtë e tij mund të matet në mënyrë të besueshme. Në qoftë se vlera e drejtë nuk mund të matet në mënyrë të besueshme:

- (a) ka një efekt ndikues në shumën e njohur si emër i mirë ose të llogaritur në përputhje me paragrafin 19.24 dhe
- (b) blerësi do të japë informacione shpjeguese në lidhje me këtë detyrim eventual siç kërkohet nga seksioni 21.

19.21 Pas njohjes së tyre fillestare, blerësi do të masë detyrimet e kushtëzuara që njihen veças, në përputhje me paragrafin 19.14 me vlerën që është më e larta e:

- (a) shumës që do të njëhej në përputhje me seksionin 21, dhe
- (b) shumës së njohur fillimisht pakësuar me shumat e njohura më parë si të ardhura në përputhje me seksionin 23 *Të ardhurat*.

Emri i mirë

19.22 Blerësi duhet që, në datën e blerjes:

- (a) të njohë emrin e mirë të fituar në një kombinim biznesi, si një aktiv, dhe
- (b) fillimisht ta masë emrin e mirë me koston e vet, që është tejkalmi i koston së kombinimit të biznesit mbi interesin e blerësit në vlerën e drejtë neto të aktiveve të identifikueshme, pasivet dhe detyrimet e kushtëzuara të njohura në përputhje me paragrafin 19.14.

19.23 Pas njohjes fillestare, blerësi do të masë emrin e mirë të fituar në një kombinim biznesi me koston pakësuar me **amortizimin** e akumuluar dhe humbjet e akumuluar nga **zhvlerësimi**:

- (a) Një njësi ekonomike duhet të ndjekë parimet në paragrafët 18.19-18.24 për amortizimin e emrit të mirë. Nëse një njësi ekonomike nuk është në gjendje të bëjë një vlerësim të besueshëm të jetës së dobishme të emrit të mirë, jeta do të supozohet që të jetë dhjetë vjet.
- (b) Një njësi ekonomike duhet të ndjekë seksionin 27 *Zhvlerësimi i aktiveve* për njohjen dhe matjen e emrit të mirë.

Tejkalmi mbi koston e interesit të blerësit në vlerën e drejtë neto të aktiveve të identifikueshme të njësisë ekonomike të blerë, detyrimet dhe provizionet e kushtëzuara

19.24 Nëse interesi i blerësit në vlerën e drejtë neto të aktiveve të identifikueshme, pasivet dhe detyrimet e kushtëzuara të njohura në përputhje me paragrafin 19.14 tejkalon koston e kombinimit të biznesit (nganjëherë referuar si "emër i mirë negativ"), blerësi do të:

- (a) rivlerësojë identifikimin dhe matjen e aktiveve të identifikueshme, pasivet dhe provizionet për detyrimet e kushtëzuara dhe matjen e kostos së kombinimit, dhe
- (b) njohë menjëherë në fitim ose humbje ndonjë tepricë të mbetur pas rivlerësimit.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

Për kombinime biznesi të realizuara gjatë periudhës raportuese

19.25 Për çdo kombinim biznesi që kryhet gjatë periudhës, blerësi do të japë informacione shpjeguese në vijim:

- (a) emrat dhe përshkrimet e njësive ekonomike ose bizneseve të kombinuara.
- (b) datën e blerjes.
- (c) përqindjen e instrumenteve të kapitalit të zakonshëm të blera.
- (d) koston e kombinimit dhe një përshkrim të përbërësve të kësaj kostoje (si mjete monetare, instrumente kapitali dhe instrumente borxhi).
- (d) shumat e njohura në datën e blerjes për çdo klasë të aktiveve të njësisë së blerë, pasivet dhe detyrimet e kushtëzuara, duke përfshirë emrin e mirë.
- (f) shumat e tepërta të njohura në fitim ose humbje në përputhje me paragrafin 19.24, dhe nënzhërin në pasqyrën e të ardhurave të përgjithshme (dhe në pasqyrën e të ardhurave, nëse paraqitet) në cilin është njohur teprica.

Për të gjitha kombinimet e biznesit

19.26 Një blerës do të japë informacion shpjegues për rakordimin e vlerës kontabël të emrit të mirë në fillim dhe në fund të periudhës raportuese, duke treguar veças:

- (a) ndryshimet që lindin nga kombinimet e biznesit të ri.
- (b) humbjet nga zhvlerësimi.
- (c) nxjerrjet jashtë përdorimi të bizneseve të fituara më parë.
- (d) ndryshimet e tjera.

Ky rakordim nuk duhet të paraqitet për periudhat e mëparshme.

Seksioni 20

Qiratë

Objekti i këtij seksioni

20.1 Ky seksion përfshin trajtimin kontabël për të gjitha **qiratë** përveç:

- (a) qirave për kerkimin ose për shfrytëzimin e mineraleve, të naftës, gazit natyror dhe burime jo-rigjeneruese të ngjashme (shih seksionin 34 *Veprimtari të veçanta*).
- (b) marrëveshjeve të liçencimit për zëra të tillë si filmat, video regjistrimet, lojrat, dorëshkrimet, patentat dhe të drejtat e autorit (shih seksionin 18 *Aktivet jomateriale përveç emrit të mirë*).
- (c) matjes së pasurisë të mbajtur nga qiramarrësi që trajtohet si aktiv afatgjatë material për investim dhe matjes së **aktivit afatgjatë material për investim** i dhënë nga qiradhënësi sipas qirasë së zakonshme (shih seksionin 16 *Aktivet afatgjata për investim*).
- (d) matjes së **aktiveve biologjike**, të mbajtura nga qiramarrësi sipas qirasë financiare dhe aktiveve biologjike të dhëna nga qiradhënësi me qira të zakonshme (shih seksionin 34)
- (e) qiratë që mund të çojnë në një humbje të qiradhënësit ose qiramarrësit si rezultat i kushteve kontraktuale që nuk janë të lidhura me ndryshimet në çmimin e aktivit të dhënë me qira, ndryshimet në kursin e këmbimit të monedhave të huaja, ose i një tërheqjeje nga kontrata i njëjës prej palëve (shih paragrafin 12.3 (f)).
- (f) qiratë e zakonshme kur janë kontrata me kushte rënduese.

20.2 Ky seksion zbatohet për marrëveshjet që transferojnë të drejtën e përdorimit të aktiveve edhe pse qiradhënësi kryen shërbimet e konsiderueshme që kanë lidhje me shfrytëzimin ose mirëmbajtjen e aktiveve të tilla. Ky seksion nuk ka të bëjë me marrëveshjet që janë kontrata për shërbime, që nuk e transferojnë të drejtën e përdorimit të aktiveve nga një palë kontraktuese tek tjetra.

20.3 Disa marrëveshje, të tilla si marrëveshjet për kryerje shërbimesh nga burimet e jashtme, kontratat e telekomunikacionit që sigurojnë të drejtat për kapacitete, dhe kontratat merr-ose-paguaj, nuk kanë formën ligjore të një kontrate qiraje, por e kalojnë të drejtën e përdorimit të aktiveve në këmbim të pagesave. Marrëveshje të tilla janë në thelb marrëveshje qiraje për aktivet, dhe ato duhet të trajtohen në bazë të këtij seksioni.

Klasifikimi i qirave

20.4 Një qira klasifikohet si **qira financiare**, nëse ajo transferon nw mwnyrw thelbwsore të gjitha rreziqet dhe përfitimet e rastësishme të pronësisë. Një qira klasifikohet si **qira e zakonshme** në qoftë se ajo nuk transferon nw mwnyrw thelbwsore të gjitha rreziqet dhe përfitimet e rastësishme të pronësisë.

20.5 Nëse një qira do të klasifikohet si një qira financiare ose një qira e zakonshme, kjo varet më tepër nga përmbajtja e transaksionit se sa nga forma ligjore e kontratës.

Shembuj të situatave që në mënyrë të veçantë apo të kombinuara normalisht të çojnë në klasifikimin e një qiraje si qira financiare janë:

- (a) qiraja transferon pronësinë e aktivit tek qiramarrësi në fund të afatit të qirasë.
- (b) qiramarrësi ka opsionin për ta blerë aktivin me një çmim që pritët të jenë mjaft më i ulët se vlera e drejtë në datën kur ky opsion bëhet i ushtrueshëm dhe ka një siguri të arsyeshme, qysh në fillimin e qirasë, që opsioni do të ushtrohet.
- (c) afati i qirasë përfshin pjesën më të madhe të jetës ekonomike të aktiveve, edhe nëse titulli i pronësisë nuk është transferuar.
- (d) në fillim të qirasë vlera aktuale e pagesave minimale të qirasë është realisht, të paktën, sa gjithë vlera e drejtë e aktivit të dhënë me qira.
- (e) aktivet e dhëna me qira janë të një natyre të veçantë në mënyrë të tillë që vetëm qiramarrësi mund t'i përdorë ato pa iu bërë modifikime të mëdha.

20.6 Tregues të situatave që në mënyrë të veçantë ose të kombinuara mundet gjithashtu të çojnë në klasifikimin e qirasë si një qira financiare janë:

- (a) nëse qiramarrësi mund të anullojë marrëveshjen e qirasë, humbjet e qiradhënësit lidhur me anulimin e marrëveshjes i ngarkohen qiramarrësit.
- (b) fitimet ose humbjet nga luhatjet në **vlerën e mbetur** të aktivit të dhënë me qira i ngarkohen qiramarrësit (për shembull në formën e një zbritje mbi qiranë që është e barabartë me pothuaj të gjithë të ardhurat nga shitja në fund të qirasë).
- (c) qiramarrësi ka mundësinë të vazhdojë marrëveshjen e qirasë për një periudhë të dytë me një pagesë qiraje që është realisht më e ulët se sa ajo e tregut.

20.7 Shembujt dhe treguesit në paragrafët 20.5 dhe 20.6 nuk janë gjithmonë përfundimtarë. Nëse është e qartë edhe nga karakteristika të tjera që qiraja nuk transferon në mënyrë të konsiderueshme të gjitha rreziqet dhe përfitimet e rastësishme të pronësisë, qiraja klasifikohet si qira e zakonshme. Për shembull, ky mund të jetë rasti nëse pronësia mbi aktivet i transferohet qiramarrësit në fund të qirasë për një pagesë të ndryshueshme të barabartë me vlerën e drejtë të aktivit, ose nëse ka qira eventuale, si rezultat i së cilës qiramarrësi nuk merr përsipër kryesisht të gjitha rreziqet dhe përfitimet e rastësishme të pronësisë.

20.8 Klasifikimi i qirasë bëhet që në fillimin e marrëveshjes së qirasë dhe nuk ndryshohet gjatë afatit të qirasë vetëm nëse qiramarrësi dhe qiradhënësi bien dakord për të ndryshuar kushtet e qirasë (përveç kur bëhet thjesht rinovimi i qirasë), rast në të cilin do të bëhej rivlerësimi i klasifikimit të qirasë.

Pasqyrat financiare të qiramarrësit—qiratë financiare

Njohja fillestare

20.9 Në fillim të afatit të qirasë, një qiramarrës do të njohë të drejtat e tij të përdorimit dhe detyrimet sipas kontratave të qirasë financiare si aktive dhe pasive në pasqyrën e pozicionit financiar me vlera të barabarta me vlerën e drejtë të aktivit të dhënë me qira ose, nëse janë më të ulëta, do të njihen me vlerën aktuale të pagesave minimale të qirasë, të përcaktuara në fillim të qirasë. Çdo kosto fillestare e drejtpërdrejtë e qiramarrësit (kostot rritëse që lidhen drejtpërdrejt me negocimin dhe marrëveshjen e qirasë) i shtohen shumës së njohur si një aktiv.

- 20.10 Vlera aktuale e pagesave minimale të qirasë duhet të llogaritet duke përdorur **normën e interesit të nënkuptuar në qira**. Nëse kjo nuk mund të përcaktohet, atëherë do të përdoret **norma rritëse e huamarrjes e qiramarrësit**.

Matja e mëpasshme

- 20.11 Një qiramarrës do të përpjesëtojë pagesat minimale të qirasë midis shpenzimeve financiare dhe pakësimit të detyrimit të papaguar duke përdorur **metodën e interesit efektiv** (shih paragrafët 11.15-11.20). Qiramarrësi do të shpërndajë shpenzimet financiare të çdo periudhe gjatë afatit të qirasë në mënyrë që të merret një normë interesi konstante dhe periodike mbi tepricën e mbetur të detyrimit. Një qiramarrës duhet t'i ngarkojë qiratë eventuale si shpenzime në periudhat në të cilat ata janë shkaktuar.
- 20.12 Një qiramarrës do të amortizojë një aktiv të dhënë me qira në kuadrin e një qiraje financiare në përputhje me seksionin përkatës të këtij SNRF-je sipas llojit të tij, për shembull seksioni 17 *Toka, ndërtesa, makineri dhe pajisje*, seksioni 18, ose seksioni 19 *Kombinimet e biznesit dhe emri i mirë*. Nëse nuk ka siguri të arsyeshme që qiramarrësi do ta fitojë pronësinë në fund të afatit të qirasë, atëherë aktivi do të amortizohet plotësisht gjatë afatit më të shkurtër të atij me qira dhe jetës së tij të dobishme. Gjithashtu, një qiramarrës do të vlerësojë në çdo **datë të raportimit** nëse një aktiv i dhënë sipas një kontratë qiraje financiare është i zhvlerësuar (shih seksionin 27 *Zhvlerësimi i aktiveve*).

Dhënia e informacioneve shpjeguese

- 20.13 Një qiramarrës do të japë informacionet shpjeguese në vijim për qiratë financiare:
- (a) për çdo **klasë të aktivit, vlerën kontabël neto** në fund të **periudhës raportuese**.
 - (b) totalin e pagesave minimale të ardhshme të qirasë në fund të periudhës raportuese, për secilën nga periudhat e mëposhtme:
 - (i) jo me vone se një vit;
 - (ii) me vonë se një vit dhe jo më vonë se pesë vjet; dhe
 - (iii) me vone se pesë vjet.
 - (c) një përshkrim të përgjithshëm të marrëveshjeve të rëndësishme të qirasë të qiramarrësit, duke përfshirë, për shembull, informacionin në lidhje me qiratë eventuale, rinovimin ose opsionin e blerjes si dhe klauzolat përkatëse, nënqiratë, dhe kufizimet e vendosura nga marrëveshjet e qirasë.
- 20.14 Përveç kësaj, kërkesat për dhënie të informacioneve shpjeguese për aktivet në përputhje me seksionet 17, 18, 27 dhe 34 zbatohen nga qiramarrësi për aktivet e marra me qira financiare.

Pasqyrat financiare—qiratë e zakonshme

Njohja dhe matja

- 20.15 Një qiramarrës do të njohë pagesat e qirasë sipas kontratave të qirasë së zakonshme (me përjashtim të shpenzimeve për shërbime sic janë sigurimi dhe mirëmbajtja) si një shpenzim në bazë lineare përveç rastit kur
- (a) një tjetër bazë sistematike është përfaqësuese e modelit kohor të përfitimit të përdoruesit, edhe në qoftë se pagesat nuk janë bërë mbi këtë bazë, ose

- (b) pagesat e bëra qiradhënësit janë të strukturuar të rriten në përputhje me inflacionin e përgjithshëm të pritshëm (bazuar në treguesit ose statistikën e publikuar), për të kompensuar rritjet e pritshme të kostos inflacioniste për qiradhënësin. Nëse pagesat e bëra qiradhënësit ndryshojnë për shkak të faktorëve të tjerë dhe jo për shkak të inflacionit të përgjithshëm, atëherë kushti (b) nuk plotësohet.

Shembull për zbatimin e paragrafit 20.15(b):

X operon në një juridiksion në të cilin në bazë të parashikimit të përgjithshëm të bërë nga bankat lokale pritet që niveli i çmimeve, i publikuar nga qeveria, të rritet me një mesatare prej 10 për qind në vit gjatë pesë viteve të ardhshme. X merr me qira disa hapësira zyrash nga Y për pesë vjet sipas një qiraje të zakonshme. Pagesat e qirasë janë të strukturuar për të pasqyruar inflacionin vjetor të përgjithshëm që pritet të jetë 10 për qind përgjatë një afati pesë-vjeçar të qirasë si më poshtë

Viti 1	NJ.M.100,000
Viti 2	NJ.M.110,000
Viti 3	NJ.M.121,000
Viti 4	NJ.M.133,000
Viti 5	NJ.M.146,000

X njihet një shpenzim vjetor të qirasë të barabartë me shumën që i detyrohet qiradhënësit, siç është paraqitur më lart. Në qoftë se shkallëzimi i pagesave nuk është i strukturuar në mënyrë të qartë për të kompensuar qiradhënësin për rritjet e pritshme të kostos së inflacionit, bazuar në indekset ose statistikën e publikuar, atëherë X njihet shpenzime vjetore qiraje mbi një bazë lineare: NJ.M.122, 000 çdo vit (totali i shumave për t'u paguar sipas kontratës së qirasë të pjesëtuar me pesë vjet).

Dhënia e informacioneve shpjeguese

20.16 Një qiramarrës do të japë informacionet shpjeguese në vijim për qiratë e zakonshme:

- (a) totalin e pagesave minimale të ardhshme të qirasë sipas kontratës së qirasë së zakonshme të paanullueshme, për secilën nga periudhat e mëposhtme:
 - (i) jo me vone se një vit;
 - (ii) me vone se një vit dhe jo me vone se pesë vjet; dhe
 - (iii) me vone se pesë vjet.
- (b) pagesat e qirasë të njohura si shpenzim
- (c) një përshkrim të përgjithshëm të marrëveshjeve të rëndësishme të qirasë të bëra nga qiramarrësi, duke përfshirë, për shembull, informacionin në lidhje me qiratë eventuale, rinovimin ose opsionin e blerjes si dhe klauzolat përkatëse, nënqiratë, dhe kufizimet e vendosura nga marrëveshjet e qirasë.

Pasqyrat financiare të qiradhënësit: qiraja financiare

Njohja fillestare dhe matja

20.17 Një qiradhënës do të njohë aktivet e mbajtura sipas një kontrate qiraje financiare në pasqyrën e pozicionit financiar dhe do t'i paraqesë ato si një llogari e arkëtueshme me

një shumë të barabartë me **investimin neto në qira**. Investimi neto në qira është investimi bruto i qiradhënësit në qira skontuar me normën e interesit të nënkuptuar në qira. **Investimi bruto në qira** nga qiradhënësi është totali i:

- (a) pagesave minimale të qirasë të arkëtueshme nga qiradhënësi sipas një kontratë qiraje financiare, dhe
- (b) çdo vlerë e pagarantuar e mbetur që konstatohet nga qiradhënësi.

20.18 Për qiratë financiare e tjera, përveç atyre ku përfshihen qiradhënësit prodhues apo tregtarë, kostot fillestare të drejtpërdrejta (kostot që janë rritëse dhe që lidhen drejtpërdrejt me negocimin dhe nënshkrimin e një qiraje) përfshihen në matjen fillestare të qirasë financiare të arkëtueshme dhe zvogëlojnë sasinë e të ardhurave të njohura gjatë afatit të qirasë.

Matja e mëpasshme

20.19 Njohja e të ardhurave financiare do të bazohet në një model që pasqyron një përqindje periodike konstante të kthimit mbi investimin neto për qiradhënësin në qiranë financiare. Pagesat e qirasë që lidhen me periudhën, duke përfshirë kostot për shërbime, bëhen kundrejt investimit bruto në qira për të ulur si principalin, ashtu dhe të ardhurat financiare të pafituara. Në qoftë se ka një tregues që vlera e mbetur e parashikuar e pagarantuar e përdorur në llogaritjen e investimeve bruto të qiradhënësit në qira ka ndryshuar në mënyrë të konsiderueshme, shpërndarja e të ardhurave përgjatë afatit të qirasë rishikohet, dhe çdo ulje në lidhje me shumën e përlogaritura njihet menjëherë në fitim ose humbje.

Qiradhënësit prodhues ose tregtarë

20.20 Prodhuesit apo tregtarët shpesh ofrojnë për konsumatorët zgjedhjen ose të blerjes ose të marrjes me qira të një aktivi. Një qira financiare e një aktivi nga një prodhues apo tregtar qiradhënësi shkakton dy lloje të ardhurash:

- (a) fitim ose humbje ekuivalente me fitimin ose humbjen që rezulton nga shitja e drejtpërdrejtë e aktiveve të dhëna me qira, me çmime të shitjes normale, duke pasqyruar edhe ndonjë zbritje tregtare të bërë për shitje në vëllim të madh, dhe
- (b) të ardhura financiare përgjatë afatit të qirasë.

20.21 Të ardhurat e shitjes të njohura në fillimin e afatit të qirasë nga një prodhues apo tregtari qiradhënësi është vlera e drejtë e aktivitetit ose, nëse është më e ulët, vlera aktuale e pagesave minimale të qirasë të konstatuara nga qiramarrësi, llogaritur me normën e interesit të tregut. Kostoja e shitjes e njohur në fillimin e afatit të qirasë është kostoja, ose vlera kontabël neto kur është e ndryshme, e aktivitetit të dhënë me qira pakësuar me vlerën aktuale të vlerës së mbetur të pagarantuar. Diferenca midis të ardhurave të shitjes dhe kostos së shitjes është fitimi nga shitja, i cili njihet në përputhje me politikën e njesisë ekonomike për shitjet e drejtpërdrejta.

20.22 Nëse janë kuotuar artificialisht norma interesi të ulëta, fitimi nga shitja duhet të kufizohet deri në atë masë sikur të ishin zbatuar norma interesi të tregut. Kostot e kryera nga prodhuesi ose tregtari qiradhënësi në lidhje me negocimin dhe nënshkrimin e një qiraje do të njihen si një shpenzim kur njihet fitimi nga shitja.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

20.23 Një qiradhënës për qiratë financiare do të japë informacionet shpjeguese në vijim:

- (a) një rakordim midis investimit bruto në qira në fund të periudhës raportuese, dhe vlerës aktuale të pagesave minimale të qirasë të arkëtueshme në fund të periudhës raportuese. Përveç kësaj, një qiradhënës do të japë informacion shpjegues për investimin bruto në qira dhe vlerën aktuale të pagesave minimale të qirasë së arkëtueshme në fund të periudhës raportuese, për secilën nga periudhat e mëposhtme:
 - (i) jo me vone se një vit;
 - (ii) me vonë se një vit dhe jo më vonë se pesë vjet; dhe
 - (iii) me vone se pesë vjet.
- (b) të ardhurat financiare të pafituara.
- (c) vlerat e mbetura të pagaruara të përlllogaritura në dobi të qiradhënësit.
- (d) zbritjet e akumuluar për pagesat minimale të qirasë së arkëtueshme, të konsideruara të pambledhshme.
- (e) qiratë eventuale që janë njohur si të ardhura gjatë periudhës.
- (f) një përshkrim të përgjithshëm të marrëveshjeve të rëndësishme të qirasë, duke përfshirë, për shembull, informacionin në lidhje me qiratë eventuale, rinovimin ose opsionin e blerjes dhe klauzolat përkatëse, nënqiratë, dhe kufizimet e vendosura nga marrëveshjet e qirasë.

Pasqyrat financiare të qiradhënësit: qiraja e zakonshme**Njohja dhe matja**

- 20.24 Një qiradhënës duhet t'i paraqesë aktivet që janë subjekt i qirasë së zakonshme në pasqyrën e tij të pozicionit financiar në përputhje me natyrën e aktivit.
- 20.25 Një qiradhënës do të njohë të ardhurat nga qiratë e zakonshme (me përjashtim të shumave për shërbime të tilla si sigurimi dhe mirëmbajtja) në fitim ose humbje në bazë të shpërndarjes lineare përgjatë afatit të qirasë, përveç rasteve kur :
- (a) një tjetër bazë sistematike është përfaqësuese e modelit kohor të përfitimeve nga aktivi i dhënë me qira, edhe nëse kryerja e pagesave nuk bëhet mbi këtë bazë, ose
 - (b) pagesat që i bëhen qiradhënësi janë të strukturuar të rriten në përputhje me rritjen e inflacionit të përgjithshëm të pritshëm (bazuar në indekset ose statistikat e publikuara), për t'i kompensuar qiradhënësit rritjet e pritshme të kostos inflacioniste. Nëse pagesat që i bëhen qiradhënësit ndryshojnë sipas faktorëve të tjerë dhe jo sipas inflacionit, atëherë kushti (b) nuk plotësohet.
- 20.26 Një qiradhënës do të njohë si një shpenzim kostot, duke përfshirë amortizimin, të kryera për të fituar të ardhura nga qiraja. Politika e amortizimit për aktivet e amortizueshme të dhëna me qira do të jetë në përputhje me politikën e zakonshme që ndjek qiradhënësi për amortizimin e aktiveve të ngjashme.
- 20.27 Një qiradhënës do t'i shtojë vlerës kontabël të aktivit të dhënë me qira ndonjë kosto fillestare të drejtpërdrejtë të kryer gjatë negociimit dhe nënshkrimit të një qiraje të zakonshme dhe do t'i njohë kostot e tilla si një shpenzim përgjatë afatit të qirasë mbi

të njëjtat baza sikurse dhe të ardhurat nga qiraja.

- 20.28 Për të përcaktuar nëse një aktiv i dhënë me qira është i zhvlerësuar, një qiradhënës do të zbatojë seksionin 27.
- 20.29 Një prodhues apo tregtar qiradhënës nuk njeh ndonjë fitim shitjeje si pasojë e lidhjes së një kontrate qiraje të zakonshme sepse ajo nuk është ekuivalente me një shitje.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

- 20.30 Një qiradhënës do të japë informacionet shpjeguese në vijim për qiratë e zakonshme:
- (a) totalin e pagesave minimale të ardhshme të qirasë sipas kontratës së qirasë së zakonshme të paanullueshme, për secilën nga periudhat e mëposhtme:
 - (i) jo me vone se një vit;
 - (ii) me vonë se një vit dhe jo më vonë se pesë vjet; dhe
 - (iii) me vone se pesë vjet.
 - (b) totalin e qirave eventuale të njohura si fitim.
 - (c) një përshkrim të përgjithshëm të marrëveshjeve të rëndësishme të qirasë të bëra nga qiradhënësi, duke përfshirë, për shembull, informacionin në lidhje me qiratë eventuale, rinovimin ose opsionin e blerjes si dhe klauzolat përkatëse, dhe kufizimet e vendosura nga marrëveshjet e qirasë.
- 20.31 Përveç kësaj, kërkesat për dhënie të informacioneve shpjeguese për aktivet në përputhje me seksionet 17, 18, 27 dhe 34 zbatohen nga qiradhënësi për aktivet e dhëna me qira të zakonshme.

Transaksionet e shitjes dhe të rimarrjes me qira

- 20.32 Një transaksion i shitjes dhe i rimarrjes me qira nënkupton shitjen e një aktivi dhe rimarrjen me qira të të njëjtit aktiv. Pagesa e qirasë dhe çmimi i shitjes zakonisht janë të ndërruar, sepse ata janë pjesë e një pakete negociimi. Trajtimi kontabël i transaksionit të shitjes dhe i rimarrjes me qira varet nga lloji i qirasë.

Transaksioni i shitjes dhe i marrjes me qira si rrjedhojë e një qiraje financiare

- 20.33 Në qoftë se një transaksion shitjeje dhe marrjeje me qira është rrjedhojë e një kontrate qiraje financiare, shitës-qiramarrësi nuk do të njohë menjëherë, si të ardhura, çdo tejkalim të të ardhurave nga shitja mbi vlerën kontabel. Në vend të kësaj, shitës-qiramarrësi do të shtyjë njohjen e tejkalimeve të tilla dhe do t'i amortizojë përgjatë afatit të qirasë.

Transaksioni i shitjes dhe i marrjes me qira si rrjedhojë e një qiraje të zakonshme

- 20.34 Në qoftë se një transaksion shitjeje dhe i marrjes me qira është rrjedhojë e një qiraje të zakonshme, dhe është e qartë se transaksioni bëhet mbi bazën e vlerës së drejtë, shitës-qiramarrësi do të njohë çdo fitim ose humbje menjëherë. Nëse çmimi i shitjes është nën vlerën e drejtë, shitës-qiramarrësi do të njohë çdo fitim ose humbje menjëherë me përjashtim të rastit kur humbja kompensohet nga pagesat e qirasë së ardhshme me çmime më të ulëta se ato të tregut. Në këtë rast, shitës-qiramarrësi do të shtyjë njohjen e kësaj humbjeje dhe do ta amortizojë atë në përpjesëtim me pagesat e qirasë gjatë periudhës për të cilën aktivi pritët që të përdoret. Nëse çmimi i shitjes është mbi vlerën e drejtë, shitës-qiramarrësi do të shtyjë njohjen e tejkalimit mbi vlerën e drejtë dhe do

ta amortizojë atë gjatë periudhës për të cilën aktivi pritët që të përdoret.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

- 20.35 Kërkesat për dhënie të informacioneve shpjeguese për transaksionet e shitjes dhe të marrjes me qira zbatohen në mënyrë të njwjtë nga qiramarrësi dhe qiradhënësi. Përshkrimi i kërkuar për marrëveshjet e rëndësishme të qirasë përfshin përshkrimin e klauzolave të veçanta ose të pazakonta të marrëveshjes ose kushtet e transaksioneve të shitjes dhe të marrjes me qira.

Seksioni 21

Provizionet dhe eventualitetet

Objekti i këtij seksioni

- 21.1 Ky seksion zbatohet për të gjitha **provizionet** (p.sh. pasivet që kanë kohën e shlyerjes dhe shumën të pasigurta), **aktivet eventuale** dhe **pasivet eventuale** përveç atyre që mbulohen nga seksionet e tjera të këtij SNRF-je. Këto përfshijnë provizionet në lidhje me:
- (a) qiratë (Seksioni 20 *Qiratë*). Megjithatë, ky seksion merret me qiratë e zakonshme që janë kontrata me kushte rënduese.
 - (b) kontratat e ndërtimit (Seksioni 23 *Të ardhurat*).
 - (c) detyrimet për përfitimet e punonjësve (Seksioni 28 *Përfitimet e punonjësve*).
 - (d) tatimi mbi të ardhurat (Seksioni 29 *Tatimi mbi të ardhurat*).
- 21.2 Kërkesat e këtij seksioni nuk zbatohen për kontratat përmbarese nëse ato janë **kontrata me kushte rënduese**. Kontratat përmbarese janë kontrata sipas të cilave asnjë nga palët nuk ka zbatuar detyrimet e saj ose të dyja palët kanë zbatuar pjesërisht detyrimet e tyre në një masë të barabartë.
- 21.3 Fjala “provizion” është përdorur ndonjëherë në kontekstin e zërave të tillë si amortizim, zhvlerësim i aktiveve, dhe llogari të arkëtueshme të pambledhshme. Këto kanë të bëjnë me rregullimet e **vlerave kontabël** të aktiveve, dhe jo me njohjen e detyrimeve, prandaj nuk janë të mbuluara nga ky seksion.

Njohja fillestare

- 21.4 Një njësi ekonomike duhet të njohë një provizion vetëm kur:
- (a) njësia ekonomike ka një detyrim në **datën e raportimit** si rezultat i një ngjarje të kaluar;
 - (b) është e **mundshme** (d.m.th. ka më shumë gjasa se jo) që njësisë ekonomike t'i kërkohej të transferojë përfitimet ekonomike për të bërë shlyerjen; dhe
 - (c) shuma e detyrimit mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme.
- 21.5 Njësia ekonomike do ta njohë provizionin si një pasiv në pasqyrën e pozicionit financiar dhe shumën e tij si një shpenzim, përveç rastit kur një seksion tjetër i këtij SNRF-je kërkon që kostoja të njihet si pjesë e kostos së një aktivi të tillë si inventar ose tokë, ndërtesa, makineri dhe pajisje.
- 21.6 Kushti i dhënë në paragrafin 21.4 (a) (detyrim në datën e raportimit si rezultat i një ngjarje të kaluar) do të thotë se njësia ekonomike nuk ka alternativë tjetër realiste veçse shlyerjen e detyrimit. Kjo mund të ndodhë kur njësia ka një detyrim ligjor që mund të zbatohet me ligj ose kur njësia ekonomike ka një **detyrim konstruktiv**, sepse ngjarja e fundit (që mund të jetë një veprim i njësisë ekonomike) ka krijuar pritshmëri të vlefshme në palët e tjera që njësia ekonomike do ta shlyejë detyrimin. Detyrimet që rrjedhin nga veprimet e ardhshme të njësisë ekonomike (p.sh. zhvillimi i ardhshëm i biznesit të saj) nuk përmbushin kushtet në paragrafin 21.4 (a), pa marrë parasysh se sa mundësi ka që ato të ndodhin edhe nëse janë kontraktuale. Për ta ilustruar, për shkak të presioneve tregtare apo të kërkesave ligjore, një njësi ekonomike mund të synojë

ose të ketë nevojë për të bërë shpenzime që të veprojnë në një mënyrë të veçantë në të ardhmen (për shembull, duke vendosur filtra duhani në një lloj të veçantë fabrike). Meqë njësia ekonomike mund të shmangë në të ardhmen shpenzimet që janë pasojë e veprimeve të saj të ardhshme, për shembull, duke ndryshuar metodën e saj të shfrytëzimit apo të shitjes së fabrikës, ajo nuk ka asnjë detyrim aktual për këto shpenzime të ardhshme dhe nuk njihet asnjë provizion.

Matja fillestare

21.7 Një njësi ekonomike duhet të matë një provizion me vlerësimin më të mirë të shumën së nevojshme për të shlyer detyrimin në datën e raportimit. Vlerësimi më i mirë është shuma që një njësi ekonomike do të paguajë në mënyrë të arsyeshme për të shlyer detyrimin në fund të periudhës raportuese, ose për ta transferuar atë tek një palë e tretë në atë kohë.

- (a) Kur provizioni përfshin një popullatë të madhe zërash, vlerësimi i shumës pasqyron peshën e të gjitha rezultateve të mundshme me probabilitetet e tyre. Pra, provizioni do të jetë i ndryshëm në varësi të faktit nëse probabiliteti i një humbje të një shume të caktuar është, për shembull, 60 për qind ose 90 për qind. Kur ka një varg të vazhdueshëm të rezultateve të mundshme, dhe çdo pikë në këtë varg është po aq e mundshme si çdo tjetër, atëherë përdoret mesi i vargut.
- (b) Kur krijohet një provizion nga një detyrim i vetëm, rezultati më i mundshëm individual mund të jetë vlerësimi më i mirë i shumës së nevojshme për të shlyer detyrimin. Megjithatë, edhe në një rast të tillë, njësia ekonomike merr parasysh edhe rezultate të tjera të mundshme. Kur rezultatet e tjera të mundshme janë ose më së shumti të lartë ose më së shumti më të ulëta se sa rezultati më i mundshëm, vlerësimi më i mirë do të jetë një shumë më e lartë apo më e ulët.

Kur efekti i vlerës në kohë të parasë është **material**, shuma e një provizioni do të jetë **vlera aktuale** e shumës që pritet të jetë e nevojshme për të shlyer detyrimin. Norma e skontimit (ose normat) do të jetë një normë para tatimore (ose normat) që pasqyron (pasqyrojnë) vlerësimet aktuale të tregut të vlerës në kohë të parasë. Rreziqet specifike të detyrimit duhet të pasqyrohen ose në normën e skontimit ose në vlerësimin e shumave të nevojshme për të shlyer detyrimin, por jo në të dyja.

21.8 Një njësi ekonomike duhet të përjashtojë nga matja e një provizioni fitimet nga nxjerrja e pritshme jashtë përdorimit e aktiveve.

21.9 Kur disa ose të gjithë shumat e nevojshme për të shlyer një provizion mund të rimbursohen nga një palë tjetër (p.sh. përmes një pretendim sigurimi), njësia do ta njohë rimbursimin si një aktiv të veçantë vetëm kur është praktikisht e sigurt se ajo do ta marrë rimbursimin me shlyerjen e detyrimit. Shuma e njohur për rimbursimin nuk duhet të kalojë shumën e provizionit. Rimbursimi i arkëtueshëm do të paraqitet në pasqyrën e pozicionit financiar si një aktiv dhe nuk do të kompensohet kundrejt provizionit. Në pasqyrën e të ardhurave të përgjithshme, njësia ekonomike mund të kompensojë çdo rimbursim nga një palë tjetër kundrejt shpenzimeve në lidhje me provizionin.

Matja e mëpasshme

- 21.10 Një njësi ekonomiket duhet të ngarkojë kundrejt një provizioni vetëm ato shpenzime për të cilat provizioni është njohur fillimisht.
- 21.11 Një njësi ekonomike do t'i rishikojë provizionet në çdo datë të raportimit dhe do t'i rregullojë ato për të pasqyruar vlerësimin më të mirë aktual të shumës që do të kërkohej për të shlyer detyrimin në atë datë të raportimit. Çdo rregullim i shumave të njohura më parë do të njihet në fitim ose humbje me përjashtim kur provizioni është njohur fillimisht si pjesë e kostos së një aktivi (shih paragrafin 21.5). Kur një provizion matet me vlerën aktuale të shumës që pritet të jetë e nevojshme për të shlyer detyrimin, zbritja do të njihet si një kosto financiare në fitim ose humbje në periudhën kur shkaktohet.

Detyrimet eventuale

- 21.12 Një **detyrim eventual** është ose një detyrim i mundshëm, por i pasigurtë ose një detyrim aktual që nuk njihet, sepse ai nuk arrin të plotësojë një ose të dyja kushtet (b) dhe (c) në paragrafin 21.4. Një njësi ekonomike nuk do të njohë një detyrim eventual si një detyrim, përveç provizioneve për detyrimet eventuale të një njësie të blerë në një kombinim biznesi (shih paragrafet 19.20 dhe 19.21). Nga paragrafi 21.15 kërkohej të jepet informacion shpjegues për një detyrim eventual përveç rastit kur mundësia e një daljeje të burimeve është e largët. Kur një njësi ekonomike është bashkërisht dhe individualisht përgjegjëse për një detyrim, një pjesë e detyrimit që pritet të plotësohet nga palët e tjera trajtohet si një detyrim eventual.

Aktivët eventuale

- 21.13 Një njësi ekonomike nuk do të njohë një **aktiv eventual** si një aktiv. Nga paragrafi 21.16 kërkohej të jepet informacion shpjegues për një aktiv eventual, kur është e mundshme një hyrje e përfitimeve ekonomike. Megjithatë, kur fluksi hyrës i përfitimeve të ardhshme ekonomike të njësisë është pothuajse i sigurtë, atëherë aktivi i lidhur nuk është një aktiv eventual dhe është e mundur njohja e tij.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

Dhënia e informacionit shpjegues në lidhje me provizionet

- 21.14 Për çdo klasë të provizioneve, një njësi ekonomike do të japë të gjitha informacionet shpjeguese të mëposhtme:
- (a) një rakordim që tregon
 - (i) vlerën kontabël neto në fillim dhe në fund të periudhës;
 - (ii) shtesat e bëra gjatë periudhës, duke përfshirë rregullimet që rezultojnë nga ndryshimet në matjen e shumës së skontuar;
 - (iii) shumat e ngarkuara kundrejt provizionit gjatë periudhës.
 - (iv) shumat e papërdorura të anuluar gjatë periudhës.
 - (b) një përshkrim të shkurtër të natyrës së detyrimit, shumës së pritur, dhe afatit kohor të çdo pagesë që bëhet.
 - (c) një tregues të pasigurive rreth shumës apo kohës së këtyre daljeve.

- (d) shumën e çdo rimbursimi të pritshëm, duke deklaruar shumën e çfarëdo aktivi që ka qenë njohur për këtë rimbursim të pritshëm.

Informacioni krahasues për periudhat e mëparshme nuk kërkohet.

Dhënia e informacionit shpjegues në lidhje me detyrimet eventuale

21.15 Përveç rastit kur mundësia e ndonjë daljeje burimesh për shlyerje është e largët, një njësi ekonomike do të japë informacion shpjegues, për çdo klasë të detyrimit eventual në datën e raportimit, një përshkrim të shkurtër të natyrës së këtij detyrimi, dhe, kur është praktikisht e mundshme:

- (a) një vlerësim të efektit të saj financiar, e matur në përputhje me paragrafët 21.7-21.11
- (b) një tregues të pasigurive që lidhen me shumën apo kohën e ndonjë dalje; dhe
- (c) mundësinë e ndonjë rimbursimi.

Nëse është **praktikisht e pamundur** për të dhënë një ose më shumë prej këtyre informacioneve shpjeguese, ky fakt duhet të deklarohet.

Dhënia e informacionit shpjegues në lidhje me aktivet eventuale

21.16 Nëse është e mundshme (ka më shumë të ngjarë se jo) një hyrje e përfitimeve ekonomike, por jo krejt e sigurtë, një njësi ekonomike do të japë një përshkrim të natyrës së aktiveve eventuale në fund të **periudhës raportuese**, dhe, kur praktikisht është e mundur pa kosto dhe përpjekje të panevojshme, një vlerësim të efektit financiar të tyre, i matur duke përdorur parimet e përcaktuara në paragrafët 21.7-21.11. Nëse është praktikisht e pamundur për të dhënë këtë informacion shpjegues, ky fakt do të deklarohet.

Dhënia e informacioneve shpjeguese të dëmshme

21.17 Në raste shumë të rralla, nga dhënia e disa ose të gjitha informacioneve shpjeguese që kërkohen nga paragrafët 21.14-21.16 mund të pritët të paragjykohet seriozisht pozicioni i njësisë ekonomike në një mosmarrëveshje me palët e tjera përsa i përket provizionit, detyrimit eventual ose aktivitet eventual. Në raste të tilla, një njësi ekonomike nuk duhet të japë informacionin shpjegues, por duhet të shpjegojë natyrën e përgjithshme të mosmarrëveshjes, së bashku me faktin dhe arsyen pse, nuk është dhënë informacion shpjegues.

Seksioni 22

Detyrimet dhe kapitali neto

Objekti i këtij seksioni

- 22.1 Ky seksion përcakton parimet për klasifikimin e instrumenteve financiare si detyrime apo kapital neto dhe trajton kontabilitetin për instrumentet e kapitalit neto të emetuara për individët apo palët e tjera që veprojnë në cilësinë e tyre si investitorë në instrumente **kapitali** neto (dmth. në cilësinë e tyre si **pronarë**). Seksioni 26 *Pagesa e bazuar në aksione* trajton kontabilitetin për një transaksion në të cilën njësi ekonomike merr mallra apo shërbime (duke përfshirë shërbimet e punonjësve), si shpërblim për instrumentet e kapitalit neto të saj (duke përfshirë aksionet ose opsionet në aksione) nga punonjësit dhe shitësit e tjerë që veprojnë në cilësinë e tyre si shitës të mallrave dhe shërbimeve.
- 22.2 Ky seksion do të zbatohet kur klasifikohen të gjitha llojeve të instrumenteve financiare, përveç:
- (a) atyre interesave në filiale, pjesëmarrje dhe sipërmarrje të përbashkët që trajtohen në përputhje me seksionin 9 *Pasqyrat financiare të konsoliduara dhe individuale*, seksioni 14 *Investimet në pjesëmarrje* apo seksioni 15 *Interesat në sipërmarrjet e përbashkëta*.
 - (b) të drejtave të punëdhënësve dhe detyrimet sipas skemave të përfitimit nga punonjësit, për të cilat zbatohet seksioni 28 *Përfitimet e punonjësve*.
 - (c) kontratave për shumën eventuale në një kombinim biznesi (shih seksionin 19 *Kombinimet e biznesit dhe emri i mirë*). Ky përjashtim vlen vetëm për blerësin.
 - (d) instrumentet financiare, kontratat dhe detyrimet në transaksionet e pagesave të bazuara në aksione për të cilat zbatohet seksioni 26, me përjashtim të faktit që paragrafët 22.3-22.6 do të zbatohen për aksionet e thesarit të blera, të shitura, të emetuara ose të anuluar në lidhje me skemat e opsionit në aksione nga punonjësit, skemat e blerjes së aksioneve nga punonjësit, dhe të gjitha marrëveshjet e tjera për pagesa të bazuara në aksione.

Klasifikimi i një instrumenti si detyrim apo kapital neto

- 22.3 Kapitali neto është interesi i mbetur në aktivet e një njësie ekonomike pas zbritjes të të gjitha detyrimeve të saj. Një detyrim është një detyrim aktual i njësisë ekonomike që lind nga ngjarjet e shkuara, nga shlyerja e të cilit pritët të ketë një fluks dalës nga njësi ekonomike e burimeve që përfaqësojnë përfitime ekonomike. Kapitali neto përfshin investimet nga **pronarët** e njësisë ekonomike, plus shtesat për këto investime të fituara nëpërmjet veprimtarive fitimprurëse dhe të mbajtura për përdorim në veprimtaritë e njësisë, minus pakësimet e investimeve të pronarëve si rezultat i veprimtarive jofitimprurëse dhe shpërndarjet tek pronarët.
- 22.4 Disa instrumente financiare që e plotësojnë përkufizimin e një **pasivi** klasifikohen si kapital neto, sepse ato paraqesin interesin e mbetur në aktivet neto të njësisë:

- (a) Një instrument i kthimit të aksionit është një instrument financiar që i jep të drejtën mbajtësit ta shesë këtë instrument përsëri tek lëshuesi për mjete monetare ose ndonjë aktiv tjetër financiar, ose automatikisht është i riblerë nga lëshuesi me ndodhjen e një ngjarje të pasigurtë në të ardhmen ose me vdekjen ose daljen në pension të mbajtësit të instrumentit. Një instrument i kthimit të aksionit që ka të gjitha tiparet e mëposhtme klasifikohet si një instrument kapitali neto:
- (i) I jep të drejtën mbajtësit të një pjese proporcionale të aktiveve neto të njësisë ekonomike në rastin e likuidimit të saj. Aktivet neto të njësisë ekonomike janë ato aktive që mbeten pas zbritjes të të gjitha kërkesave të tjera mbi aktivet e saj.
 - (ii) Instrumenti është në klasën e instrumenteve që është e varur nga të gjitha klasat e tjera të instrumenteve.
 - (iii) Të gjitha instrumentet financiare në klasën e instrumenteve, që është e varur nga të gjitha klasat e tjera të instrumenteve, kanë karakteristika identike.
 - (iv) Pavarësisht nga detyrimi kontraktual për lëshuesin për të riblerë instrumentin për mjete monetare ose aktiv tjetër financiar, instrumenti nuk përfshin ndonjë detyrim kontraktual për t'i dhënë mjete monetare ose aktiv tjetër financiar një njësie ekonomike tjetër, ose për të shkëmbyer aktive ose detyrimet financiare me një njësi ekonomike tjetër në kushte që janë potencialisht të pafavorshme për njësinë, dhe kjo nuk është një kontratë që do të ose mund të shlyhet në instrumente kapitali neto të vetë njësisë.
 - (v) Totali i flukseve të pritshme të mjeteve monetare të lidhura me instrumentin përgjatë jetës së tij bazohen kryesisht në fitimin ose humbjen, ndryshimin në aktivet neto të njohura ose ndryshimin në vlerën e drejtë të aktiveve neto të njohura dhe të panjohura të njësisë ekonomike përgjatë jetës së instrumentit (me përjashtim të ndonjë efekti të instrumentit).
- (b) Instrumentet, ose përbërësit e instrumenteve, që janë dytësorë (të nënrenditur) në të gjitha klasat e tjera të instrumenteve, klasifikohen si kapital neto, nëse ata e vendosin njësinë ekonomike kundrejt një detyrimi për t'i kaluar një pale tjetër një pjesë proporcionale të aktiveve neto të saj vetëm në likuidim.

22.5 Në vijim jepen shembuj të instrumenteve që klasifikohen si pasive dhe jo si kapital neto:

- (a) Një instrument klasifikohet si një pasiv në qoftë se shpërndarja e aktiveve neto në likuidim përbën një shumë maksimale (një tavan). Për shembull, nëse në likuidim mbajtësit e instrumentit marrin një pjesë proporcionale të aktiveve neto, por kjo shumë është e kufizuar në një nivel tavan dhe aktivet neto të tepërta i shpërndahen një organizate bamirëse ose qeverisë, instrumenti nuk klasifikohet si kapital neto.

- (b) Një instrument i kthimit të aksionit klasifikohet si kapital neto, nëse, kur opsioni ushtrohet, mbajtësi merr një pjesë proporcionale të aktiveve neto të njësisë ekonomike, e matur në përputhje me këtë SNRF. Megjithatë, nëse mbajtësi ka të drejtë për një sasi të matur në ndonjë bazë tjetër (të tilla si standardet lokale të kontabilitetit), instrumenti klasifikohet si një pasiv.
 - (c) Një instrument klasifikohet si një pasiv, nëse njësia ekonomike detyrohet ta paguajë mbajtësin para likuidimit, si në rastin e një dividendi të detyrueshëm.
 - (d) Një instrument i kthimit të aksionit që është klasifikuar si kapital neto në pasqyrat financiare të një filiali klasifikohet si një pasiv në pasqyrat financiare të konsoliduara të **grupit**.
 - (e) Një aksion preferencial që siguron një riblerje të detyrueshme nga lëshuesi për një shumë të fiksuar ose të përcaktueshme në një datë të fiksuar ose të përcaktueshme në të ardhmen, ose i jep mbajtësit të drejtën të kërkojë nga lëshuesi që të riblejë instrumentin në ose pas një datë të caktuar për një shumë të fiksuar ose të përcaktueshme, është një pasiv financiar.
- 22.6 Aksionet e anëtarëve në njësitë ekonomike të kooperuara dhe instrumentet e ngjashëm janë kapitali neto nëse:
- (a) njësia ka një të drejtë të pakushtëzuar për të refuzuar riblerjen e aksioneve të anëtarëve, ose
 - (b) riblerja është e ndaluar në mënyrë të pakushtëzuar nga ligji vendor, rregullimi ose statuti i qeverisjes së njësisë ekonomike.

Emetimi fillestar i aksioneve ose instrumenteve të tjera të kapitalit

- 22.7 Një njësi ekonomike duhet të njohë emetimin e aksioneve apo të instrumenteve të tjera të kapitalit neto si kapital kur ajo i emeton këto instrumente dhe pala tjetër është e detyruar t'i japë asaj mjete monetare ose burime të tjera në këmbim të instrumenteve.
- (a) Në qoftë se instrumentet e kapitalit neto janë emetuar para se njësia ekonomike të marrë mjete monetare ose burime të tjera, ajo duhet të paraqesë shumën e arkëtueshme si një kompensim të kapitalit në pasqyrën e saj të pozicionit financiar, jo si një aktiv.
 - (b) Nëse njësia ekonomike merr mjete monetare ose burime të tjera para se instrumentet e kapitalit të emetohen, dhe njësisë ekonomike nuk mund t'i kërkojë të ripaguajë mjete monetare ose burime të tjera të marra, atëherë ajo do të njohë rritjen korresponduese në kapital në masën e shumës së marrë.
 - (c) Në masën që instrumentet e kapitalit neto janë të nënshkruara, por jo të emetuara, dhe njësia ekonomike nuk ka marrë ende mjete monetare ose burime të tjera, njësia ekonomike nuk do të njohë një rritje të kapitalit.
- 22.8 Një njësi ekonomike duhet të masë instrumentet e kapitalit neto me vlerën e drejtë të mjeteve monetare ose burimeve të tjera të marra ose të arkëtueshme, neto nga kostot e drejtpërdrejta të emetimit të instrumenteve të kapitalit. Në qoftë se pagesa është shtyrë dhe vlera në kohë e mjeteve monetare është materiale, matja fillestare do të jetë në bazë të **vlerës aktuale**.
- 22.9 Një njësi ekonomike duhet të trajtojë kostot e transaksionit në një transaksion kapitali si një zbritje nga kapitali, neto nga ndonjë përfitim tatimor lidhur me të ardhurat.

- 22.10 Mënyra e paraqitjes së rritjes në kapital që buron nga emetimi i aksioneve apo të instrumenteve të tjera kapitali në pasqyrën e pozicionit financiar përcaktohet nga ligjet në fuqi. Për shembull, vlera nominale (ose vlera nominale të tjera) e aksioneve dhe shuma e paguar më tepër se vlera nominale mund të paraqiten veças.

Shitja e opsioneve, të drejtave dhe garancive

- 22.11 Një njësi ekonomike duhet të zbatojë parimet në paragrafët 22.7-22.10 për kapitalin e emtuar anë të shitjes së opsioneve, të drejtave, garancive dhe instrumenteve të kapitalit të ngjashme.

Kapitalizimi apo emetimi i bonuseve në aksione dhe ndarja e aksioneve

- 22.12 Një kapitalizim apo emetim i bonuseve (nganjëherë referuar si një dividend në aksione) është emetimi i aksioneve të reja tek aksionerët në proporcion me aksionet kontrolluese ekzistuese të tyre. Për shembull, një njësi ekonomike mund t'u japë aksionerëve të saj një dividend ose aksion bonus për çdo pesë aksione të mbajtur. Një ndarje aksioni (nganjëherë referuar si një ndarje kapitali) është ndarja e aksioneve ekzistuese të njësisë në aksione të shumta. Për shembull, në një ndarje të aksioneve, çdo aksioner mund të marrë një aksion shtesë për çdo aksion të zotëruar. Në disa raste, aksionet e para të papaguara anulohen dhe zëvendësohen me aksionet e reja. Kapitalizimi, emetimi i bonuseve dhe ndarja e aksioneve nuk e ndryshojnë kapitalin total. Një njësi ekonomike duhet të riklasifikojë shumat brenda kapitalit siç kërkohet nga ligjet në fuqi.

Instrumentet e borxhit të konvertueshëm ose instrumentet financiare të ngjashme të përbërë

- 22.13 Në emetimin e instrumenteve të borxhit të konvertueshëm ose **instrumenteve financiare** të ngjashme të përbërë që përmbajnë si përbërësin e pasivit dhe të kapitalit, një njësi ekonomike do të shpërndajë të ardhurat ndërmjet përbërësit pasiv dhe përbërësit kapital. Për të bërë shpërndarjen, njësi ekonomike së pari do të përcaktojë vlerën e përbërësit pasiv si vlerën e drejtë të një pasivi të ngjashëm që nuk ka tiparin e konvertimit apo përbërësit kapital të ngjashëm të lidhur. Njësi ekonomike do të shpërndajë vlerën e mbetur si përbërës kapitali. Kostot e transaksionit do të shpërndahen në mes borxhit dhe përbërësit kapital në bazë të vlerave të drejta relative të tyre.
- 22.14 Njësi ekonomike nuk do ta rishikojë shpërndarjen në periudhë të mëvonshme.
- 22.15 Në periudhat pasi instrumentet financiare janë emtuar, njësi ekonomike do të njohë sistematikisht çdo diferencë midis përbërësit pasiv dhe shumës së principalit të pagueshëm në maturim si shpenzim interesi shtesë duke përdorur **metodën e interesit efektiv** (shih paragrafët 11.15-11.20). Shtojca në këtë seksion ilustron trajtimin kontabël të borxhit të konvertueshëm nga emetuesi.

Aksionet e thesarit

- 22.16 **Aksionet e thesarit** janë instrumente të kapitalit të një njësie ekonomike që janë emtuar dhe më pas riblihen nga njësi. Një njësi ekonomike duhet të zbresë nga kapitali neto vlerën e drejtë të shumës së dhënë për aksionet e thesarit. Njësi ekonomike nuk do të njohë një fitim ose humbje neto në fitim ose humbje nga blerja,

shitja, emetimi ose anulimi i aksioneve të thesarit.

Shpërndarjet për pronarët

- 22.17 Një njësi ekonomike duhet të zvogëlojë kapitalin neto për shumën e shpërndarjeve tek pronarët e saj (mbajtësit e instrumenteve kapitali neto të saj), neto nga çdo përfitim tatimi mbi të ardhurat përkatës. Paragrafi 29.26 jep udhëzime mbi trajtimin kontabël për tatimin e mbajtur mbi dividendët.
- 22.18 Ndonjëherë një njësi ekonomike i shpërndan aktivet, përveç mjeteve monetare, si dividendë për pronarët e saj. Kur një njësi ekonomike deklaron një shpërndarje të tillë dhe ka një detyrim për të shpërndarë aktive jomonetare tek pronarët e saj, ajo do të njohë një pasiv. Ajo do të matë pasivin me vlerën e drejtë të aktiveve që do të shpërndahen. Në fund të çdo **periudhe raportuese** dhe në datën e shlyerjes, njësia ekonomike do të rishikojë dhe rregullojë vlerën kontabël neto të dividendit të pagueshëm për të pasqyruar ndryshimet në vlerën e drejtë të aktiveve që do të shpërndahen, me ndonjë ndryshim të njohur në kapital, si rregullim në shumën e shpërndarjes.

Interesi jo-kontrollues dhe transaksionet në aksione të një filiali të konsoliduar

- 22.19 Në **pasqyrat financiare të konsoliduara**, një interes jo-kontrollues në aktivet neto të një filiali përfshihet në kapital. Një njësi ekonomike duhet të trajtojë ndryshimet në interesin kontrollues të shoqërisë mëmë në një filial, që nuk çojnë në një humbje të **kontrollit**, si transaksione me mbajtësit e kapitalit në cilësinë e tyre si mbajtës të kapitalit. Kështu, vlera kontabël neto e interesit jo-kontrollues do të rregullohet për të pasqyruar ndryshimin e interesit të shoqërisë mëmë në aktivet neto të filialit. Çdo diferencë midis shumës me të cilën interesi jo-kontrollues është rregulluar dhe vlerës së drejtë të shumës së paguar ose të marrë, në qoftë se ka, do të njihet drejtpërdrejt në kapital dhe ju caktohet mbajtësve të kapitalit të shoqërisë mëmë. Një njësi ekonomike nuk do të njohë fitim ose humbje neto për këto ndryshime. Gjithashtu, një njësi ekonomike nuk do të njohë ndonjë ndryshim në **shumat kontabël** neto të aktiveve (duke përfshirë emrin e mirë) ose pasiveve si rezultat i transaksioneve të tilla.

Seksioni 23***Të ardhurat*****Objekti i këtij seksioni**

- 23.1 Ky seksion do të zbatohet në kontabilitetin për **të ardhurat** që rrjedhin nga transaksionet dhe ngjarjet e mëposhtme:
- (a) shitja e mallrave (qoftë të prodhuara nga njësi ekonomike për qëllime të shitjes ose të blera për rishitje).
 - (b) kryerja e shërbimeve.
 - (c) kontratat e ndërtimit në të cilat njësi ekonomike është kontraktuesi.
 - (d) përdorimi nga të tretët i aktiveve të njësisë ekonomike që sjellin interes, të drejta përdorimi apo dividendët.
- 23.2 Të ardhurat ose **të ardhurat** e tjera që rrjedhin nga disa transaksione dhe ngjarje tw trajtuara në pjesët e tjera të këtij SNRF-je:
- (a) marrëveshjet e qirasë (shih seksionin 20 *Qiratë*).
 - (b) dividendët dhe të ardhurat e tjera që rrjedhin nga investimet që janë trajtuar duke përdorur metodën e kapitalit neto (shih seksioni 14 *Investimet në pjesëmarrje* dhe seksionin 15 *Investimet në sipërmarrje*).
 - (c) ndryshimet në **vlerën e drejtë të aktiveve financiare** dhe **detyrimeve financiare** ose në vlerën e shitjes së tyre (shih seksionin 11 *Instrumentet financiare bazë* dhe seksionin 12 *Instrumentet financiare të tjera*).
 - (d) ndryshimet në vlerën e drejtë të **aktiveve afatgjata materiale** për investim (shih seksionin 16 *Aktive afatgjata materiale për investim*).
 - (e) **njohja** fillestare dhe ndryshimet në vlerën e drejtë të **aktiveve biologjike** që lidhen me aktivitetin bujqësor (shih seksionin 34 *Veprimtari të specializuara*).
 - (f) njohja fillestare e **prodhimit bujqësor** (shih seksionin 34).

Matja e të ardhurave nga pagesat e shtyra

- 23.3 Një njësi ekonomike duhet të masë të ardhurat me vlerën e drejtë të arkëtuar ose të arkëtueshme. Vlera e drejtë e shumës së arkëtuar apo për t'u arkëtuar merr parasysh shumën e çfarëdo zbritje tregtare, zbritjet për shlyerje të menjëhershme dhe zbritjet e bëra për sasi (vëllim).
- 23.4 Një njësi ekonomike duhet të përfshijë në të ardhurat vetëm hyrjet bruto të përfitimeve ekonomike të arkëtuara dhe për t'u arkëtuar nga ajo për llogari të vet. Një njësi ekonomike duhet të përjashtojë nga të ardhurat të gjitha shumat e mbledhura në emër të palëve të treta të tilla si taksat e shitjes, të mallrave dhe shërbimeve dhe tatimin mbi vlerën e shtuar. Në një marrëdhënie ndërmjetësie (agjenci), një njësi ekonomike do të përfshijë në të ardhurat vetëm shumën e komisioneve të saj. Shumat e mbledhura në emër të shoqërisë kryesore nuk janë të ardhura për njësinë

Pagesa të shtyra

23.5 Kur hyrja e mjeteve monetare ose e ekuivalentëve të mjeteve monetare është shtyrë në kohë, dhe rregullimi përbën në fakt një transaksion financiar, vlera e drejtë e shumë është **vlera aktuale** e të gjitha arkëttimeve të ardhshme të përcaktuara duke përdorur një **normë interesi të përcaktuar**. Një transaksion financimi lind kur, për shembull, një njësi ekonomike siguron kredi pa interes për blerësit ose pranon nga blerësi një dëftesë të arkëtueshme me një normë interesi nën nivelin e tregut për shitjen e mallrave. Norma e interesit e përcaktuar është norma që mund të përcaktohet më qartë mes:

- (a) normës së përgjithshme të një instrumenti të ngjashëm të një emetuesi me një klasifikim të ngjashëm kredie, apo
- (b) një norme interesi që skonton shumën nominale të instrumentit në vlerën aktuale të çmimit të shitjes së mallrave ose shërbimeve.

Një njësi ekonomike duhet të njohë diferencën në mes vlerës aktuale të të gjitha hyrjeve të ardhshme dhe shumë nominale të të ardhurave nga interesi në përputhje me paragrafët 23.28 dhe 23.29 dhe seksioni 11.

Këmbimi i mallrave ose i shërbimeve

23.6 Një njësi ekonomike nuk do të njohë të ardhura:

- (a) kur mallrat ose shërbimet janë shkëmbyer për mallra ose shërbime të ngjashme në natyrë dhe vlerë, ose
- (b) kur mallrat ose shërbimet janë shkëmbyer për mallra ose shërbime jo të ngjashme, por transaksionit i mungon përmbajtja tregtare.

23.7 Një njësi ekonomike duhet të njohë të ardhurat kur mallrat ose shërbimet e shitura janë shkëmbyer për mallra ose shërbime jo të ngjashme në një transaksion që ka përmbajtje tregtare. Në këtë rast, njësi ekonomike do të matë transaksionin me:

- (a) vlerën e drejtë të mallrave ose shërbimeve të marra, e rregulluar për ndonjë shumë të mjeteve monetare ose ekuivalentëve të tyre të transferuar;
- (b) nëse shuma në pikën (a) nuk mund të matet në mënyrë të besueshme, atëherë do të matet me vlerën e drejtë të mallrave ose shërbimeve të dhëna të rregulluar për ndonjë shumë të mjeteve monetare ose ekuivalentëve të tyre të transferuar; ose
- (c) nëse vlera e drejtë qoftë e aktivitetit të marrë, apo e aktivitetit të dhënë nuk mund të matet në mënyrë të besueshme, atëherë do të matet me **vlerën kontabël** të aktivitetit të dhënë të rregulluar për ndonjë shumë të mjeteve monetare ose ekuivalentëve të tyre të transferuar.

Identifikimi i transaksioneve të të ardhurave

23.8 Një njësi ekonomike zakonisht zbaton kriteret e njohjes së të ardhurave në këtë seksion për secilin transaksion më vete. Megjithatë, një njësi ekonomike zbaton kriteret e njohjes veças për çdo përbërës të identifikueshëm të një transaksioni të vetëm kur është e nevojshme që të pasqyrohet përmbajtja e transaksionit. Për shembull, një njësi ekonomike zbaton kriteret e njohjes për përbërësit e identifikueshëm veças të një transaksioni të vetëm, kur çmimi i shitjes së një produkti përfshin një shumë të identifikueshme për shërbimin e mëvonshëm. Anasjelltas, një njësi ekonomike zbaton kriteret e njohjes të dy ose më shumë transaksioneve së bashku, kur ata janë të lidhur në mënyrë të tillë që efekti tregtar nuk mund të kuptohet

pa iu referuar grupit të transaksioneve si një i vetëm. Për shembull, një njësi ekonomike zbaton kriteret e njohjes të dy ose më shumë transaksioneve së bashku kur shet mallra dhe, në të njëjtën kohë, hyn në një marrëveshje të veçantë për riblerjen e mallrave në një datë të mëvonshme, duke mohuar efektin thelbësor të transaksionit.

- 23.9 Nganjëherë, si pjesë e një transaksioni shitjeje, një njësi ekonomike u jep konsumatorëve një kartë (çmim) besnikërie që në të ardhmen të marrin mallra ose shërbime falas ose të përfitojnë skonto. Në këtë rast, në përputhje me paragrafin e 23.8, njësi ekonomike do t'i trajtojë kreditet e kartës si një përbërës veç e veç të identifikueshëm të transaksionit fillestar të shitjes. Njësi ekonomike do të shpërndajë vlerën e drejtë të shumës së arkëtuar apo për t'u arkëtuar në lidhje me shitjen fillestare midis krediteve dhe përbërësve të tjerë të shitjes. Shuma e shpërndarë në kreditet e kartës do të matet duke iu referuar vlerës së tyre të drejtë, dmth shumës për të cilën kreditet mund të shiten veç e veç.

Shitja e mallrave

- 23.10 Një njësi ekonomike duhet të njohë të ardhurat nga shitja e mallrave, kur plotësohen të gjitha kushtet e mëposhtme:
- (a) njësi ka transferuar tek blerësi rreziqet dhe përfitimet kryesore të pronësisë së mallrave.
 - (b) njësi ekonomike nuk është e përfshirë më në manaxhimin e mallrave të shitura në nivelin që zakonisht sjell pronësi dhe as nuk ka kontrollin efektiv të tyre.
 - (c) shuma e të ardhurave mund të matet në mënyrë të besueshme.
 - (d) është e **mundshme** që përfitimet ekonomike të lidhura me transaksionin do të hyjnë në njësinë ekonomike.
 - (e) kostot që kanë ndodhur ose që do të ndodhin në lidhje me transaksionin mund të maten në mënyrë të besueshme.
- 23.11 Vlerësimi nëse një njësi ekonomike ka transferuar rreziqet dhe përfitimet kryesore lidhur me pronësinë tek blerësi, kërkon një analizë të rrethanave të transaksionit. Në shumicën e rasteve, transferimi i rreziqeve dhe përfitimeve të pronësisë përkon me transferimin e titullit ligjor ose kalimin në zotërim tek blerësit. Ky është rasti që ndeshet më shpesh tek shitjet me pakicë. Në raste të tjera, transferimi i rreziqeve dhe i përfitimeve lidhur me pronësinë ndodh në një moment të ndryshëm nga transferimi i titullit ligjor ose kalimi në zotërim.
- 23.12 Një njësi ekonomike nuk i njeh të ardhurat, nëse ajo mban rreziqe të konsiderueshme lidhur me pronësinë. Shembuj të situatave në të cilat njësi ekonomike mund të mbajë rreziqe dhe përfitime të konsiderueshme lidhur me pronësinë janë:
- (a) kur njësi ekonomike mban një detyrim për rezultate jo të kënaqshme, që nuk mbulohet nga garancitë normale.
 - (b) kur marrja e të ardhurave nga një shitje e caktuar varet nga të ardhurat që realizon blerësi nga shitja e mallrave;
 - (c) kur mallrat janë dërguar dhe duhet të instalohen dhe instalimi zë një pjesë të rëndësishme të kontratës e cila ende nuk është përfunduar.

- (d) kur blerësi ka të drejtë të anullojë blerjen për një arsye të specifikuar në kontratën e shitjes dhe njësia ekonomike është e pasigurt për mundësinë e kthimit.

23.13 Nëse një njësi ekonomike mban vetëm një rrezik të pakonsiderueshëm lidhur me pronësinë, transaksioni është një shitje dhe njësia njihet të ardhurat. Për shembull, një shitës i një të ardhurat kur ai mban titullin ligjor të mallrave vetëm për të siguruar arkëtimin e shumave që i detyrohen. Në mënyrë të ngjashme, një njësi ekonomike i një të ardhurat, kur ajo ofron mundësinë e kthimit në qoftë se klienti i gjen mallrat me defekte ose nuk është i kënaqur për arsye të tjera, dhe ajo mund t'i vlerësojë kthimet në mënyrë të besueshme. Në raste të tilla, njësia ekonomike njihet një provizion për kthimet në përputhje me seksionin 21 *Provizionet dhe eventualitetet*.

Kryerja e shërbimeve

23.14 Kur rezultati i një transaksioni që përfshin sigurimin e një shërbimi mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme, një njësi ekonomike do të njohë të ardhurat e lidhura me transaksionin duke iu referuar fazës së përfundimit të transaksionit në fund të **periudhës raportuese** (nganjëherë referuar si metoda e përqindjes së përfundimit). Rezultati i një transaksioni mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme kur plotësohen të gjitha kushtet e mëposhtme:

- (a) shuma e të ardhurave mund të matet në mënyrë të besueshme.
- (b) është e mundur që përfitimet ekonomike të lidhura me transaksionin do të hyjnë në njësinë ekonomike.
- (c) faza e përfundimit të transaksionit në fund të periudhës raportuese mund të matet në mënyrë të besueshme.
- (d) kostot e kryera për transaksionin dhe kostot për ta përfunduar atë mund të maten në mënyrë të besueshme.

Paragrafët 23.21-23.27 japin udhëzime për të zbatuar metodën e përqindjes së përfundimit.

23.15 Kur shërbimet kryhen përmes një numri të pacaktuar veprimesh gjatë një periudhe kohore të caktuar, një njësi ekonomike i njihet të ardhurat në bazë lineare përgjatë periudhës së caktuar me përjashtim të rastit kur ka evidencë që metoda e tjera përfaqësojnë më mirë fazën e përfundimit. Kur një veprim i caktuar është shumë më i rëndësishëm se çdo veprim tjetër, njësia ekonomike shtyn njohjen e të ardhurave deri sa veprimi i rëndësishëm të kryhet.

23.16 Kur rezultati i transaksionit që përfshin kryerjen e shërbimeve nuk mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme, njësia ekonomike do të njohë të ardhurat vetëm në masën e shpenzimeve të njohura si të rikuperueshme.

Kontratat e ndërtimit

23.17 Kur rezultati i një **kontrate ndërtimi** mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme, një njësi ekonomike do të njohë të ardhurat dhe kostot që lidhen me kontratën e ndërtimit si të ardhura dhe shpenzime përkatësisht duke iu referuar fazës së përfundimit të aktivitetit të kontratës në fund të periudhës raportuese (shpesh referohet si metoda e përqindjes së përfundimit). Vlerësimi i besueshëm i rezultatit kërkon vlerësime të besueshme të fazës së përfundimit, kostove të ardhshme dhe arkëtueshmërisë të

faturave. Paragrafët 23.21-23.27 japin udhëzime për të zbatuar metodën e përqindjes së përfundimit.

- 23.18 Kërkesat e këtij seksioni zakonisht zbatohen veças për çdo kontratë ndërtimi. Megjithatë, në disa rrethana, ky seksion është i nevojshëm të zbatohet për përbërësit e identifikueshëm veças të një kontratë të vetme ose të një grupi kontratash së bashku në mënyrë që të pasqyrojë përmbajtjen e një kontrate ose një grupi kontratash.
- 23.19 Kur një kontratë mbulon një numër aktivesh, ndërtimi i çdo aktivi do të trajtohet si një kontratë ndërtimi e veçantë kur:
- (a) për çdo aktiv janë paraqitur propozime të veçanta;
 - (b) çdo aktiv ka qenë subjekt i negociatave të veçanta, dhe kontraktori dhe klienti janë në gjendje të pranojnë ose refuzojnë atë pjesë të kontratës që lidhet me çdo aktiv; dhe
 - (c) kostot dhe të ardhurat e çdo aktivi mund të identifikohen.
- 23.20 Një grup kontratash, qoftë me një klient të vetëm ose me disa, do të trajtohet si një kontratë ndërtimi e vetme kur:
- (a) grupi i kontratave është negociuar si një paketë e vetme;
 - (b) kontratat janë të ndërlidhura kaq ngushtë saqë, në fakt, ato janë pjesë e një projekti të vetëm me një marzh fitimi të përgjithshëm; dhe
 - (c) kontratat janë kryer njëkohësisht ose në mënyrë të njëpasnjëshme.

Metoda e përqindjes së përfundimit

- 23.21 Kjo metodë përdoret për të njohur të ardhurat nga kryerja e shërbimeve (shih paragrafët 23.14-23.16) dhe nga kontratat e ndërtimit (shih paragrafët 23.17-23.20). Një njësi ekonomike do të shqyrtojë dhe, kur është e nevojshme, rishikojë vlerësimet e të ardhurave dhe kostove kur transaksioni i shërbimit ose kontrata e ndërtimit është në zhvillim e sipër.
- 23.22 Një njësi ekonomike duhet të përcaktojë fazën e përfundimit të një transaksioni ose kontrate duke përdorur metodën që mat në mënyrën më të besueshme punën e kryer. Metodatat mundshme përfshijnë:
- (a) pjesën që zënë koston totale të vlerësuar shpenzimet e bëra për punën e kryer deri në një datë në. Shpenzimet e bëra për punën e kryer deri në një datë nuk përfshijnë kostot që lidhen me aktivitetin e ardhshëm, të tilla si për materiale ose parapagimet.
 - (b) inspektimin e punës së kryer.
 - (c) përfundimin e një pjesë fizike të transaksionit të shërbimit ose punës sipas kontratës.
- Pagesat progresive dhe në avancë të bëra nga konsumatorët shpesh nuk pasqyrojnë punën e kryer.
- 23.23 Një njësi ekonomike duhet të njohë shpenzimet që kanë të bëjnë me aktivitetin e ardhshëm për transaksionin ose kontratën, të tilla si për materialet ose parapagimet, si një aktiv, nëse është e mundur që shpenzimet të mbulohen.
- 23.24 Një njësi ekonomike duhet të njohë si një shpenzim të menjëhershëm çdo kosto që nuk është e mundur të mbulohet.

- 23.25 Kur rezultati i një kontrate ndërtimi nuk mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme:
- (a) një njësi ekonomike duhet të njohë të ardhurat vetëm në masën e kostove të kryera të kontratës, që është e mundur të mbulohen, dhe
 - (b) njësia ekonomike duhet të njohë kostot e kontratës si një shpenzim në periudhën në të cilën ato janë kryer.
- 23.26 Në rastet kur kostot totale tejkalojnë të ardhurat totale të një kontrate ndërtimi, humbja e pritshme do të njihet menjëherë si një shpenzim, kundrejt një provizioni korrespondues për një kontratë në kushte rënduese (shih seksionin 21).
- 23.27 Nëse nuk është më e mundur arkëtimi i një shume, e njohur tashmë si e ardhur e kontratës, njësia ekonomike do ta njohë shumën e paarkëtueshme si një shpenzim në vend që të bëhet një rregullim i shumës së të ardhurave të kontratës.

Interesat, pagesat për përdorime të pronës dhe dividendët

- 23.28 Një njësi ekonomike duhet të njohë të ardhurat që rrjedhin nga përdorimi prej të tjerëve i aktiveve të saj që sjellin interes, përfitim pagesash për përdorime të pronës dhe dividendë mbi bazat e përcaktuara në paragrafin 23.29 kur:
- (a) është e mundur që përfitimet ekonomike të lidhura me transaksionin do të hyjnë në njësinë ekonomike, dhe
 - (b) shuma e të ardhurave mund të matet në mënyrë të besueshme.
- 23.29 Një njësi ekonomike duhet të njohë të ardhurat duke u mbështetur si vijon:
- (a) interesi do të njihet duke përdorur **metodën e interesit efektiv**, siç përshkruhet në paragrafët 11.15-11.20.
 - (b) pagesat për përdorim të pronës do të njihen sipas kontabilitetit të të drejtave dhe detyrimeve të konstatuara në përputhje me përmbajtjen e marrëveshjes përkatëse.
 - (c) dividendët do të njihen kur aksionerit i lind e drejta e marrjes së pagesës.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

Dhënia e informacionit shpjegues të përgjithshëm në lidhje me të ardhurat

- 23.30 Një njësi ekonomike duhet të japë informacion shpjegues për:
- (a) **politikat kontabël** të miratuara për njohjen e të ardhurave, duke përfshirë metodat e miratuara për përcaktimin e fazës së përfundimit të transaksioneve që përfshijnë kryerjen e shërbimeve.
 - (b) shumën e secilës kategori të të ardhurave të njohura gjatë periudhës, duke treguar veçmas, minimumi, të ardhurat që rrjedhin nga:
 - (i) shitja e mallrave.
 - (ii) kryerja e shërbimeve.
 - (iii) interesat.
 - (iv) pagesat për përdorim të pronës.
 - (v) dividendët.
 - (vi) komisionet.

- (vii) grantet qeveritare.
- (viii) të gjitha llojet e tjera të rëndësishme të të ardhurave.

Dhënia e informacionit shpjegues në lidhje me të ardhurat nga kontratat e ndërtimit

23.31 Një njësi ekonomike duhet të japë informacionet shpjeguese në vijim:

- (a) shumën e të ardhurave të kontratës të njohura si të ardhura gjatë periudhës.
- (b) metodat e përdorura për të përcaktuar të ardhurat e kontratës të njohura gjatë periudhës.
- (c) metodat e përdorura për të përcaktuar fazën e përfundimit të kontratave në proces.

23.32 Një njësi ekonomike duhet të japë informacion shpjegues për:

- (a) shumën bruto të kërkesave për t'u arkteuar nga klientët për punë të kontraktuar si një aktiv.
- (b) shumën bruto të detyrimeve ndaj klientëve për punë të kontraktuar si një detyrim në pasiv.

Seksioni 24

Grantet qeveritare

Objekti i këtij seksioni

- 24.1 Ky seksion përcakton kontabilitetin për të gjitha grantet qeveritare. Një **grant qeveritar** është ndihma nga qeveria në formën e një transferimi të burimeve tek një njësi ekonomike në këmbim të plotësimit, në të shkuarën apo të ardhmen, të disa kushteve që lidhen me aktivitetet e shfrytëzimit të njësive ekonomike.
- 24.2 Nga grantet qeveritare përjashtohen ato forma të ndihmës qeveritare që nuk mund të kenë një vlerë të vendosur në mënyrë të arsyeshme dhe transaksionet me qeverinë që nuk mund të dallohen nga transaksionet tregtare normale të njësive ekonomike.
- 24.3 Ky seksion nuk përfshin ndihmën e qeverisë që i jepet një njësie ekonomike në formën e përfitimeve që janë të vlefshme në përcaktimin e fitimit të tatueshëm ose humbjes tatimore, ose që përcaktohen ose kufizohen në bazë të detyrimit tatimor mbi të ardhurat. Shembuj të përfitimeve të tilla janë tatimi mbi të ardhurat për pushimet, kreditimi i tatimit mbi investimet, zbritjet e amortizimit të përshpejtuar dhe zvogëlimi i normës së tatimit mbi të ardhurat. Seksioni 29 *Tatimi mbi të ardhurat* mbulon kontabilitetin për tatimet bazuar mbi të ardhurat.

Njohja dhe matja

- 24.4 Një njësi ekonomike do të njohë grantet qeveritare si vijon:
- (a) Një grant që nuk imponon kushte të specifikuar të performancës në të ardhmen mbi përfituesin njihet në të ardhura, kur granti është arkëtuar.
 - (b) Një grant që imponon kushte të specifikuar të performancës në të ardhmen mbi përfituesin njihet në të ardhura vetëm kur kushtet e performancës janë plotësuar.
 - (c) Grantet e marra para se të plotësohet kriteri i njohjes së të ardhurave njihen si një pasiv.
- Një njësi ekonomike do të masë grantet me vlerën e drejtë të aktivitetit të arkëtuar ose për t'u arkëtuar.
- 24.5

Dhënia e informacioneve shpjeguese

- 24.6 Një njësi ekonomike duhet të japë informacionet shpjeguese e mëposhtme në lidhje me grantet qeveritare:
- (a) natyrën dhe shumën e granteve qeveritare të njohura në pasqyrat financiare.
 - (b) kushtet e paplotësuara dhe kushte të tjera të lidhura me grantet qeveritare që nuk kanë qenë të njohura në të ardhurat.
 - (c) një tregues të formave të tjera të ndihmës qeveritare nga të cilat njësia ekonomike ka përfituar drejtpërdrejt.
- 24.7 Për qëllim të dhënies së informacionit të kërkuar nga paragrafi 24.6 (c), ndihma qeveritare është veprim nga qeveria e projektuar për të siguruar një përfitim ekonomik të veçantë për një njësi ekonomike apo një tërësi njësish ekonomike të kualifikuara sipas kriterëve të përcaktuara. Shembujt përfshijnë këshillimin teknik ose të marketingut falas, sigurimin e garancive dhe huave me normë interesi zero ose të ulët.

Seksioni 25

Kostot e huamarrjes

Objekti i këtij seksioni

- 25.1 Ky seksion përcakton kontabilitetin e **kostove të huamarrjes**. Kostot e huamarrjes janë interesi dhe kostot e tjera që një njësi ekonomike i bën në lidhje me fondet e huamarrjes. Kostot e huamarrjes përfshijnë:
- (a) shpenzimet e interesit të llogaritura duke përdorur metodën e interesit efektiv, siç përshkruhet në seksionin 11 *Instrumentet financiare bazë*.
 - (b) shpenzimet financiare në lidhje me qiratë financiare të njohura në përputhje me seksionin 20 *Qiratë*.
 - (c) diferencat e këmbimit, që rrjedhin nga huamarrjet në monedhë të huaj në atë masë që ato konsiderohen si një rregullim i kostove të interesit.

Njohja

- 25.2 Një njësi ekonomike duhet të njohë të gjitha kostot e huamarrjes si shpenzim në fitim ose humbje në periudhën në të cilën ato janë kryer.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

- 25.3 Paragrafi 5.5 (b) kërkon dhënien e informacionit shpjegues mbi kostot financiare. Paragrafi 11.48 (b) kërkon dhënien e informacionit shpjegues të shpenzimeve totale të interesit (duke përdorur **metodën e interesit efektiv**) për pasivet financiare që nuk janë me vlerën e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes. Ky seksion nuk kërkon të jepet ndonjë informacion shpjegues shtesë.

Seksioni 26

Pagesat e bazuara në aksione

Objekti i këtij seksioni

- 26.1 Ky seksion përcakton kontabilitetin për të gjitha **transaksionet e pagesave të bazuara në aksione** duke përfshirë:
- (a) transaksione të **pagesës të bazuar në aksione për t'u shlyer në kapital neto**, në të cilat njësia ekonomike përfiton mallra ose shërbime kundrejt instrumenteve të **kapitalit neto** të njësisë ekonomike (përfshirë aksione ose opsione aksioni);
 - (b) transaksionet e **pagesës të bazuar në aksione për t'u shlyer në mjete monetare**, në të cilat njësia ekonomike blen mallra ose shërbime duke krijuar detyrime ndaj furnitorit të këtyre mallrave apo shërbimeve për shumat që janë me çmimin (ose vlerën) e aksioneve të njësisë ekonomike apo instrumenteve të tjera të kapitalit neto të saj; dhe
 - (c) transaksione në të cilat njësia ekonomike merr ose përfiton mallra ose shërbime dhe afatet e marrëveshjes i sigurojnë ose njësisë ekonomike ose furnitorit të këtyre mallrave apo shërbimeve një zgjedhje nëse njësia ekonomike do ta shlyejë transaksionin në mjete monetare (ose aktive të tjera) ose duke emetuar instrumenta të kapitalit neto.
- 26.2 Transaksionet e pagesave të bazuara në aksione për t'u shlyer në mjete monetare përfshijnë të drejtat e vlerësimit të aksioneve. Për shembull, një njësi ekonomike mund t'u japë të drejtën punonjësve në vlerësimin e aksioneve si pjesë e paketës së shpërblimit të tyre, ku punonjësit do të kenë të drejtë për një pagesë në të ardhmen në mjete monetare (sesa në një instrument kapitali neto), bazuar në rritjen e çmimit të aksionit të njësisë ekonomike nga një nivel i caktuar për një periudhë kohore të caktuar. Ose një njësi ekonomike mund t'u japë punonjësve të saj të drejtën e marrjes së pagesave në të ardhmen në mjete monetare duke u dhënë atyre të drejtën për aksionet (përfshirë edhe aksionet që do të emetohen me ushtrimin e opsioneve të aksioneve) që mund të riblihen, ose detyrimisht (p.sh. pas ndërprerjes së punësimit) ose me opion të punonjësve.

Njohja

- 26.3 Një njësi ekonomike duhet të njohë mallrat ose shërbimet të marra ose të fituara në një transaksion pagese të bazuar në aksione kur ajo merr mallin ose kur janë përftuar shërbimet. Njësia ekonomike duhet të njohë një rritje korresponduese në kapitalin neto nëse mallrat ose shërbimet e përftuara në një transaksion pagese të bazuar në aksione për t'u shlyer në kapital neto, ose një pasiv nëse mallrat apo shërbimet janë përftuar në një transaksion pagese të bazuar në aksione për t'u shlyer në mjete monetare.
- 26.4 Kur mallrat ose shërbimet e blera ose të përftuara në një transaksion pagese bazuar në aksione nuk kualifikohen për njohje si aktive, njësia ekonomike duhet t'i njohë ato si shpenzime.

Njohja kur ka gjendje kushtëzimi

- 26.5 Në qoftë se pagesat e bazuara në aksione të dhëna punonjësve kushtëzohen menjëherë, atëherë nuk është e nevojshme që punonjësi të përfundojë një periudhë të caktuar shërbimi para se të ketë të drejtën e pakushtëzuar në këto pagesa të bazuara në aksione. Në mungesë të një evidence që dëshmon për të kundërtën, njësia ekonomike duhet të supozojë se janë përfutur shërbimet e kryera nga punonjësi në këmbim të pagesave të bazuara në aksione. Në këtë rast, në datën e dhënies njësia ekonomike do të njohë plotësisht shërbimet e përfutuara, kundrejt një rritjeje korresponduese në kapitalin neto apo pasivet.
- 26.6 Në qoftë se pagesat e bazuara në aksione nuk janë të kushtëzuara derisa punonjësi e përfundon një periudhë të caktuar të shërbimit, njësia ekonomike duhet të supozojë se shërbimet, që kryhen nga një palë tjetër në këmbim të këtyre pagesave të bazuara në aksione, do të merren në të ardhmen, gjatë periudhës së kushtëzimit. Njësia ekonomike do t'i trajtojë këto shërbime sikur ato të jenë kryer nga punonjësi gjatë periudhës së kushtëzimit, kundrejt një rritjeje korresponduese në kapitalin neto apo pasivet.

Matja e transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione për t'u shlyer në kapital neto

Parimi i matjes

- 26.7 Për transaksionet e pagesës të bazuar në aksione për t'u shlyer në kapital neto, një njësi ekonomike do të masë mallrat ose shërbimet e marra, si dhe rritjen korresponduese në kapitalin neto, me vlerën e drejtë të mallrave ose shërbimeve të marra, përveç se kur vlera e drejtë nuk mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme. Nëse njësia ekonomike nuk mund të vlerësojë në mënyrë të besueshme vlerën e drejtë të mallrave ose shërbimeve të marra, ajo do të masë vlerën e tyre, si dhe rritjen korresponduese në kapitalin neto, duke iu referuar vlerës së drejtë të instrumenteve të dhëna të kapitalit neto. Për të zbatuar këtë kërkesë në transaksionet me punonjësit dhe të tjerët që ofrojnë shërbime të ngjashme, njësia ekonomike do të masë vlerën e drejtë të shërbimeve të marra duke iu referuar vlerës së drejtë të instrumenteve të dhëna të kapitalit neto, sepse zakonisht nuk është e mundur që të vlerësohet në mënyrë të besueshme vlera e drejtë e shërbimeve të marra.
- 26.8 Për transaksione me punonjësit (duke përfshirë edhe të tjerë që ofrojnë shërbime të ngjashme), vlera e drejtë e instrumenteve të kapitalit neto duhet të matet në datën e dhënies. Për transaksionet me palët e tjera dhe jo punonjësit, data e matjes është data kur njësia ekonomike përfton mallrat ose kur pala tjetër kryen shërbimin.
- 26.9 Një dhënie e instrumenteve të kapitalit neto mund të jetë e kushtëzuar për punonjësit duke plotësuar faktorët e specifikuar të kushtëzimit në lidhje me shërbimin apo performancën. Për shembull, një dhënie e aksioneve apo opsioneve të aksioneve një punonjësi zakonisht është e kushtëzuar me qëndrimin e punonjësit në punë për një periudhë kohore të caktuar. Duhet që të plotësohen kushtet e performancës, të tilla si njësia ekonomike të arrijë një rritje të specifikuar në fitim (një gjendje kushtëzimi jashtë tregut) ose një rritje të specifikuar në çmimin e aksionit të njësisë ekonomike (një gjendje kushtëzimi tregu). Të gjitha gjendjet e kushtëzimit që lidhen vetëm me shërbimin e punonjësit ose me një gjendje të performancës jashtë tregut duhet të merret parasysh kur të vlerësohet numri i instrumenteve të kapitalit neto që pritët të kushtëzohet. Më pas, njësia ekonomike do të rishikojë këtë vlerësim, nëse është e

nevojshme, në qoftë se informacioni i ri tregon se numri i instrumenteve të kapitalit neto që pritët të kushtëzohet ndryshon nga vlerësimet e mëparshme. Në datën e kushtëzimit, njësia ekonomike do të rishikojë vlerësimin për të barazuar me numrin e instrumenteve të kapitalit neto që janë kushtëzuar përfundimisht. Të gjitha gjendjet e kushtëzuara të tregut dhe ato jashtë tregut do të merren parasysh gjatë vlerësimit të vlerës të drejtë të aksioneve ose të opsioneve në aksione në datën e matjes, pa bërë më pas rregullim pavarësisht nga rezultati.

Aksionet

- 26.10 Një njësi ekonomike duhet të masë vlerën e drejtë të aksioneve (dhe të mallrave të lidhura ose shërbimeve të marra) duke përdorur hierarkinë e mëposhme të matjes në tre nivele:
- (a) Nëse është i disponueshëm një çmim tregu i mbikëqyrur për instrumentet e dhëna të kapitalit neto, përdoret ky çmim.
 - (b) Nëse nuk është i disponueshëm një çmim tregu i mbikëqyrur, vlera e drejtë e instrumenteve të dhëna të kapitalit neto matet duke përdorur të dhënat e tregut specifik të mbikëqyrur të njësisë ekonomike, të tillë si
 - (i) një transaksion më të fundit në aksione të njësisë ekonomike, ose
 - (ii) një vlerësim të drejtë më të fundit të pavarur të njësisë ekonomike ose të aktiveve të saja kryesore.
 - (c) Në qoftë se një çmim tregu i mbikëqyrur nuk është i disponueshëm dhe përftimi i një matjeje të besueshme të vlerës së drejtë sipas (b) është **praktikisht i pamundur**, vlera e drejtë e aksioneve ose e të drejtës së vlerësimit në aksione matet në mënyrë të tërthortë duke përdorur metoda të vlerësimit, që përdorin të dhënat e tregut në masën më të madhe praktikisht të mundur për të vlerësuar se cili do të jetë çmimi i këtyre instrumenteve të kapitalit neto në datën e dhënies në një transaksion të kryer në mënyrë të vullnetshme midis palëve të palidhura me njera-tjetrën. Drejtorët e njësisë ekonomike duhet të përdorin gjykimin e tyre për të zbatuar metoda më të përshtatshme të vlerësimit për përcaktimin e vlerës së drejtë. Çdo metodë vlerësimi e përdorur duhet të jenë në përputhje me metodologjitë e vlerësimit të pranuar në përgjithësi për vlerësimin e instrumenteve të kapitalit neto.

Opsione aksioni dhe të drejtat e vlerësimit të aksioneve për t'u shlyer në kapital neto

- 26.11 Një njësi ekonomike duhet të masë vlerën e drejtë të opsioneve aksioni dhe të drejtave vlerësimi aksioni për t'u shlyer në kapital neto (dhe të mallrave të lidhura ose shërbimeve të marra) duke përdorur hierarkinë e mëposhme të matjes në tre nivele:
- (a) Nëse është i disponueshëm një çmim tregu i mbikëqyrur për instrumentet e dhëna të kapitalit neto, përdoret ky çmim.
 - (b) Nëse nuk është i disponueshëm një çmim tregu i mbikëqyrur, vlera e drejtë e opsioneve aksioni dhe të drejtave të dhëna vlerësimi aksioni do të matet duke përdorur të dhënat e tregut specifik të mbikëqyrur të njësisë ekonomike, të tilla si të transaksionit më të fundit në opsione aksioni.
 - (c) Nëse një çmim tregu i mbikëqyrur nuk është i disponueshëm dhe përftimi i një matjeje të besueshme të vlerës së drejtë sipas (b) është praktikisht i pamundur, vlera e drejtë e opsioneve aksioni ose e të drejtave vlerësimi aksioni matet në mënyrë të tërthortë duke përdorur modelin e vlerësimit të opsioneve. Në masën më të madhe të mundshme, inputet që përdoren për

modelin (të tilla si çmimi mesatar i ponderuar i aksionit, çmimi i ushtrimit, paqëndrueshmëria e pritshme, jeta e opsionit, dividendët e pritshëm dhe norma pa rrezik e interesit) janë të dhënat e tregut. Paragrafi 26.10 jep udhëzime për përcaktimin e vlerës së drejtë të aksioneve e përdorur në përcaktimin e çmimit mesatar të ponderuar të aksionit. Njësia ekonomike duhet të bëjë vlerësimin e paqëndrueshmërisë së pritshme në përputhje me metodologjinë e vlerësimit që përdoret për të përcaktuar vlerën e drejtë të aksioneve.

Modifikimet në afatet dhe kushtet në të cilat janë dhënë instrumentet e kapitalit neto

26.12 Nëse një njësi ekonomike modifikon gjendjet e kushtëzimit në një mënyrë që është e dobishme për punonjësit, për shembull, duke reduktuar çmimin e ushtrimit të një opsioni ose zvogëlimin e periudhës së kushtëzimit ose duke modifikuar apo eliminuar një gjendje të performancës, atëherë ajo do të marrë parasysh gjendjet e modifikuara të kushtëzimit në kontabilizimin e transaksionit e pagesës të bazuar në aksion, si më poshtë:

- (a) Nëse modifikimi e rrit vlerën e drejtë e instrumenteve të dhëna të kapitalit neto (ose rrit numrin e instrumenteve të dhëna të kapitalit neto) e matur menjëherë para dhe pas modifikimit, njësia ekonomike duhet të përfshijë vlerën e drejtë rritëse të dhënë në matjen e shumës së njohur për shërbimet e marra kundrejt instrumentet të dhëna të kapitalit neto. Vlera e drejtë rritëse e dhënë është diferenca midis vlerës së drejtë të instrumentit të kapitalit neto të modifikuar dhe asaj të instrumentit kapitali neto fillestar, të dyja të vlerësuara në datën e modifikimit. Nëse modifikimi ndodh gjatë periudhës së kushtëzimit, vlera e drejtë rritëse e dhënë përfshihet në matjen e shumës të njohur për shërbimet e marra gjatë periudhës nga data modifikimit deri në datën kur kushti i modifikuar i instrumenteve të kapitalit neto, përveç shumës së vlerës së drejtë të instrumenteve fillestarë të kapitalit neto e bazuar në datën e dhënies, që është e njohur për pjesën e mbetur të periudhës fillestare të kushtëzimit.
- (b) Nëse modifikimi ul vlerën e drejtë të përgjithshme të marrëveshjes së pagesës të bazuar në aksione, apo ndryshe me sa duket nuk është i dobishëm për punonjësit, gjithësesi, njësia ekonomike duhet të vazhdojë të trajtojë shërbimet e marra kundrejt instrumenteve të dhëna të kapitalit neto sikur ndryshimi të mos kishte ndodhur.

Anullimet dhe shlyerjet

26.13 Një njësi ekonomike duhet ta trajtojë një anullim ose shlyerje të një shpërblimi page se të bazuar në aksione që shlyhen në kapital neto si një përsheptim të kushtëzimit, dhe për këtë arsye do të njohë menjëherë shumën që ndryshe do të kishte qenë e njohur për shërbimet e marra për pjesën e mbetur të periudhës së kushtëzimit.

Transaksionet e pagesës të bazuar në aksione për t'u shlyer në mjete monetare

26.14 Për të transaksionet e pagesës të bazuar në aksione për t'u shlyer në mjete monetare, një njësi ekonomike do të masë mallrat ose shërbimet e përftuara dhe pasivin që krijohet me vlerën e drejtë të pasivit. Derisa të shlyhet pasivi, njësia ekonomike do të

rimasë vlerën e drejtë të tij në çdo **datë të raportimit** dhe në datën e shlyerjes, dhe ndonjë ndryshim në vlerën e drejtë duhet të njihet në fitim ose humbje për periudhën.

Transaksionet e pagesës të bazuar në aksione me alternativa në mjete monetare

26.15 Disa transaksione të pagesës të bazuar në aksione i japin ose njësisë ekonomike apo palës tjetër një zgjedhje për shlyerjen e transaksioneve në mjete monetare (ose aktive të tjera) ose me transferimin e instrumenteve të kapitalit neto. Në një rast të tillë, njësia ekonomike do ta kontabilizojë transaksionin, si një transaksion pagese të bazuar në aksione për t'u shlyer në mjete monetare, me përjashtim kur:

- (a) njësia ekonomike ka një praktikë në të kaluarën të shlyerjes me anën e emetimit të instrumenteve të kapitalit neto, ose
- (b) opsiioni nuk ka përmbajtje tregtare për shkak se shuma e shlyerjes në mjete monetare nuk mbart asnjë lidhje me, dhe ka të ngjarë të jetë më e ulët në vlerë se, vlera e drejtë e instrumentit të kapitalit neto.

Në rrethanat (a) dhe (b), njësia ekonomike duhet ta kontabilizojë transaksionin si një transaksion pagese të bazuar në aksione për t'u shlyer në kapital neto në përputhje me paragrafët 26.7-26.13.

Skemat e grupit

26.16 Nëse një shpërblim për pagesë të bazuar në aksione është dhënë nga një **shoqëri mëmë** për punonjësit e një ose më shumë **filialeve** në grup, dhe shoqëria mëmë i paraqet pasqyrat financiare të konsoliduara duke përdorur ose SNRF për NVM-të ose SNRF-të e plota, filialet e tilla janë të lejuara të njohin dhe të matin shpenzimet për pagesë të bazuar në aksione (dhe kontributin e lidhur në kapital nga shoqëria mëmë) në bazë të një shpërndarje të arsyeshme të shpenzimeve të njohura për grupin.

Skemat e mandatuara nga qeveria

26.17 Disa juridiksione kanë programe të përcaktuara sipas ligjit me të cilat investitorët e kapitalit (edhe punonjësit) janë në gjendje të fitojnë kapital, pa sigurimin e mallrave dhe shërbimeve që mund të identifikohen në mënyrë specifike (ose duke ofruar mallra ose shërbime që janë në mënyrë të qartë më pak se vlera e drejtë e instrumenteve të dhëna të kapitalit neto). Kjo tregon se shpërblim tjetër ka qenë ose do të merret (të tilla si shërbimet e punonjësve në të kaluarën apo të ardhmen). Këto janë transaksione të pagesës të bazuar në aksione për t'u shlyer në kapital neto që janë brenda objektit të këtij seksioni. Njësia ekonomike do të masë mallrat e paidentifikueshme ose shërbimet e marra (ose që do të merren) si diferencë midis vlerës së drejtë të pagesës të bazuar në aksione dhe vlerës së drejtë të çdo malli të identifikueshëm ose shërbimi të marrë (ose që do të merret), të matur në datën e dhënies.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

26.18 Një njësi ekonomike do të japë informacionet e mëposhtme në lidhje me natyrën dhe shtrirjen e marrëveshjeve të pagesave të bazuara në aksione që kanë ekzistuar gjatë periudhës:

- (a) një përshkrim të çdo lloj marrëveshjeje të pagesës të bazuar në aksione që kanë

ekzistuar në çdo kohë gjatë periudhës, duke përfshirë afatet dhe kushtet e përgjithshme të çdo marrëveshjeje, siç janë kërkesat e kushtëzimit, kohëzgjatje maksimale e opsioneve të dhëna, dhe mënyra e shlyerjes (p.sh. nëse në mjete monetare ose në kapital neto).

Një njësi ekonomike mund të japë këtë informacion në total për llojet kryesisht të ngjashme të marrëveshjeve për pagesa të bazuara në aksione.

(b) numrin dhe çmimet mesatare të ushtrimit të opsioneve për secilën prej kategorive të mëposhtme të opsioneve:

- (i) pashlyera në fillim të periudhës.
- (ii) të dhëna gjatë periudhës.
- (iii) të konfiskuara gjatë periudhës.
- (iv) të ushtruara gjatë periudhës.
- (v) të skaduara gjatë periudhës.
- (vi) të pashlyera në fund të periudhës.
- (vii) të ushtruara në fund të periudhës.

26.19 Për të marrëveshjet e pagesës të bazuar në aksione për t'u shlyer në kapital neto, një njësi ekonomike do të japë informacion shpjegues rreth asaj se si është matur vlera e drejtë e mallrave ose shërbimeve të përfutuara ose vlera e instrumenteve të dhëna të kapitalit neto. Nëse është përdorur një metodologji vlerësimi, njësi ekonomike do të japë metodën dhe arsyet e saj për zgjedhjes e kësaj metode.

26.20 Për marrëveshjet e pagesave të bazuara në aksione për t'u shlyer në mjete monetare, një njësi ekonomike do të japë informacion shpjegues rreth asaj se si është matur pasivi.

26.21 Për marrëveshjet e pagesave të bazuara në aksione që janë modifikuar gjatë periudhës, një njësi ekonomike do të japë një shpjegim të këtyre modifikimeve.

26.22 Nëse njësi ekonomike është pjesë e një skeme pagesash të bazuara në aksione, dhe ajo e njeh dhe mat shpenzimin e saj të pagesës të bazuar në aksione mbështetur në një shpërndarje të arsyeshme të shpenzimeve të njohura për grupin, ajo do të japë informacion për këtë fakt si dhe për bazën e shpërndarjes (shih paragrafin 26.16).

26.23 Një njësi ekonomike do të japë informacionin e mëposhtëm në lidhje me efektin e transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione në fitimin apo humbjen për periudhën dhe për pozitën e saj financiare:

- (a) shpenzimet e përgjithshme të njohura në fitim ose humbje për periudhën.
- (b) vlerën kontabël neto totale në fund të periudhës për pasivet që rrjedhin nga transaksionet e pagesave të bazuara në aksione.

Seksioni 27

Zhvlerësimi i aktiveve

Objektivi dhe qëllimi

- 27.1 Një **humbje nga zhvlerësimi** ndodh kur **vlera kontabël** neto e një aktivi tejkalon **shumën e rikuperueshme**. Ky seksion do të zbatohet në kontabilitetin e zhvlerësimit për të gjitha aktivet përveç atyre në vijim, për të cilat seksionet e tjera të këtij SNRF-je përcaktojnë kërkesat e zhvlerësimit:
- (a) **aktive për tatime të shtyra** (shih seksionin 29 *Tatimi mbi të ardhurat*).
 - (b) **aktivet, që rrjedhin nga përfitimet e punonjësve** (shih seksionin 28 *Përfitimet e punonjësve*).
 - (c) **aktivet financiare** brenda objektit të seksionit 11 *Instrumentet financiare bazë* ose seksionit 12 *Instrumente financiare të tjera*.
 - (d) **aktivet afatgjata materiale** për investim të matura me **vlerën e drejtë** (shih seksionin 16 *Aktive afatgjata materiale për investim*).
 - (e) **aktivet biologjike** në lidhje me aktivitetin bujqësor të matura me vlerën e drejtë pakësuar me kostot e vlerësuara të shitjes (shih seksionin 34 *Aktivitetet të specializuara*).

Zhvlerësimi i inventarëve

Çmimi i shitjes pakësuar me kostot e përfundimit dhe të shitjes

- 27.2 Një njësi ekonomike duhet të vlerësojë në çdo **datë të raportimit** nëse ka inventarë të zhvlerësuar. Njësia ekonomike do të bëjë vlerësimin duke krahasuar **vlerën kontabël** neto të çdo zëri të inventarit (ose grupi zërash të ngjashëm-shih paragrafin 27.3) me çmimin e tij të shitjes minus kostot për ta përfunduar dhe shitur. Nëse një zë i inventarit (ose grup zërash të ngjashëm) është i zhvlerësuar, njësia ekonomike do të zvogëlojë vlerën kontabël neto të inventarit (ose grupit) në nivelin e çmimit të shitjes pakësuar me kostot e përfundimit dhe të shitjes. Ky zvogëlim është një humbje nga zhvlerësimi dhe do të njihet menjëherë në fitim ose humbje.
- 27.3 Në qoftë se është **praktikisht e pamundur** të përcaktohet çmimi i shitjes pakësuar me kostot e përfundimit dhe të shitjes për inventarët zë për zë, njësia ekonomike mund të grupojë zërat e inventarit të të njëjtës linjë produkti që kanë funksione ose përdorime të ngjashme dhe janë prodhuar dhe tregtuar në të njëjtën zonë gjeografike me qëllim vlerësimin e zhvlerësimit.

Anullimi i zhvlerësimit

- 27.4 Një njësi ekonomike duhet të bëjë një vlerësim të ri të çmimit të shitjes pakësuar me kostot e përfundimit dhe të shitjes në çdo datë të mëpasshme të raportimit. Kur rrethanat që më parë kishin shkaktuar zhvlerësimin e inventarëve nuk ekzistojnë më, ose kur ka një evidencë të qartë për një rritje në çmimin e shitjes pakësuar me kostot e përfundimit dhe shitjes për shkak të rrethanave ekonomike të ndryshuara, njësia ekonomike duhet të anullojë shumën e zhvlerësimit (p.sh. anulimi është i kufizuar në shumën e humbjes nga zhvlerësimi fillestar) në mënyrë që vlera e re kontabël të jetë vlera më e ulët midis kostos dhe çmimit të rishikuar të shitjes pakësuar me kostot e përfundimit dhe të shitjes.

Zhvlerësimi i aktiveve me përjashtim të inventarëve

Parimet e përgjithshme

- 27.5 Nëse, dhe vetëm nëse, shuma e rikuperueshme e një aktivi është më e vogël se vlera kontabël neto e tij, njësia ekonomike do të zvogëlojë vlerën kontabël neto të aktivit në nivelin e shumës së rikuperueshme. Ky zvogëlim është një humbje nga zhvlerësimi. Paragrafët 27.11-27.20 japin udhëzime mbi matjen e shumës së rikuperueshme.
- 27.6 Një njësi ekonomike duhet të njohë një humbje nga zhvlerësimi menjëherë në fitim ose humbje.

Treguesit e zhvlerësimit

- 27.7 Një njësi ekonomike duhet të vlerësojë në çdo datë të raportimit nëse ka ndonjë shenjë që një aktiv mund të jetë i zhvlerësuar. Nëse ekziston ndonjë shenjë e tillë, njësia ekonomike do të vlerësojë shumën e rikuperueshme të aktivit. Nëse nuk ka të shenja për zhvlerësim, nuk është e nevojshme të vlerësohet shuma e rikuperueshme.
- 27.8 Nëse nuk është e mundur të vlerësohet shuma e rikuperueshme e aktivit të veçantë, një njësi ekonomike do të vlerësojë shumën e rikuperueshme të **njesisë gjeneruese të parasë**, të cilës i takon ky aktiv. Do të veprohet kështu meqë matja e shumës së rikuperueshme kërkon të bëhet parashikimi i flukseve të mjeteve monetare, dhe ka raste që aktivet e veçanta nuk gjenerojnë flukse mjeteve monetare më vite. Një njësi gjeneruese e parasë për aktivin është grupi më i vogël i identifikueshëm i aktiveve që përfshin atë dhe gjeneron mjete monetare të cilat janë kryesisht të pavarura nga hyrjet e mjeteve monetare nga aktive ose grupe aktivesh të tjera.
- 27.9 Në vlerësimin që bëhet për të parë nëse ka ndonjë tregues që një aktiv mund të jetë i zhvlerësuar, një njësi ekonomike do të marrë parasysh, minimumi, shenjat e mëposhtme:

Burimet e jashtme të informacionit

- (a) Gjatë periudhës, vlera e tregut e një aktivi ka rënë në mënyrë të konsiderueshme më tepër se sa pritej si rezultat i kalimit të kohës apo përdorimit normal.
- (b) Gjatë periudhës kanë ndodhur ndryshime të rëndësishme me një efekt negativ në njësinë ekonomike, ose do të ndodhin në të ardhmen e afërt, në teknologji, treg, mjedisin ekonomik ose ligjor në të cilin operon njësia ekonomike ose në tregun që një aktiv i përket.
- (c) Normat e interesit të tregut apo norma të tjera të tregut të kthimit në investime janë rritur gjatë periudhës, dhe rritjet e tyre ka të ngjarë të ndikojë materialisht në normën e skontimit që përdoret në llogaritjen e vlerës në përdorim të një aktivi dhe të ulët vlera e drejtë (minus kostot e shitjes) e aktivit.
- (d) Vlera kontabël neto e aktiveve neto të një njësie ekonomike është me e madhe se vlera e drejtë e vlerësuar e njesisë ekonomike në tërësi (vlerësim i tillë mund të jetë bërë, për shembull, në lidhje me shitjen potenciale të një pjese ose të të gjithë njesisë ekonomike).

Burimet e brendshme të informacionit

- (e) Evidenca e disponueshme e përkeqësimit ose e dëmtimit fizik të një aktivi.

- (f) Gjatë periudhës kanë ndodhur ndryshime të rëndësishme me një efekt negativ në njësinë ekonomike, ose pritët të ndodhin në të ardhmen e afërt, në shkallën në të cilën, ose mënyra me të cilën, një aktiv është përdorur ose pritët të përdoret. Këto ndryshime bëjnë që aktivi të jetë me kapacitet bosh, të planifikohet ndërprerja ose ristrukturimi i veprimtarisë të cilës i takon një aktiv, të planifikohet nxjerrja jashtë përdorimit e një aktivi para datës së pritshme, dhe të rivlerësohet jeta e përdorimit e një aktivi si jetë e kufizuar në vend që të jetë e pakufizuar.
- (g) Evidenca e disponueshme nga raportimi i brendshëm që tregon se performanca ekonomike e një aktivi është, ose do të jetë, me e keqe se sa pritej. Në këtë kontekst të performancës ekonomike përfshihen rezultatet e shfrytëzimit dhe flukset e mjeteve monetare.

27.10 Nëse ka një tregues që një aktiv mund të jenë i zhvlerësuar, ky mund të bëjë që njësia ekonomike të rishikojë jetën e mbetur të dobishme, metodën e **amortizimit** ose **vlerën e mbetur** të aktivit dhe ta rregullojë në përputhje me seksionin e këtij SNRF-je të zbatueshëm për aktivin (psh seksioni 17 *Toka, ndërtesa, makineri dhe pajisje* dhe seksioni 18 *Aktivet jomateriale përveç emrit të mirë*), edhe nëse nuk është njohur humbje nga zhvlerësimi për aktivin.

Matja e shumës së rikuperueshme

- 27.11 Shuma e rikuperueshme e një aktivi ose e një njësie gjeneruese parash është vlera më e lartë **midis vlerës të drejtë pakësuar me kostot për ta shitur dhe vlerës së tij në përdorim**. Nëse nuk është e mundur të vlerësohet shuma e rikuperueshme e një aktivi të veçantë, referencat në paragrafet 27.12-27.20 për një aktiv duhet të lexohen si referenca edhe për njësinë gjeneruese të parasë.
- 27.12 Nuk është gjithmonë e nevojshme të përcaktohet edhe vlera e drejtë e një aktivi pakësuar me kostot për ta shitur, edhe vlera në përdorim e tij. Nëse njëra prej këtyre shumave tejkalon vlerën kontabël neto të aktivit, ai nuk është i zhvlerësuar dhe nuk është e nevojshme të vlerësohet shuma tjetër.
- 27.13 Nëse nuk ka arsye të besohet që vlera në përdorim e një aktivi tejkalon materialisht vlerën e tij të drejtë pakësuar me kostot për ta shitur, vlera e drejtë e aktivit pakësuar me kostot për ta shitur mund të përdoret si shuma e rikuperueshme. Një gjë e tillë ndodh shpesh për një aktiv që është mbajtur për shitje.

Vlera e drejtë pakësuar me kostot për shitje

- 27.14 Vlera e drejtë pakësuar me kostot për shitjen është shuma që përftohet nga shitja e një aktivi në një transaksion të kryer në mënyrë të vullnetshme midis palëve të palidhura me njera-tjetrën, pakësuar me kostot e shitjes. Evidenca më e mirë e vlerës së drejtë pakësuar me kostot e shitjes e një aktivi është një çmim në një marrëveshje shitje të detyrueshme në një transaksion midis palëve të palidhura ose një çmim tregu në një treg aktiv. Nëse nuk ka marrëveshje shitjeje detyruese apo treg aktiv për një aktiv, vlera e drejtë pakësuar me koston e shitjes bazohet në të dhënat më të mira të disponueshme që pasqyrojnë shumën që një njësi ekonomike mund të përftojë, në datën e raportimit, nga shitja e aktiveve të saj në një transaksion të kryer në mënyrë të vullnetshme midis palëve të palidhura me njera-tjetrën, pasi zbriten kostot për shitjen e aktivit. Gjatë përcaktimit të kësaj shume, një njësi ekonomike merr parasysh rezultatin e transaksioneve të kohëve të fundit për aktive të ngjashme në të njëjtën industri.

Vlera në përdorim

27.15 Vlera në përdorim është **vlera aktuale** e flukseve të ardhshme të mjeteve monetare që pritet të përftohen nga një aktiv. Llogaritja e kësaj vlerë aktuale përfshin hapat e mëposhtëm:

- (a) vlerësimin e hyrjeve dhe daljeve të ardhshme të mjeteve monetare që rrjedhin nga përdorimi i vazhdueshëm i aktivitetit dhe nga nxjerrja përfundimtare jashtë përdorimit të tij, dhe
- (b) zbatimin e normës përkatëse të skontimit në këto flukse të ardhshme të mjeteve monetare.

27.16 Në llogaritjen e vlerës në përdorim të një aktivi duhet të pasqyrohen elementët e mëposhtëm:

- (a) një vlerësim i flukseve të ardhshme të mjeteve monetare që njësia ekonomike pret të përftojë nga aktivi.
- (b) pritjet për ndryshime të mundshme në sasinë apo kohën e këtyre flukseve të ardhshme të parasë.
- (c) vlerën kohore të parasë, të përfaqësuar nga norma pa rrezik e interesit në tregun aktual.
- (d) çmimin e aktivitetit që mbart pasigurinë e natyrshme.
- (e) faktorë të tjerë, të tillë si moslikuiditeti, që pjesëmarrësit e tregut do të pasqyronin në vlerësimin e flukseve të ardhshme të mjeteve monetare që njësia ekonomike pret të përftojë nga aktivi.

27.17 Në matjen e vlerës në përdorim, vlerësimet e flukseve të ardhshme të mjeteve monetare do të përfshijnë:

- (a) projeksionet e hyrjeve të mjeteve monetare nga përdorimi i vazhdueshëm i aktivitetit.
- (b) projeksionet e daljeve të mjeteve monetare që janë shkaktuar domosdoshmërisht për të gjeneruar hyrjet e mjeteve monetare nga përdorimi i vazhdueshëm i aktivitetit (duke përfshirë edhe daljet e mjeteve monetare për të përgatitur aktivin për përdorim) dhe mund t'i ngarkohen drejtpërdrejt, ose të shpërndahen në mënyrë të arsyeshme dhe të vazhdueshme, tek aktivi.
- (c) flukset neto të mjeteve monetare, nëse ka, që pritet të marrë (ose të paguajë) për nxjerrjen jashtë përdorimit të aktivitetit, në fund të jetës së tij të dobishme në një transaksion të kryer në mënyrë të vullnetshme midis palëve të palidhura.

Njësia ekonomike mund të dëshirojë të përdorë buxhetet financiare më të fundit apo parashikimet për të bërë vlerësimin e flukseve të mjeteve monetare, nëse është e mundur. Për vlerësimin e projeksioneve të flukseve të mjeteve monetare përtej periudhës së mbuluar nga buxhetet më të fundit ose parashikimet, një njësia ekonomike mund të dëshirojë të ekstrapolojë projeksionet bazuar në buxhetet apo parashikimet duke përdorur një normë të qëndrueshme ose në rënie të rritjes për vitet në vazhdim, me përjashtim të rastit kur mund të justifikohet përdorimi i një norme rritjeje.

27.18 Vlerësimet e flukseve të ardhshme të mjeteve monetare nuk do të përfshijnë:

- (a) hyrjet ose daljet e mjeteve monetare nga aktivitetet financiare, ose
- (b) arkëtimet ose pagesat e tatimit mbi të ardhurat.

27.19 Flukset e ardhshme të mjeteve monetare do të vlerësohen për aktivin në gjendjen e tij aktuale. Vlerësimet e flukseve të ardhshme të mjeteve monetare nuk do të përfshijnë hyrjet ose daljet e vlerësuara të ardhshme të mjeteve monetare që pritet të rrjedhin nga:

- (a) një ristrukturim në të ardhmen për të cilin një njësi ende nuk është e angazhuar, ose
- (b) përmirësimi apo rritja e performancës së aktivit.

27.20 Norma e zbritjes (normat) e përdorur në llogaritjen e vlerës aktuale do të jetë një normë (normat) para tatimeve e cila pasqyron (pasqyrojnë) vlerësimet aktuale të tregut të:

- (a) vlerës në kohë të parasë, dhe
- (b) rreziqet specifike të aktivit për të cilat vlerësimet e ardhshme të fluksit të mjeteve monetare nuk janë rregulluar.

Norma e skontimit (normat) e përdorur për të matur vlerën në përdorim të një aktivi nuk do të pasqyrojë rreziqet për të cilat vlerësimet e fluksit të ardhshëm të mjeteve monetare kanë qenë të rregulluara, për të shmangur në këtë mënyrë llogaritjen e dyfishtë.

Njohja dhe matja e humbjes nga zhvlerësimi për një njësi gjeneruese të parasë

27.21 Një humbje nga zhvlerësimi do të njihet për një njësi gjeneruese të parasë, nëse, dhe vetëm nëse, shuma e rikuperueshme e njësisë është më e vogël se shuma e vlerës kontabël neto të saj. Humbja nga zhvlerësimi do të shpërndahet për të zvogëluar vlerën kontabël neto të aktiveve të njësisë në rendin e mëposhtëm:

- (a) së pari, për të zvogëluar vlerën kontabël neto të emrit të mirë të caktuar për njësinë gjeneruese të parasë, dhe
- (b) pastaj, në aktivet e tjera të njësisë proporcionalisht në bazë të vlerës kontabël neto të çdo aktivi në njësinë gjeneruese të parasë.

27.22 Megjithatë, një njësi ekonomike nuk do të zvogëlojë vlerën kontabël neto të ndonjë aktivi në njësinë gjeneruese të parasë më poshtë se vlera e më të lartë e:

- (a) vlerës së tij të drejtë pakësuar me kostot për ta shitur (nëse është e përcaktuar);
- (b) vlerës në përdorim të tij (nëse është e përcaktuar); dhe
- (c) zeros.

27.23 Çdo tejkalim i humbjes nga zhvlerësimi, që nuk mund të shpërndahet në një aktiv për shkak të kufizimit në paragrafin 27.22, iu shpërndahet aktiveve të tjera të njësisë proporcionalisht në bazë të vlerës kontabël neto të këtyre aktiveve.

Kërkesa shtesë për zhvlerësimin e emrit të mirë

27.24 Emri i mirë, në vetvete, nuk mund të shitet. Ai as nuk gjeneron flukse mjeteve monetare që të jenë të pavarura nga flukset e aktiveve të tjera në një njësi ekonomike. Si rrjedhojë, vlera e drejtë të emrit të mirë nuk mund të matet drejtpërdrejt. Prandaj, vlera e drejtë e emrit të mirë duhet të burojë nga matja e vlerës së drejtë të njësisë (njësive) gjeneruese të parasë në të cilën ai bën pjesë.

27.25 Për qëllim të testimit të zhvlerësimit, emri i mirë i përfutur në një kombinim biznesi

duhet, nga data e blerjes, të shpërndahet në secilën nga njësitë gjeneruese të parasë të blerësit që pritet të përfitojë nga sinergjitë e kombinimit, pavarësisht nëse aktivet ose detyrimet e tjera të njësisë ekonomike të blerë janë caktuar në këto njësi.

- 27.26 Pjesë e shumës së rikuperueshme të njësisë gjeneruese të parasë i atribuohet interesit jo-kontrollues në emrin e mirë. Për qëllim të testimit të zhvlerësimit, një njësi gjeneruese e parasë, përfshirë dhe emrin e mirë, jo plotësisht e zotëruar, vlera kontabël e kësaj njësie rregullohet në mënyrë spekulative, para se të krahasohet me shumën e rikuperueshme, duke zmadhuar vlerën kontabël të emrit të mirë të caktuar për njësinë për të përfshirë emri e mirë që i atribuohet interesit jo-kontrollues. Kjo vlerë kontabël neto e rregulluar në mënyrë spekulative krahasohet pastaj me shumën e rikuperueshme të njësisë për të përcaktuar nëse njësia gjeneruese e parasë është e zhvlerësuar.
- 27.27 Në qoftë se emri i mirë nuk mund të shpërndahet në njësitë gjeneruese e veçanta të parasë (ose grupet e njësive gjeneruese të parasë) në baza jo-arbitrare, atëherë për qëllime të testimit të emrit të mirë, njësia ekonomike do të testojë zhvlerësimin e tij, duke përcaktuar shumën e rikuperueshme ose të (a) ose (b):
- (a) njësisë ekonomike të blerë në tërësi, nëse emri i mirë i përket një njësie ekonomike të blerë që nuk ka qenë e integruar. E integruar do të thotë se biznesi i blerë ka qenë i ristrukturuar ose i shpërbërë në njësinë raportuese ose filialet e tjera.
 - (b) të të gjithë grupit të njësive ekonomike, duke përjashtuar çdo njësi që nuk është e integruar, nëse emri i mirë i përket një njësie ekonomike që është e integruar.

Në zbatim të këtij paragrafi, një njësi ekonomike do të duhet të ndajë emrin e mirë që lidhet me njësitë ekonomike që janë të integruara, nga ai që lidhet me njësitë ekonomike që nuk janë të integruara. Gjithashtu, njësia ekonomike duhet të ndjekë kërkesat e këtij seksioni për njësitë gjeneruese të parasë kur llogaritet shuma e rikuperueshme, dhe shpërndahen humbjet nga zhvlerësimi dhe anulimet në aktivet që i përkasin, njësisë ekonomike ose grupit të njësive ekonomike të blera.

Anullimi i një humbje nga zhvlerësimi

- 27.28 Një humbje nga zhvlerësimi e njohur për emrin e mirë nuk do të anulohet në një periudhë të mëvonshme.
- 27.29 Për të gjitha aktivet e tjera, përveç emrit të mirë, një njësi ekonomike do të vlerësojë në çdo datë të raportimit nëse ka ndonjë shenjë se një humbje nga zhvlerësimi, e njohur në periudhat e mëparshme, nuk ekziston më, ose mund të jetë ulur. Shenjat se një humbje nga zhvlerësimi mund të jetë ulur ose mund të mos ekzistojë më, në përgjithësi, janë e kundërta e atyre të përcaktuara në paragrafin 27.9. Nëse ekziston ndonjë shenjë e tillë, njësia ekonomike do të përcaktojë nëse e gjitha ose një pjesë e humbjes së mëparshme nga zhvlerësimi duhet të anulohet. Procedura për të bërë këtë përcaktim do të varet nga fakti nëse humbja e mëparshme nga zhvlerësimi i aktivit është bazuar në:
- (a) shumën e rikuperueshme të këtij aktivi të veçantë (shih paragrafin 27.30), ose
 - (b) shumën e rikuperueshme të njësisë gjeneruese të parasë, të cilës i takon aktivi (shih paragrafin 27.31).

Anullimi kur shuma e rikuperueshme është vlerësuar për një aktiv të veçantë të zhvlerësuar

27.30 Kur humbja e mëparshme nga zhvlerësimi është bazuar në shumën e rikuperueshme të aktivit të veçantë të zhvlerësuar, do të zbatohen kërkesat në vijim:

- (a) Njësia ekonomike duhet të vlerësojë shumën e rikuperueshme të aktivit në datën e raportimit aktual.
- (b) Nëse shuma e rikuperueshme e vlerësuar e aktivit e tejkalon vlerën kontabël të tij, njësia ekonomike do të rritë vlerën kontabël neto deri në shumën e rikuperueshme, që i nënshtrohet kufizimit të përshkruar në pikën (c) më poshtë. Kjo rritje është anulimi i një humbje nga zhvlerësimi. Njësia duhet të njohë menjëherë anulimin në fitim ose humbje.
- (c) Anullimi i një humbjeje nga zhvlerësimi nuk do të rritë vlerën kontabël neto të aktivit mbi atë që do të kishte (neto nga amortizimi) nëse nuk do të ishte njohur humbje nga zhvlerësimi për aktivin në vitet e mëparshme.
- (d) Pasi është e njohur një anulim i një humbjeje nga zhvlerësimi, njësia ekonomike do të rregullojë shpenzimet e amortizimit për aktivin në periudhat e ardhshme për shpërndarjen e vlerës kontabël neto të rishikuar të aktivit, pakësuar me vlerën e tij të mbetur (nëse ka), në mënyrë sistematike mbi jetën e mbetur të dobishme të tij.

Anullimi kur shuma e rikuperueshme është vlerësuar për një njësi gjeneruese të parasë

27.31 Kur humbja e mëparshme nga zhvlerësimi është bazuar në shumën e rikuperueshme të njësisë gjeneruese të parasë të cilës i takon aktivi, do të zbatohen kërkesat në vijim:

- (a) Njësia ekonomike duhet të vlerësojë shumën e rikuperueshme të njësisë gjeneruese të parasë në datën e raportimit aktual.
- (b) Nëse shuma e rikuperueshme e vlerësuar e njësisë gjeneruese të parasë e tejkalon vlerën kontabël të saj, atëherë tejkallimi është një anulim i një humbje nga zhvlerësimi. Njësia ekonomike do të shpërndajë shumën e këtij anulimi në aktivet e njësisë, me përjashtim të emrit të mirë, proporcionalisht me vlerat kontabël të këtyre aktiveve, që i nënshtrohen kufizimit të përshkruar në pikën (c) më poshtë. Këto rritje në vlerat kontabël neto do të trajtohen si anulime të humbjeve nga zhvlerësimi për aktivet e veçanta dhe do të njihen menjëherë në fitim ose humbje.
- (c) Në shpërndarjen e një anulimi të një humbjeje nga zhvlerësimi për një njësi gjeneruese të parasë, anulimi nuk do të rritë vlerën kontabël neto të një aktivi mbi vlerën që është me e ulëta e:
 - (i) shumës së tij të rikuperueshme, dhe
 - (ii) vlerës kontabël neto që do të kishte patur (neto nga amortizimi) nëse nuk do të ishte njohur humbje nga zhvlerësimi për aktivin në periudhat e mëparshme.
- (d) Çdo tejkallim i shumës së anuluar të humbjes nga zhvlerësimi që nuk mund t'i shpërndahet një aktivi për shkak të kufizimit në pikën (c) më sipër, do të shpërndahet proporcionalisht në aktivet e tjera të njësisë gjeneruese të parasë, me përjashtim të emrit të mirë.

- (e) Pasi është e njohur një anulim i një humbjeje nga zhvlerësimi, nëse është e zbatueshme, njësia ekonomike do të rregullojë shpenzimet e amortizimit për çdo aktiv në njësinë gjeneruese të parasë në periudhat e ardhshme për shpërndarjen e vlerës kontabël neto të rishikuar të aktivit, pakësuar me vlerën e tij të mbetur (nëse ka), në mënyrë sistematike mbi jetën e mbetur të dobishme të tij.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

27.32 Një njësi ekonomike duhet të japë informacionin shpjegues të mëposhtëm për çdo klasë të aktiveve të përcaktuara në paragrafin 27.33:

- (a) shumën e humbjeve nga zhvlerësimi e njohur në fitim ose humbje gjatë periudhës dhe nënzerin (nënzërat) në pasqyrën e të ardhurave të përgjithshme (dhe në pasqyrën e të ardhurave, nëse paraqitet) në të cilën janë të përfshira këto humbje nga zhvlerësimi.
- (b) shumën e anulimeve të humbjeve nga zhvlerësimi të njohura në fitim ose humbje gjatë periudhës dhe nënzerin (nënzërat) në pasqyrën e të ardhurave të përgjithshme (dhe në pasqyrën e të ardhurave, nëse paraqitet) në të cilën janë anuluar këto humbje nga zhvlerësimi.

27.33 Një njësi ekonomike do të japë informacionet shpjeguese të kërkuara nga paragrafi 27.32 për secilën nga klasat e mëposhtme të aktiveve:

- (a) inventarët.
- (b) tokën, ndërtesat, makineritë dhe pajisjet (përfshirë aktivet afatgjata për investim të trajtuara sipas metodës së kostos).
- (c) emrin e mirë.
- (d) aktivet afatgjata jomateriale, përveç emrit të mirë.
- (e) investimet në pjesëmarrjet.
- (f) investimet në sipërmarrjet e përbashkëta.

Seksioni 28

Përfitimet e punonjësve

Objekti i këtij seksioni

28.1 **Përfitimet e punonjësve** janë të gjitha format e shumave të dhëna nga një njësi ekonomike në këmbim të shërbimit të dhënë nga punonjësit, duke përfshirë drejtorët dhe menaxhimin. Ky seksion zbatohet për të gjitha përfitimet e punonjësve, me përjashtim të **transaksioneve të pagesave me aksione**, të cilat janë të mbuluara nga seksioni 26 *Pagesa me aksione*. Në përfitimet e punonjësve të trajtuara nga ky seksion do të përfshihet një nga katër llojet e mëposhtme:

- (a) përfitimet afatshkurtra të punonjësve (përveç **përfitimeve nga ndërprerja e marrëdhënieve të punës**) të cilat maturohen tërësisht brenda dymbëdhjetë muajve pas mbylljes së periudhës në të cilën punonjësit kryejnë shërbimin e lidhur me to.
- (b) **përfitimet pas-punësimit** (përveç përfitimeve nga ndërprerja e marrëdhënieve të punës) të cilat janë të pagueshme pas përfundimit të punësimit.
- (c) përfitimet e tjera afatgjata të punonjësve (përveç përfitimeve të pas-punësimit dhe atyre nga ndërprerja e marrëdhënieve të punës) të cilat nuk maturohen tërësisht brenda dymbëdhjetë muajve pas mbylljes së periudhës në të cilën punonjësit kryejnë shërbimin e lidhur me to.
- (d) përfitimet nga ndërprerja e marrëdhënieve të punës të cilat janë përfitime që iu paguhen punonjësve si rezultat ose:
 - (i) i një vendimi të njësisë ekonomike për t'i dhënë fund punësimit të një punonjësi para datës normale së daljes në pension, ose
 - (ii) i një vendimi të një punonjësi për të pranuar ndërprerjen vullnetare të marrëdhënieve të punës, në këmbim të këtyre përfitimeve.

28.2 Përfitimet e punonjësve përfshijnë edhe transaksionet e pagesave të bazuara në aksione nga të cilat punonjësit marrin instrumente kapitali neto (të tilla si aksionet ose opsionet e aksioneve), mjete monetare ose aktive të tjera të njësisë ekonomike në shuma që janë të bazuara në çmimin e aksioneve ose të instrumenteve të tjera të kapitalit neto të njësisë ekonomike. Një njësi ekonomike duhet të zbatojë seksionin 26 në kontabilitetin për transaksionet e pagesave të bazuara në aksione.

Parimi i përgjithshëm i njohjes për të gjitha përfitimet e punonjësve

28.3 Një njësi ekonomike duhet të njohë koston e përfitimeve të të gjithë punonjësve për të cilat punonjësit kanë të drejtën e përfitimeve si rezultat i shërbimit të kryer në njësine ekonomike gjatë **periudhës raportuese**:

- (a) si një pasiv, pasi zbritet shuma që i është paguar punonjësit qoftë në mënyrë direkte, qoftë si një kontribut në një fond të përfitimeve të punonjësve. Nëse shuma e paguar tejkalon detyrimin që rrjedh nga shërbimi para **datës së raportimit**, një njësi ekonomike do të njohë tejkalimin si një aktiv në atë masë që parapagimi do të çojë në një ulje të pagesave në të ardhmen, ose në një rikthim të parave.
- (b) si një shpenzim, përveç nëse një seksion tjetër i këtij SNRF-je kërkon që

kostoja të njihet si pjesë e kostos së një aktivi të tillë si inventar apo tokë, ndërtesa, makineri dhe pajisje.

Përfitimet afatshkurtra të punonjësve

Shembuj

28.4 Përfitimet afatshkurtra të punonjësve përfshijnë zëra të tillë si:

- (a) paga, shpërblime dhe kontribute të sigurimeve shoqërore;
- (b) mungesa afatshkurtra të kompensuara (të tilla si leje vjetore e paguar dhe leje shëndetësore e paguar) kur mungesat priten të ndodhin brenda dymbëdhjetë muajve pas mbylljes së periudhës në të cilën punonjësit kryejnë shërbimin përkatës;
- (c) pjesëmarrja në fitim dhe shpërblime pune të pagueshme brenda dymbëdhjetë muajve pas mbylljes së periudhës në të cilën punonjësit kryejnë shërbimin përkatës; dhe
- (d) përfitimet jo monetare (siç janë kujdesi shëndetësor, strehimi, autoveturat dhe mallrat ose shërbimet pa pagesë ose të subvencionuara) për punonjësit aktualë.

Matja e përfitimeve afatshkurtra në përgjithësi

28.5 Kur një punonjës ka kryer një shërbim për një njësi ekonomike gjatë periudhës raportuese, njësia ekonomike duhet të masë shumat e njohura në përputhje me paragrafin 28.3 me vlerën e paskontuar të përfitimeve afatshkurtra të punonjësve që pritet të paguhet në këmbim të këtij shërbimi.

Njohja dhe matja —mungesat e kompensuara afatshkurtra

28.6 Një njësi ekonomike mund të kompensojë punonjësit për mungesa me arsye të ndryshme duke përfshirë pushimet vjetore dhe paaftësinë e përkohshme. Disa mungesa afatshkurtra të kompensuara akumulohen - ato mund të barten dhe të përdoren në periudhat e ardhshme, nëse nuk është përdorur plotësisht e drejta që i takon punonjësit për periudhës aktuale. Shembujt përfshijnë pushimin vjetor dhe paaftësinë e përkohshme. Një njësi ekonomike duhet të njohë koston e pritshme të mungesave të kompensuara të akumuluar kur punonjësit kryejnë shërbimin që shton të drejtën e tyre për mungesa të kompensuara në të ardhmen. Njësia ekonomike duhet të matë koston e pritshme të **mungesave të kompensuara të akumuluar** me shumën shtesë të paskontuar që njësia ekonomike pret të paguajë si rezultat i të drejtës së papërdorur që është akumuluar në fund të periudhës raportuese. Njësia ekonomike duhet ta paraqesë këtë shumë, si një **pasiv aktual** në datën e raportimit.

28.7 Një njësi ekonomike duhet të njohë koston mungesave të tjera të kompensuara (jo-akumuluese), kur bëhen mungesat. Njësia ekonomike do të masë koston e mungesave të kompensuara jo-akumuluese me shumën e paskontuar të pagave dhe rrogave të paguara ose të pagueshme për periudhën e mungesës.

Pjesëmarrja në fitime dhe skemat e shpërblimeve - Njohja

28.8 Një njësi ekonomike duhet të njohë koston e pritshme të ndarjes së fitimeve dhe pagesave të shpërblimeve vetëm kur:

- (a) njësia ekonomike ka një **detyrim** ligjor ose **konstruktiv** aktual për t'i bërë këto pagesa si pasojë e ngjarjeve në të kaluarën (kjo do të thotë se njësia nuk ka alternativë tjetër reale, por të bëjë pagesat), dhe
- (b) mund të bëhet një vlerësim i besueshëm i detyrimit.

Përfitime e pas-punësimit: dallimi midis skemave me kontribute të përcaktuara dhe skemave me përfitime të përcaktuara

28.9 Përfitimet e pas-punësimit përfshijnë, për shembull:

- (a) përfitimet e largimit nga puna, siç janë pensionet; dhe
- (b) përfitime të tjera pas përfundimit të marrëdhënieve të punës, siç janë sigurimi i jetës pas përfundimit të marrëdhënieve të punës dhe kujdesi shëndetësor pas përfundimit të marrëdhënieve të punës.

Mënyra përmes së cilës një njësi ekonomike i jep përfitimet e pas-punësimit janë **skemat e përfitimeve** të paspunësimit. Një njësi ekonomike e zbaton këtë seksion për të gjitha këto skema, pavarësisht faktit nëse kërkohet apo jo krijimi i një njësie ekonomike më vete për të marrë kontributet dhe për të paguar përfitimet. Në disa raste, këto skema janë të vendosura me ligj dhe jo si rezultat i veprimit nga njësia ekonomike. Në disa raste, këto skema janë rrjedhojë e veprimeve të njësisë ekonomike edhe në mungesë të një plani formal, të dokumentuar.

28.10 Skemat e përfitimeve të pas-punësimit klasifikohen ose si **skema me kontribute të përcaktuara, ose si **skema me përfitime të përcaktuara**, në varësi të përmbajtjes ekonomike të skemës që buron nga termit dhe kushtet kryesore të saj.**

- (a) Skemat me kontribute të përcaktuara janë skemat e përfitimeve të pas-punësimit sipas të cilave një njësi ekonomike paguan kontribute fikse në një njësi ekonomike të veçantë (një fond) dhe nuk ka detyrim ligjor ose konstruktiv për të paguar kontribute të tjera ose për të bërë pagesa të drejtpërdrejta në përfitim të punonjësve në qoftë se fondi nuk mban aktive të mjaftueshme për t'ua paguar të gjitha përfitimet punonjësve që kanë lidhje me shërbimin e tyre në periudhën aktuale dhe periudhat e mëparshme. Kështu, shuma e përfitimeve pas-punësimit të marra nga punonjësi përcaktohet nga shuma e kontributeve të paguara nga një njësi ekonomike (dhe ndoshta edhe punonjësit) në një skemë të përfitimeve të pas-punësimit apo në një shoqëri sigurimesh, së bashku me kthimet e investimeve që rrjedhin nga kontributet.
- (a) Skemat me përfitime të përcaktuara janë ato skema të përfitimeve të pas-punësimit që nuk janë skema me kontribute të përcaktuara. Sipas skemave me përfitime të përcaktuara, detyrimi i njësisë ekonomike është t'u japë punonjësve të tanishëm dhe të mëparshëm përfitimet, për të cilat është rënë dakort dhe rreziku aktuarial (që përfitimet do të kushtojnë më shumë ose më pak nga sa pritet) dhe rreziku i investimeve (që kthimi mbi aktivet e disponueshme për të financuar përfitimet do të ndryshojë nga pritjet), në thelb, bie mbi njësinë ekonomike. Nëse përvoja aktuariale apo e investimeve është më e keqe se sa pritet, detyrimi i njësisë ekonomike mund të rritet, dhe anasjelltas, nëse përvoja aktuariale apo e investimeve është më e mirë se sa pritet.

Skemat me disa punëdhënës dhe ato shtetërore

28.11 Skemat me disa punëdhënës dhe ato shtetërore janë të klasifikuara si skema me kontribute të përcaktuara sipas kushteve të skemës, duke përfshirë edhe çdo detyrim

konstruktiv që shkon përtej kushteve formale. Megjithatë, nëse nuk ka informacion të mjaftueshëm për të përdorur kontabilitetin e përfitimeve të përcaktuara për një skemë me disa punëdhënës që është një skemë me përfitime të përcaktuara, atëherë njësia ekonomike do ta kontabilizojë skemën në përputhje me paragrafin 28.13 sikur të ishte një skemë me kontribute të përcaktuara dhe do të japë informacion shpjegues siç kërkohet nga paragrafi 28.40.

Përfitimet e siguruara

28.12 Një njësi ekonomike mund të paguajë prime sigurimi për të financuar një skemë të përfitimeve paspunësimit. Njësia ekonomike duhet ta trajtojë një skemë të tillë si një skemë me kontribute të përcaktuara nëse njësia ekonomike nuk ka detyrimin ligjor ose konstruktiv për:

- (a) për t'ua paguar punonjësve përfitimet drejtpërdrejt kur maturohen; ose
- (b) për të paguar shuma të tjera nëse siguruesi nuk i paguan të gjitha përfitimet e ardhshme të punonjësve, që lidhen me shërbimin e punonjësve në periudhën aktuale dhe ato të mëparshme.

Një detyrim konstruktiv mund të lindë në mënyrë të tërthortë përmes skemës, nëpërmjet mekanizmit për vendosjen e primeve të ardhshme ose përmes një marrëdhënieje me siguruesin si **palë e lidhur**. Nëse njësia ekonomike mban një detyrim të tillë ligjor ose konstruktiv, ajo do ta trajtojë skemën si një skemë me përfitime të përcaktuara.

Përfitimet e paspunësimit: skemat me kontribute të përcaktuara

Njohja dhe matja

28.13 Një njësi ekonomike duhet të njohë kontributin e pagueshëm për një periudhë:

- (a) si një pasiv, pasi zbritet çdo shumë tashmë e paguar. Nëse kontributi i paguar është më i madh se kontributi që duhet paguar për shërbimin para datës së raportimit, një njësi ekonomike e njeh këtë tepricë si një aktiv.
- (b) si një shpenzim, nëse një seksion tjetër i këtij SNRF-je nuk kërkon që kostoja të njihet si pjesë e koston së një aktiviteti të tillë si inventar apo toka, ndërtesa, makineri dhe pajisje.

Përfitimet e paspunësimit: skemat me përfitime të përcaktuara

Njohja

28.14 Në zbatim të parimit të përgjithshëm të njohjes në paragrafin 28.3 për skemat me përfitime të përcaktuara, një njësi ekonomike do të njohë:

- (a) një pasiv për detyrimet e saj sipas skemave të përfitimeve të përcaktuara neto nga aktivet e skemës - **detyrimi për përfitimet e përcaktuara** (shih paragrafët 28.15-28.23).
- (b) ndryshimin neto në këtë detyrim gjatë periudhës si kosto të skemave të saj me përfitime të përcaktuara gjatë periudhës (shih paragrafët 28.24-28.27).

Matja e detyrimit për përfitimin e përcaktuar

28.15 Një njësi ekonomike duhet të masë një pasiv përfitimi të përcaktuar për detyrimet e saj sipas skemave të përfitimeve të përcaktuara me totalin neto të shumave të

mëposhtme:

- (a) **vlerën aktuale** të detyrimeve të saj sipas skemave të përfitimeve të përcaktuara (detyrimi i saj për **përfitime të përcaktuara**) në datën e raportimit (paragrafët 28.16-28.22 japin udhëzime për të matur këtë detyrim), minus
- (b) vlerën e drejtë në datën e raportimit të **aktiveve të skemës** (nëse ka) nga të cilat do të shlyhen drejtpërdrejt detyrimet. Paragrafët 11.27-11.32 vendosin kushtet për përcaktimin e vlerave të drejta e këtyre aktiveve të skemës që janë **aktive financiare**.

Përfshirja e përfitimeve të kushtëzuara dhe të pakushtëzuara

- 28.16 Vlera aktuale e detyrimeve të një njësie ekonomike në kuadrin e skemave me përfitime të përcaktuara në datën e raportimit do të pasqyrojë shumën e vlerësuar të përfitimit që punonjësit kanë fituar në këmbim të shërbimit të tyre në periudhën aktuale dhe në ato të mëparshmet, duke përfshirë edhe përfitimet që nuk janë ende **të kushtëzuara** (shih paragrafin 28.26) dhe efektet e formulave të përfitimit që u japin punonjësve përfitime më të mëdha pas viteve të shërbimit. Kjo kërkon që njësia të përcaktojë se sa përfitim i ngarkohet periudhës aktuale dhe atyre të mëparshme në bazë të formulës të skemës së përfitimeve dhe të bëjë vlerësime (supozimet aktuariale) në lidhje me variablat demografike (siç është qarkullimi i të punësuarve dhe vdekshmëria) dhe variablat financiarë (të tillë si rritja e ardhshme në paga dhe kostot mjekësore) që ndikojnë në koston e përfitimit. Supozimet aktuariale duhet të jenë të paanshme (as të pakujdesshme, as tepër konservatore), të përputhshme reciprokisht, dhe të zgjedhura që të japin vlerësimin më të mirë të flukseve të ardhshme të mjeteve monetare që do të burojnë nga skema.

Skontimi (Zbritja)

- 28.17 Një njësi ekonomike duhet të masë detyrimin e saj për përfitime të përcaktuara mbi bazën e **vlerën aktuale** të skontuar. Njësia ekonomike do të përcaktojë normën e përdorur për të skontuar pagesat e ardhshme duke iu referuar normës së tregut mbi obligacionet tregtare me cilësi të lartë në datën e raportimit. Në vendet ku nuk ka treg të thellë për këto obligacione, njësia ekonomike do të përdorë normat e kthimit të tregut (në datën e raportimit) për obligacionet qeveritare. Monedha dhe maturimi i obligacioneve tregtare, ose obligacionet qeveritare duhet të përputhen me monedhën dhe periudhën e parashikuar të pagesave të ardhshme.

Metoda e vlerësimit aktuarial

- 28.18 Nëse një njësi ekonomike është e aftë, pa kosto ose përpjekje të panevojshme, të përdorë **metodën e kreditimit për njësi të projektuar** për të matur detyrimin e vet për përfitime të përcaktuara dhe koston përkatëse të shërbimit përkatës, atëherë duhet ta përdorë atë. Nëse përfitimet e përcaktuara janë të bazuara në pagat e ardhshme, metoda e kreditimit për njësi të projektuar kërkon që një njësi ekonomike të matë detyrimet për përfitime të përcaktuara të saj në mënyrë që të pasqyrohen rritjet e ardhshme të vlerësuar të pagave. Përveç kësaj, metoda e kreditimit për njësi të projektuar kërkon që një njësi ekonomike të bëjë supozime aktuariale të ndryshme për matjen e detyrimit për përfitime të përcaktuara, duke përfshirë normat e skontimit, normat e pritshme të kthimit mbi aktivet e skemës, rritjet e pritshme të pagës në të ardhmen, qarkullimin e punonjësve, vdekshmërinë, dhe prirjet e kostos mjekësore (për skemat e përfitimeve të përcaktuara mjekësore).
- 28.19 Nëse një njësi ekonomike nuk është e aftë, pa kosto dhe përpjekje të panevojshme, të

përdorë metodën e kreditimit për njësi të projektuar për të matur detyrimin e saj dhe koston sipas skemave të përfitimeve të përcaktuara, ajo është e lejuar për të bërë thjeshtëzimet e mëposhtme në matjen e detyrimit të saj të përfitimeve të përcaktuara në lidhje me punonjësit aktualë:

- (a) të injorojë rritjet e vlerësuara të pagave në të ardhmen (dmth. të supozojë se pagat aktuale do të vazhdojnë të jenë deri sa punonjësit aktualë pritet të fillojnë të marrin përfitimet paspunësimit);
- (b) të injorojë shërbimin e ardhshëm të punonjësve aktualë (dmth. të supozojë mbylljen e skemës për punonjësit ekzistuesë si dhe për çdo punonjës të ri); dhe
- (c) të injorojë vdekshmërinë e mundshme të punonjësve aktualë gjatë marrëdhënievetë punës midis datës së raportimit dhe datës që punonjësi pritet të fillojë marrjen e përfitimeve të paspunësimit (dmth. të supozojë se të gjithë punonjësit aktualë do të marrin përfitimet e pas punësimit). Megjithatë, ende duhet të merret parasysh vdekshmëria pas ndërprerjes së marrëdhënieve të punës (p.sh. pritshmëria e jetëgjatësisë).

Megjithatë, një njësi ekonomike që ka përparësi në thjeshtëzimet e mësipërme të matjes duhet të përfshijnë të dyja si përfitimet e kushtëzuara dhe të pakushtëzuara në matjen e detyrimit të saj për përfitime të përcaktuara.

- 28.20 Ky SNRF nuk kërkon që një njësi ekonomike të angazhojë një aktuar të pavarur për të kryer vlerësimin aktuarial gjithëpërfshirës të nevojshëm për të llogaritur detyrimin e vet për përfitime të përcaktuara. Gjithashtu nuk kërkon që një vlerësim gjithëpërfshirës aktuarial të bëhet çdo vit. Në periudhat në mes të vlerësimit aktuarial gjithëpërfshirës, nëse supozimet kryesore aktuariale nuk kanë ndryshuar dukshëm, detyrimi për përfitimet e përcaktuara mund të matet duke rregulluar matjen e periudhës së mëparshme për ndryshimet në demografinë e punonjësve të tilla si numri i punonjësve dhe nivelet e pagave.

Futjet e skemës, ndryshimet, reduktimet dhe shlyerjet

- 28.21 Nëse një skemë e përfitimeve të përcaktuara është futur ose ndryshuar në periudhën aktuale, njësia ekonomike do të rrisë ose ulë detyrimin e saj për përfitimet e përcaktuara për të pasqyruar ndryshimin, dhe do ta njohë rritjen (uljen), si një shpenzim (e ardhur) në matjen e fitimit ose humbjes në periudhën aktuale. Nga ana tjetër, nëse një skemë ka qenë e reduktuar (dmth përfitimet ose grupi i punonjësve të mbuluar janë zvogëluar) ose e shlyer (detyrimi i punëdhënësit është realizuar plotësisht) në periudhën aktuale, detyrimi i përfitimeve të përcaktuara duhet të zvogëluar ose eliminohet, dhe njësia ekonomike duhet të njohë fitim ose humbje neto në fitimin apo humbjen e periudhës aktuale.

Aktivet e skemës së përfitimeve të përcaktuara

- 28.22 Nëse vlera aktuale e detyrimit të përfitimeve të përcaktuara në datën e raportimit është më e vogël se vlera e drejtë e aktiveve të skemës në këtë datë, skema rezulton me tepricë (suficit). Një njësi ekonomike do ta njohë një tepricë të skemës si një aktiv të skemës me përfitime të përcaktuara vetëm deri në masën që ajo është në gjendje të mbulojë tepricën ose nëpërmjet kontributeve të reduktuara në të ardhmen ose nëpërmjet rimbursimeve nga skema.

Kostoja e një skeme me përfitime të përcaktuara

- 28.23 Një njësi ekonomike duhet ta njohë ndryshimin neto në pasivin për përfitime të

përcaktuara gjatë periudhës, përveç një ndryshimi të ngarkueshëm drejtpërdrejt ndaj përfitimeve të paguara ndaj punonjësve gjatë periudhës ose kontributeve nga punëdhënësi, si kosto të skemave të përfitimeve të përcaktuara gjatë periudhës. Kjo kosto njihet ose tërësisht në fitim ose humbje si një shpenzim ose pjesërisht në fitim ose humbje dhe pjesërisht si një zë i të ardhurave të tjera të përgjithshme (shih paragrafin 28.24), përveç nëse një seksion tjetër të këtij SNRF-je kërkon që kostoja të njihet si pjesë e koston së një aktivi të tillë si inventar apo tokë, ndërtesa, makineri dhe pajisje.

Njohja –zgjedhja e politikës kontabël

28.24 Një njësi ekonomike është e nevojshme që të njohë të gjitha fitimet dhe humbjet aktuariale në periudhën në të cilën ato ndodhin. Një njësi ekonomike duhet:

- (a) të njohë të gjitha fitimet dhe humbjet aktuariale në fitim ose humbje, ose
- (b) të njohë të gjitha fitimet dhe humbjet aktuariale në të ardhurat e tjera të përgjithshme

si një zgjedhje e politikës kontabël. Njësia ekonomike do të zbatojë politikën e saj kontabël të zgjedhur në vazhdimësi për të gjitha skemat e saj të përfitimeve të përcaktuara dhe të gjitha fitimet dhe humbjet e saj aktuariale. Fitimet dhe humbjet neto aktuariale të njohura në të ardhura të tjera të përgjithshme do të paraqiten në pasqyrën e të ardhurave të përgjithshme.

28.25 Ndryshimi neto në pasivin për përfitime të përcaktuara që është njohur si kostoja e një skeme të përfitimeve të përcaktuara përfshin:

- (a) ndryshimin në detyrimin për përfitime të përcaktuara, që rrjedh nga shërbimi i kryer nga punonjësit gjatë periudhës raportuese.
- (b) interesat mbi detyrimin për përfitime të përcaktuara gjatë periudhës raportuese.
- (c) kthimet mbi çdo aktiv të skemës dhe ndryshimin neto në vlerën e drejtë të rimbursimeve të njohura (shih paragrafin 28.28) gjatë periudhës raportuese.
- (d) fitimet dhe humbjet neto aktuariale që krijohen në periudhën e raportimit.
- (e) rritjet ose uljet në pasivin për përfitime të përcaktuara që rrjedhin nga futja e një skeme të re ose ndryshimi në një skemë ekzistuese në periudhën e raportimit (shih paragrafin 28.21).
- (f) uljen e detyrimit për përfitime të përcaktuara që rrjedh nga reduktimi apo shlyerja e skeme ekzistuese në periudhën e raportimit (shih paragrafin 28.21).

28.26 Shërbimi i kryer nga punonjësi krijon një detyrim sipas një skeme të përfitimeve të përcaktuara edhe nëse përfitimet janë të kushtëzuara nga punësimi në të ardhmen (me fjalë të tjera, ato nuk janë ende të kushtëzuara). Shërbimi i punonjësve para datës së kushtëzimit krijon një detyrim konstruktiv, sepse, në çdo datë të raportimit të njëpasnjëshëm, shumat e shërbimit të ardhshëm që një punonjës do të duhet të bëjë përpara se ai të fitojë të drejtën për përfitime është zvogëluar. Në matjen e detyrimit për përfitim të përcaktuar, një njësi ekonomike merr parasysh probabilitetin që disa punonjës nuk mund të përmbushin kërkesat e kushtëzuara. Në mënyrë të ngjashme, edhe pse disa përfitime pas punësimit (si përfitimet mjekësore të paspunësimit) bëhen të pagueshme vetëm nëse një ngjarje e caktuar ndodh atëhere kur një punonjës nuk është më i punësuar (në rastin e një sëmundjeje), krijohet një detyrim, kur punonjësi kryen shërbimin që do t'i sigurojë të drejtën për përfitime nëse ndodh ngjarja e caktuar. Probabiliteti që ngjarja e caktuar të ndodhë ndikon në matjen e detyrimit, por

nuk përcakton nëse detyrimi ekziston.

28.27 Nëse përfitimet e përcaktuara janë ulur për shumat që do t'u paguhen punonjësve sipas skemave të mbështetura nga qeveria, një njësi ekonomike do të masë detyrimet për përfitime të përcaktuara të saj në një mënyrë të tillë që pasqyron përfitimet e pagueshme sipas skemave qeveritare, por vetëm nëse:

- (a) këto skema janë të miratuara para datës së raportimit, ose
- (b) historia e kaluar, apo evidenca të tjera të besueshme, tregojnë se këto përfitime shtetërore do të ndryshojnë në një mënyrë të parashikueshme, për shembull, në përputhje me ndryshimet e ardhshme në nivelin e çmimeve të përgjithshme ose niveleve të pagave të përgjithshme.

Rimbursimet

28.28 Nëse një njësi ekonomike është pothuajse e sigurt se një palë tjetër do të rimbursojë disa ose të gjitha shpenzimet e nevojshme për të shlyer një detyrim për përfitime të përcaktuara, njësi ekonomike duhet të njohë të drejtën e saj për rimbursim si një aktiv të veçantë. Njësi ekonomike do ta masë aktivin me vlerën e drejtë. Në pasqyrën e ardhurave të përgjithshme (ose në pasqyrën e të ardhurave, nëse paraqitet), shpenzimet në lidhje me një skemë të përfitimeve të përcaktuara mund të paraqiten neto nga shuma e njohur për rimbursim.

Përfitime të tjera afatgjata të punonjësve

28.29 Përfitimet e tjera afatgjata të punonjësve përfshijnë, për shembull:

- (a) mungesa të kompensuara afatgjata të tilla si leje pas një vjetërsie të gjatë në punë ose leje studimore;
- (b) përfitime të tjera pas një vjetërsie të gjatë në punë;
- (c) përfitime të paaftësisë afatgjatë në punë;
- (d) pjesëmarrja në fitim dhe shpërblime pune të pagueshme brenda dymbëdhjetë muajsh pas mbylljes së periudhës në të cilën punonjësit kryejnë shërbimet përkatëse; dhe
- (e) kompensim që paguhet dymbëdhjetë muaj ose më shumë pas fundit të periudhës në të cilën është fituar.

28.30 Shuma e njohur si pasiv për përfitimet e tjera afatgjata të punonjësve është shuma gjithsej neto e këtyre vlerave:

- (a) vlera aktuale e detyrimit për përfitime të përcaktuara në datën e raportimit; minus
- (b) vlerën e drejtë në datën e raportimit të aktiveve të skemës (nëse ka) nga të cilat do të shlyhen drejtpërdrejt detyrimet.

Një njësi ekonomike duhet të njohë ndryshimin në pasiv në përputhje me paragrafin 28.23.

Përfitimet nga ndërprerja e marrëdhënieve të punës

28.31 Një njësi ekonomike mund të jetë e angazhuar përmes legjislacionit, kontratave apo ndonjë marrëveshjeje tjetër me punonjësit apo përfaqësuesit e tyre ose përmes një detyrimi konstruktiv të bazuar në praktikën e biznesit, në rutinën apo dëshirën për të

vepruar me barazi, për t'u dhënë para (ose përfitime të tjera) punonjësve kur ajo ndërpret marrëdhëniet e punës me ta. Pagesa të tilla janë përfitime nga ndërprerja e marrëdhënieve të punës.

Njohja

- 28.32 Meqë përfitimet nga ndërprerja e marrëdhënieve të punës nuk i sjellin një njësie ekonomike përfitime ekonomike të ardhshme ndaj ato njihen menjëherë si shpenzime në fitim apo humbje.
- 28.33 Kur njësia ekonomike njeh përfitimet nga ndërprerja e marrëdhënieve të punës, ajo mund t'i kontabilizojë ato edhe si një reduktim të përfitimeve për pensione apo të përfitimeve të tjera të punonjësve.
- 28.34 Një njësi ekonomike i njeh përfitimet nga ndërpreja e marrëdhënieve të punës si një pasiv dhe një shpenzim vetëm kur njësia ekonomike demonstroi se është e angazhuar ose:
- (a) për të ndërprerë marrëdhëniet e punës të një punonjësi ose grupi punonjësish përpara datës normale së daljes në pension, ose
 - (b) për të dhënë përfitime nga ndërpreja e marrëdhënieve të punës si rezultat i një ofertë të bërë për të nxitur largimin vullnetar nga puna.
- 28.35 Një njësi ekonomike demonstroi se është e angazhuar për një ndërprerje të marrëdhënieve të punës vetëm kur ajo ka një plan zyrtar të hollësishtëm për ndërprerjen e marrëdhënieve të punës dhe nuk ka mundësi reale të tërhiqet nga plani.

Matja

- 28.36 Një njësi ekonomike duhet të masë përfitimet nga ndërprerja e marrëdhënieve të punës duke përdorur vlerësimin më të mirë të shpenzimeve që do të kërkohej për të shlyer detyrimin në datën e raportimit. Në rastin e një ofertë të bërë për të nxitur largimin vullnetar nga puna, matja e përfitimeve nga ndërprerja e marrëdhënieve të punës do të bazohet në numrin e punonjësve që pritet të pranojnë ofertën.
- 28.37 Kur përfitimet nga ndërprerja e marrëdhënieve të punës janë të pagueshme pas më shumë se dymbëdhjetë muaj pas mbylljes së periudhës raportuese, ato do të maten me vlerën e tyre aktuale të skontuar.

Skemat e grupit

- 28.38 Nëse një **shoqëri mëmë** siguron përfitime për punonjësit e një ose më shumë **filialeve** në grup, dhe i paraqet pasqyrat financiare të konsoliduara duke përdorur ose *SNRF për NJVM-të* ose **SNRF-të e plotë**, filialet e tilla lejohen të njohin dhe të masin përfitimet e punonjësve në bazë të një shpërndarjeje të arsyeshme të shpenzimeve të njohura për grupin.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

Dhënia e informacioneve shpjeguese mbi përfitimet afatshkurtra të punonjësve

- 28.39 Ky seksion nuk kërkon dhënie informacionesh shpjeguese të veçanta në lidhje me përfitimet afatshkurtra të punonjësve.

Dhënia e informacioneve shpjeguese mbi skemat me kontribute të përcaktuara

- 28.40 Një njësi ekonomike do të japë informacion shpjegues për shumat e njohura në fitim

ose humbje si shpenzime për skemat me kontribute të përcaktuara. Nëse një njësi ekonomike e trajton një skemë të përfitimeve të përcaktuara me disa punëdhënës, si një skemë të kontributeve të përcaktuara sepse nuk ka informacion të mjaftueshëm për të përdorur kontabilitetin e përfitimeve të përcaktuara (shih paragrafin 28.11) ajo do të japë informacion shpjegues për faktin që ajo është një slemë e përfitimeve të përcaktuara dhe arsyen pse është trajtuar kontabilisht si një skemë e kontributeve të përcaktuara, së bashku me çfarëdo informacioni që disponohet në lidhje me tepricën (suficitin) ose deficitin e skemës dhe pasojat, nëse ka, për njësinë ekonomike.

Dhënia e informacioneve shpjeguese mbi skemat me përfitime të përcaktuara

28.41 Një njësi ekonomike do të japë informacione shpjeguese në lidhje me skemat me përfitime të përcaktuara (me përjashtim të ndonjë skeme me përfitime të përcaktuara me disa punëdhënës kontabilizohet si një skemë me kontribute të përcaktuara në përputhje me paragrafin 28.11, për të cilën në fakt zbatohen këkesat e dhënies së informacionit shpjegues sipas paragrafit 28.40). Nëse një njësi ekonomike ka më shumë se një skemë me përfitime të përcaktuara, këto informacione shpjeguese të jepen në tërësi, veç e veç për çdo skemë ose në grupime të tilla që mund të konsiderohen si më të dobishme:

- (a) një përshkrim të përgjithshëm të llojit të skemës, duke përfshirë politikën e financimit.
- (b) politikën kontabël e njësisë ekonomike për njohjen e fitimeve dhe humbjeve neto aktuariale (ose në fitim apo humbje, ose si një zë i të ardhurave të tjera të përgjithshme) dhe shumës së fitimeve dhe humbjeve neto aktuariale e njohura gjatë periudhës.
- (c) një përshkrim të hollësishëm nëse njësia ekonomike përdor ndonjë nga thjeshtëzimet në paragrafin 28.19 në matjen e detyrimi për përfitime të përcaktuara të saj.
- (d) datën e vlerësimit më të fundit të plotë aktuarial dhe, në qoftë se ai nuk është aq në datën e raportimit, një përshkrim të rregullimeve që janë bërë për të matur detyrimin e përfitimeve të përcaktuara në datën e raportimit.
- (e) një rakordim të tepricës në çelje dhe në mbyllje të detyrimit për përfitime të përcaktuara duke treguar veças përfitimet e paguara dhe të gjitha ndryshimet e tjera.
- (f) një rakordim të tepricave në çelje dhe në mbyllje të vlerës së drejtë të aktiveve të skemës dhe të tepricave në çelje dhe mbyllje të të drejtës për rimbursim, të njohur si aktiv në duke treguar veças, nëse duhet:
 - (i) kontributet;
 - (ii) përfitimet e paguara; dhe
 - (iii) ndryshimet e tjera në aktivet e skemës.
- (g) koston totale në lidhje me skemat me përfitime të përcaktuara për periudhën, duke treguar veças shumat
 - (i) e njohura në fitim ose humbje si një shpenzim, dhe
 - (ii) të përfshira në koston e një aktivi.
- (h) për çdo klasë kryesore të aktiveve të skemës, e cila do të përfshijë, por pa ndonjë kufizim, instrumente kapitali neto, instrumente borxhi, aktiv afatgjatë material për investime dhe të gjitha aktivet e tjera, përqindjen ose shumën që

zë secila klasë kryesore në vlerën e drejtë të aktiveve totale të skemës në datën e raportimit.

- (i) shumat e përfshira në vlerën e drejtë të aktiveve të skemës për:
 - (i) çdo klasë të instrumenteve financiare të vetë të njësisë ekonomike, dhe
 - (ii) çdo pronë të zotëruar, apo aktive të tjera të përdorura nga njësia ekonomike.
- (j) kthimet aktuale mbi aktivet e skemës.
- (k) supozimet kryesore aktuariale të përdorura, duke përfshirë, sipas rastit:
 - (i) normat e skontimit;
 - (ii) normat e pritshme të kthimit mbi çdo aktiv të skemës për periudhat e paraqitura në pasqyrat financiare;
 - (iii) normat e pritshme të rritjes së pagave;
 - (iv) normat e prirjes së kostove mjekësore; dhe
 - (v) çdo hipotezë aktuariale tjetër materiale të përdorur.

Rakordimet në pikat e mësipërme (e) dhe (f) nuk duhet të paraqiten për periudhat e mëparshme. Një filial që njeh dhe mat shpenzimet për përfitimet e punonjësve mbi bazën e një shpërndarje të arsyeshme të shpenzimeve të njohura për grupin (shih paragrafin 28.38), në pasqyrat financiare të veçanta të tij, do të përshkruajë politikën e tij për të bërë shpërndarjen dhe do të japë informacionet shpjeguese siç kërkohet në pikat (a) - (k) më lart për skemën si një e tërë.

Dhënia e informacioneve shpjeguese në lidhje me përfitimet e tjera afatgjata

- 28.42 Për çdo kategori të përfitimeve të tjera afatgjata që një njësi ekonomike siguron për punonjësit e saj, ajo do të japë informacion shpjegues mbi natyrën e përfitimit, shumën e detyrimit dhe shkallën e financimit në datën e raportimit.

Dhënia e informacioneve shpjeguese në lidhje përfitimet nga ndërprerja e marrëdhënieve të punës

- 28.43 Për çdo kategori të përfitimeve nga ndërprerja e marrëdhënieve të punës që një njësi ekonomike siguron për punonjësit e saj, njësia ekonomike do të japë informacion shpjegues mbi natyrën e përfitimit, politikën e saj kontabël, dhe shumën e detyrimit të saj dhe shkallën e financimit në datën e raportimit.
- 28.44 Kur ka pasiguri për numrin e punonjësve të cilët do ta pranojnë ofertën për përfitimet nga ndërprerja e marrëdhënieve të punës, ekziston një pasiv i kushtëzuar. Sikurse e kërkon seksioni 21 *Provizionet dhe eventualitetet*, njësia ekonomike jep informacion për pasivin e kushtëzuar nëse mundësia e flukseve monetare dalëse për shlyerjen, nuk është shumë e vogël.

Seksioni 29

Tatimi mbi të ardhurat

Objekti i këtij seksioni

- 29.1 Për qëllim të këtij SNRF, **tatimi mbi të ardhurat** përfshin të gjitha tatimet vendase dhe të huaja që janë të bazuara mbi **fitimin e tatueshëm**. Tatimi mbi të ardhurat përfshin gjithashtu tatimet, si psh. tatimet e mbajtura në burim, që janë të pagueshme nga një filial, pjesëmarrje apo sipërmarrje e përbashkët mbi shpërndarjet në njësinë ekonomike raportuese.
- 29.2 Ky seksion mbulon kontabilitetin për tatimin mbi të ardhurat. Ai i kërkon një njësie ekonomike të njohë pasojat në tatimin aktual dhe të ardhshëm nga transaksionet dhe ngjarjet e tjera që janë njohur në pasqyrat financiare. Këto shuma tatimi të njohura përfshijnë **tatimin aktual** dhe **tatimin e shtyrë**. Tatimi aktual është tatimi i pagueshëm (i kthyeshëm) në varësi të fitimit të tatueshëm (humbjes së tatueshme) për periudhën aktuale ose periudhat e kaluara. Tatimi i shtyrë është tatimi i pagueshëm ose i rikuperueshëm në periudhat e ardhshme, zakonisht si rezultat i rikuperimit të **aktiveve** ose shlyerjes së **detyrimeve** nga njësia ekonomike me vlerën e tyre aktuale kontabël dhe efekti tatimor i mbartjes së humbjeve tatimore dhe tatimeve kreditore aktuale të papërdorura.

Hapat në kontabilizimin për tatimin mbi të ardhurat

- 29.3 Një njësi ekonomike duhet të kontabilizojë tatimin mbi të ardhurat duke ndjekur hapat (a)-(i) më poshtë:
- (a) të njohë tatimin aktual, të matur në një vlerë që përfshin efektin e rezultateve të mundshme të një rishikimi nga autoritetet tatimore (paragrafët 29.4–29.8).
 - (b) të identifikojë cilat aktive dhe detyrime mund të priten të ndikojnë fitimin e tatueshëm nëse ato do të rikuperoreshin ose shlyheshin me vlerat e tyre kontabël aktuale (paragrafët 29.9 dhe 29.10).
 - (c) të përcaktojë **bazën tatimore** të elementëve të mëposhtëm në fund të **periudhës raportuese**:
 - (i) aktiveve dhe detyrimeve në (b). Baza tatimore e aktiveve dhe detyrimeve përcaktohet nga pasojat e shitjes së aktiveve ose shlyerjes së detyrimeve me vlerat e tyre kontabël aktuale (paragrafët 29.11 dhe 29.12).
 - (ii) zërave të tjerë që kanë një bazë tatimore megjithëse ata nuk janë njohur si aktive ose detyrime, psh zërat e njohur si të ardhura ose shpenzime që do të bëhen të tatueshme ose të zbritshme nga tatimi në periudhat e ardhshme (paragrafi 29.13).
 - (d) llogarisë çdo **diferencë të përkohshme**, humbje tatimore të papërdorura dhe tatime kreditore të papërdorura (paragrafët 29.14).
 - (e) njohja e aktivitetit tatimor të shtyrë dhe detyrimit tatimor të shtyrë, vjen nga diferencat e përkohshme, humbje tatimore të papërdorura dhe tatime kreditore të papërdorura (paragrafët 29.15-29.17).

- (f) të masë aktivet për tatimet e shtyra dhe detyrimet për tatimet e shtyra në një vlerë që përfshin efektin e rezultateve të mundshme të një rishikimi nga autoritetet tatimore duke përdorur norma tatimore që, në bazë të ligjit tatimor që është miratuar ose më thelb është miratuar në fund të periudhës raportuese, priten të zbatohen kur aktiviteti për tatimet e shtyra realizohet ose kur detyrimi për tatimet e shtyra shlyhet (paragrafët 29.18–29.25).
- (g) të njohë një zbritje në vlerë kundrejt aktiveve për tatimet e shtyra në mënyrë që vlera neto të barazojë vlerën më të lartë që ka më shumë mundësi të realizohet sesa mos realizohet mbi bazën e fitimit të tatueshëm aktual ose të ardhshëm (paragrafët 29.21 dhe 29.22).
- (h) shpërndajë tatimin aktual dhe të shtyrë tek elementët përkatës të pasqyrës së **fitimit** ose **humbjen**, të pasqyrës totale të të ardhurave të tjera dhe **të pasqyrës së kapitalit** (paragrafi 29.27).
- (i) paraqesë dhe deklarojë informacionin e kërkuar (paragrafët 29.28–29.32).

Njohja dhe matja e tatimit aktual

- 29.4 Një njësi ekonomike duhet të njohë një detyrim për tatimin aktual për tatimin e pagueshëm mbi fitimin e tatueshëm për periudhën aktuale dhe periudhat e kaluara. Nëse shuma e paguar për periudhën aktuale dhe periudhat e kaluara tejkalon vlerën e pagueshme për këto periudha, njësi ekonomike duhet të njohë tejkalimin si një aktiv për tatimin aktual .
- 29.5 Një njësi ekonomike duhet të njohë një aktiv për tatimin aktual për përfitimin nga një humbje tatimore që mund të mbartet mbrapsht për të rikuperuar tatimin e paguar në periudhën e mëparshme.
- 29.6 Një njësi ekonomike duhet të masë një detyrim (aktiv) për tatimin aktual në vlerat që ajo pritet të paguajë(rikuperojë) duke përdorur normat tatimore dhe ligjet që janë miratuar ose janë në thelb të miratuara deri në **datën e raportimit**. Një njësi ekonomike duhet të konsiderojë normat tatimore si në thelb të miratuara kur ngjarjet e ardhshme të kërkuara nga procesi i miratimit, historikisht nuk kanë ndikuar rezultatin dhe nuk ka mundësi ta bëjnë këtë. Paragrafët 29.23–29.25 sigurojnë udhëzim shtesë për matjen.
- 29.7 Një njësi ekonomike duhet të njohë ndryshimet në një detyrim për tatimin aktual ose një aktiv për tatimin aktual si **shpenzim tatimor** në fitim ose humbje, përveç se një ndryshim që i është atribuar një zëri **të ardhurash** ose **shpenzimesh** të njohur sipas këtij SNRF si e ardhur tjetër përmbledhëse duhet gjithashtu të njihet në të ardhurat e tjera përmbledhëse.
- 29.8 Një njësi ekonomike duhet të përfshijë në vlerat e njohura në përputhje me paragrafët 29.4 dhe 29.5 efektin e rezultateve të mundshme të një rishikimi nga autoritetet tatimore, të matura në përputhje me paragrafin 29.24.

Njohja e tatimit të shtyrë

Parim i përgjithshëm i njohjes

- 29.9 Një njësi ekonomike duhet të njohë një aktiv ose detyrim për tatimet e shtyra për tatimet e rikuperueshme ose të pagueshme në periudhat e ardhshme si rezultat i transaksioneve ose ngjarjeve të kaluara. Këto tatime lindin nga ndryshimet mes

vlerave të njohura për aktivet dhe detyrimet e njësisë ekonomike në pasqyrën e pozicionit financiar dhe njohjen e këtyre aktiveve dhe detyrimeve nga autoritetet tatimore, dhe mbartja e humbjeve tatimore dhe tatimit kreditor aktual të papërdorura.

Aktivët dhe detyrimet rikuperimi ose shlyerja e të cilëve nuk do të ndikojë fitimin e tatueshëm

- 29.10 Nëse njësisë ekonomike pret të rikuperojë vlerën kontabël të një aktivi ose të shlyejë vlerën kontabël të një detyrimi pa ndikuar fitimin e tatueshëm, nuk lind asnjë tatim i shtyrë përse i përket aktivit ose detyrimit. Prandaj, paragrafët 29.11–29.17 zbatohen vetëm për aktivet dhe detyrimet për të cilat njësisë ekonomike pret që rikuperimi ose shlyerja e vlerës kontabël të ndikojnë fitimin e tatueshëm dhe zëra të tjerë që kanë një bazë tatimore.

Baza tatimore

- 29.11 Një njësi ekonomike duhet të përcaktojë bazën tatimore të një aktivi, detyrimi ose ndonjë zëri tjetër në përputhje me ligjin që është miratuar ose është në thelb miratuar. Nëse njësisë ekonomike paraqet një rezultat tatimor të konsoliduar, baza tatimore përcaktohet nga ligji tatimor që trajton rezultatin tatimor të konsoliduar. Nëse njësisë ekonomike paraqet rezultate tatimore të veçanta për operacione të ndryshme, baza tatimore përcaktohet nga ligjet tatimore që trajtojnë çdo rezultat tatimor.
- 29.12 Baza tatimore përcakton vlerat që duhet të përfshihen në fitimin e tatueshëm në rikuperimin ose shlyerjen e vlerës kontabël të një aktivi ose detyrimi. Në mënyrë specifike:
- (a) baza tatimore e një aktivi barazon vlerën që do të kishte qenë e zbritshme në arritjen e fitimit të tatueshëm nëse vlera kontabël e aktivit do të ishte rikuperuar përmes shitjes në fund të periudhës raportuese. Nëse rikuperimi i aktivit përmes shitjes nuk e rrit fitimin e tatueshëm, baza tatimore duhet të supozohet që të jetë e barabartë me vlerën kontabël.
 - (b) baza tatimore e një detyrimi barazon vlerën e tij kontabël minus çdo vlerë të zbritshme në përcaktimin e fitimit të tatueshëm (ose plus çdo vlerë të përfshirë në fitimin e tatueshëm) që do të kishte lindur nëse detyrimi do të shlyhej për vlerën e tij kontabël në fund të periudhës raportuese. Në rastin e të ardhurave të shtyra, baza tatimore e detyrimit është vlera e tij kontabël, minus çdo shumë të ardhurash që nuk do të tatohet në periudhat e ardhshme.
- 29.13 Disa zëra kanë një bazë tatimore por nuk janë të njohura si aktive dhe detyrime. Për shembull, kostot e kërkimit janë të njohura si një shpenzim kur ato ndodhin por mund të mos lejohen si zbritje në përcaktimin e fitimit të tatueshëm deri në një periudhë të ardhshme. Kështu, vlera kontabël e kostove të kërkimit është zero dhe baza tatimore është shuma që do të zbritet në periudhat e ardhshme. Një instrument kapitali i emetuar nga njësisë ekonomike mundet gjithashtu të sjellë lindjen e zbritjeve në një periudhë të ardhshme. Nuk ka asnjë aktiv apo detyrim në pasqyrën e pozicionit financiar, por baza tatimore është shuma e zbritjeve të ardhshme.

Diferencat e përkohshme

- 29.14 Diferencat e përkohshme lindin:
- (a) kur ka një diferencë mes vlerave kontabël dhe bazave tatimore në njohjen fillestare të aktiveve ose detyrimeve, ose në kohën kur krijohet një bazë tatimore për ato zëra që kanë një bazë tatimore por nuk njihen si aktive dhe detyrime.

- (b) kur një diferencë mes vlerës kontabël dhe bazës tatimore lind pas njohjes fillestare sepse e ardhura ose shpenzimi njihet në të ardhurën përmbledhëse ose kapital në një periudhë raportuese por njihet në fitimin e tatueshëm në një periudhë tjetër.
- (c) kur baza tatimore e një aktivi ose detyrimi ndryshon dhe ndryshimi nuk do të njihet në asnjë periudhë në vlerën kontabël të aktivit ose detyrimit.

Aktivitet dhe detyrimet për tatimet e shtyra

29.15 Përveçse kur kërkohet nga paragrafi 29.16, një njësi ekonomike duhet të njohë:

- (a) një detyrim për tatimet e shtyra për të gjitha diferencat e përkohshme që pritet të rrisin fitimin e tatueshëm në të ardhmen.
- (b) një aktiv për tatimet e shtyra për të gjitha diferencat e përkohshme që pritet të ulin fitimin e tatueshëm në të ardhmen.
- (c) një aktiv për tatimet e shtyra për mbartjen e humbjeve tatimore ose tatimit kreditor të papërdorura.

29.16 Të mëposhtmet janë përjashtime nga kërkesat e paragrafit 29.15:

- (a) Një njësi ekonomike nuk duhet të njohë një aktiv ose detyrim për tatimet e shtyra për diferenca të përkohshme të lidhura me fitimet e papaguara nga filialet e huaja, degë, pjesëmarrje dhe sipërmarrje të përbashkëta në masën që investimi është në mënyrë thelbësore i përhershëm në kohëzgjatje, përveçse kur është e dukshme që diferencat e përkohshme do të rikthehen në të ardhmen e parashikueshme.
- (b) Një njësi ekonomike nuk duhet të njohë një detyrim për tatimet e shtyra për një diferencë të përkohshme të lidhur me njohjen fillestare të emrit të mirë.

29.17 Një njësi ekonomike duhet të njohë ndryshimet në një detyrim ose aktiv për tatimet e shtyra si shpenzim tatimor në humbje ose fitim, përveç se një ndryshim i atribuar një zëri të ardhurash ose shpenzimi të njohur sipas këtij SNRF si e ardhur tjetër përmbledhëse duhet gjithashtu të njihet në të ardhurat e tjera përmbledhëse.

Matja e tatimit të shtyrë

Normat tatimore

- 29.18 Një njësi ekonomike duhet të masë një detyrim (aktiv) për tatimet e shtyra duke përdorur normat dhe ligjet tatimore që janë miratuar ose janë në thelb të miratuara deri në datën e raportimit. Një njësi ekonomike duhet të marrë në konsideratë normat tatimore në thelb të miratuara kur ngjarjet e ardhshme të kërkuara nga procesi i miratimit, historikisht nuk kanë ndikuar rezultatin dhe nuk ka mundësi ta bëjnë këtë.
- 29.19 Kur norma të ndryshme tatimore zbatohen për nivele të ndryshme të fitimit të tatueshëm, një njësi ekonomike duhet të masë shpenzimet (të ardhurat) e shtyra tatimore dhe aktivet dhe detyrimet për tatimet e shtyra përkatëse duke përdorur normat mesatare të miratuara ose në thelb të miratuara, që ajo pret të jenë të zbatueshme ndaj fitimit të tatueshëm (humbjes tatimore) të periudhave në të cilat ajo pret që aktivi për tatimet e shtyra të realizohet ose detyrimi për tatimin e shtyrë të shlyhet.
- 29.20 Matja e detyrimeve për tatimet e shtyra dhe aktiveve për tatimet e shtyra duhet të reflektojë pasojat tatimore që do pasojnë nga mënyra në të cilën njësi ekonomike

pret, në datën e raportimit, të rikuperojë ose shlyejë vlerën kontabël të aktiveve dhe detyrimeve të lidhura. Për shembull, nëse ndryshimet e përkohshme lindin nga një zë të ardhurash që pritet të jetë i tatueshëm si fitim kapital në një periudhë të ardhshme, shpenzimi tatimor i shtyrë matet duke përdorur normën tatimore të fitimit kapital.

Zbritje në vlerë

- 29.21 Një njësi ekonomike duhet të njohë një zbritje në vlerë kundrejt aktiveve për tatimet e shtyra në mënyrë që vlera kontabël neto të barazojë vlerën më të lartë që ka më shumë mundësi të rikuperohet sesa mos rikuperohet bazuar në fitimin e tatueshëm aktual apo të ardhshëm.
- 29.22 Një njësi ekonomike duhet të rishikojë vlerën kontabël neto të një aktivi për tatimet e shtyra në çdo datë raportuese dhe duhet të rregullojë zbritjen në vlerën e tij për të reflektuar vlerësimin aktual të fitimeve të tatueshme të ardhshme. Rregullime të tilla duhet të njihen në fitim ose humbje, përveç se kur një rregullim i ngarkuar një zëri të ardhurash ose shpenzimi të njohur sipas këtij SNRF si e ardhur tjetër përmbledhëse duhet gjithashtu të njihet në të ardhurat e tjera përmbledhëse.

Matja e tatimit aktual dhe të shtyrë

- 29.23 Një njësi ekonomike nuk duhet të skontojë aktivet dhe detyrimet për tatimet e shtyra.
- 29.24 Paqartësia për faktin nëse autoritetet tatimore do të pranojnë vlerat e raportuara nga njësi ekonomike ndikon vlerën e tatimit aktual dhe tatimit të shtyrë. Një njësi ekonomike duhet të masë aktivet dhe detyrimet për tatimet aktuale dhe të shtyra duke përdorur vlerën mesatare të mundësive të ponderuar të të gjitha rezultateve të mundshme, duke supozuar që autoritetet tatimore do të rishikojnë vlerat e raportuara dhe kanë njohuri të plotë të informacionit të rëndësishëm. Ndryshimet në vlerën mesatare të mundësive të ponderuar të të gjitha rezultateve të mundshme duhet të bazohen mbi informacion të ri, jo një interpretim të ri nga njësi ekonomike të informacionit të mëparshëm të disponueshëm.
- 29.25 Në disa juridiksione, tatimi mbi të ardhurat është i pagueshëm me normën më të lartë ose më të ulët nëse një pjesë ose gjithë fitimi ose fitimi i pashpërndarë paguhet si dividend ndaj aksionarëve të njësisë ekonomike. Në të dyja këto rrethana, një njësi ekonomike duhet të masë tatimet aktuale dhe të shtyra me normën tatimore të zbatueshme ndaj fitimeve të pashpërndara derisa njësi ekonomike njeh një detyrim për të paguar një dividend. Kur njësi ekonomike njeh një detyrim për të paguar një dividend, ajo duhet të njohë detyrimin (aktivin) për tatimet aktuale ose të shtyra, si dhe shpenzimet (të ardhurat) tatimore të lidhura me to.

Mbajtja në burim e tatimit mbi dividendët

- 29.26 Kur një njësi ekonomike i paguan dividendë aksionarëve/ortakëve të saj, asaj mund t'i kërkohet të paguajë një pjesë të dividendëve ndaj autoriteteve tatimore në emër të aksionarëve/ortakëve. Një shumë e tillë e paguar ose e pagueshme ndaj autoriteteve tatimore i ngarkohet kapitalit të vet si pjesë e dividendëve.

Paraqitja

Shpërndarja në të ardhurat përmbledhëse dhe kapital

- 29.27 Një njësi ekonomike duhet të njohë shpenzimet tatimore në të njëjtin përbërës të të ardhurave përmbledhëse (psh operacionet e vazhduara, **operacionet e ndërprera**, ose të ardhura të tjera përmbledhëse) ose të kapitalit kur veprimi ose një ngjarje tjetër ekonomike rezulton në shpenzimin tatimor.

Dallimi afatshkurtër-afatgjatë

- 29.28 Kur një njësi ekonomike paraqet aktive afatshkurtra dhe afatgjata dhe detyrime afatshkurtra dhe afatgjata, si klasifikime të veçanta në pasqyrën e pozicionit financiar të saj, ajo nuk duhet të klasifikojë asnjë aktiv (detyrim) për tatimet e shtyra si aktive (detyrime) afatshkurtra.

Kompensimi

- 29.29 Një njësi ekonomike duhet të kompensojë aktivet për tatimet aktuale dhe detyrimet për tatimet aktuale, ose të kompensojë aktivet për tatimet e shtyra dhe detyrimet për tatimet e shtyra, vetëm kur ajo ka një të drejtë të imponuar nga ligji për të kompensuar këto vlera dhe ka si qëllim ose të shlyejë mbi një bazë neto ose të realizojë aktivin dhe të shlyejë detyrimin njëkohësisht.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

- 29.30 Një njësi ekonomike duhet të japë informacion shpjegues që i jep mundësi përdoruesve të pasqyrave të saj financiare për të vlerësuar natyrën dhe efektin financiar të pasojave tatimore aktuale ose të shtyra të transaksioneve dhe ngjarjeve të tjera të njohura.
- 29.31 Një njësi ekonomike duhet të deklarojë veçmas përbërësit më kryesorë të shpenzimeve (të ardhurave) tatimore. Përbërës të tillë të shpenzimeve (të ardhurave) tatimore mund të përfshijnë:
- (a) shpenzimet (të ardhurat) tatimore afatshkurtra.
 - (b) çdo rregullim i njohur në periudhën raportuese për tatimin afatshkurtër të periudhave të mëparshme.
 - (c) shumën e shpenzimit (të ardhurës) tatimore të shtyrë, të lidhur me origjinën dhe rikthimin e diferencave të përkohshme.
 - (d) shumën e shpenzimit (të ardhurës) tatimore të shtyrë të lidhur me ndryshimet në normat tatimore ose imponimin e tatimeve të reja.
 - (e) efektin në shpenzimet tatimore të shtyra që lindin nga një ndryshim në efektin e rezultateve të mundshme të një rishikimi nga autoritetet tatimore (shiko paragrafin 29.24).
 - (f) rregullimet në shpenzimet tatimore të shtyra që lindin nga një ndryshim në gjendjen tatimore të njësisë ekonomike ose aksionarëve/ortakëve të saj.
 - (g) çdo ndryshim në zbritjen e vlerës (shiko paragrafët 29.21 dhe 29.22).
 - (h) shumën e shpenzimit tatimor të lidhur me ndryshimet në politikat dhe gabimet kontabël (shiko Seksionin 10 *Politikat Kontabël, Vlerësimet dhe Gabimet*).

- 29.32 Një njësi ekonomike duhet të deklarojë veçmas si vijon:

- (a) tatimet aktuale dhe të shtyra të bashkuara, të lidhura me zërat që janë njohur si zëra të të ardhurave të tjera përmbledhëse.
- (b) një shpjegim të diferencave domethënëse në vlera të paraqitura në pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse dhe vlerat e raportuara autoriteteve tatimore.
- (c) një shpjegim të ndryshimeve në normën(at) e zbatueshme tatimore krahasuar me periudhën paraardhëse raportuese.
- (d) për çdo lloj difference të përkohshme dhe për çdo lloj humbje tatimore ose tatimi kreditor të papërdorur:
 - (i) vlerën e detyrimeve për tatimet e shtyra, aktivet për tatimet e shtyra dhe zbritjet në vlerë në fund të periudhës raportuese dhe,
 - (ii) një analizë të ndryshimit në detyrimet për tatimet e shtyra, aktivet për tatimet e shtyra dhe zbritjet në vlerë gjatë periudhës.
- (e) datën e skadimit, nëse ka, të diferencave të përkohshme, humbjeve tatimore dhe tatimeve kreditore të papërdorura.
- (f) në rrethanat e përshkruara në paragrafin 29.25, një shpjegim të natyrës së pasojave potenciale të tatimit mbi të ardhurat që mund të rezultojnë nga pagesa e dividendëve ndaj aksionarëve të saj.

Seksioni 30

Përkthimi i Monedhës së Huaj

Objekti i këtij seksioni

- 30.1 Një njësi ekonomike mund të drejtojë aktivitete të huaja në dy mënyra. Ajo mund të ketë transaksione në monedha të huaja ose mund të ketë operacione të kryera jashtë vendit. Për më tepër, një njësi ekonomike mund të paraqesë pasqyrat e saj financiare në një **monedhë të huaj**. Ky seksion përshkruan si të përfshihen transaksionet në monedhë të huaj dhe operacionet e kryera jashtë vendit në pasqyrat financiare të një njësie ekonomike dhe si të përkthehen pasqyrat financiare në një monedhë paraqitjeje. Kontabilizimi për **instrumentet financiarë** të përcaktuar në një monedhë të huaj dhe kontabiliteti mbrojtës i zërave në monedhë të huaj trajtohen në përputhje me Seksionin 11 *Instrumentet Financiarë Themelorë* dhe Seksionin 12 *Emetime të Instrumenteve të Tjerë Financiarë*.

Monedha funksionale

- 30.2 Çdo njësi ekonomike duhet të identifikojë **monedhën e saj funksionale**. Monedha funksionale e një njësie ekonomike është monedha e mjedisit primar ekonomik në të cilin operon njësia ekonomike.
- 30.3 Mjedisi primar ekonomik në të cilin operon njësia ekonomike është normalisht ai në të cilin ajo gjeneron dhe shpenzon mjete monetare në mënyrë primare. Prandaj, këto që vijojnë janë faktorët më të rëndësishëm që një njësi ekonomike ka parasysh në përcaktimin e monedhës së saj funksionale:
- (a) monedha:
 - (i) që kryesisht ndikon çmimet e shitjes për mallrat, produktet dhe shërbimet (kjo shpesh do të jetë monedha në të cilën përcaktohen dhe vendosen çmimet e shitjes për mallrat, produktet dhe shërbimet e saj) dhe,
 - (ii) e vendit forcat konkurruese dhe rregullimet e të cilit kryesisht përcaktojnë çmimet e shitjes së mallrave, produkteve dhe shërbimeve të saj.
 - (b) monedha që kryesisht ndikon punën, materialet dhe kosto të tjera të sigurimit të mallrave, produkteve dhe shërbimeve (kjo shpesh do të jetë monedha në të cilën përcaktohen dhe shlyhen kosto të tilla).
- 30.4 Faktorët vijues mundet gjithashtu të sigurojnë evidencë për monedhën funksionale të një njësie ekonomike:
- (a) monedha në të cilën gjenerohen fondet nga aktivitetet financuese (emetimi i instrumentave të borxhit dhe kapitalit)
 - (b) monedha në të cilën merren zakonisht arkëtimet nga aktivitetet operative.
- 30.5 Faktorët vijues shtesë merren në konsideratë në përcaktimin e monedhës funksionale të një njësie ekonomike të huaj dhe nëse monedha e saj funksionale është e njëjtë me atë të njësisë ekonomike raportuese (njësia ekonomike raportuese, në këtë kontekst, është njësia ekonomike që ka njësinë ekonomike të huaj si filial të saj, degë, pjesëmarrje apo sipërmarrje e përbashkët):

- (a) nëse aktivitetet e njësisë ekonomike të huaj paraqiten si një shtesë e njësisë ekonomike raportuese, më tepër sesa si një paraqitje me një shkallë domethënëse autonomie. Një shembull i të parës është kur njësia ekonomike e huaj vetëm shet mallra të importuara nga njësia ekonomike raportuese dhe i paguan asaj shumat. Një shembull i të dytës është kur njësia ekonomike e huaj akumulon mjete monetare dhe **zëra të tjerë monetarë**, kryen shpenzime, gjeneron të ardhura dhe planifikon huamarrje, të gjitha në mënyrë thelbësore në monedhën e saj lokale.
- (b) nëse transaksionet me njësinë ekonomike raportuese zënë një pjesë të lartë ose të ulët të aktiviteteve të njësisë ekonomike të huaj.
- (c) nëse flukset e mjeteve monetare nga aktivitetet e njësisë ekonomike të huaj prekin direkt flukset e mjeteve monetare të njësisë ekonomike raportuese dhe janë menjëherë të disponueshme për pagesën ndaj saj.
- (d) nëse flukset e mjeteve monetare nga aktivitetet e njësisë ekonomike të huaj janë të mjaftueshme për t'i shërbyer detyrimeve të borxhit ekzistuese dhe të pritshme pa fonde të vëna në dispozicion nga njësia ekonomike raportuese.

Raportimi në monedhë funksionale i transaksioneve në monedhë të huaj

Njohja fillestare

- 30.6 Një transaksion në monedhë të huaj është një transaksion që është shprehur ose kërkon shlyerje në një monedhë të huaj, duke përfshirë transaksione që lindin kur një njësi ekonomike:
- (a) blen ose shet mallra, produkte ose shërbime çmimi i të cilave shprehet në një monedhë të huaj;
 - (b) merr ose jep fonde hua, kur shumat e pagueshme ose të arkëtueshme shprehen në një monedhë të huaj; ose
 - (c) blen ose nxjerr aktive, ose kryen ose shlyen detyrimet, të shprehura në një monedhë të huaj.
- 30.7 Një njësi ekonomike duhet të regjistrojë një transaksion në monedhë të huaj, ose njohje fillestare në monedhë të huaj, duke konvertuar shumën në monedhë të huaj me kursin e këmbimit të çastit (spot) ndërmjet monedhës funksionale dhe monedhës së huaj në datën e transaksionit.
- 30.8 Data e transaksionit është data në të cilën transaksioni kualifikohet fillimisht për njohje në përputhje me këtë SNRF. Për arsye praktike, shpesh përdoret një kurs që i përafrohet kursit aktual në datën e transaksionit, për shembull, mund të përdoret një kurs mesatar për një javë ose një muaj, për të gjitha transaksionet në secilën monedhë të huaj që kanë ndodhur gjatë asaj periudhe. Gjithsesi, nëse kurset e këmbimit luhaten në mënyrë domethënëse, përdorimi i një kursi mesatar për një periudhë është i papërshtatshëm.

Raportimi në fund të periudhave raportuese pasuese

- 30.9 Në fund të çdo **periudhe raportuese**, një njësi ekonomike duhet:
- (a) të përkthejë zërat monetarë në monedhë të huaj duke përdorur kursin e mbylljes;

- (b) të përkthejë zërat jo-monetarë që maten në terma të kostos historike në një monedhë të huaj duke përdorur kursin e këmbimit në datën e transaksionit; dhe
 - (c) të përkthejë zërat jo-monetarë që maten me vlerën e drejtë në një monedhë të huaj duke përdorur kurset e këmbimit në datën në të cilën ishte përcaktuar vlera e drejtë.
- 30.10 Një njësi ekonomike duhet të njohë, në fitim ose në humbje në periudhën në të cilën ato lindin, diferencat e këmbimit që lindin në shlyerjen e zërave monetarë ose në përkthimin e zërave monetarë me kurse të ndryshme nga ato me të cilat ato u përkthyen në njohjen fillestare gjatë periudhës ose në periudhat paraardhëse, përveçse siç përshkruhet në paragrafin 30.13.
- 30.11 Kur një seksion tjetër i këtij SNRF kërkon që një fitim ose një humbje në një zë jo-monetar të njihet në të **ardhurat e tjera përmbledhëse**, një njësi ekonomike duhet të njohë çdo përbërës të këmbyeshem të atij fitimi ose humbje në të ardhurat e tjera përmbledhëse. Në të kundërt, kur një fitim ose humbje në një zë jo-monetar njihet në fitim ose humbje, një njësi ekonomike duhet të njohë çdo përbërës të këmbyeshem të atij fitimi ose humbje në fitim ose humbje.

Investimet neto në një njësi ekonomike të huaj

- 30.12 Një njësi ekonomike mund të ketë një zë monetar që është i arkëtueshem nga ose i pagueshem ndaj një njësie ekonomike të huaj. Një zë për të cilin shlyerja as nuk është planifikuar ose nuk është e mundshme të ndodhë në të ardhmen e parashikuar, është, në thelb, pjesë e investimeve neto të njësisë ekonomike në njësinë ekonomike të huaj dhe kontabilizohet në përputhje me paragrafin 30.13. Zëra të tillë monetarë mund të përfshijnë të arkëtueshme ose hua afatgjata. Ato nuk përfshijnë llogari të arkëtueshme ose llogari të pagueshme.
- 30.13 Diferencat e këmbimit që lindin në një zë monetar që përbën pjesë të investimit neto të njësisë ekonomike në një njësi ekonomike të huaj, duhet të njihen në fitim ose humbje në pasqyra financiare të veçanta të njësisë ekonomike raportuese ose në pasqyrat individuale të njësisë ekonomike të huaj, siç është më e përshtatshme. Në pasqyrat financiare që përfshijnë njësinë ekonomike të huaj dhe njësinë ekonomike raportuese (psh pasqyrat financiare të konsoliduara kur njësia ekonomike e huaj është filial), diferenca të tilla këmbimi duhet të njihen fillimisht në të ardhurat e tjera përmbledhëse dhe të raportohen si përbërës i kapitalit. Ato nuk duhet të njihen prapë në fitim ose humbje me shitjen ose heqjen dorë nga investimit neto.

Ndryshimi në monedhën funksionale

- 30.14 Kur ka një ndryshim në monedhën funksionale të një njësie ekonomike, njësia ekonomike duhet të zbatojë procedurat e përkthimit për monedhën e re funksionale të zbatueshme në të ardhmen që nga data e ndryshimit.
- 30.15 Siç është vënë në dukje në paragrafët 30.2–30.5, monedha funksionale e një njësie ekonomike reflekton transaksionet, ngjarjet dhe kushtet bazë që janë të rëndësishme për njësinë ekonomike. Sipas kësaj, sapo përcaktohet monedha funksionale, ajo mund të ndryshohet vetëm nëse ka ndonjë ndryshim në këto transaksione, ngjarje dhe kushte të rëndësishme. Për shembull, një ndryshim në monedhën që ndikon kryesisht çmimet e shitjes së të mirave dhe shërbimeve, mund të çojë në një ndryshim në monedhën

funksionale të njësisë ekonomike.

- 30.16 Efekti i ndryshimit në monedhën funksionale kontabilizohet në prespektivë. Me fjalë të tjera, një njësi ekonomike i përkthen të gjitha zërat në monedhën e re funksionale duke përdorur kursin e këmbimit në datën e ndryshimit. Shumat që rezultojnë nga përkthimi për zërat jo-monetarë trajtohen si kosto e tyre historike.

Përdorimi i monedhës së paraqitjes e ndryshme nga monedha funksionale

Përkthimi në monedhën raportuese

- 30.17 Një njësi ekonomike mund t'i paraqesë pasqyrat e saj financiare në çdo monedhë (ose monedha). Nëse monedha raportuese ndryshon nga monedha funksionale e njësisë ekonomike, njësia ekonomike duhet t'i përkthejë zërat e saj të të ardhurave dhe shpenzimeve dhe **pozicionin financiar** në monedhën raportuese. Për shembull, kur një **grup** përmban njësi ekonomike individuale me monedha të ndryshme funksionale, zërat e të ardhurave dhe shpenzimeve dhe pozicioni financiar i çdo njësie ekonomike shprehen në një monedhë të përbashkët në mënyrë që të paraqiten pasqyra financiare të konsoliduara.
- 30.18 Një njësi ekonomike, monedha funksionale e së cilës nuk është monedha e një ekonomie hiperinflacioniste, duhet të përkthejë rezultatet e saj dhe pozicionin financiar në një monedhë të ndryshme të paraqitjes duke përdorur procedurat e mëposhtme:
- (a) Aktivitetet dhe detyrimet për çdo pasqyrë të pozicionit financiar të paraqitur (duke përfshirë krahasimet) duhet të përkthehen me kursin e mbylljes në datën e asaj pasqyre të pozicionit financiar.
 - (b) Të ardhurat dhe shpenzimet për çdo pasqyrë të të ardhurave përmbledhëse (duke përfshirë krahasimet) duhet të përkthehen me kurset e këmbimit në datat e transaksioneve.
 - (c) Të gjitha diferencat që rezultojnë nga këmbimi duhet të njihen në të ardhurat e tjera përmbledhëse.
- 30.19 Për arsye praktike, një njësi ekonomike mund të përdorë një kurs që i përafrohet kurseve të këmbimit në datat e transaksioneve, për shembull një kurs mesatar për periudhën, për të përkthyer zërat e të ardhurave dhe shpenzimeve. Gjithsesi, nëse kurset e këmbimit luhaten në mënyrë domethënëse, përdorimi i një kursi mesatar për periudhën është i papërshtatshëm.
- 30.20 Diferencat e këmbimit që i referohet paragrafi 30.18(c) rezultojnë nga:
- (a) përkthimi i të ardhurave dhe shpenzimeve me kurset e këmbimit në datat e transaksioneve dhe i aktiveve dhe detyrimeve me kursin në datën e mbylljes dhe,
 - (b) përkthimi i çeljes së aktiveve neto me kursin në datën e mbylljes që ndryshon nga kursi paraardhës i mbylljes.

Kur ndryshimet e këmbimit lidhen me një njësi ekonomike të huaj që është konsoliduar, por nuk është plotësisht e zotëruar, diferencat e akumuluarat të këmbimit që lindin nga përkthimi dhe i ngarkohen interesit jokontrollues i shpërndahen dhe njihen si pjesë e **interesit jokontrollues** në pasqyrën e konsoliduar të pozicionit financiar.

- 30.21 Një njësi ekonomike monedha funksionale e të cilës është monedha e një ekonomie

hiperinflacioniste, duhet të përkthejë rezultatet e saj dhe pozicionin financiar në një monedhë të ndryshme të paraqitjes duke përdorur procedurat e specifikuar në Seksionin 31 *Hiperinflacioni*.

Përkthimi i një njësie ekonomike të huaj në monedhën raportuese të investitorit

- 30.22 Në bashkimin e aktiveve, detyrimeve, të ardhurave dhe shpenzimeve të një njësie ekonomike të huaj me ato të njësisë ekonomike raportuese, njësia ekonomike duhet të ndjekë procedurat normale të konsolidimit, si eliminimi i tepricave për veprimet brenda grupit dhe veprimet brenda grupit të një filiali (shiko Seksionin 9 *Pasqyrat Financiare të Konsoliduara dhe Individuale*). Gjithsesi, një aktiv (ose detyrim) brenda grupit, qoftë ky afatshkurtër ose afatgjatë, nuk mund të eliminohet përkundrejt detyrimeve (ose aktiveve) koresponduese pa treguar rezultatet e luhatjeve të monedhës në pasqyrat e konsoliduara financiare. Kjo sepse zëri monetar përfaqëson një angazhim për të konvertuar një monedhë në një tjetër dhe e ekspozon njësinë ekonomike raportuese në një fitim ose humbje përmes luhatjeve të monedhës. Sipas kësaj, në pasqyrat e konsoliduara financiare, një njësi ekonomike raportuese vazhdon të njohë një ndryshim të tillë këmbimi në fitim ose humbje ose, nëse ai lind nga rrethanat e përshkruara në paragrafin 30.13, njësia ekonomike duhet ta klasifikojë atë si kapital.
- 30.23 Çdo emër i mirë që lind nga blerja e një njësie ekonomike të huaj me çdo rregullim i vlerës së drejtë të **vlerës kontabël** të aktiveve dhe detyrimeve që lindin nga blerja e asaj njësie ekonomike të huaj, duhet të trajtohen si aktive dhe detyrime të njësisë ekonomike të huaj. Kështu, ato duhet të shprehen në monedhën funksionale të njësisë ekonomike të huaj dhe duhet të përkthehen me kursin e mbylljes në përputhje me paragrafin 30.18.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

- 30.24 Në paragrafët 30.26 dhe 30.27, referencat ndaj “monedhës funksionale” zbatohen, në rastin e një grupi, në monedhën funksionale të shoqërisë mëmë.
- 30.25 Një njësi ekonomike duhet të japë informacion shpjegues si vijon:
- (a) shumën e diferencave të këmbimit të njohura në fitim ose në humbje gjatë periudhës, përveç atyre të lindura në instrumentet financiarë të matura me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes në përputhje me Seksionet 11 dhe 12.
 - (b) Shumën e diferencave të këmbimit që lindin gjatë periudhës dhe klasifikohen në përbërës të veçantë në kapital në fund të periudhës.
- 30.26 Një njësi ekonomike duhet të deklarojë monedhën në të cilën paraqiten pasqyrat financiare. Kur monedha raportuese është e ndryshme nga monedha funksionale, një njësi ekonomike duhet ta deklarojë këtë fakt dhe duhet të japë informacion shpjegues për monedhën funksionale dhe arsyen e përdorimit të një monedhe të ndryshme raportuese.
- 30.27 Kur ka një ndryshim në monedhën funksionale të njësisë ekonomike raportuese ose të një njësie ekonomike të huaj të rëndësishme, njësia ekonomike duhet të deklarojë këtë fakt dhe arsyen e ndryshimit në monedhën funksionale.

Seksioni 31

Hiperinflacioni

Objekti i këtij seksioni

- 31.1 Ky seksion zbatohet për atë njësi ekonomike **monedha funksionale** e së cilës është monedha e një ekonomie hiperinflacioniste. Ai i kërkon një njësie ekonomike të tillë të përgatisë **pasqyra financiare** që janë rregulluar për efektet e hiperinflacionit.

Ekonomia hiperinflacioniste

- 31.2 Ky seksion nuk vendos një normë absolute në të cilën një ekonomi supozohet si hiperinflacioniste. Një njësi ekonomike duhet ta bëjë këtë gjykim duke konsideruar gjithë informacionin e disponueshëm, duke përfshirë, por jo duke u kufizuar në, treguesit e mundshëm të mëposhtëm të hiperinflacionit:
- (a) Popullata e përgjithshme preferon ta mbajë pasurinë e saj në aktive jo monetare ose në një monedhë të huaj relativisht më të qëndrueshme. Shumat në monedhën lokale të mbajtura investohen menjëherë për të ruajtur fuqinë blerëse.
 - (b) Popullata e përgjithshme i vlerëson shumat monetare jo në terma të monedhës lokale por në terma të një monedhe të huaj relativisht më të qëndrueshme. Çmimet mund të kuotohen në atë monedhë.
 - (c) Shitjet dhe blerjet me kredi ndodhin me çmime që kompensojnë humbjet e pritshme të fuqisë blerëse gjatë periudhës së kredisë, edhe nëse periudha është e shkurtër.
 - (d) Normat e interesit, pagat dhe çmimet janë të lidhura me një indeks çmimesh.
 - (e) Norma kumulative e inflacionit mbi tre vjet i përqaset, ose tejkalon 100 përqind.

Njësia matëse në pasqyrat financiare

- 31.3 Të gjitha shumat në pasqyrat financiare të një njësie ekonomike monedha funksionale e së cilës është monedha e një ekonomie hiperinflacioniste, duhet të deklarohen në termat e njësisë matëse aktuale në fund të **periudhës së raportimit**. Informacioni krahasues për periudhën paraardhëse të kërkuar në paragrafin 3.14 dhe çdo informacion i paraqitur në periudhat më të hershme, duhet gjithashtu të deklarohen në terma të njësisë matëse aktuale **në datën e raportimit**.
- 31.4 Riparaqitja e pasqyrave financiare në përputhje me këtë seksion, kërkon përdorimin e një indeksi të përgjithshëm çmimesh që reflekton ndryshimet në fuqinë e përgjithshme blerëse. Në shumicën e ekonomive ka një indeks të përgjithshëm çmimesh, normalisht të krijuar nga qeveria, që njësia ekonomike duhet të ndjekë.

Procedurat për riparaqitjen e pasqyrave financiare me koston historike.

Pasqyra e pozicionit financiar

- 31.5 Vlerat e pasqyrës së pozicionit financiar të pashprehura në terma të njësisë matëse aktuale në fund të periudhës së raportimit riparaqiten duke zbatuar një indeks të përgjithshëm çmimesh.

- 31.6 Zërat monetarë nuk riparaqiten sepse ato janë të shprehura në terma të njësisë matëse aktuale në fund të periudhës së raportimit. Zërat monetarë janë mjete monetare të mbajtura dhe zërat që do arkëtohen ose paguhen në mjete monetare.
- 31.7 Aktivët dhe detyrimet të lidhura nga marrëveshje me ndryshime të çmimeve, si obligacionet dhe huat e lidhura me indeksin, rregullohen në përputhje me marrëveshjen dhe paraqiten me këtë vlerë të rregulluar në riparaqitjen e pasqyrës së pozicionit financiar.
- 31.8 Të gjitha aktivët dhe detyrimet e tjera janë jo-monetare:
- (a) Disa zëra jo-monetarë mbahen me vlerën aktuale në fund të periudhës së raportimit, si vlera neto e realizueshme dhe vlera e drejtë, kështu që ato nuk riparaqiten. Të gjitha aktivët dhe detyrimet e tjera jo-monetare riparaqiten.
 - (b) Shumica e zërave jo-monetarë mbahen me kosto ose koston minus zhvlerësimin; prandaj ato shprehen me vlerë aktuale në datën e tyre të blerjes. Kosto e riparaqitur, ose kosto minus zhvlerësim, e çdo zëri përcaktohet duke korrigjuar koston e tij historike dhe zhvlerësimin e akumuluar me ndryshimin në një indeks të përgjithshëm çmimesh nga data e blerjes deri në fund të periudhës së raportimit.
 - (c) Vlera e riparaqitur e një zëri jo-monetar reduktohet, në përputhje me Seksionin 27 *Zhvlerësimi i Aktiveve*, kur ai tejkalon **vlerën e tij të rikuperueshme**.
- 31.9 Në fillim të periudhës së parë të zbatimit të këtij seksioni, përbërësit e **kapitalit**, përveç fitimit të pashpërndarë, riparaqiten duke zbatuar një indeks të përgjithshëm të çmimeve nga datat kur janë kontribuar këto përbërës ose në të kundërt kur kanë lindur. Fitimet e pashpërndara të riparaqitura rrjedhin nga të gjitha vlerat e tjera në pasqyrën e riparaqitur të pozicionit financiar.
- 31.10 Në fund të periudhës së parë dhe periudhave pasuese, të gjithë përbërësit e kapitalit të pronarit riparaqiten duke zbatuar një indeks të përgjithshëm çmimesh nga fillimi i periudhës ose datës së kontributit, nëse është më vonë. Ndryshimet në kapitalin e pronarëve të periudhës deklarohen në përputhje me Seksionin 6 *Pasqyra e Ndryshimeve në Kapital dhe Pasqyra e Të Ardhurave dhe Fitimeve të Pashpërndara*.
- Pasqyra e të ardhurave përmbledhëse dhe pasqyra e të ardhurave**
- 31.11 Të gjitha zërat në pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse (dhe në pasqyrën e të ardhurave, nëse paraqitet) duhet të shprehen në terma të njësisë matëse aktuale në fund të periudhës së raportimit. Prandaj, të gjitha vlerat duhet të riparaqiten duke zbatuar ndryshimin në indeksin e përgjithshëm të çmimeve nga datat kur zërat e të ardhurave dhe shpenzimeve janë njohur fillimisht në pasqyrat financiare. Nëse inflacioni i përgjithshëm është përafërsisht i barabartë përgjatë periudhës dhe zërat e të ardhurave dhe shpenzimeve rrjedhin përafërsisht në mënyrë të njëtrajtshme përgjatë periudhës, mund të jetë e përshtatshme një normë mesatare e inflacionit.
- Pasqyra e flukseve të mjeteve monetare**
- 31.12 Një njësi ekonomike duhet t'i shprehë të gjitha zërat në **pasqyrën e flukseve të mjeteve monetare** në terma të njësisë së matjes aktuale në fund të periudhës së raportimit.
- Fitimi ose humbja në pozicionin monetar neto**
- 31.13 Në një periudhë inflacioni, një njësi ekonomike që ka një tejkalim të aktiveve

monetare mbi detyrimet monetare, humbet fuqinë blerëse dhe një njësi ekonomike që ka një tejkalim të detyrimeve monetare mbi aktivet monetare fiton fuqi blerëse, në masën që aktivet dhe detyrimet nuk janë të lidhura me një nivel çmimesh. Një njësi ekonomike duhet të përfshijë në fitim ose humbje fitimin ose humbjen në pozicionin monetar neto. Një njësi ekonomike duhet të kompensojë rregullimet ndaj këtyre aktiveve dhe detyrimeve të lidhura nga marrëveshje me ndryshime të çmimeve të bëra në përputhje me paragrafin 31.7 kundrejt fitimit ose humbjes në pozicionin monetar neto.

Ekonomitë që ndalojnë së qeni hiperinflacioniste

- 31.14 Kur një ekonomi ndalon së qeni hiperinflacioniste dhe një njësi ekonomike ndërpret përgatitjen dhe paraqitjen e pasqyrave financiare të përgatitura në përputhje me këtë seksion, ajo duhet të trajtojë vlerat e shprehura në monedhën raportuese në fund të periudhës së mëparshme raportuese si baza për **vlerat kontabël** në pasqyrat e saj financiare pasuese.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

- 31.15 Një njësi ekonomike për të cilën zbatohet ky seksion duhet të deklarojë si vijon:
- (a) faktin që pasqyrat financiare dhe të dhënat e periudhave të tjera të mëparshme janë riparaqitur për ndryshimet në fuqinë blerëse të përgjithshme të monedhës funksionale.
 - (b) identitetin dhe nivelin e indeksit të çmimeve në datën e raportimit dhe ndryshimet gjatë periudhës aktuale raportuese dhe periudhës së mëparshme raportuese.
 - (c) shumën e fitimit ose humbjes në zërat monetarë.

Seksioni 32

Ngjarjet pas Fundit të Periudhës Raportuese

Objekti i këtij seksioni

- 32.1 Ky seksion përcakton ngjarjet pas fundit të **periudhës raportuese** dhe tregon parimet për njohjen, matjen dhe dhënien e informacionit shpjegues për këto ngjarje.

Ngjarjet pas fundit të periudhës së përcaktuar të raportimit

- 32.2 Ngjarjet pas fundit të periudhës së raportimit janë ato ngjarje, të favorshme ose të pafavorshme, që ndodhin mes fundit të periudhës së raportimit dhe datës kur pasqyrat financiare autorizohen për t'u publikuar. Ka dy lloj ngjarjesh:
- (a) ato që sigurojnë evidencë të kushteve që kanë ekzistuar në fund të periudhës së raportimit (ngjarjet rregulluese pas fundit të periudhës së raportimit) dhe,
 - (b) ato që janë treguese të kushteve që kanë lindur pas fundit të periudhës së raportimit (ngjarje jo-rregulluese pas fundit të periudhës së raportimit).
- 32.3 Ngjarjet pas fundit të periudhës së raportimit përfshijnë të gjitha ngjarjet deri në datën kur pasqyrat financiare autorizohen për publikim, edhe nëse këto ngjarje ndodhin pas deklarimit publik të fitimit, humbjes ose informacioneve të tjera të përzgjedhura financiare.

Njohja dhe matja

Ngjarjet rregulluese pas fundit të periudhës raportuese

- 32.4 Një njësi ekonomike duhet të rregullojë vlerat e njohura në pasqyrat e saj financiare, duke përfshirë edhe dhënien e informacioneve shpjeguese të lidhura, për të reflektuar ngjarjet rregulluese pas fundit të periudhës së raportimit.
- 32.5 Më poshtë paraqiten shembuj të ngjarjeve rregulluese pas fundit të periudhës së raportimit që i kërkojnë një njësie ekonomike të rregullojë vlerat e njohura në pasqyrat e saj financiare, ose të njohë zërat që nuk janë njohur më parë:
- (a) përfundimi pas fundit të periudhës së raportimit të një çështjeje gjyqësore që konfirmon që njësi ekonomike kishte një detyrim aktual në fund të periudhës së raportimit. Njësi ekonomike duhet të rregullojë çdo **provizion** të njohur më parë të lidhur me këtë çështje gjyqësore në përputhje me Seksionin 21 *Provizionet dhe Kushtëzimet* ose njeh një provizion të ri. Njësi ekonomike nuk duhet thjesht të deklarojë një detyrim të kushtëzuar. Më tepër, përfundimi siguron evidencë shtesë që duhet marrë në konsideratë në përcaktimin e provizionit që duhet të njihet në fund të periudhës së raportimit në përputhje me Seksionin 21.
 - (b) marrjen e informacionit pas fundit të periudhës së raportimit duke treguar që një aktiv është zhvlerësuar në fund të periudhës së raportimit, ose që vlerat e njohura më parë të humbjes nga zhvlerësimi për atë aktiv duhet të rregullohen. Për shembull:
 - (i) falimentimi i një klienti që ndodh pas fundit të periudhës së raportimit

zakonisht konfirmon që një humbje ka ekzistuar në fund të periudhës së raportimit në një llogari të arkëtueshme dhe që njësi ekonomike ka nevojë të rregullojë **vlerën kontabël** të llogarisë së arkëtueshme; dhe

- (ii) shitja e inventarëve pas fundit të periudhës së raportimit mund të japë evidencë rreth çmimit të tyre të shitjes në fund të periudhës së raportimit për qëllim të vlerësimit të zhvlerësimit në atë datë.
- (c) përcaktimin pas fundit të periudhës së raportimit të kostove të aktiveve të blera, ose shumat e marra nga aktivet e shitura, përpara fundit të periudhës së raportimit.
- (d) përcaktimin pas fundit të periudhës së raportimit të vlerave të ndarjes së fitimit ose pagesës së bonuseve, nëse njësi ekonomike kishte një **detyrim** ligjor ose **konstruktiv** në fund të periudhës së raportimit për të bërë pagesa të tilla si rezultat i ngjarjeve përpara asaj date (shiko Seksionin 28 *Përfitimet e Punonjësve*).
- (e) zbulimin e mashtrimeve ose **gabimeve** që tregojnë që pasqyrat financiare janë të pasakta.

Ngjarjet jo-rregulluese pas fundit të periudhës së raportimit

32.6 Një njësi ekonomike nuk duhet të rregullojë vlerat e njohura në pasqyrat e saj financiare për të reflektuar ngjarjet jo-rregulluese pas fundit të periudhës së raportimit.

32.7 Shembuj të ngjarjeve jo-rregulluese pas fundit të periudhës së raportimit përfshijnë:

- (a) një rënie në vlerën e tregut të investimeve ndërmjet fundit të periudhës së raportimit dhe datës kur pasqyrat financiare autorizohen për t'u publikuar. Rënia në vlerën e tregut nuk lidhet normalisht me kushtet e investimeve në fund të periudhës së raportimit, por reflekton rrethanat që kanë lindur në vijim. Prandaj, njësi ekonomike nuk duhet të përditësojë vlerat e deklaruara për investimet si në fund të periudhës së raportimit, megjithëse mund të jetë e nevojshme që ajo të japë informacion shpjegues shtesë në përputhje me paragrafin 32.10.
- (b) një shumë që bëhet e arkëtueshme si rezultat i një gjykimi ose përfundimi të favorshëm të një çështjeje gjyqësore pas **datës së raportimit** por përpara se pasqyrat financiare të publikohen. Kjo do të jetë një aktiv i kushtëzuar në datën e raportimit (shiko paragrafin 21.13) dhe informacion shtesë mund të kërkohej nga paragrafi 21.16. Gjithsesi, marrëveshja mbi vlerën e dëmeve për një gjykim që u arrit përpara datës së raportimit, por nuk ishte njohur më parë sepse shuma nuk mund të matej në mënyrë të besueshme, mund të përbëjë një ngjarje rregulluese.

Dividendët

32.8 Nëse një njësi ekonomike i deklaron dividendë mbajtësve të instrumenteve të kapitalit të saj pas fundit të periudhës së raportimit, njësi ekonomike nuk duhet t'i njohë këta dividendë si detyrim në fund të periudhës së raportimit. Shuma e dividendëve mund të paraqitet si komponent i ndarë i fitimit të pashpërndarë në fund të periudhës së raportimit.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

Data e autorizimit për publikim

- 32.9 Një njësi ekonomike duhet të deklarojë datën kur pasqyrat financiare janë autorizuar për t'u publikuar dhe kush e ka dhënë atë autorizim. Nëse pronarët e njësisë ekonomike ose të tjerë kanë fuqinë për të ndryshuar pasqyrat financiare pas publikimit, njësia ekonomike duhet ta deklarojë këtë fakt.

Ngjarjet jo-rregulluese pas fundit të periudhës së raportimit

- 32.10 Një njësi ekonomike duhet të deklarojë si vijon për çdo kategori të ngjarjeve jo-rregulluese pas fundit të periudhës së raportimit:
- (a) natyrën e ngjarjes dhe,
 - (b) një vlerësim të efektit të saj financiar, ose një deklaram që një vlerësim i tillë nuk mund të bëhet.
- 32.11 Më poshtë paraqiten shembuj të ngjarjeve jo-rregulluese pas fundit të periudhës së raportimit që përgjithësisht do të rezultojnë në dhënien e informacioneve shpjeguese; dhëniet e informacioneve shpjeguese do të reflektojnë informacionin që bëhet i njohur pas fundit të periudhës së raportimit por përpara se pasqyrat financiare të autorizoheshin për publikim:
- (a) një kombinim i madh biznesi ose një shitje (heqje dorë) e një filiali të madh.
 - (b) lajmërimi i një plani për të ndërprerë një operacion.
 - (c) blerje të mëdha të aktiveve, nxjerrja jashtë përdorimit ose plane për të nxjerrë jashtë përdorimit aktive, ose shpronësimi i aktiveve të mëdha nga qeveria.
 - (d) shkatërrimi i një fabrike të madhe prodhimi nga një zjarr.
 - (e) lajmërimi ose fillimi i implementimit të një ristrukturimi të madh.
 - (f) emetime ose riblerje të instrumenteve të borxhit ose të kapitalit të një njësie ekonomike.
 - (g) ndryshime të mëdha të pazakonshme në çmimet e aktiveve ose kurset e këmbimit.
 - (h) ndryshimet në normat tatimore ose ligjet tatimore të miratuara ose të lajmëruara që kanë një efekt domethënës në aktivet dhe detyrimet për tatimet aktuale dhe të shtyra.
 - (i) hyrja në angazhime ose detyrime të kushtëzuara të rëndësishme, për shembull, duke emetuar garanci të rëndësishme.
 - (j) fillimi i konflikteve të mëdha që lindin vetëm nga ngjarje që kanë ndodhur pas fundit të periudhës së raportimit.

Seksioni 33

Dhënia e Informacioneve Shpjeguese për Palët e Lidhura

Objekti i këtij seksioni

33.1 Ky seksion i kërkon një njësie ekonomike që të përfshijë në **pasqyrat e saj financiare** dhënien e informacioneve shpjeguese të nevojshme për të tërhequr vëmendjen në mundësinë që pozicioni i saj financiar dhe fitimi ose humbja janë ndikuar nga ekzistenca e **palëve të lidhura** dhe nga transaksionet dhe tepricave domethënëse me këto palë.

Përcaktimi i palëve të lidhura

33.2 Një palë e lidhur është një person që lidhet me njësinë ekonomike që po përgatit pasqyrat e saj financiare (njësia ekonomike raportuese).

- (a) Një person ose një anëtar i afërt i familjes së atij personi është i lidhur me një njësi ekonomike raportuese nëse ky person:
 - (i) është një anëtar i personelit drejtues kryesor të njësisë ekonomike raportuese ose të shoqërisë mëmë të njësisë ekonomike raportuese;
 - (ii) ka kontroll mbi njësinë ekonomike raportuese; ose
 - (iii) ka kontroll të përbashkët ose ndikim domethënës mbi njësinë ekonomike raportuese ose ka fuqi votimi domethënëse në të.
- (b) Një njësi ekonomike është e lidhur me një njësi ekonomike raportuese nëse zbatohet ndonjëra nga kushtet vijuese:
 - (i) njësia ekonomike dhe njësia ekonomike raportuese janë anëtarë të të njëjtit **grup** (që do të thotë se çdo shoqëri mëmë, filial apo nën-filial është i lidhur me të tjerët).
 - (ii) njësia ekonomike ose është një pjesëmarrje ose sipërmarrje e përbashkët e njësisë ekonomike tjetër (ose e një anëtari të grupit anëtare e të cilit është njësia ekonomike tjetër).
 - (iii) të dyja njësitë ekonomike janë sipërmarrje të përbashkëta të një njësie ekonomike të tretë.
 - (iv) ose njësia ekonomike është një sipërmarrje e përbashkët e një njësie ekonomike të tretë dhe njësia ekonomike tjetër është një pjesëmarrje e njësisë ekonomike të tretë.
 - (v) njësia ekonomike është një skemë e përfitimeve të pas-punësimit për përfitimet e punonjësve ose të njësisë ekonomike raportuese ose të një njësie ekonomike të lidhur me njësinë ekonomike raportuese. Nëse njësia ekonomike raportuese është për vete një skemë e tillë, punëdhënësit sponsorizues janë gjithashtu të lidhur me skemën.
 - (vi) njësia ekonomike është e kontrolluar ose bashkërisht e kontrolluar nga një person, i identifikuar në (a).
 - (vii) një person i identifikuar në (a)(i) ka një fuqi votuese domethënëse në njësinë ekonomike.
 - (viii) një person i identifikuar në (a)(ii) ka një ndikim domethënës mbi

njësinë ekonomike ose ka një fuqi votuese domethënëse në të.

- (ix) një person ose një anëtar i afërt i familjes së këtij personi ka edhe ndikim domethënës mbi njësinë ekonomike ose fuqi votuese domethënëse në të edhe kontroll të përbashkët mbi njësinë ekonomike raportuese.
- (x) një anëtar i personelit drejtues kryesor të njësisë ekonomike ose shoqërisë mëmë të njësisë ekonomike, ose një anëtar i afërt i familjes së atij anëtari, ka kontroll ose kontroll të përbashkët mbi njësinë ekonomike raportuese ose ka fuqi votuese domethënëse në të.

33.3 Në marrjen në konsideratë të çdo marrëdhënieje të mundshme të palëve të lidhura, një njësi ekonomike duhet të vlerësojë thelbin e marrëdhënies dhe jo thjesht formën ligjore.

33.4 Në kontekstin e këtij SNRF, elementët e mëposhtëm nuk janë domosdoshmërisht palë të lidhura:

- (a) dy njësi ekonomike thjesht sepse ata kanë të përbashkët një drejtor ose anëtarë të tjerë të personelit të drejtimit kryesor.
- (b) dy **sipërmarrës** thjesht sepse ato ndajnë **kontroll të përbashkët** mbi një sipërmarrje të përbashkët.
- (c) secila nga të mëposhtmet thjesht nga cilësitë e marrëveshjeve të tyre normale me një njësi ekonomike (edhe nëse ato mund të ndikojnë lirinë e veprimit të një njësie ekonomike ose pjesëmarrjen në proceset e saj të vendimmarrjes):
 - (i) siguruesit e financave.
 - (ii) sindikatat
 - (iii) shërbimet publike utilitare.
 - (iv) departamentet dhe agjencitë qeveritare.
- (d) një klient, furnitor, anëtar i një franshize, shpërndarës ose një agjent i përgjithshëm me të cilin njësi ekonomike këmben një volum domethënës biznesi, thjesht nga cilësia e varësisë ekonomike rezultuese.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

Deklarimi i marrëdhënieve shoqëri mëmë-filial

33.5 Marrëdhëniet mes një shoqërie mëmë dhe filialeve të saj duhet të deklarohen pavarësisht nëse ato kanë qenë transaksione të palëve të lidhura. Një njësi ekonomike duhet të deklarojë emrin e shoqërisë së saj mëmë, dhe nëse ndryshon, palën kontrolluese përfundimtare. Nëse as shoqëria mëmë e njësisë ekonomike, as pala kontrolluese përfundimtare nuk prodhon pasqyra financiare të disponueshme për përdorim publik, duhet gjithashtu të deklarohet emri i shoqërisë mëmë vijuese më të madhe(nëse ka) që e bën këtë.

Deklarimi i kompensimit të personelit të drejtimit kryesor

33.6 Personeli drejtues kryesor janë ata persona që kanë autoritet dhe përgjegjësi për planifikimin, drejtimin dhe kontrollin e aktiviteteve të njësisë ekonomike, direkt ose

indirekt, duke përfshirë çdo drejtor (qoftë ekzekutues apo tjetër) të asaj njësie ekonomike. Kompensimi përfshin të gjithë përfitimet e punonjësve (siç është përcaktuar në Seksionin 28 *Përfitimet e Punonjësve*) duke përfshirë ato në formën e pagesave të bazuara në aksione (shiko Seksionin 26 *Pagesat e Bazuara në Aksione*). Përfitimet e punonjësve përfshijnë të gjitha format e shumave të paguara, të pagueshme ose të siguruara nga njësia ekonomike, ose në emër të njësisë ekonomike (psh nga shoqëria e saj mëmë ose nga një aksionar), në këmbim të shërbimeve të siguruara njësisë ekonomike. Ai gjithashtu përfshin shuma të tilla të paguara në emër të shoqërisë mëmë të njësisë ekonomike përsa i përket të të mirave dhe shërbimeve të siguruara njësisë ekonomike.

- 33.7 Një njësi ekonomike duhet të deklarojë kompensimin e personelit të drejtimit kryesor në total.

Deklarimi i transaksioneve të palëve të lidhura

- 33.8 Një **transaksion i një pale të lidhur** është një transferim burimesh, shërbimesh ose detyrimesh ndërmjet njësisë ekonomike raportuese dhe një pale të lidhur, pavarësisht se çfarë çmimi ngarkohet. Shembuj të transaksioneve të palëve të lidhura që janë të zakonshme për NVM përfshijnë, por jo të kufizuara në:

- (a) transaksione ndërmjet një njësie ekonomike dhe pronarit(rëve) kryesorë të saj.
- (b) transaksionet ndërmjet një njësie ekonomike dhe një njësie ekonomike tjetër kur të dyja njësitë ekonomike janë nën kontrollin e përbashkët të një njësie ekonomike ose personi të vetëm.
- (c) transaksionet në të cilat një njësi ekonomike ose person që kontrollon njësinë ekonomike raportuese kryen shpenzime direkte që në të kundërt do të kishin lindur nga njësia ekonomike raportuese.

- 33.9 Nëse një njësi ekonomike ka transaksione me palët e lidhura, ajo duhet të deklarojë natyrën e marrëdhënies më palën e lidhur sikurse edhe informacion rreth transaksioneve, shumave të papaguara dhe angazhimet, të nevojshme për një kuptueshmëri të efektit potencial të marrëdhënies në pasqyrat financiare. Këto kërkesa për deklarime janë në shtesë të kërkesave në paragrafin 33.7 për të deklaruar kompensimin e personelit të drejtimit kryesor. Si minimum, deklarimet duhet të përfshijnë:

- (a) shumën e transaksioneve.
- (b) vlerën e shumave të papaguara dhe:
 - (i) afatet dhe kushtet e tyre, duke përfshirë nëse ato janë të siguruara dhe natyrën e shumës për t'u siguruar në shlyerje dhe,
 - (ii) detajet e ndonjë garancie të dhënë ose të marrë.
- (c) parashikimet për të arkëtueshmet e pambledhshme të lidhura me vlerën e shumave të papaguara
- (d) shpenzimet e njohura gjatë periudhës në varësi të borxheve të këqija ose të dyshimta nga palët e lidhura.

Transaksione të tilla mund të përfshijnë blerje, shitje, ose transferime të të mirave dhe shërbimeve; qira; garanci; dhe shlyerje nga njësia ekonomike në emër të palëve të lidhura ose anasjelltas.

- 33.10 Një njësi ekonomike duhet të bëjë deklarimet e kërkuara nga paragrafi 33.9 veçmas

për secilën nga kategoritë e mëposhtme:

- (a) njësitë ekonomike me kontroll, kontroll të përbashkët ose ndikim domethënës mbi njësinë ekonomike.
- (b) njësitë ekonomike mbi të cilat njësia ekonomike ka kontroll, kontroll të përbashkët ose ndikim domethënës.
- (c) personeli i drejtimit kryesor i njësisë ekonomike ose shoqërisë së saj mëmë (në tërësi).
- (d) palë të tjera të lidhura.

33.11 Një njësi ekonomike është e përjashtuar nga kërkesat e deklaramit të paragrafi 33.9 në lidhje me:

- (a) një **shtet** (qeveri kombëtare, rajonale ose lokale) që ka kontroll, kontroll të përbashkët ose ndikim domethënës mbi njësinë ekonomike raportuese dhe,
- (b) një njësi tjetër ekonomike që është palë e lidhur sepse i njëjti shtet ka kontroll, kontroll të përbashkët ose ndikim domethënës si mbi njësinë ekonomike raportuese edhe mbi njësinë ekonomike tjetër.

Gjithsesi, njësia ekonomike duhet të deklarojë një marrëdhënie shoqëri mëmë-filial siç kërkohet nga paragrafi 33.5

33.12 Më poshtë janë shembuj të transaksioneve që duhet të deklarohen nëse ato janë me një palë të lidhur:

- (a) blerjet ose shitjet e të mirave (të përfunduara ose të papërfunduara).
- (b) blerjet ose shitjet e pronës dhe aktiveve të tjera.
- (c) dhënia ose marrja e shërbimeve.
- (d) qiratë.
- (e) transfertat e kërkimit dhe zhvillimit.
- (f) transfertat nën marrëveshjet e licencës.
- (g) transfertat nën marrëveshjet financiare (duke përfshirë huat dhe kontributet e kapitalit në mjete monetare ose në mallra).
- (h) provizionet e garancive ose kolateralit.
- (i) shlyerjet e detyrimeve në emër të njësisë ekonomike ose nga njësia ekonomike në emër të një pale tjetër.
- (j) pjesëmarrja nga një shoqëri mëmë ose filial në një skemë të përcaktuar përfitimesh që ndan rreziqet mes njësive ekonomike të grupit.

33.13 Një njësi ekonomike nuk duhet të deklarojë ato transaksione të palëve të lidhura që janë bërë në terma ekuivalentë me ato që mbizotërojnë në transaksione me vullnet të lirë të palëve të palidhura me njëra tjetrën përveçse kur terma të tillë mund të provohen.

33.14 Një njësi ekonomike mund të deklarojë zëra të një natyre të ngjashme në tërësi përveç kur është e nevojshme një deklaram i veçantë për një kuptueshmëri të efekteve të transaksioneve të palëve të lidhura në pasqyrat financiare të njësisë ekonomike.

Seksioni 34

Aktivitetet e Specializuara

Objekti i këtij seksioni

- 34.1 Ky seksion siguron udhëzim në raportimin financiar nga NVM të përfshira në tre tipe të aktiviteteve të specializuara-bujqësi, aktivitete nxjerrëse dhe koncesione shërbimesh.

Bujqësia

- 34.2 Një njësi ekonomike përdoruese e këtij SNRF që është përfshirë në **aktivitet bujqësor** duhet të përcaktojë politikën e saj kontabël për çdo klasë të **aktiveve të saj biologjike** si më poshtë:

- (a) Njësia ekonomike duhet të përdorë modelin e **vlerës së drejtë** në paragrafët 34.4–34.7 për ato aktive biologjike për të cilat vlera e drejtë është menjëherë e përcaktueshme pa kosto apo përpjekje të tepërta.
- (b) Njësia ekonomike duhet të përdorë modelin e koston në paragrafët 34.8–34.10 për gjithë aktivet e tjera biologjike.

Njohja

- 34.3 Një njësi ekonomike duhet të njohë një aktiv biologjik ose **produkt bujqësor** vetëm kur:
- (a) njësia ekonomike kontrollon aktivin si rezultat i ngjarjeve të kaluara;
 - (b) është e mundshme që në njësi ekonomike të hynë përfitime ekonomike të ardhshme të lidhura me aktivin; dhe
 - (c) vlera e drejtë ose kosto e aktivit mund të matet në mënyrë të besueshme pa kosto ose përpjekje të tepërta.

Matja-modeli i vlerës së drejtë

- 34.4 Një njësi ekonomike duhet të masë një aktiv biologjik në njohjen fillestare të tij dhe në çdo **datë raportimi** me vlerën e drejtë të tij minus kostot për shitje. Ndryshimet në vlerën e drejtë minus kostot për shitje duhet të njihen në fitim ose humbje.
- 34.5 Produktet bujqësore të vjela nga aktivet biologjike të një njësie ekonomike, duhet të maten me vlerën e drejtë minus kostot e shitjes në kohën e vjeljes. Kjo matje bëhet me koston në datën kur zbatohet Seksioni 13 *Inventarët* ose ndonjë seksion tjetër i zbatueshëm i këtij SNRF.
- 34.6 Në përcaktimin e vlerës së drejtë, një njësi ekonomike duhet të marrë në konsideratë si vijon:
- (a) Nëse ekziston një treg aktiv për aktivin biologjik ose produktet bujqësore në gjendjen dhe pozicionin e tij aktual, çmimi i kuotuar në këtë treg është baza e përshtatshme për përcaktimin e vlerës së drejtë të atij aktivi. Nëse një njësi ekonomike ka akses në tregje të ndryshme të aktiveve, njësia ekonomike duhet të përdorë çmimin ekzistues në tregun që ai pret të përdorë.
 - (b) Nëse nuk ekziston ndonjë treg aktiv, një njësi ekonomike përdor një ose më shumë nga sa më poshtë, kur janë të disponueshme, në përcaktimin e vlerës së drejtë:
 - (i) çmimin më të fundit të transaksionit të tregut, duke u siguruar që nuk

ka asnjë ndryshim domethënës në rrethanat ekonomike ndërmjet datës të këtij transaksioni dhe fundit të periudhës së raportimit;

- (ii) çmimet e tregjeve për aktivet e ngjashme me rregullime për të reflektuar diferencat; dhe
 - (iii) standardet e sektorit si vlera e një pylli me pemë frutore të shprehur për kuti eksporti, shinikë ose hektarë dhe vlera e bagëtive e shprehur për kilogramë mish.
- (c) Në disa raste, burimet e informacionit të listuar në (a) ose (b) mund të sugjerojnë konkluzione të ndryshme për vlerën e drejtë të një aktivi biologjik ose një produkti bujqësor. Një njësi ekonomike merr në konsideratë arsyet e këtyre diferencave, për të arritur në vlerësimin më të besueshëm të vlerës së drejtë brenda një shtrirje të ngushtë të vlerësimeve të arsyeshme.
- (d) Në disa rrethana, vlera e drejtë mund të jetë menjëherë e përcaktueshme pa kosto apo përpjekje shtesë megjithëse çmimet ose vlerat e përcaktuara të tregut nuk janë të disponueshme për një aktiv biologjik në gjendjen e tij aktuale. Një njësi ekonomike duhet të marrë në konsideratë nëse vlera aktuale e flukseve të mjeteve monetare neto të pritshme nga aktivi e skontuar me një normë aktuale tregu të përcaktuar, rezulton në një matje të besueshme të vlerës së drejtë.

Dhënia e informacioneve shpjeguese – modeli i vlerës së drejtë

34.7 Një njësi ekonomike duhet të deklarojë si vijon përsa i përket aktiveve të saj biologjike të matura me vlerën e drejtë:

- (a) një përshkrim të çdo klase të aktiveve të saj biologjike.
- (b) metodat dhe supozimet domethënëse të zbatuara në përcaktimin e vlerës së drejtë të çdo kategorie të produkteve bujqësore në kohën e vjeljes dhe çdo kategorie të aktiveve biologjike.
- (c) një rakordim të ndryshimeve në vlerën kontabël të aktiveve biologjike ndërmjet fillimit dhe fundit të periudhës aktuale. Rakordimi duhet të përfshijë:
 - (i) fitimin ose humbjen që lind nga ndryshimet në vlerën e drejtë minus kostot e shitjes.
 - (ii) rritjet që rezultojnë nga shitjet.
 - (iii) rëniet që rezultojnë nga vjelja.
 - (iv) rritjet që rezultojnë nga kombinimet e bizneseve.
 - (v) diferencat neto të këmbimit që lindin nga përkthimi i pasqyrave financiare në një monedhë të ndryshme raportuese dhe nga përkthimi i një njësie ekonomike të huaj në monedhën raportuese të njësisë ekonomike raportuese.
 - (vi) ndryshime të tjera

Matja – modeli i koston

34.8 Njësia ekonomike duhet të masë me kosto minus çdo **amortizim** të akumuluar dhe çdo humbje nga **zhvlerësimi** i akumuluar, ato aktive vlera e drejtë e të cilëve nuk

është menjëherë e përcaktueshme pa kosto apo përpjekje shtesë.

- 34.9 Njësia ekonomike duhet të masë produktet bujqësore të vjela nga aktivet e saj biologjike me vlerën e drejtë minus kostot e shitjes në kohën e vjeljes. Një matje e tillë është kosto në atë datë kur zbatohet Seksioni 13 ose seksione të tjera të këtij SNRF.

Dhënia e informacioneve shpjeguese – modeli i kostos

- 34.10 Një njësi ekonomike duhet të deklarojë si vijon përsa i përket aktiveve të saj biologjike të matura duke përdorur modelin e kostos:
- (a) një përshkrim të çdo klase të aktiveve të saj biologjike.
 - (b) një shpjegim se pse vlera e dejtë nuk mund të matet në mënyrë të besueshme.
 - (c) metodën e përdorur të amortizimit.
 - (d) jetët e dobishme ose normën e përdorur të amortizimit.
 - (e) **vlerën kontabël** bruto dhe amortizimin e akumuluar (së bashku me humbjet e akumuluar nga rënia në vlerë) në fillim dhe në fund të periudhës.

Aktivitetet nxjerrëse

- 34.11 Një njësi ekonomike përdoruese e këtij SNRF që është përfshirë në eksplorimin për vlerësimin ose nxjerrjen e burimeve minerale (aktivitetet nxjerrëse) duhet të llogarisë për shpenzimet në blerjen ose zhvillimin e aktiveve materiale ose jo-materiale për përdorim në aktivitetet e nxjerrjes duke zbatuar respektivisht Seksionin 17 *Aktivet Afatgjata Materiale* dhe Seksionin 18 *Aktivet Jo-materiale përveç Emrit të Mirë*. Kur një njësi ekonomike ka një detyrim për të çmontuar ose hequr një element, ose për të rivendosur vendin e punës në kushtet fillestare, detyrime dhe kosto të tilla kontabilizohen në përputhje me Seksionin 17 dhe Seksionin 21 *Provizionet dhe Kushtëzimet*.

Marrëveshjet konçesionare të shërbimeve

- 34.12 Një marrëveshje konçesionare e shërbimeve është një marrëveshje ku një qeveri ose një organ tjetër i sektorit publik (koncesion dhënësi) kontraktin me një operator privat për të zhvilluar (ose përmirësuar), përdorur dhe mirëmbajtur aktivet e infrastrukturës së koncesion dhënësit si rrugë, ura, tunele, aeroporte, rrjete të shpërndarjes së energjisë, burgje apo spitale. Në këto marrëveshje, koncesion dhënësi kontrollon ose rregullon çfarë shërbimesh duhet të ofrojë operatori duke përdorur aktivet, kujt duhet t'ia sigurojë dhe me çfarë çmimi, dhe gjithashtu kontrollon çdo interes të mbetur domethënës në aktive në fund të afatit të marrëveshjes.
- 34.13 Ka dy kategori kryesore të marrëveshjeve konçesionare të shërbimeve:
- (a) Në njërën, operatori merr një aktiv financiar—një të drejtë kontraktuale të pakushtëzuar për të marrë një shumë specifike ose të përcaktueshme fluksesh monetare ose një aktiv tjetër financiar nga qeveria në këmbim të ndërtimit ose përmirësimit të një aktivi të shërbimit publik dhe më pas duke përdorur dhe mirëmbajtur aktivin për një periudhë kohe të specifikuar. Kjo kategori përfshin garanci nga qeveria për të paguar për çdo mungesë ndërmjet shumave të marra nga përdoruesit e shërbimit publik dhe shumave të specifikuar apo të përcaktueshme.

- (b) Në tjetrën, operatori merr një aktiv jo-material—një të drejtë tarifimi për përdorimin e një aktivi të sektorit publik që ai ndërton ose përmirëson dhe më pas e përdor dhe e mirëmban për një periudhë kohe të specifikuar. Një e drejtë për t'i tarifuar përdoruesve nuk është një e drejtë e pakushtëzuar për të marrë mjete monetare sepse shumat janë të kushtëzuara në masën në të cilën publiku përdor shërbimin.

Ndonjëherë, një kontratë e vetme mund t'i përmbajë të dyja llojet: në masën që qeveria i ka dhënë një garanci të pakushtëzuar të pagesës për ndërtimin e aktivit të sektorit publik, operatori ka një aktiv financiar; në masën që operatori duhet të mbështetet tek publiku për përdorimin e shërbimit në mënyrë që të përftojë pagesën, operatori ka një aktiv jo-material.

Kontabilizimi – modeli i aktivit financiar

- 34.14 Operatori duhet të njohë një aktiv financiar në masën që ai ka një të drejtë kontraktuale të pakushtëzuar për të marrë mjete monetare ose një aktiv tjetër financiar nga ose në drejtimin e konçesion dhënësit për ndërtimin e shërbimeve. Operatori duhet të masë aktivin financiar me vlerën e drejtë. Më tej, ai duhet të ndjekë Seksionin 11 *Instrumentet Financiarë Themelorë* dhe Seksionin 12 *Emetime të Instrumenteve të Tjerë Financiarë* në kontabilizimin e aktivit jo-material.

Kontabilizimi – modeli i aktivit jo-material

- 34.15 Operatori duhet të njohë një aktiv jo-material në masën që i jep atij të drejtën (licencën) për t'i tarifuar përdoruesve të shërbimit publik. Operatori duhet fillimisht të masë aktivin jo-material me vlerën e drejtë. Më pas, ai duhet të ndjekë Seksionin 18 në kontabilizimin e aktivit jo-material.

Të ardhurat operative

- 34.16 Operatori i një marrëveshje konçesionare të shërbimeve duhet të njohë, masë dhe deklarojë të ardhurat në përputhje me Seksionin 23 *Të Ardhurat* për shërbimin që ai kryen.

Seksioni 35

Kalimi në SNRF për NVM

Objekti i këtij seksioni

- 35.1 Ky seksion zbatohet për një zbatues **për herë të parë** të SNRF për NVM, pavarësisht nëse kuadri i tij i mëparshëm kontabël ishin SNRF-të e **plota** apo një grup tjetër i parimeve përgjithësisht të pranura të kontabilitetit (PPPK) si psh standardet e tij kombëtare të kontabilitetit, ose një kuadër tjetër si psh baza lokale e tatimit mbi të ardhurat.
- 35.2 Një njësi ekonomike mund të jetë një zbatues për herë të parë i SNRF për NVM vetëm një herë. Nëse një njësi ekonomike përdoruese e SNRF për NVM ndalon së përdoruri atë për një ose më shumë **periudha raportimi** dhe atëherë i kërkohet, ose zgjedh, ta zbatojë atë më vonë, përjashtimet speciale, thjeshtëzimet dhe kërkesat e tjera në këtë seksion nuk ri-zbatohen.

Zbatimi për herë të parë

- 35.3 Një zbatues për herë të parë i SNRF për NVM duhet të zbatojë këtë seksion në **pasqyrat e tij financiare** që pajtohen me këtë SNRF.
- 35.4 Pasqyrat e para financiare të një njësie ekonomike që pajtohen me këtë SNRF janë pasqyrat e para financiare vjetore në të cilat njësia ekonomike bën një deklaram të qartë dhe të parazervuar në ato pasqyra financiare të pajtimit të tyre me SNRF për NVM. Pasqyrat financiare të përgatitura në përputhje me këtë SNRF janë pasqyrat e para të tilla financiare të njësisë ekonomike nëse, për shembull, njësia ekonomike:
- (a) nuk ka paraqitur pasqyra financiare për periudhat e mëparshme;
 - (b) ka paraqitur pasqyrat e saj financiare të mëparshme më të fundit nën kërkesat kombëtare që nuk janë në përputhje me këtë SNRF në të gjitha drejtimet; ose
 - (c) ka paraqitur pasqyrat e saj financiare të mëparshme më të fundit në pajtim me SNRF-të e **plota**.
- 35.5 Paragrafi 3.17 i këtij SNRF përkufizon një grup të plotë të pasqyrave financiare.
- 35.6 Paragrafi 3.14 i kërkon një njësi ekonomike të japë informacion shpjegues, në një grup të plotë të pasqyrave financiare, informacion krahasues përsa i përket periudhave të mëparshme krahasuese për të gjitha vlerat monetare të paraqitura në pasqyrat financiare, sikurse edhe informacion krahasues tregues dhe përshkrues të specifikuar. Një njësi ekonomike mund të paraqesë informacion krahasues përsa i përket dy ose më shumë periudhave të mëparshme krahasuese. Prandaj, **data e kalimit në SNRF për NVM** është fillimi i periudhës më të hershme për të cilën njësia ekonomike paraqet informacion të plotë krahasues në përputhje me këtë SNRF në pasqyrat e saj të para financiare që pajtohen me këtë SNRF.

Procedurat për përgatitjen e pasqyrave financiare në datën e kalimit

- 35.7 Përveçse siç sigurohet në paragrafët 35.9–35.11, një njësi ekonomike duhet, në pasqyrën e çeljes së pozicionit financiar të saj sipas datës së kalimit në SNRF për

NVM (në fillim të periudhës më të hershme të paraqitur):

- (a) të njohë të gjitha aktivet dhe detyrimet njohja e të cilëve kërkohet nga *SNRF për NVM*;
- (b) të mos njohë zërat si aktive apo detyrime nëse ky *SNRF* nuk lejon një njohje të tillë;
- (c) të riklasifikojë zëra që janë njohur nën kuadrin e mëparshëm të raportimit financiar si një lloj aktivi, detyrimi ose përbërësi të kapitalit sipas këtij *SNRF*; dhe
- (d) të zbatojë këtë *SNRF* në matjen e të gjitha aktiveve dhe detyrimeve të njohura.

35.8 **Politikat kontabël** që një njësi ekonomike përdor në çeljen e pasqyrës së pozicionit financiar sipas këtij *SNRF* mund të ndryshojë nga ato që ai ka përdorur për të njëjtën datë duke përdorur kuadrin e tij të mëparshëm të raportimit financiar. Rregullimet që rezultojnë lindin nga transaksionet, ngjarje ose kushte të tjera përpara datës së kalimit në këtë *SNRF*. Prandaj, një njësi ekonomike duhet të njohë këto rregullime direkt në fitimet e pashpërndara (ose, nëse është e përshtatshme, një kategori tjetër të kapitalit) në datën e kalimit në këtë *SNRF*.

35.9 Në zbatimin për herë të parë të këtij *SNRF*, një njësi ekonomike nuk duhet të ndryshojë në mënyrë retrospektive kontabilizimin që ai ka ndjekur nën kuadrin e tij të mëparshëm të raportimit financiar për secilën nga transaksionet e mëposhtme:

- (a) **çregjistrimi** i aktiveve dhe detyrimeve financiare. Aktivet dhe detyrimet financiare të çregjistruara nën kuadrin e mëparshëm të raportimit financiar të njësisë ekonomike, përpara datës së kalimit, nuk duhet të njihen kështu zbatuar *SNRF për NVM*. Në të kundërt, për aktivet dhe detyrimet financiare që do të ishin çregjistruar nën *SNRF për NVM* në një transaksion që ka ndodhur përpara datës së kalimit, por që nuk janë çregjistruar nën kuadrin e mëparshëm të raportimit financiar të njësisë ekonomike, njësi ekonomike mund të zgjedhë (a) t'i çregjistrojë ato në përshtatje me *SNRF për NVM* ose (b) të vazhdojë t'i njohë ato deri sa t'i nxjerrë jashtë përdorimit ose t'i shlyejë.
- (b) kontabiliteti mbrojtës. Një njësi ekonomike nuk duhet të ndryshojë kontabilitetin e saj mbrojtës përpara datës së kalimit në *SNRF për NVM* për marrëdhëniet mbrojtëse që nuk ekzistojnë më në datën e kalimit. Për marrëdhëniet mbrojtëse që ekzistojnë në datën e kalimit, njësi ekonomike duhet të ndjekë kërkesat e kontabilitetit mbrojtës në Seksionin 12 *Emetime të Instrumenteve të Tjerë Financiarë*, duke përfshirë kërkesat për ndërprerjen e kontabilitetit mbrojtës për marrëdhëniet mbrojtëse që nuk plotësojnë kushtet e Seksionit 12.
- (c) vlerësimet kontabël.
- (d) operacionet e ndërprera.
- (e) matja e **interesave jo-kontrolluese**. Kërkesat e paragrafit 5.6 për shpërndarjen e fitimit ose humbjes dhe të ardhurave të tjera përmbledhëse ndërmjet interesit jo-kontrollues dhe **pronarëve** të shoqërisë mëmë, duhet të zbatohen në të ardhmen nga data e kalimit në *SNRF për NVM* (ose nga data më e hershme kur zbatohet ky *SNRF* për të riparaqitur kombinimet e biznesit-shiko paragrafin 35.10).

35.10 Një njësi ekonomike mund të përdorë një ose më shumë nga përjashtimet e mëposhtme në përgatitjen e pasqyrave të saj të para financiare që pajtohen me këtë SNRF:

- (a) **Kombinimet e biznesit.** Një zbatues për herë të parë mund të zgjedhë të mos zbatojë Seksionin 19 *Kombinimet e Biznesit dhe Emri i Mirë* për kombinimet e biznesit që ndikoheshin përpara datës së kalimit në këtë SNRF. Gjithsesi, nëse një zbatues për herë të parë riparaqet ndonjë kombinim biznesi për t'u pajtuar me Seksionin 19, ai nuk duhet të riparaqesë të gjitha kombinimet e mëvonshme të biznesit.
- (b) **Transaksionet e pagesave të bazuara në aksione.** Një zbatues për herë të parë nuk kërkohet të zbatojë Seksionin 26 *Pagesa të Bazuara në Aksione* për instrumentet e kapitalit që ishin dhënë përpara datës së kalimit në këtë SNRF, ose të detyrimeve që kanë lindur nga transaksionet e pagesave të bazuara në aksione që janë shlyer përpara datës së kalimit në këtë SNRF.
- (c) **Vlera e drejtë si kosto e supozuar.** Një adoptues për herë të parë mund të zgjedhë të masë një zë të aktiveve afatgjata materiale, një aktivi afatgjatë material të investuar, ose një aktiv jo-monetar në datën e kalimit në këtë SNRF me vlerën e tij të drejtë dhe të përdorë këtë vlerë të drejtë si kosto të supozuar në atë datë.
- (d) **Rivlerësimi si kosto e supozuar.** Një adoptues për herë të parë mund të zgjedhë të përdorë një PPPK të mëparshëm të rivlerësimit të një zëri të aktiveve afatgjata materiale, një aktivi afatgjatë material të investuar, ose një aktiv jo-monetar në, ose përpara, datës së kalimit në këtë SNRF si kosto të supozuar në datën e rivlerësimit.
- (e) **Diferencat kumulative të përkthimit.** Seksioni 30 *Përkthimi i Monedhës së Huaj* i kërkon një njësi ekonomike të klasifikojë disa diferenca të përkthimit si një përbërës i veçantë i kapitalit. Një adoptues për herë të parë mund të zgjedhë të përcaktojë që diferencat kumulative të përkthimit për të gjitha njësitë ekonomike të huaja të jenë zero në datën e kalimit në *SNRF për NVM*. ('një fillim i ri')
- (f) **Pasqyrat financiare individuale.** Kur një njësi ekonomike përgatit **pasqyra financiare individuale**, paragrafi 9.26 kërkon që ajo të kontabilizojë për investimet e saj në filiale, pjesëmarrje dhe njësi ekonomike të kontrolluara bashkërisht ose:
 - (i) me kosto minus zhvlerësimin, ose
 - (ii) me **vlerën e drejtë** me ndryshimet në vlerën e drejtë të njohur në fitim ose humbje.

Nëse një zbatues për herë të parë e mat një investim të tillë me kosto, ai duhet të masë këtë investim në një nga vlerat e mëposhtme në çeljen e pasqyrës individuale të pozicionit financiar të përgatitur në përputhje me këtë SNRF:

- (i) koston e përcaktuar në përputhje me Seksionin 9 *Pasqyrat Financiare të Konsoliduara dhe Individuale*, ose
- (ii) koston e supozuar, që do të jetë ose vlera e drejtë në datën e kalimit në *SNRF për NVM* ose vlera kontabël sipas PPPK të mëparshme, në atë datë.

- (g) **Instrumentet financiarë të përbërë.** Paragrafi 22.13 i kërkon një njësie ekonomike të ndajë një instrument financiar të përbërë në detyrimet dhe përbërësit e tij të kapitalit në datën e emetimit. Një zbatues për herë të parë nuk duhet të ndajë këto dy përbërës nëse përbërësi i detyrimit nuk është në qarkullim në datën e kalimit në këtë SNRF.
- (h) **Tatimi i shtyrë mbi fitimin.** Një zbatues për herë të parë nuk i kërkohet që të njohë, në datën e kalimit në *SNRF për NVM*, **aktivet** ose **detyrimet për tatimet e shtyra** që lidhen me diferencat ndërmjet **bazës tatimore** dhe **vlerës kontabël** të çdo aktivi ose detyrimi për të cilat njohja e këtyre aktiveve dhe detyrimeve për tatimet e shtyra do të kërkojë kosto dhe përpjekje shtesë.
- (i) **Marrëveshjet konçesionare të shërbimeve.** Një zbatues për herë të parë nuk kërkohet të zbatojë paragrafët 34.12–34.16 për marrëveshjet konçesionare të shërbimeve të hyra në fuqi përpara datës së kalimit në këtë SNRF.
- (j) **Aktivitetet e nxjerrjes.** Një zbatues për herë të parë përdorues i kontabilitetit të kostonë sipas PPPK të mëparshme mund të zgjedhë të masë aktivet e naftës dhe gazit (ato të përdorura në eksplorimin, vlerësimin, zhvillimin ose prodhimin e naftës dhe gazit) në datën e kalimit në *SNRF për NVM* me vlerën e përcaktuar sipas PPPK të mëparshme të njësisë ekonomike. Njësitë ekonomike duhet t'i testojë këto aktive për zhvlerësim në datën e kalimit në këtë SNRF në përputhje me Seksionin 27 *Zhvlerësimi i Aktiveve*.
- (k) **Marrëveshjet që përmbajnë një qira.** Një zbatues për herë të parë mund të zgjedhë të përcaktojë nëse një marrëveshje ekzistuese në datën e kalimit në *SNRF për NVM* përmban një qira (shiko paragrafin 20.3) në bazë të fakteve dhe rrethanave ekzistuese në atë datë, më tepër sesa kur marrëveshja ka hyrë në fuqi.
- (l) **Nxjerrja nga përdorimi i detyrimeve të përfshira në kostot e aktiveve afatgjata materiale.** Paragrafi 17.10 (c) deklaron që kosto e një zëri të aktiveve afatgjata materiale, përfshin vlerësimin fillestar të kostove të çmontimit dhe heqjes së një zëri dhe rivendosjes së vendit të punës në të cilin ai ka vendndodhjen, detyrimin për të cilin ngarkohet njësia ekonomike ose kur elementi blihet ose si pasojë e përdorimit të këtij elementi gjatë një periudhe të veçantë për qëllime të ndryshme nga ato të prodhimit të inventarëve gjatë asaj periudhe. Një zbatues për herë të parë mund të zgjedhë të masë këtë përbërës të kostonë së një elementi të aktiveve afatgjata materiale në datën e kalimit në *SNRF për NVM*, më tepër sesa në datën(at) kur ka lindur fillimisht detyrimi.

- 35.11 Nëse është e **pazbatueshme** për një njësi ekonomike që të riparaqesë pasqyrën pozicionit financiar në çelje në datën e kalimit për një ose më shumë nga rregullimet e kërkuara nga paragrafi 35.7, njësi ekonomike duhet të zbatojë paragrafët 35.7–35.10 për rregullime të tilla në periudhën më të hershme për të cilën është e zbatueshme për ta bërë këtë, dhe duhet të identifikojë të dhënat e paraqitura për periudhat e mëparshme që nuk janë të krahasueshme me të dhënat për periudhën në të cilën ajo përgatit pasqyrat e saj të para financiare që pajtohen me këtë SNRF. Nëse është e pazbatueshme për një njësi ekonomike të sigurojë ndonjë dhënie shpjegimi shtesë të kërkuar nga kjo SNRF për çdo periudhë përpara periudhës në të cilën ajo përgatit pasqyrat e saj të para financiare që pajtohen me këtë SNRF, kjo mungesë duhet të deklarohet.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

Shpjegimi i kalimit në SNRF për NVM

- 35.12 Një njësi ekonomike duhet të shpjegojë sesi kalimi nga kuadri i mëparshëm i raportimit financiar në këtë SNRF ka ndikuar **pozicionin e tij të raportuar financiar, performancën financiare dhe flukset e mjeteve monetare.**

Rakordimet

- 35.13 Për t'u pajtuar me paragrafin 35.12, pasqyrat e para financiare të një njësie ekonomike të përgatitura duke përdorur këtë SNRF duhet të përfshijnë:
- (a) një përshkrim të natyrës së çdo ndryshimi në politikat kontabël.
 - (b) rakordimet e kapitalit të saj të përcaktuar në përputhje me kuadrin e saj të mëparshëm të raportimit financiar me kapitalin e saj të përcaktuar në përputhje me këtë SNRF për të dyja datat vijuese:
 - (i) datën e kalimit në këtë SNRF dhe,
 - (ii) fundin e periudhës më të vonshme të paraqitur në pasqyrat financiare vjetore më të fundit të njësisë ekonomike të përcaktuar në përputhje me kuadrin e saj të mëparshëm të raportimit financiar.
 - (c) një rakordim të fitimit ose humbjes të përcaktuar në përputhje me kuadrin e saj të mëparshëm të raportimit financiar për periudhën e fundit të pasqyrave financiare më të fundit vjetore të njësisë ekonomike, me fitimin ose humbjen e përcaktuar në përputhje me këtë SNRF për të njëjtën periudhë.
- 35.14 Nëse një njësi ekonomike bëhet e vetëdijshme për gabimet e bëra nën kuadrin e saj të mëparshëm të raportimit financiar, rakordimet e kërkuara nga paragrafi 35.13 (b) dhe (c) duhet, në masën e zbatueshme, të dallojnë korrigjimin e këtyre gabimeve nga ndryshimet në politikat kontabël
- 35.15 Nëse një njësi ekonomike nuk ka paraqitur pasqyra financiare për periudhat e mëparshme, ajo duhet ta deklarojë këtë fakt në pasqyrat e saj të para financiare që pajtohen me këtë SNRF.

Fjalorth termash

Politika kontabël	Parimet, bazat, konventat, rregullat dhe praktikat specifike të zbatuara nga një njësi ekonomike në përgatitjen dhe paraqitjen e pasqyrave financiare.
Kontabiliteti mbi bazën e të drejtave dhe detyrimeve të konstatuara	Efektet e transaksioneve ose ngjarjeve të tjera njihen kur ato ndodhin (dhe jo kur arkëtohen ose paguhen mjetet monetare dhe ekuivalentët e mjeteve monetare) dhe regjistrohen në regjistrat kontabël dhe raportohen në pasqyrat financiare të periudhave më të cilat ato lidhen.
Akumulimi i mungesave të kompensuara	Mungesat e kompensuara që mbarten dhe mund të përdoren në periudhat e ardhshme nëse të drejtat (entitlement) e periudhës aktuale nuk përdoren në mënyrë të plotë.
Aktivitet bujqësor	Drejtimi nga një njësi ekonomike i transformimit biologjik të aktiveve biologjike për shitje, në produkt bujqësor ose në aktive biologjike shtesë.
Produkt biologjik	Produkt i vjelë nga aktivitetet biologjike të njësisë ekonomike përgjatë jetës së tij të dobishme.
Kosto e amortizuar e një aktivi financiar ose detyrimi financiar	Vlera në të cilën një aktiv financiar ose detyrim financiar matet në njohjen fillestare minus ripagesat e principalit, plus ose minus amortizimin e akumuluar duke përdorur metodën e interesit efektiv të çdo difference ndërmjet vlerës fillestare dhe vlerës së maturuar, dhe minus çdo reduktim (të drejtpërdrejtë ose përmes përdorimit të një llogarie zbritjeje) për zhvlerësimin ose pambledhshmërinë.
Aktiv	Një burim i kontrolluar nga njësia ekonomike si rezultat i ngjarjeve të kaluara dhe nga të cilat priten të hyjnë përfitime ekonomike në të ardhmen.

Pjesëmarrje	Një njësi ekonomike, duke përfshirë një njësi ekonomike jo më bashkim kapitalit e tillë si një ortakëri me përgjegjësi të pakufizuar, mbi të cilën investitori ka një ndikim domethënës dhe kjo nuk është as një filial as një interes në një sipërmarrje të përbashkët.
Aktiv biologjik	Një kafshë e gjallë ose një bimë.
Kosto të huamarrjes	Interesi dhe kosto të tjera të kryera nga një njësi ekonomike në lidhje me huamarrjen e fondeve .
Biznes	<p>Një grup i integruar aktivitetesh dhe aktivesh të drejtuara dhe manaxhuara për qëllimin e sigurimit të :</p> <p>(a) Kthimit për investorët, ose</p> <p>(b) Kosto më të ulëta ose përfitime të tjera ekonomike direkte dhe në mënyrë proporcionale ndaj policëmbajtësit ose pjesëmarrësve.</p> <p>Një biznes zakonisht konsiston në inpute, procese të zbatuara ndaj atyre inputeve dhe outpute rezultuese që janë, ose do të përdoren për të gjeneruar të ardhura. Nëse paraqitet emri i mirë në një grup aktivitetesh dhe aktivesh të transferuara, grupi i transferuar duhet të supozohet të jetë një biznes.</p>
Kombinim biznesi	Sjellja bashkë e njësive ekonomike ose bizneseve të ndara në një njësi ekonomike raportuese.
Vlera kontabël	Vlera me të cilën një aktiv ose detyrim njihet në pasqyrën e pozicionit financiar.
Mjete monetare	Mjete monetare në dorë dhe depozita pa afat.
Ekuivalentë të mjeteve monetare	Investime afatshkurtra, shumë likuide që janë menjëherë të konvertueshme në vlera të njohura mjeteve monetare dhe janë subjekt i risqeve jodomethënëse të ndryshimeve në vlerë.
Flukse të mjeteve monetare	Hyrje dhe dalje të mjeteve monetare dhe ekuivalentëve të tyre.

Njësi gjeneruese e mjeteve monetare	Grupi më i vogël i identifikueshëm i aktiveve që prodhon hyrje fluksesh monetare që janë shumë të pavaruara nga hyrjet e flukseve monetare nga aktive ose grupe aktivesh të tjera.
Transaksion pagese me aksione i shlyer në mjete monetare	Një transaksion pagese i bazuar në aksione në të cilën njësi ekonomike blen të mira ose shërbime duke krijuar një detyrim për t'i transferuar furnizuesit të atyre të mirave dhe shërbimeve, mjete monetare ose aktive të tjera të bazuara në çmimin (ose vlerën) e aksioneve të njësisë ekonomike ose instrumentave të tjerë të kapitalit të njësisë ekonomike.
Ndryshim në vlerësimin kontabël	Një rregullim në vlerën kontabël të një aktivi ose detyrimi, ose vlerën e një konsumimi të një aktivi, që rezulton nga vlerësimi i gjendjes aktuale të, dhe përfitimeve dhe detyrimeve të ardhshme të lidhura me, aktivet dhe detyrimet. Ndryshimet në vlerësimet kontabël rezultojnë nga informacioni i ri ose zhvillime të reja dhe që prandaj nuk janë korrigjime të gabimeve.
Klasë aktivesh	Një grupim aktivesh i një natyre dhe përdorimi të ngjashëm në operacionet e një njësie ekonomike.
Pasqyra financiare të kombinuara	Pasqyrat financiare të dy ose më shumë njësisve ekonomike të kontrolluara nga një investitor i vetëm.
Përbërës i një njësie ekonomike	Operacionet dhe flukset e mjeteve monetare që mund të jenë qartësisht të dallueshëm, në mënyrë operationale dhe për qëllime të raportimit financiar, nga pjesa tjetër e njësisë ekonomike.
Instrument financiar i përbërë	Një instrument financiar që, nga perspektiva e emetuesit, përmban edhe një detyrim edhe një element të kapitalit.
Pasqyra financiare të konsoliduara	Paqyrat financiare të një shoqërie mëmë dhe filialeve të saj të paraqitur si ato të një njësie të vetme ekonomike.
Kontratë ndërtimi	Një kontratë specifikuat e negociuar për ndërtimin e një aktivi ose një kombinim aktivesh që janë ngushtësisht të ndërlidhura ose të ndërvarrura në terma të hartimit, teknologjisë dhe funksionit të tyre, ose qëllimit dhe përdorimit të tyre përfundimtar.

Detyrim konstruktiv	<p>Një detyrim që rrjedh nga veprimet e një njësie ekonomike kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Nga një model i themeluar i praktikave të kaluara, politika të publikuara ose një deklaram aktuale mjaftueshëm të specifikuar, njësia ekonomike i ka treguar palëve të tjera që ajo do të pranojë përgjegjësi të caktuara dhe, (b) Si rezultat, njësia ekonomike ka krijuar një pritshmëri të vlefshme nga ana e atyre palëve të tjera që do t'i shlyejë këto përgjegjësi.
Aktiv i kushtëzuar	<p>Një aktiv i mundshëm që lind nga ngjarje të ardhshme dhe ekzistenca e të cilit duhet të konfirmohet vetëm nga ndodhja ose mos-ndodhja e një ose më shumë ngjarjeve të ardhshme të pasigurta jo tërësisht brenda kontrollit të njësisë ekonomike.</p>
Detyrim i kushtëzuar	<ul style="list-style-type: none"> (a) Një detyrim i mundshëm që lind nga ngjarje të kaluara dhe ekzistenca e të cilit duhet të konfirmohet vetëm nga ndodhja ose mos-ndodhja e një ose më shumë ngjarjeve të ardhshme të pasigurta jo tërësisht brenda kontrollit të njësisë ekonomike, ose (b) Një detyrim aktual që lind nga ngjarje të kaluara por nuk njihet sepse: <ul style="list-style-type: none"> i. Nuk është e mundur që të kërkohet një dalje burimesh të trupëzuara në përfitime ekonomike, për të shlyer detyrimin, ose ii. Shuma e detyrimit nuk mund të matet me besueshmëri të mjaftueshme.
Kontroll (i një njësie ekonomike)	<p>Fuqia për të qeverisur politikat financiare dhe operative të një njësie ekonomike në mënyrë që të përftohen përfitime nga aktivitetet e saj.</p>
Tatim aktual	<p>Shuma e tatimit të pagueshëm (kthyeshëm) mbi të ardhurat që bazohet në fitimin e tatueshëm (humbjes tatimore) për periudhën aktuale ose periudhat e kaluara raportuese.</p>
Data e kalimit në SNRF për NVM	<p>Fillimi i periudhës më të hershme për të cilën një njësi ekonomike paraqet informacion të plotë krahasues nën <i>SNRF për NVM</i> në pasqyrat e saj të para financiare që pajtohen me <i>SNRF për NVM</i>.</p>

Tatime të shtyra	Tatimi mbi të ardhurat i pagueshëm (i kthyeshëm) që bazohet në fitimin e tatueshëm (humbjen tatimore) për periudhat e ardhshme raportuese si rezultat i transaksioneve ose ngjarjeve të kaluara.
Aktive për tatimet e shtyra	Tatimet mbi fitimet e kthyeshme në periudhat e ardhshme raportuese që lidhet me: <ul style="list-style-type: none"> (a) diferencat e përkohshme; (b) mbartjen e humbjeve tatimore të papërdorura; dhe (c) mbartjen e tatimeve kreditore të papërdorura.
Pasive për tatime të shtyra	Tatimi mbi të ardhurat i pagueshëm në periudhat e ardhshme raportuese përsa i përket diferencave të përkohshme.
Pasiv për përfitime të përcaktuara	Vlera aktuale e pasivit për përfitimet e përcaktuara në datën e raportimit minus vlerën e drejtë në datën e raportimit të skemës së aktiveve (nëse ka) nga të cilat priten të shlyhen drejtpërdrejt detyrimet.
Detyrim për përfitime të përcaktuara (vlera aktuale e)	Vlera aktuale, pa zbritur asnjë skemë aktivesh, e pagesave të ardhshme të pritshme të kërkuara për të shlyer detyrimin që rezulton nga shërbimi i punonjësve në periudhën aktuale dhe periudhat e kaluara.
Skemat e përfitimeve të përcaktuara	Skemat e përfitimit të pas-punësimit të ndryshme nga skemat e kontributeve të përcaktuara
Skemat e kontributeve të përcaktuara	Skemat e përfitimeve të pas-punësimit nën të cilat një njësi ekonomike paguan kontribute fikse në një njësi (fond) të veçantë dhe nuk do të ketë detyrim ligjor ose konstruktiv për të paguar më tej kontribute ose për të bërë pagesa direkte përfitimi ndaj punonjësve nëse fondi nuk përmban aktive të mjaftueshme për të paguar të gjitha përfitimet e punonjësve të lidhura me shërbimin e punonjësve në periudhën aktuale dhe periudhat e ardhshme.
Shuma e amortizueshme	Kosto e një aktivi, ose një shumë tjetër e zëvendësuar për kosto(në pasqyrat financiare), minus vlerën e saj të mbetur.
Amortizimi	Shpërndarja sistematike e shumës së amortizueshme të një aktivi përgjatë jetës së tij të dobishme.

Çregjistrimi	Heqja e një aktivi ose detyrimi të njohur më parë, nga pasqyra e pozicionit financiar të një njësie ekonomike.
Zhvillim	Zbatimi i gjetjeve kërkimore ose njohurive të një plani ose hartimi për prodhimin e materialeve, pajisjeve, produkteve, proceseve, sistemeve ose shërbimeve të reja ose të përmirësuara në mënyrë thelbësore përpara fillimit të prodhimit tregtar ose përdorimit.
Operacione të ndërprera	Një përbërës i një njësie ekonomike që ose është nxjerrë jashtë, ose mbahet për shitje dhe <ul style="list-style-type: none"> (a) Përfaqëson një linjë të madhe të veçantë biznesi ose një zonë të madhe gjeografike operacionesh, (b) Është pjesë e një plani të vetëm të koordinuar për të nxjerrë jashtë përdorimit një linjë të madhe të veçantë biznesi ose një zonë të madhe gjeografike operacionesh, ose (c) Është një filial i blerë ekskluzivisht me qëllimin për rishitje.
Metoda e interesit efektiv	Një metodë e llogaritjes së kostos së amortizuar të një aktivi financiar ose detyrimi financiar (ose një grup aktivesh financiare ose detyrimesh financiare) dhe e shpërndarjes së të ardhurave të interesit ose shpenzimeve të interesit përgjatë periudhës përkatëse.
Norma efektive e interesit	Norma që skanton saktësisht pagesat ose arkëtimet e ardhshme të mjeteve monetare përgjatë jetës së pritshme të instrumentit financiar ose, kur është e përshtatshme, një periudhë më të shkurtër, e vlerës kontabël neto të aktivit financiar ose detyrimit financiar.
Mbulim efektiv	Masa në të cilën ndryshimet në vlerën e drejtë ose flukset e mjeteve monetare të elementit mbulues që i janë të ngarkueshme një risku të mbuluar kompensohen nga ndryshimet në vlerën e drejtë ose flukset e mjeteve monetare të instrumentit mbulues.
Përfitimet e punonjësve	Të gjitha format e shumave të dhëna nga një njësi ekonomike në këmbim të shërbimeve të kryera nga punonjësit.
Kapital	Interesi i mbetur në aktivet e një njësie ekonomike pas zbritjes së të gjitha detyrimeve të saj.

Transaksion pagese me aksione (i shlyer në kapital)	Një transaksion pagese i bazuar në aksione në të cilën njësi ekonomike merr të mira ose shërbime si shumë për instrumentat e kapitalit të njësisë ekonomike (duke përfshirë aksionet ose opsionet e aksioneve)
Gabime	<p>Mungesat nga, dhe anomali në, pasqyrat financiare të njësisë ekonomike për një ose më shumë periudha të mëparshme që lindin nga dështimi në përdorimin, ose keqpërdorimin e, informacionit të besueshëm që:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Ishte i disponueshëm kur pasqyrat financiare për ato periudha u autorizuan për nxjerrje në qarkullim dhe, (b) Mund të pritej në mënyrë të arsyeshme të ishte përftuar dhe marrë në konsideratë në përgatitjen dhe paraqitjen e atyre pasqyrave financiare.
Shpenzime	Rënie në përfitimet ekonomike gjatë periudhës raportuese në formën e daljeve ose zvogëlimit të aktiveve ose krijimit të detyrimeve që çojnë në zvogëlim të kapitalit, përveç atyre që lidhen me shpërndarjet e kapitalit ndaj investitorëve të kapitalit.
Paraqitje e drejtë	Paraqitja e besueshme e efekteve të transaksioneve, ngjarjeve dhe kushteve të tjera në përputhje me përkufizimet dhe kriteret e njohjes për aktivet, detyrimet, të ardhurat dhe shpenzimet.
Vlerë e drejtë	Shuma për të cilën një aktiv mund të këmbëhet, një detyrim mund të shlyhet, ose një instrument kapitali mund të këmbëhet, midis palëve të gatshme dhe të mirëinformuara, në një transaksion mes palëve të vullnetshme të palidhura me njëra tjetrën.
Vlerë e drejtë minus kostot e shitjes	Shuma e përftueshme nga shitja e një aktivi ose njësie ekonomike që gjeneron mjete monetare në një transaksion mes palëve të vullnetshme të palidhura me njëra tjetrën, minus kostot e nxjerrjes jashtë përdorimit.
Qira financiare	Një qira që transferon në mënyrë thelbësore të gjitha risqet dhe përfitimet rastësore të pronësisë së një aktivi. Titulli i pronësisë mund të transferohet ose mund të mos transferohet. Një qira që nuk është qira financiare, është qira e shfrytëzimit.

Aktiv financiar

Çdo aktiv që është:

- (a) mjet monetare;
- (b) një instrument kapitali i një njësie ekonomike tjetër;
- (c) një e drejtë kontraktuale:
 - i. për të arkëtuar mjete monetare ose një aktiv tjetër financiar nga një njësi ekonomike tjetër, ose
 - ii. për të këmbyer aktive financiare ose detyrime financiare me një njësi tjetër financiare nën kushtet që janë potencialisht të favorshme për njësinë ekonomike, ose
- (d) një kontratë që do të ose mund të shlyhet në instrumentat e kapitalit të vet të njësisë ekonomike, dhe
 - i. nën të cilën njësia ekonomike është ose mund të jetë e detyruar të marrë një numër të ndryshueshëm të instrumentave të kapitalit të vet të njësisë ekonomike, ose
 - ii. që do të, ose mund të shlyhet në mënyrë të ndryshme nga këmbimi i një shumë fikse mjetesh monetare ose një aktivi tjetër financiar për një sasi fikse të instrumentave të kapitalit të vet të njësisë ekonomike. Për këtë qëllim instrumentat e kapitalit të vetë të njësisë ekonomike nuk përfshijnë instrumenta që janë për vete kontrata për marrje ose shpërndarje të ardhshme të instrumentave të kapitalit të vet të njësisë ekonomike.

Instrument financiar

Një kontratë që sjell lindjen e një aktivi financiar të një njësie ekonomike dhe një detyrimi financiar ose instrumentave të kapitalit të një njësie ekonomike tjetër.

Detyrim financiar	<p>Një detyrim që është:</p> <p>(a) Një detyrim kontraktual:</p> <ol style="list-style-type: none"> Për t'i shpërndarë mjete monetare ose një aktiv tjetër financiar një njësie ekonomike tjetër, ose Për të këmbyer aktivet financiare ose detyrimet financiare me një njësi tjetër ekonomike nën kushtet potencialisht të pafavorshme për njësinë ekonomike; ose <p>(b) Një kontratë që do të ose mund të shlyhet në instrumentat e kapitalit të vetë të njësisë ekonomike dhe:</p> <ol style="list-style-type: none"> Nën të cilën njësia ekonomike është ose mund të jetë e detyruar të shpërndajë një numër të ndryshueshëm të instrumentave të kapitalit të vetë të njësisë ekonomike, ose Do të ose mund të shlyhet në mënyrë të ndryshme nga këmbimi i një shume fikse të mjeteve monetare ose një aktivi tjetër financiar për një numër fiks të instrumentave të kapitalit të vetë të njësisë ekonomike. Për këtë qëllim instrumentat e kapitalit të vetë të njësisë ekonomike nuk përfshijnë instrumenta që janë vetë kontrata për marrje ose shpërndarje të ardhshme të instrumentave të kapitalit të vetë të njësisë ekonomike.
Pozicion financiar	Marrëdhënia e aktiveve, detyrimeve dhe kapitalit të një njësie ekonomike siç janë raportuar në pasqyrën e pozicionit financiar.
Pasqyra financiare	Paraqitje e strukturuar e pozicionit financiar, performancës financiare dhe flukseve të mjeteve monetare të një njësie ekonomike.
Aktivitetet financiare	Aktivitetet që rezultojnë në ndryshime në përmasën dhe përbërjen e kapitalit të kontribuar dhe huamarrjeve të njësisë ekonomike.
Angazhim i përcaktuar	Një marrëveshje detyruese për këmbimin e një sasive të përcaktuar burimesh me një çmim të specifikuar në një datë ose disa data të përcaktuara në të ardhmen.
Zbatues për herë të parë të SNRF për NVM	Një njësi ekonomike që paraqet pasqyrat e saj të para financiare vjetore që pajtohen me <i>SNRF për NVM</i> pavarësisht nëse kuadri i saj i mëparshëm kontabël ishin SNRF-të e plota apo ndonjë grup tjetër standartesh kontabël.

Transaksion parashikues	Një transaksion i ardhshëm i paangazhuar por i paraprirë.
SNRF-të e plota	Standartet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar(SNRF) përveç <i>SNRF për NVM</i> .
Monedhë funksionale	Monedha e mjedisit primar ekonomik në të cilën vepron njësia ekonomike.
Financim (i përfitimeve të pas-punësimit)	Kontribute nga një njësi ekonomike, e ndonjëherë nga punonjësit e saj në një njësi, ose fond, që është ligjërisht i ndarë nga njësia ekonomike raportuese dhe nga i cili paguhen përfitimet e punonjësve.
Fitime	Rritje në përfitimet ekonomike që plotësojnë përkufizimin të ardhurave por nuk janë të ardhura
Pasqyra financiare me qëllim të përgjithshëm	Pasqyrat financiare të drejtuara nevojave të përgjithshme për informacion financiar të një grupi të gjerë përdoruesish që nuk janë në një pozicion për të kërkuar raporte të hartuara për të plotësuar nevojat e tyre të veçanta për informacion.
Vijimësia	Një njësi ekonomike është e vijueshme derisa drejtimi ose synon ta likujdojë njësinë ekonomike ose të braktisë tregtinë, ose nuk ka një alternative realiste përveçse të bëjë kështu.
Emri i mirë	Përfitimet e ardhshme ekonomike që lindin nga aktivet që nuk janë në gjendje të indentifikohen individualisht dhe të njihen veçmas.
Grante të qeverisë	Ndihmë nga qeveria në formën e transferimit të burimeve një njësie ekonomike në këmbim të përputhjeve të kaluara ose të ardhme me kushte të caktuara që lidhen me aktivitetet operative të njësisë ekonomike.

Data e grantit	Data në të cilën njësia ekonomike dhe një palë tjetër (duke përfshirë një punonjës) bien dakort me një marrëveshje pagese të bazuar në aksione, që ekziston kur njësia ekonomike dhe pala tjetër kanë një kuptueshmëri të përbashkët të termave dhe kushteve të marrëveshjes. Në datën e grantit, njësia ekonomike i jep palës tjetër të drejtën e mjeteve monetare, aktiveve të tjera, ose instrumenteve të kapitalit, duke u siguruar që kushtet përkatëse të specifikuara, nëse ka, janë plotësuar. Nëse marrëveshja është subjekt i një procesi aprovimi (për shembull nga aksionarët), data e grantit është data kur përftohet ky aprovim.
Investimi bruto në një qera	Bashkimi i: (a) pagesave minimale të qerasë të arkëtueshme nga qeradhënësi nën një qera financiare dhe, (b) çdo vlerë e mbetur e pagarrantuar e konstatuar në ngarkim të qeradhënësit.
Grup	Një shoqëri mëmë dhe të gjitha filialet e saj.
Element i mbrojtur	<p>Për qëllimin e një kontabiliteti special mbrojtës nga NVM nën Seksionin 12 të këtij SNRF, një element mbulues është:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Risku i normës së interesit të një instrumenti borxhi të matur me koston e amortizuar; (b) Risku i kursit të këmbimit ose i normës së interesit në një angazhim të përcaktuar ose një transaksion të parashikuar shumë të mundshëm; (c) Risku i çmimit i një malli që ajo mban ose në një angazhim të përcaktuar ose transaksion të parashikuar shumë të mundshëm për të blerë ose shitur një mall; ose (d) Risku i kursit të këmbimit në një investim neto në një njësi ekonomike të huaj.

Instrument mbulues

Për qëllimin e një kontabiliteti mbrojtës special nga NVM nën Seksionin 12 të këtij SNRF, një instrument mbulues është një instrument financiar që plotëson të gjitha termat dhe kushtet vijuese:

- (a) është një normë interesi (swap), një monedhë e huaj (swap), një kontratë e së ardhmes këmbimi në monedhë të huaj ose një kontratë e së ardhmes këmbimi malli që pritët të jetë shumë efektive në kompensimin e një risku të identifikuar në paragrafin 12.17 që është hartuar si risk i mbuluar.
- (b) përfshin një palë të jashtme të njësisë ekonomike raportuese (të jashtme të grupit, segmentit ose njësisë ekonomike individuale që raportohet)
- (c) vlera e saj imagjinare është e barabartë me vlerën e përcaktuar të principalit ose vlerës imagjinare të elementit të mbuluar.
- (d) ka një datë të specifikuar maturimi jo më vonë se
 - (i) maturimi i instrumentit financiar që po mbullohet,
 - (ii) shlyerja e pritshme e angazhimit të blerjes ose shitjes së mallit, ose
 - (iii) ndodhja e transaksionit të parashikuar shumë të mundshëm të monedhës së huaj ose mallit, që po mbullohet.
- (e) nuk ka parapagese, përfundim të hershëm ose tipare shtesë.

Një njësi ekonomike që zgjedh të zbatojë SNK 39 në kontabilizimin për instrumentat financiarë duhet të zbatojë përkufizimin e instrumentit mbulues në atë standart sesa këtë përkufizim.

Shumë i mundshëm

Në mënyrë domethënëse më shumë i mundshëm se sa probabël.

Humbje nga zhvlerësimi

Shuma me të cilën vlera kontabël e një aktivi tejkalon (a) në rastin e inventarëve, çmimin e tij të shitjes minus kostot për të kompletuar dhe shitur ose (b) në rastin e aktiveve të tjera, vlerën e tij të drejtë minus kostot për shitje.

E pazbatueshme praktikisht

Të zbatosh një kërkesë është e praktikisht e pazbatueshme kur njësia ekonomike nuk mund ta zbatojë praktikisht atë pasi ka bërë çdo përpjekje të mundshme për ta bërë këtë.

Normë interesi e përcaktuar

Përcaktimi më i qartë ose i:

- (a) normës ekzistuese për një instrument të ngjashëm të një emetuesi me një vlerësim krediti të ngjashëm, ose
- (b) një normë interesi që skonton vlerën nominale të instrumentit në çmimin aktual të shitjes në mjete monetare të të mirave dhe shërbimeve.

Të ardhura	Rritje në përfitimet ekonomike gjatë periudhës raportuese në formën e hyrjes ose shtimit të aktiveve dhe rënies së detyrimeve që rezultojnë në rritje të kapitalit, të ndryshme nga ato që lidhen me kontributet nga investitorët e kapitalit.
Pasqyra e të ardhurave	Pasqyra financiare që paraqet të gjitha zërat e të ardhurave dhe shpenzimeve në një periudhë raportuese, duke përjashtuar zërat e të ardhurave të tjera përmbledhëse.
Tatimi mbi të ardhurat	Të gjitha tatimet vendase dhe të huaja që janë të bazuara në fitimet e tatueshme. Tatimi mbi të ardhurat gjithashtu përfshin tatime, si tatimet e mbajtura në burim, që janë të pagueshme nga një filial, pjesëmarrje ose sipërmarrje të përbashkët në shpërndarjet që i bëjnë njësisë ekonomike raportuese.
Kontratë sigurimi	Një kontratë nën të cilën një palë (siguruesi) pranon risk domethënës sigurimi nga një palë tjetër (i siguruari) duke rënë dakort të kompensojë policëmbajtësin nëse një ngjarje specifike e pasigurt në të ardhmen (ngjarja e siguruar) ndikon në mënyrë të pafavorshme policëmbajtësin.
Aktiv jo-material	Një aktiv i identifikueshëm jo-monetar pa një substancë fizike. Një aktiv i tillë është i identifikueshëm kur ai: <ul style="list-style-type: none"> (a) është i ndashëm, pra është në gjendje të veçohet ose ndahet nga njësi ekonomike dhe të shitet, transferohet, liçenohet, të jepet me qera apo të këmbëhet, ose individualisht ose së bashku me një kontratë, aktiv ose detyrim të lidhur, ose (b) lind nga të drejta kontraktuale ose të drejta të tjera ligjore, pavarësisht nëse këto të drejta janë të transferueshme ose të veçueshme nga njësi ekonomike ose nga të drejta dhe detyrime të tjera.
Normë e interesit e nënkuptuar e një qeraje	Norma e skontimit që, në fillimin e qerasë, bashkëminën që vlera totale e vlerës aktuale të: <ul style="list-style-type: none"> (a) pagesave minimale të qerasë dhe (b) vlerën e mbetur të pagartuar të jetë e barabartë me shumën e <ul style="list-style-type: none"> (i) vlerës së drejtë të aktivit të dhënë me qera dhe (ii) çdo kosto fillestare direkte të huadhënësit.
Raport financiar i ndërmjetëm	Një raport financiar që përmban ose një grup pasqyrash financiare ose një grup të përmbledhur pasqyrash financiare për një periudhë të ndërmjetme.

Periudhë e ndërmjetme	Një periudhë raportuese financiare më e shkurtër sesa viti i plotë fiskal.
Standart Ndërkombëtar i Raportimit Financiar (SNRF)	Standarte dhe Interpretime të zbatuara nga Bordi i Standarteve Ndërkombëtare të Kontabilitetit (BSNK). Ato përfshijnë: <ul style="list-style-type: none"> (a) Standartet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar; (b) Standartet Ndërkombëtare të Kontabilitetit; dhe (c) Interpretimet të zhvilluara nga Komiteti Ndërkombëtar i Interpretimeve për Raportimin Financiar (KNIRF) ose Komiteti i Përhershëm i Interpretimit(KPI) i mëparshëm
Vlera e perceptuar	Diferenca ndërmjet vlerës së drejtë të aksioneve në të cilat pala e tretë ka të drejtën e kushtëzuar ose të pakushtëzuar) të nënshkruajë ose të cilën ai ka të drejtë të arkëtojë, dhe çmimit (nëse ka) që pala e tretë kërkohet të paguajë për këto aksione. Për shembull, një opsion aksioni me një çmim ushtrimor prej 15 NM, mbi një aksion me vlerë të drejtë prej 20 NM, ka një vlerë të perceptuar prej 5 NM.
Inventarë	Aktive: <ul style="list-style-type: none"> (a) të mbajtura për shitje në rrjedhën normale të biznesit; (b) në procesin e prodhimit për një shitje të tillë; ose (c) në formën e materialeve ose furnizimeve për t'u konsumuar në procesin e prodhimit ose në sigurimin e shërbimeve.
Aktivitetet investuese	Blerja dhe shitja (nxjerrja jashtë përdorimit) e aktiveve afatgjata dhe investimeve të tjera jo të përfshira në ekuivalentë të mjeteve monetare.
Aktiv afatgjatë material i investuar	Prona(toka ose ndërtesë, ose pjesë ndërtesë, ose të dyja) të mbajtur nga pronari ose nga qeramarrësi nën një qera financiare për të fituar shumat e qerasë ose për vlerësim kapital, ose të dyja, më tepër sesa për: <ul style="list-style-type: none"> (a) Përdorim në prodhimin ose furnizimin e të mirave dhe shërbimeve ose për qëllime administrative, ose (b) Shitje në rrjedhën normale të biznesit.
Kontroll i përbashkët	Ndarja e rënë dakort në mënyrë kontraktuale e kontrollit mbi një aktivitet ekonomik. Ai ekziston vetëm kur vendime strategjike financiare dhe operative të lidhura me aktivitetin kërkojnë një konsensus unanim të palëve që ndajnë kontrollin (sipërmarrësit).

Sipërmarrje e përbashkët	Një marrëveshje kontraktuale ku dy ose më shumë palë ndërmarrin një aktivitet ekonomik që është subjekt i kontrollit të përbashkët. Sipërmarrjet e përbashkëta mund të marrin formën e operacioneve të kontrolluara bashkërisht, aktiveve të kontrolluara bashkërisht ose njësive të kontrolluara bashkërisht.
Njësi ekonomike e kontrolluar bashkërisht	Një sipërmarrje e përbashkët që përfshin themelimin e një korporate, ortakërie ose njësie ekonomike tjetër në të cilën sipërmarrësi ka interes. Njësia ekonomike vepron në të njëjtën mënyrë si njësitë e tjera, përveçse një marrëveshje kontraktuale ndërmjet sipërmarrësve që vendos një kontroll të përbashkët mbi aktivitetin ekonomik të njësisë ekonomike.
Qira	Një marrëveshje ku qeradhënësi i jep qeramarrësit në këmbim të një pagese ose serie pagesash, të drejtën e përdorimit të një aktivi për një periudhë kohe të rënë dakort.
Normë interesi referencë e huamarrjes	Norma e interesit që huamarrësi do të paguante në një qira të ngjashme, ose, nëse është e përcaktueshme, norma që, në fillim të qirasë, qiramarrësi do të merrte hua me një afat të ngjashëm dhe me një siguri të ngjashme, fondet e nevojshme për të blerë aktivin.
Pasiv	Një obligim aktual i njësisë ekonomike që lind nga ngjarje të kaluara, shlyerja e të cilit pritet të rezultojë në një dalje nga njësia ekonomike të burimeve mbartëse të përfitimeve ekonomike.
Hua të pagueshme	Detyrime financiare të ndryshme nga llogaritë e pagueshme afatshkurtra në kushte normale kredie.
Materiale	Mungesat ose anomalitë janë materiale nëse ato mund, individualisht ose së bashku, të ndikojnë vendimet ekonomike të përdoruesve të marra në bazën e pasqyrave financiare. Materialiteti varet nga përmasa dhe natyra e mungesës ose anomalisë të gjykuar në rrethanat përreth. Përmasa ose natyra e elementit, ose një kombinim i të dyjave, mund të jetë faktori përcaktues.
Matja	Proçesi i përcaktimit të vlerave monetare për të cilat zërat e pasqyrave financiare do të njihen dhe mbarten në pasqyrën e pozicionit financiar dhe pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse.
Zëra monetarë	Njësi monetare të mbajtura dhe aktivet dhe detyrimet që do arkëtohen dhe paguhën në një numër fiks ose të përcaktueshëm njësish monetare.

Skemë (përfitimi) me shumë punëdhënës	<p>Skema të përcaktuara kontributi (të ndryshme nga skemat shtetërore) ose skema të përcaktuara përfitimi (të ndryshme nga skemat shtetërore) që:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Bashkojnë aktivet e kontribuara nga njësi ekonomike të ndryshme që nuk janë nën kontroll të përbashkët dhe, (b) Përdorin ato aktive për të siguruar përfitime punonjësve të më shumë se një njësie ekonomike, në bazën që nivelet e kontributit dhe përfitimit janë të përcaktuara pavarësisht identitetit të njësisë ekonomike që punëson punonjësit me të cilët lidhen përfitimet.
Investim neto në qira	Investimi bruto në një qira i skontuar me normën e interesit referencë të huamarrjes.
Interesi jo-kontrollues	Kapitali në një filial që nuk i takon, direkt ose indirekt, një shoqërie mëmë.
Shënime shpjeguese (të pasqyrave financiare)	Shënime që përmbajnë informacion shtesë të atij të paraqitur në pasqyrën e pozicionit financiar, pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse, pasqyrën e të ardhurave (nëse paraqitet), pasqyrën e përmbledhëse të të ardhurave dhe fitimeve të pashpërndara (nëse paraqitet), pasqyrën e ndryshimeve në kapital dhe pasqyrën e flukseve të mjeteve monetare. Shënimet sigurojnë përshkrime treguese ose ndarje të zërave të paraqitura në këto pasqyra dhe informacion rreth zërave që nuk kualifikohen për njohje në këto pasqyra.
Shumë imagjinare	Sasia e njësive monetare, aksioneve, shinikëve, paundëve ose njësive të tjera të specifikuara në një kontratë instrumenti financiar.
Objektivi i pasqyrave financiare	Të sigurojë informacion rreth pozicionit financiar, performancës financiare dhe flukseve të mjeteve monetare të një njësie ekonomike që është i dobishëm për vendim-marrje ekonomike nga një grup i gjerë përdoruesish që nuk janë në pozicion të kërkojnë raporte të hartuara për të plotësuar nevojat e tyre të veçanta për informacion.
Kontratë me kushte rënduese	Një kontratë në të cilën kostot e pashmangshme të plotësimit të detyrimeve sipas kontratës, tejkalojnë përfitimet ekonomike të pritshme për t'u marrë sipas saj.
Aktivitete të shfrytëzimit	Aktivitetet kryesore të prodhimit të të ardhurave të njësisë ekonomike dhe aktivitete të tjera që nuk janë aktivitete investuese ose financuese.

Qira operative	Një qira që nuk transferon në mënyrë thelbësore të gjitha risqet dhe përfitimet rastësore të pronësisë. Një qira që nuk është qira operative është qira financiare.
Segment operacional	<p>Një segment operacional është një përbërës i aktivitetit të njësisë ekonomike:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) që përfshihet në aktivitetet e biznesit nga të cilat ai mund të fitojë të ardhura dhe të kryejë shpenzime (duke përfshirë të ardhura dhe shpenzime të lidhura me transaksionet me përbërës të tjerë të së njëjtës njësi ekonomike); (b) rezultatet operative të së cilit rishikohen rregullisht nga shefi i marrjes së vendimeve në nivel operativ për të marrë vendime në lidhje me burimet për t'iu shpërndarë segmentit dhe për të vlerësuar performancën e tij; dhe (c) për të cilin është i disponueshëm informacion financiar i dallueshëm.
Të ardhura të tjera përmbledhëse	Elementë të të ardhurave dhe shpenzimeve (duke përfshirë rregullimet e riklasifikimeve) që nuk njihen në fitim dhe humbje siç është kërkuar ose lejuar nga ky SNRF.
Pronarë	Mbajtës të instrumentave që klasifikohen si kapital.
Shoqëri mëmë	Një njësi ekonomike që ka një ose më shumë filiale.
Performancë	Marrëdhënia mes të ardhurave dhe shpenzimeve të një njësie ekonomike, siç janë raportuar në pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse.
Aktive të skemës (të një skeme të përfitimeve të punonjësve)	<ul style="list-style-type: none"> (a) aktive të mbajtura nga një fond i përfitimeve të punonjësve afatgjatë (b) polica sigurimi kualifikuese (qualifying insurance policies)
Përfitime të pas-punësimit	Përfitime të punonjësve (të ndryshme nga përfitimet e nga ndërprerja e marrëdhënieve të punës) që janë të pagueshme pas përfundimit të punësimit.

Skema të përfitimit të pas-punësimit	Marrëveshje formale ose informale nën të cila një njësi ekonomike siguron përfitime të pas-punësimit për një ose më shumë punonjës.
Vlera aktuale	Një vlerësim aktual i vlerës aktuale të skontuar të flukseve neto të mjeteve monetare të ardhshme në rrjedhën e zakonshme të biznesit.
Monedha raportuese	Monedha në të cilën paraqiten pasqyrat financiare.
E mundshme	Më shumë mundësi sesa jo.
Fitim ose humbje	Totali i të ardhurave minus shpenzimet, duke përjashtuar përbërësit e të ardhurave të tjera përmbledhëse.
Metoda e kreditimit për njësi të projektuar	Një metodë aktuariale e vlerësimit që shikon çdo periudhë shërbimi si periudhë që sjell lindjen e një njësie shtesë të të drejtave të përfitimit (additional unit of benefit entitlement) dhe mat veçmas çdo njësi për të formuar një detyrim përfundimtar (ndonjëherë të njohur si metoda e perfitimeve të konstatuara (accrued benefit method) të përcaktuar në shërbim ose si metoda e përfitimit sipas viteve të shërbimit (the benefit/years of service method)
Aktive afatgjata materiale	Aktive të prekshme që: (a) mbahen për përdorim në prodhimin ose furnizimin e të mirave ose shërbimeve, për t'ia dhënë me qira të tjerëve, për investim, ose për qëllime administrative dhe, (b) priten të përdoren gjatë më shumë se një periudhe.
Zbatim në prospektivë (i një ndryshimi në politikat kontabël)	Zbatimi i politikave të reja kontabël për transaksionet, ngjarjet dhe kushtet që ndodhin pas datës në të cilën ndryshohet politika.
Provizion	Detyrim i pasigurt për kohën dhe shumën.

Kujdesi	Përfshirja e një shkalle kujdesshmërie në ushtrimin e gjykimeve të nevojshme për bërjen e vlerësimeve të kërkuara në kushtet e pasigurisë, në mënyrë që aktivet ose të ardhurat të mos mbivlerësohen dhe detyrimet ose shpenzimet të mos nënvlerësohen.
Përgjegjësi publike	<p>Përgjegjësi ndaj atyre siguruesve ekzistues ose potencialë të burimeve dhe të tjerëve të jashtëm të njësisë ekonomike të cilët marrin vendime ekonomike por nuk janë në pozicion për të kërkuar raporte të hartuara për të plotësuar nevojat e tyre të veçanta për informacion. Një njësi ekonomike ka përgjegjësi publike nëse:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) instrumentat e saj të borxhit apo të kapitalit tregtohen në tregun publik ose ajo është në procesin e emetimit të instrumentave të tillë për tregtim në tregun publik (një bursë vendase ose e huaj ose në tregun jashtë bursës, duke përfshirë tregjet lokale dhe rajonale), ose (b) ajo mban aktive në një kapacitet të besueshëm për një grup të gjerë të palëve të treta si një nga bizneset e saj primare. Ky është rasti tipik i bankave, unioneve të kreditit, kompanive të sigurimit, tregtarëve/agjentëve të letrave me vlerë, fondeve të përbashkëta dhe bankave të investimeve.
Të tregtueshme në një treg publik (instrumenta të borxhit ose kapitalit)	Të tregtueshme, ose në procesin e emetimit për t'u tregtuar, në një treg publik (një bursë vendase ose e huaj ose në tregun jashtë bursës, duke përfshirë tregjet lokale dhe rajonale).
Njohje	<p>Proçesi i përfshirjes në pasqyrën e pozicionit financiar ose në pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse të një zëri që plotëson përkufizimin e një elementi që kënaq kriteret e mëposhtme:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Është e mundshme që një përfitim ekonomik në të ardhmen që lidhet me këtë zë të hyjë në njësinë ekonomike ose të dalë nga njësia ekonomike; dhe (b) Elementi ka një kosto ose vlerë që mund të matet me besueshmëri.
Vlera e rikuperueshme	Më e larta e vlerës së drejtë minus kostot për shitje të një aktivi (ose njësie gjeneruese të mjeteve monetare) dhe vlerës së tij në përdorim.

Palë e lidhur

Një palë e lidhur është një person që lidhet me njësinë ekonomike që po përgatit pasqyrat e saj financiare (njësia ekonomike raportuese).

(a) Një person ose një anëtar i afërt i familjes së atij personi është i lidhur me një njësi ekonomike raportuese nëse ky person:

- (i) është një anëtar i personelit drejtues kryesor të njësisë ekonomike raportuese ose të shoqërisë mëmë të njësisë ekonomike raportuese;
- (ii) ka kontroll mbi njësinë ekonomike raportuese; ose
- (iii) ka kontroll të përbashkët ose ndikim domethënës mbi njësinë ekonomike raportuese ose ka fuqi votimi domethënëse në të.

(b) Një njësi ekonomike është e lidhur me një njësi ekonomike raportuese nëse zbatohet ndonjëra nga kushtet vijuese:

- (i) njësia ekonomike dhe njësia ekonomike raportuese janë anëtarë të të njëjtit grup (që do të thotë se çdo shoqëri mëmë, filial apo nën-filial është i lidhur me të tjerët).
- (ii) njësia ekonomike ose është një pjesëmarrje ose sipërmarrje e përbashkët e njësisë ekonomike tjetër (ose e një anëtari të grupit anëtare e të cilit është njësia ekonomike tjetër).
- (iii) të dyja njësitë ekonomike janë sipërmarrje të përbashkëta të një njësie ekonomike të tretë.
- (iv) ose njësia ekonomike është një sipërmarrje e përbashkët e një njësie ekonomike të tretë dhe njësia ekonomike tjetër është një pjesëmarrje e njësisë ekonomike së tretë.
- (v) njësia ekonomike është një skemë e përfitimeve të pas-punësimit për përfitimet e punonjësve ose të njësisë ekonomike raportuese ose të një njësie ekonomike të lidhur me njësinë ekonomike raportuese. Nëse njësia ekonomike raportuese është për vete një skemë e tillë, punëdhënësit sponsorizues janë gjithashtu të lidhur me skemën.
- (vi) njësia ekonomike është e kontrolluar ose bashkërisht e kontrolluar nga një person të identifikuar në (a).
- (vii) një person i identifikuar në (a)(i) ka një fuqi votuese domethënëse në njësinë ekonomike.
- (viii) një person i identifikuar në (a)(ii) ka një ndikim domethënës mbi njësinë ekonomike ose ka një fuqi votuese domethënëse në të.
- (ix) një person ose një anëtar i afërt i familjes së këtij personi ka edhe ndikim domethënës mbi njësinë ekonomike ose fuqi votuese domethënëse në të edhe kontroll të përbashkët mbi njësinë ekonomike raportuese.
- (x) një anëtar i personelit drejtues kryesor të njësisë ekonomike ose shoqërisë mëmë të njësisë ekonomike, ose një anëtar i afërt i familjes së atij anëtari, ka kontroll ose kontroll të përbashkët mbi njësinë

Transaksion i palëve të lidhura	Një transferim burimesh, shërbimesh ose detyrimesh ndërmejt njësisë ekonomike raportuese dhe një pale të lidhur, pavarësisht se çfarë çmimi caktohet
Rëndësia	Cilësia e informacionit që e lejon atë të ndikojë vendimet ekonomike të përdoruesve duke i ndihmuar ata të vlerësojnë ngjarjet e kaluara, të tashme ose të ardhme ose të konfirmojnë, ose korrigjojnë, vlerësimet e tyre të kaluara.
Besueshmëria	Cilësia e informacionit që e çliron atë nga gabimet dhe deformimet materiale dhe paraqet në mënyrë të besueshme ose atë që ai ka si qëllim të përfaqësojë, ose atë që ai pritët në mënyrë të besueshme të përfaqësojë.
Data e raportimit	Fundi i periudhës më të fundit të mbuluar nga pasqyrat financiare ose nga një raport financiar i ndërmjetëm.
Periudha e raportimit	Periudha e mbuluar nga pasqyrat financiare ose nga një raport financiar i ndërmjetëm.
Kërkim	Hetimi origjinal dhe i planifikuar i ndërmarrë me synimin e fitimit të kuptueshmërisë dhe njohurive të reja shkencore ose teknologjike.
Vlera e mbetur (e një aktivi)	Shuma e vlerësuar që një njësi ekonomike mund të përftonte nga nxjerrja jashtë përdorimit të një aktivi, pas zbritjes së kostos së vlerësuar nga nxjerrja jashtë përdorimit, nëse aktivi do të ishte tashmë në moshën dhe kushtet e pritshme në fund të jetës së tij të dobishme
Zbatimi retrospektiv (i një ndryshimi në politikat kontabël)	Zbatimi i një politike të re kontabël për transaksionet, ngjarjet dhe kushtet e tjera sikur kjo politikë të ishte zbatuar gjithmonë.
Të ardhura	Hyrjet totale të përfitimeve ekonomike gjatë periudhës, të lindura në rrjedhën e aktiviteteve të zakonshme të një njësie ekonomike kur këto hyrje çojnë në rritje të kapitalit, të ndryshme nga ato që lidhen me kontributet nga pjesëmarrësit e kapitalit.

Pasqyra financiare individuale	Ato pasqyra të paraqitura nga një shoqëri mëmë, një investues në një pjesëmarrje ose një sipërmarrës në një njësi ekonomike të kontrolluar bashkërisht në të cilën investimet kontabilizohen në bazë të interesit të drejtpërdrejtë mbi kapitalin më tepër sesa mbi bazën e rezultateve të raportuara dhe aktiveve neto të investuarit.
Marrëveshje Konçesionare Shërbimi	Një marrëveshje ku një qeveri ose një organ tjetër i sektorit publik (konçesion dhënësi) kontraktin me një operator privat për të zhvilluar (ose përmirësuar), përdorur dhe mirëmbajtur aktivet e infrastrukturës së konçesion dhënësit si rrugë, ura, tunele, aeroporte, rrjete të shpërndarjes së energjisë, burgje apo spitale.
Transaksion pagesë i bazuar në aksione	Një transaksion në të cilën njësi ekonomike blen të mira ose shërbime (duke përfshirë shërbime për punonjësit) si shuma për instrumentat e kapitalit të njësisë ekonomike (duke përfshirë aksione dhe opsione aksionesh), ose blen të mira dhe shërbime duke realizuar detyrime për furnizuesin e të atyre të mirave dhe shërbimeve, për shumat që bazohen në çmimin e aksioneve ose instrumentave të tjerë të kapitalit të njësisë ekonomike.
Ndërmarrje të vogla dhe të mesme	<p>Njësi ekonomike që:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) nuk kanë përgjegjësi publike dhe, (b) publikojnë pasqyra financiare të qëllimit të përgjithshëm për përdoruesit e jashtëm. <p>Një njësi ekonomike ka përgjegjësi publike nëse :</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) instrumentat e saj të borxhit apo të kapitalit tregtohen në tregun publik ose ajo është në procesin e emetimit të instrumentave të tillë për tregtim në tregun publik (një bursë vendase ose e huaj ose në tregun jashtë bursës, duke përfshirë tregjet lokale dhe rajonale), ose (b) ajo mban aktive në një kapacitet të besueshëm për një grup të gjerë të palëve të treta si një nga bizneset e saj primare. Ky është rasti tipik i bankave, unioneve të kreditit, kompanive të sigurimit, tregtarëve/agjentëve të letrave me vlerë, fondeve të përbashkëta dhe bankave të investimeve. <p>.</p>
Shtet	Një qeveri kombëtare, rajonale ose lokale

Skemë shtetërore (e përfitimeve të punonjësve)	Skema të përfitimeve të punonjësve të vendosura nga legjislacioni për të mbuluar të gjitha njësitë ekonomike (ose të gjitha njësitë ekonomike në një kategori të veçantë, për shembull një industri specifike) dhe të vënë në zbatim nga një qeveri kombëtare ose lokale ose nga një organ tjetër (për shembull një agjensi autonome e krijuar specifikisht për këtë qëllim) që nuk është subjekt i kontrollit apo ndikimit nga njësia ekonomike raportuese.
Pasqyra e flukseve të mjeteve monetare	Pasqyra financiare që siguron informacion rreth ndryshimeve në mjete monetare dhe ekuivalentët e tyre të një njësie ekonomike për një periudhë, duke treguar veçmas ndryshimet gjatë periudhës nga aktivitetet e shfrytëzimit, investuese dhe financuese.
Pasqyra e ndryshimeve në kapital	Pasqyra financiare që paraqet fitimin ose humbjen për një periudhë, zërat e të ardhurave dhe shpenzimeve të njohura drejtpërdrejtë në kapital për periudhën, efektet e ndryshimeve në politikat kontabël dhe korrigjimet e gabimeve të njohura në periudhë, dhe (në varësi të formatit të zgjedhur nga njësia ekonomike të pasqyrës së ndryshimeve në kapital) shumat e transaksioneve me mbajtësit e kapitalit që veprojnë në cilësinë e tyre si mbajtës të kapitalit gjatë periudhës.
Pasqyra e të ardhurave përmbledhëse	Pasqyra financiare që paraqet të gjitha zërat e të ardhurave dhe shpenzimeve të njohura në një periudhë, duke përfshirë ato zëra të njohur në fitimin ose humbjen e përcaktuar (që është nëntotal në pasqyrën e të ardhurave përmbledhëse) dhe zërat e atë ardhurave të tjera përmbledhëse. Nëse një njësi ekonomike zgjedh të paraqesë edhe një pasqyrë të ardhurash edhe një pasqyrë të të ardhurave përmbledhëse, pasqyra e të ardhurave përmbledhëse fillon me fitimin ose humbjen dhe pastaj tregon zërat e të ardhurave të tjera përmbledhëse.
Pasqyra e pozicionit financiar	Pasqyra financiare që paraqet marrëdhënien e aktiveve, detyrimeve dhe kapitalit të njësisë ekonomike në një datë të caktuar (gjithashtu e quajtur bilanc)
Pasqyra e të ardhurave dhe fitimeve të pashpërndara	Pasqyra që paraqet fitimin ose humbjen dhe ndryshimin në fitimet e pashpërndara për një periudhë.
Filial	Një njësi ekonomike, duke përfshirë një njësi jo me bashkim kapitali të tillë si një ortakëri me përgjegjësi të pakufizuar, që kontrollohet nga një njësi tjetër ekonomike (e njohur si shoqëri mëmë).

I miratuar kryesisht	Normat tatimore duhet të konsiderohen si të miratuara kryesisht kur ngjarjet e ardhshme të kërkuara nga procesi i miratimit nuk do të ndryshojnë rezultatin.
Baza tatimore	Matja, sipas ligjit tatimor të miratuar kryesisht, të një aktivi, detyrimi ose instrumenti kapitali.
Shpenzimet tatimore	Shuma e bashkuar e përfshirë në të ardhurat totale përmbledhëse ose kapital për periudhën raportuese përsa i përket tatimit aktual dhe tatimit të shtyrë.
Fitimi i tatueshëm (humbja e tatueshme)	Fitimi(humbja) për një periudhë raportuese mbi të cilin tatimet mbi të ardhurat janë të pagueshme ose të arkëtueshme, të përcaktuara në përputhje me rregullat e vendosura nga autoritetet tatimore. Fitimi i tatueshëm është i barabartë me të ardhurat e tatueshme minus shumat e zbritshme nga të ardhurat e tatueshme.
Diferencat e përkohshme	Diferencat ndërmjet vlerës kontabël të një aktivi, detyrimi ose zëri tjetër në pasqyrat financiare dhe bazës së tij tatimore që njësia ekonomike pret të ndikojë fitimin e tatueshëm kur vlera kontabël e aktivit ose detyrimit rikuperohet ose shlyhet (ose, në rastin e zërave të ndryshëm nga aktivet dhe detyrimet, do të ndikojnë fitimin e tatueshëm në të ardhmen).
Përfitimet nga ndërprerja e marrëdhënieve të punës	Përfitimet e punonjësve të pagueshme si rezultat ose i: <ul style="list-style-type: none"> (a) vendimit të një njësie ekonomike për të përfunduar punësimin e një punonjësi përpara datës së zakonshme të daljes në pension, ose (b) vendimit të një punonjësi për të pranuar largimin vullnetar nga puna në këmbim të këtyre përfitimeve.
Diferenca kohore	Të ardhura ose shpenzime që njihen në fitim ose humbje në një periudhë, por nën ligjin ose rregullimet tatimore, përfshihen në të ardhurat e tatueshme në një periudhë tjetër.
Kohëshmëria	Të sigurosh informacion në pasqyrat financiare brenda kufijve të përcaktuar kohorë.
Të ardhurat totale përmbledhëse	Ndryshimi në kapital gjatë një periudhe që rezulton nga transaksionet dhe ngjarje të tjera, të ndryshme nga ato ndryshime që rezultojnë nga transaksionet me pronarët, në cilësinë e tyre si pronarë (e barabartë me shumën e fitimit ose humbjes dhe të ardhurave të tjera përmbledhëse).

Aksione thesari	Instrumenta të kapitalit të vet njësisë ekonomike, të mbajtura nga njësia ekonomike ose anëtarë të tjerë të grupit të konsoliduar.
Kuptueshmëria	Cilësia e informacionit në një mënyrë që e bën atë të kuptueshëm nga përdoruesit që kanë njohuri të arsyeshme nga biznesi dhe veprimtaritë ekonomike e kontabiliteti dhe kanë gatishmëri për të studiuar informacionin me vullnet të arsyeshëm.
Jeta e dobishme	Periudha përgjatë të cilës aktivi pritët të jetë i disponueshëm për përdorim nga një njësi ekonomike, ose një numër njësisish prodhimi ose të ngjashme me to të cilat pritët të merren nga aktivi prej një njësie ekonomike.
Vlera në përdorim	Vlera aktuale e flukseve të ardhshme të mjeteve monetare që pritët të rrjedhin nga një aktiv ose një njësi gjeneruese mjeteve monetare.
Sipërmarrës	Një palë e një sipërmarrjeje të përbashkët që ka një kontroll të përbashkët mbi këtë sipërmarrje të përbashkët.
Kushtëzim maturim	Shndërrimi i një të drejte (entitlement). Sipas një marrëveshje pagese të bazuar në aksione, e drejta e një pale të tretë për të arkëtuar mjete monetare, aktive të tjera ose instrumenta kapitali të njësisë ekonomike, kushtëzohet maturohet kur të drejtat e palës së tretë nuk janë më të kushtëzuara në plotësimin e kushteve.
Përfitime të kushtëzuara maturuara	Përfitime, të drejtat e ndaj të cilave, nën kushtet e një skeme përfitimi pensioni, nuk janë të kushtëzuara mbi punësimin e vazhduar.